

fenimore cooper

838

fenimore cooper

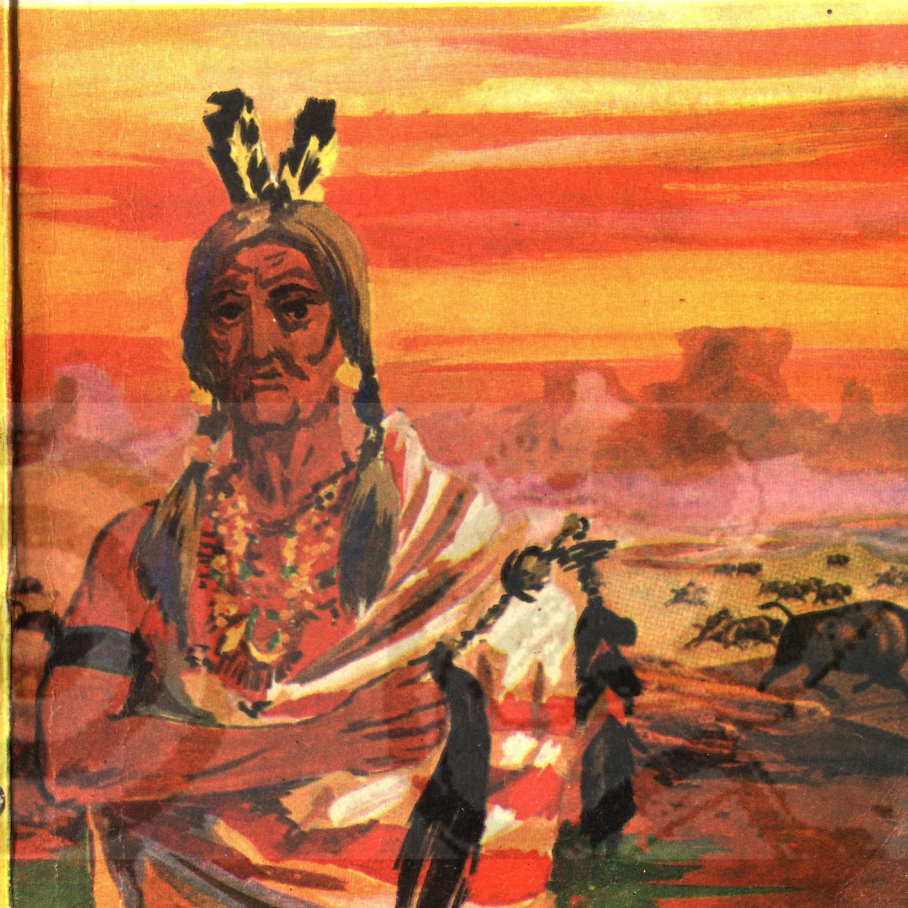
preria

★★

ÎN «BIBLIOTECA PENTRU TOȚI»
VOR APARE:

Petru Maior	— <i>Scrieri</i>
D. Anghel	— <i>Proză</i>
Cao Xue-qin	— <i>Visul din pavilionul roșu</i> , roman, 3 vol.
Baltasar Gracián	— <i>Oracolul manual. Criticonul</i> , 3 vol.
Walter Scott	— <i>Frumoasa din Perth</i> , roman, 2 vol.
Goethe	— <i>Afinitățile electiv</i> , roman
Las Cases	— <i>Memorialul din Sfânta-Elena</i> , 3 vol.
Karl May	— <i>Old Surehand</i> , roman, 4 vol.
***	— <i>Cartea magică: O mie și una de nopți</i> , vol. 13
Terențiu	— <i>Fata din Andros</i> , Teatru, vol. I
Fénélon	— <i>Aventurile lui Telemah</i> , roman, 2 vol.
Martínez Estrada	— <i>Radiografia pampei</i> , 2 vol.
E. Gibbon	— <i>Istoria declinului și prăbușirii Imperiului roman</i> , 3 vol.

fenimore cooper

Vol. I—II, lei 10

editura minerva

Ilustrația copertei : *Victor Feodorov*

fenimore cooper

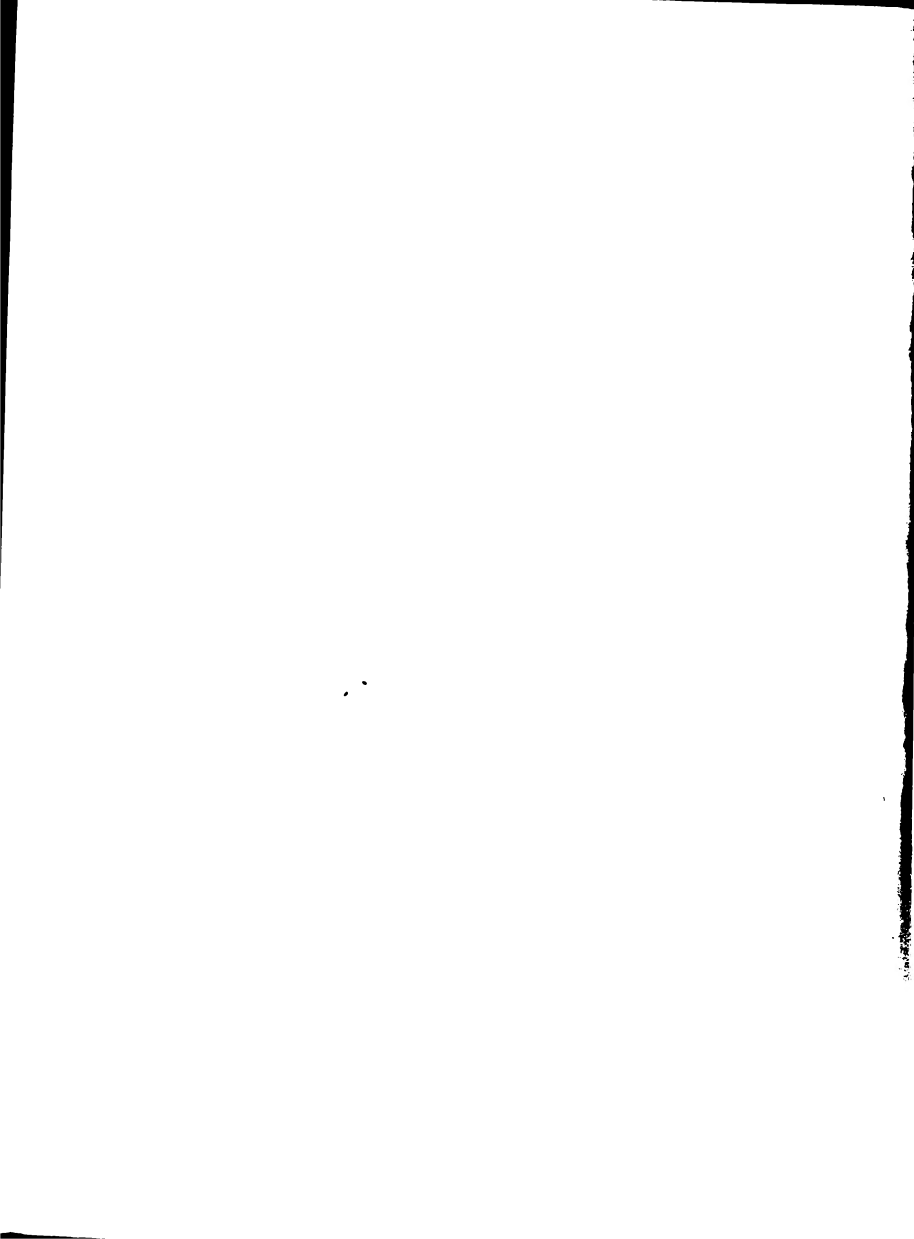
preria

ROMAN

TRADUCERE DE CONSTANȚA TĂNĂSESCU
ȘI KARIN REX

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1979
EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI

*Voi sta la pîndă pe acoperişul
casei lui Philemon; înăuntru e
Jupiter.*

(Shakespeare)

Trapper-ul n-avusese de gînd să-i facă nici un rău ; îşi lăasă din nou carabina în jos şi începu să ridă, fericit că experienţa îi reuşise aşa de bine ; apoi i se adresa naturalistului, care se uita uimit la sălbatic, şi rosti :

— Duhurile astea pot sta neclintite ceasuri întregi, ca nişte aligatori care dorm, gîndindu-se la fel de fel de drăcovenii şi şiretlicuri ; dar cînd îşi dau seama că-i ameninţă o primejdie adevărată, atunci încep să se gîndească şi la ei, ca orice alţi muritori. Asta e o iscoadă şi s-a vopsit ca pentru război. Iar prin preajmă trebuie să se găsească şi alţi războinici din tribul lui. Să încercăm, poate c-aflăm ceva de la el ; fiindcă o ciocnire nefericită cu sălbaticii ăştia ar fi mult mai primejdioasă decît vizita întregii familii a colonistului.

— Da, e o specie periculoasă, spuse doctorul, arătîndu-şi uimirea printr-un oftat atît de adînc, încît părea că şi-a golit plămîinii de aer ; o specie violentă, pe care mi-ar veni foarte greu s-o definesc sau s-o clasez cu ajutorul obişnuitelor limite ale definiţiilor. Vorbeşte-i, deci ; dar vorbele tale să fie pline de prietenie.

Bătrînul aruncă o privire cercetătoare în jur, pentru a se asigura de un lucru de cea mai mare importanță și anume dacă străinul e singur sau însoțit, apoi făcu semnele obișnuite ale păcii, arătându-și adică palmele mâinilor sale goale și înaintă plin de curaj. În timpul acesta indianul nu trădă nici cel mai mic semn de neliniște. Îl urmări pe *trapper* cum se apropie, iar atitudinea lui rămase plină de demnitate și îndrăzneală. Pesemne că războinicul știa că, avînd în vedere diferența dintre armele lor, apropierea străinilor îl va pune într-o situație mult mai favorabilă.

Dacă descrierea unui singur individ ne poate da oarecare idee despre întreaga rasă, e bine să mai zăbovim puțin cu povestirea noastră, pentru a-l prezenta și cititorului, în felul nostru grăbit și superficial. Dacă Alston sau Leslie¹ și-ar întoarce privirile măcar pentru cîtva timp de la modelele antichității pentru a contempla acest popor modest și nedreptățit, ar rămîne prea puține lucruri de spus unor artiști lipsiți de talent ca noi.

Indianul de care vreau să vă vorbesc era un războinic cu o statură minunată și cu niște proporții admirabile. După ce și-a îndepărtat masca, formată din frunze diferite colorate, strînse la repezeală, figura lui apăru în toată gravitatea, demnitatea și, aș putea adăuga, grozăvia ocupației lui. Trăsăturile îi erau impresionant de nobile, apropiindu-se într-o oarecare măsură de cele ale unui roman, cu toate că unele amănunte ale feței purtau pecetea obirșiei sale asiatice. Culoarea pielii, care sublinia și ea aspectul marțial al întregii lui făpturi, căpătase o notă și mai sălbatică, din pricina culorilor specific războinice cu care era pictat. Dar, ca și cum ar fi disprețuit artificiiile la care ținea atît de mult tribul său, nu purta nici-unul din obiectele acelea stranii și îngrozitoare cu care acești copii ai pădurilor obișnuiau, asemenea eroilor lumii

¹ Cunoscuți pictori de scene istorice; s-au născut în Statele Unite, dar și-au făcut studiile în Anglia. Primul s-a născut în 1779 și a murit în 1834, al doilea s-a născut în 1794 și a murit în 1859.

civilizate ce-și lasă mustăți cît mai lungi, să-și susțină reputația de oameni curajoși ; indianul nostru se mulțumise numai cu o umbră ușoară de negru care-i scotea cu multă dibăcie în relief strălucirea culorii lui naturale, ca bronzul aprins.

Capul îi era, așa cum obișnuiau să-l poarte toți bărbații din tribul său, ras pînă la creștet, de unde îi atîrna o bogată și frumoasă coamă, ce părea că vrea să provoace, neînfrică, mînia dușmanilor. Podoabele care atîrnau de obicei de sfîrcul urechilor fuseseră îndepărtate cu totul. Trupul său, neținînd seamă de anotimpul destul de înaintat, era aproape gol, iar pe singura porțiune acoperită purta un veșmînt ușor, confecționat din piele de căprioară, tăbăcită cu cea mai mare îndemînare și acoperită cu nenumărate picturi ce reprezentau cîteva episoade războinice, iar veșmîntul acesta îl purta cu nepăsare, mai mult ca un obiect de lux decît ca unul de îmbrăcăminte. Jambierele îi fuseseră croite dintr-un fel de stofă purpurie, singura dovadă că avea legături și cu negustorii Fetele-palide. Dar, ca și cum ar fi vrut să se supună unui fel de vanitate feminină, își împodobise jambierele cu niște franjuri făcute din păr de scalpuri omenești, care atîrnau de la genunchi pînă la vîrfurile mocasinilor. Stătea drept, sprijinindu-și una din mîini pe un arc scurt din lemn de hickory, iar cu cealaltă mai mult atîngea decît strîngea mînerul lung și delicat al unei lănci de frasin. O tolbă făcută din piele de puma, împodobită doar cu coada animalului, ornament caracteristic tribului din care făcea parte, îi atîrna pe spate, iar scutul de piele, minunat împodobit cu felurite scene inspirate din viața războinicilor, și-l agățase de gît cu ajutorul unei curele făcute dintr-un tendon.

În timp ce *trapper*-ul se apropia de el, războinicul își păstra atitudinea calmă și semeață, fără a vădi nici un fel de curiozitate, dar nici vreo nemulțumire pentru faptul că era supus unor cercetări așa de amănunțite. Ochii

sălbaticului, mai închiși la culoare și mai strălucitori decât ai cerbului, se mutau totuși fără încetare de la *trapper* la naturalist, ca și cum n-ar fi știut ce înseamnă odihna.

— Fratele meu se află departe de satul său ? întrebă bătrînul în limba indienilor pawnee, după ce examinase picturile ca și celelalte mici semne prin care un ochi exercitat poate recunoaște tribul războinicilor întîlniți prin pustiurile Americii cu aceeași ușurință și în același fel misterios în care-și dă și marinarul seama de apropierea unei corăbii.

— Drumul pînă la așezările cuțitelor-lungi e mult mai greu, veni răspunsul laconic.

— Și de ce un pawnee-lup se află atît de departe de lunca fluviului său, fără cal de călărie și într-un loc atît de deșert ca ăsta ?

— Pot oare femeile și copiii Fețelor-palide trăi fără carne de bizon ? În coliba mea era foamete.

— Fratele meu e prea tînăr ca să stăpînească singur o colibă, răspunse *trapper*-ul uitîndu-se țintă la fața neclintită a tînărului războinic ; îndrăznesc însă să spun că-i viteaz și că mulți șefi vor fi vrut să-i dea fata de nevastă. Numai c-a greșit, continuă bătrînul, arătînd spre arcu tînărului, venind numai cu un arc ușor pentru a doborî un bivoli. Indienii pawnee doresc doar să-și zgîrie prada, nu să și-o ucidă, nu-i așa ?

— E bine să fii pregătit și pentru o întîlnire cu un trib de indieni sioux. Cu toate că nu se vede nici unul, poate să fie ascunși prin tufișuri.

— Omul ăsta spune numai și numai adevărul, mormăi *trapper*-ul în englezește ; e un băiat arătos și tare bine legat, dar e mult prea tînăr pentru un șef cu renume. Cel mai cuminte lucru e să-i vorbim deschis, fiindcă un singur braț mai mult într-o tabără sau în alta, dacă va fi să ajungem la vreo încăierare cu neamul colonistului, poate fi hotărîtoare. Vezi, copiii mei sînt obosiți, continuă el în

dialectul preriilor, arătînd către restul grupului care între timp se apropiase de ei. Am vrea să ne odihnim și să mîncăm ceva. Oare fratele meu are oarecare drepturi asupra locurilor ăstora ?

— Conducătorii poporului de pe malul Marelui Fluviu ne-au spus că nația voastră a căzut la învoială cu fețele-negricioase care trăiesc dincolo de lacul-sărat, și că preriile sînt acum locul de vînătoare ale cuțitelor-lungi.

— E adevărat, fiindcă așa am auzit și eu de la vînătorii și de la *trapper*-ii de pe fluviul La Plata. Numai că poporul meu a căzut la înțelegere cu francezii, și nu cu cei care se cred stăpînitorii Mexicului.

— Și războinicii merg oare de-a lungul Marelui Fluviu ca să vadă dacă n-au fost trași pe sfoară cînd au încheiat tîrgul ?

— Da, mă tem că asta-i adevărat ; dacă nu tot, măcar în parte, și nu va trece mult și pe urmele acestora se va ivi banda blestemată a tăietorilor de lemne care-o să culce la pămînt bogatele și frumoasele păduri de pe malul apusean al fluviului Mississippi ; apoi țara se va preschimba într-un deșert populat, de la malurile mării celei mari pînă la poalele Munților Stîncoși, un deșert plin de toate blestemățiile și vicleniile omului, și văduvit de bucuriile și frumusețile primite din mîinile Domnului !

— Și unde-au fost șefii tribului pawnee cînd s-a încheiat tîrgul ăsta ? întrebă pe neașteptate tînărul războinic, iar din ochii lui țîșni un fulger de mînie. Un popor se vinde oare ca pielea unui castor ?

— Asta așa e, așa e ; și, de asemenea, unde-au fost cîntea și adevărul ? Dar poate că așa se obișnuiește în lume, și hotărîrea luată de cel tare trebuie să fie numită de cel slab dreptate. Dacă legea lui Wahcondah ar avea tot atîta tărie, tinere pawnee, ca și legile cuțitelor-lungi, atunci dreptul vostru asupra preriilor ar fi la fel de mare ca și dreptul celui mai temut șef din orașe asupra casei care-i ține loc de adăpost.

— Pielea călătorului e albă, spuse tînărul indian, punînd un deget pe mîna bătătorită și zbîrcită a *trapper*-ului. Oare inima lui simte un lucru și limba spune altul ?

— Wahcondah al omului alb are urechi, și cînd omul alb spune minciuni, el și le astupă. Uită-te la capul meu ; e ca un pin nins, și va trebui așezat nu peste mult timp în pămînt. Și de ce-aș vrea atunci să mă întîlnesc față în față cu Marele Spirit, știind că-i atît de supărat pe mine ?

Tînărul pawnee își aruncă, plin de grație, scutul peste umeri își puse mîinile pe piept și-și plecă fruntea, cîstind în felul acesta pletele argintii pe care i le arătase *trapper*-ul ; după care privirea i se mai îmblînzi și fața deveni mai puțin sălbatică. Dar cu toate acestea, pe chipul lui se putea citi aceeași neîncredere, mai puțin vădită însă. După ce fură stabilite aceste îndoielnice legături de prietenie între războinicul preriilor și încercatul *trapper*, bătrînul începu să-i dea lui Paul anumite îndrumări în legătură cu popasul pe care-l plănuiseră. În timp ce Inez și Ellen descălecară, iar Middleton și căutătorul de miere le dădură ajutorul cuvenit, discuția continuă în limba indianului ; dar cînd doctorul sau Paul se amestecau și ei în vorbă, *trapper*-ul le tălmăcea și lor ceea ce aflase de la tînăr.

Între războinicul pawnee și *trapper* urmă un mic duel de o nemaipomenită subtilitate, căci fiecare încerca să afle scopul și gîndurile celuilalt, fără ca vreunul din ei să-și trădeze interesul pe care-l pune în cercetările făcute. Dar, așa cum se întîmplă întotdeauna cînd lupta e dusă de doi adversari cu forțe egale, rezultatul nu putea mulțumi pe nimeni. Bătrînul *trapper* îl iscodi în fel și chip, punîndu-i toate întrebările dictate de agerimea și experiența sa, în legătură cu situația în care se găsea în clipa aceea tribul lupilor : îl cercetă în legătură cu recolta, cu proviziile strînse pentru iarna ce se apropia și cu relațiile dintre ei și triburile războinice din vecinătate, dar nu putu să afle din ce pricină omul se găsea acolo. Pe de altă parte,

întrebările indianului, puse cu ceva mai multă demnitate și delicatețe, vedeau tot atita dibăcie. Vorbi despre comerțul cu piei, despre izbînda sau încercările neizbutite ale diferiților vînători albi pe care-i întîlnise sau despre care auzise vorbindu-se, ba își îngădui și unele aluzii cu privire la continua înaintare a națiunii Marelui Tată, așa cum numeau ei, prudent, guvernămîntul Statelor, spre teritoriile unde vînează tribul său. Reieșea însă destul de limpede, din curiosul amestec de interes, dispreț și indignare, sentimente pe care războinicul nu și le putea ascunde cu toată atitudinea sa plină de rezervă, că el cunoaște acest straniu popor ce-i încălca drepturile firești mai mult din auzite decît datorită unor legături directe. Iar ignoranța lui personală în ceea ce-i privea pe albi se vedea mai cu seamă prin felul în care se uita la femei, cu niște căutături scurte, dar pline de energie.

În timp ce vorbea cu *trapper*-ul, își îngăduia să-și arunce privirea, în care se citea cea mai desăvîrșită uimire, spre frumusețea ideală și aproape copilărească a lui Inez. Și era cît se poate de vădit că ochii lui se opreau pentru prima oară asupra uneia din femeile acelea albe, despre care bătrînii din tribul lui vorbeau destul de des, căci erau socotite, cu foarte rari excepții, drept întruchiparea frumuseții. Interesul lui față de Ellen era ceva mai slab însă. Admirația aceasta a lui era totuși destul de potolită din pricina obiceiurilor și oarecum ținută în friu de mîndria războinicului, așa că ceilalți nu observară nimic; *trapper*-ul însă, care cunoștea prea bine deprinderile indienilor și era mult prea priceput în ceea ce privește comportarea și caracterul străinului, nu scăpă nici cea mai mică tresărire de pe fața acestuia. Între timp, Ellen, care nu observase nici ea nimic, se învîrtea în jurul lui Inez, plină de bunăvoință, ca de obicei.

Paul era într-o dispoziție cu totul diferită; după ce cîștigase cele două lucruri așa de scumpe inimii lui: pe Ellen și o victorie împotriva fiilor lui Ishmael, își îndepli-

nea însărcinările primite cu cel mai mare calm, ca și cum ar fi fost pe cale să-și conducă mireasa de la solemnitatea ceremoniei nuptiale, care ar fi avut loc în fața unui judecător de la hotare, în siguranța propriului său cămin. Rătăcise multă vreme în preajma convoiului lui Ishmael, în perioada anevoiosului lor marș prin prerie, ziua ascunzându-se, iar noaptea căutînd ocazii prielnice pentru a-și vedea aleasa inimii în felul descris mai înainte, pînă ce norocul și propriul lui curaj s-au unit făcîndu-l fericit tocmai în clipa cînd începuse să se simtă cuprins de deznadejde; iar acum nu-i mai păsa nici de distanța pe care-o mai avea de străbătut și nici de greutateți. Pentru imaginația lui fierbinte și pentru caracterul lui plin de hotărîre, restul era oarecum ușor. Așa dorea, și adevărul este că tot așa și credea. Cu boneta pusă pe-o parte și fluierînd un cîntec vesel, umbla de colo pînă colo printre tufișuri, căutînd un loc potrivit pentru culcușul celor două femei; iar din cînd în cînd arunca cîte o privire furișă către Ellen, care se îndeletnicea și ea, neobosită, cu diferite treburi.

— Cu alte cuvinte, lupii pawnee au îngropat securea în ceea ce-i privește pe vecinii lor konza, spuse *trapper*-ul, continuîndu-și discuția pe care n-o lăsa decît rareori să lincezească, adică numai cînd era nevoit s-o întrerupă din pricina îndrumărilor ce trebuia să le dea. (Cititorul își amintește, desigur, că în timp ce cu războinicul băstinaș vorbea în limba acestuia, tovarășilor săi albi li se adresa în englezește.) Lupii și pieile roșii cu fețele deschise sînt iarăși prieteni. Acesta este un trib, doctore, despre care aș putea pune rămășag că ai citit foarte mult, și despre care s-au șoptit multe minciuni gogonate la urechile oamenilor neștiutori de prin orașe și sate. Există o legendă: se spune că prin părțile astea ar fi existat un grup de *welshers* (gali), națiune ce ar fi trăit în prerie și ar fi venit în țara asta mai înainte ca omul acela slab de minte să fi îngăduit creștinilor să le prade cimpiile

moștenite din moși-strămoși, cîmpii despre care nici nu visau că alcătuiesc o țară atît de întinsă ; și cum că acești welshers ar fi cunoscut drumul albilor, c-ar fi vorbit limbile lor și multe alte prostii și nerozii.

— Dacă am auzit despre ei ? exclamă naturalistul scăpînd din mîină o bucată de carne uscată de bizon, cu care se lupta crunt chiar în clipa aceea. Ar fi trebuit să fiu un mare ignorant dacă n-aș fi zăbovit adesea, și cu cea mai mare încîntare încă, asupra unei teorii atît de frumoase, și mai ales asupra uneia ce întărește într-un chip atît de strălucit două poziții despre care am spus în repetate rînduri că nu se pot cu nici un chip contesta, chiar dacă nu sînt susținute de-o mărturie prea vie : că acest continent poate pretinde o mult mai veche legătură cu civilizația decît epoca lui Columb, iar culoarea locuitorilor lui nu-i decît efectul climei și al condițiilor de viață, și nu una din regulile prestabilite de natură. În-fățișează-i problema asta din urmă și indianului, venerabile vîntor ; are și el o culoare care bate în roșu, și părerea lui ne-ar putea lămuri asupra ambelor laturi ale unei probleme atît de disputate.

— Crezi că un pawnee citește cărți și crede în toate minciunile acelea tipărite, ca trîndavii de prin tîrguri ? răspunse bătrînul rîzînd. Ce crede oare fratele meu ? Toți oamenii pe care îi vede aici au pielea palidă, numai războinicul pawnee e roșu ; crede el oare că pielea oamenilor se schimbă din pricina timpului, și că fiul nu seamănă cu tatăl ?

Tinărul războinic se uită cîtva timp la bătrîn, cu o căutătură fermă și disprețuitoare, apoi, ridicîndu-și semet degetul, răspunse demn :

— Wahcondah toarnă ploaia din norii Lui ; cînd vorbește se cutremură munții ; iar focul care mistuie copacii e scinteia ochilor Lui miniați ; dar El și-a plăsmuit copiii cu grijă și cu judecată. Ceea ce a făcut El nu-și schimbă forma niciodată.

— Ehe, asta-i înțelepciunea firii, doctore, continuă *trapper*-ul după ce tălmăci răspunsul și naturalistului, care rămase foarte dezamăgit. Indienii pawnee sînt un popor mare și înțelept și m-aș prinde că au multe obiceiuri folositoare și cinstite. Vînătorii și *trapper*-ii pe care-i întîlnesc uneori vorbesc despre un mare războinic al neamului vostru.

— Tribul meu nu-i alcătuit din femei. Un viteaz nu-i lucru prea rar în satul meu.

— Da, dar ăștia mi-au vorbit de un șef mult mai vestit decît războinicii obișnuiți, unul care-ar fi adus la mare cinstire poporul acela atît de puternic odinioară, dar care-acuma a început să decadă, indienii delaware din munți.

— Un asemenea războinic ar trebui să aibă și un nume.

— I se spune Inimă-Tare, căci e un om deosebit de curajos ; și bine i se spune, dacă tot ceea ce am auzit despre faptele lui e adevărat.

Străinul aruncă asupra bătrînului o privire pătrunzătoare, ca și cum ar fi vrut să citească în sufletul lui, apoi întrebă :

— A văzut oare fața-palidă vreun luptător din tribul meu ?

— Niciodată.

Neastîmpăratul Paul scoase însă un strigăt puternic și-l întrerupse, iar în momentul următor apăru din partea cealaltă a desîșului, trăgînd după el un cal de luptă indian.

— Iată unul din animalele pieilor roșii cu care zic și eu că te poți făli, strigă el, în timp ce-i făcea loc să treacă prin potecile înguste și sălbatice. Nu se află în tot ținutul Kentucky un brigadier care să se poată lăuda că are un căluț atît de bine legat și cu un păr atît de strălucitor. Șaua-i spaniolă, ca a unui *grande* din Mexic ; și uită-te la coamă și la coadă, împletite și împodobite cu mici mărgele de argint, de parc-ar fi Ellen cînd își po-

trivește părul strălucitor pentru vreun bal sau pentru vreo petrecere. Crezi, bătrîne *trapper*, că e într-adevăr o gloabă ieșită din ieslea unui sălbatic ?

— Mai încet, băiete, mai încet ! Lupii pawnee sint vestiți pentru caii lor și adesea se întâmplă să vezi un războinic din prerie mult mai bine echipat decît un om de-al guvernămintului din orașe. Dar ăsta e un animal pe care-l poate călări numai un șef puternic. Șaua, precum bine ai gîndit, trebuie să-i fi folosit cîndva vreunei mari căpetenii spaniole, care și-a pierdut-o odată cu viața în cine știe ce bătălie. Pot să vă asigur, pot să vă asigur că tînărul e fiul unui șef renumit, poate chiar al puter-nicului Inimă-Tare.

În timpul acestei întreruperi neașteptate, tînărul pawnee nu dădu nici semne de nerăbdare și nici de neplăcere ; dar cînd găsi de cuviință că s-a discutat îndeajuns despre calul său, luă căpăstrul din mîna lui Paul cu cel mai mare calm și cu aerul unui om obișnuit să i se respecte toate dorințele ; apoi sări în spatele animalului cu ușurința unui profesor de călărie. Nimic nu putea fi mai frumos și mai sigur decît ținuta acestui sălbatic. Șaua, greoaie și acoperită aproape toată de podoabe, era menită mai degrabă să încînte ochii decît să-i fie de folos călărețului. Adevărul era că mai mult îl împiedica să se miște, iar picioarele lui nu voiau să primească ajutorul unor născociri pe care le foloseau doar femeile, așa cum erau scările. Calul, care începu să se ridice numaidecît în două picioare, era, ca și călărețul, sălbatic și nestăpînit în mișcări ; și cu toate că nu putea fi vorba de nici un artificiu, felul în care se mișca vădea o grație neobișnuită. Animalul trebuie să se fi tras din vreun pursînge arab, încrucișat, într-un lung șir de urmași, cu vreun armăsar mexican, cu vreunul spaniol și cu vreun cal de luptă maur. Călărețul, care și-l dobîndise, pesemne, din provinciile Americii Centrale, își însușise curajul și grația de a-l stă-

pini, calități proprii celui mai neînfricat și priceput călăreț din lume.

Tinărul pawnee nu-și trăda prin nici un semn dorința de plecare. Se simțea însă mult mai în largul său decât înainte și, după cum se vedea, și mai liber, căci se putea retrage oricând. Începu să călărească încoace și încolo, uitându-se mai nestingherit la alții din grup. Dar ori de câte ori ajungea la un anumit punct, și tocmai în clipa în care înțeleptul *trapper* se aștepta să-l vadă luându-și zborul, el își întorcea calul și revenea pe același drum, uneori cu iuțeala unei căprioare hăituite, alteori mai domol, cu o ținută dintre cele mai demne. Nerăbdător să lămurească unele lucruri de care țineau hotărârile lui viitoare, bătrînul își luă inima în dinți și-l pofti iarăși la vorbă ; pentru asta făcu un gest limpede, prin care-i dădu să înțeleagă c-ar dori să continue discuția și că are cele mai pașnice gânduri în ceea ce-l privește. Ochiul ager al străinului prinse numaidecît gestul, dar lăsă să treacă oarecare timp pînă să se apropie din nou de grup, căci acesta era îndeajuns de numeros ca să-i poată îngădi, în orice clipă, libertatea. Cînd se apropie totuși destul pentru a putea vorbi cu ușurință, făcu lucrul acesta cu un amestec curios de trufie și neîncredere.

— E drum lung pînă în satul lupilor, spuse el, și-și întinse brațele, dar nu într-acolo unde *trapper*-ul știa că trăiește tribul său, — și drumul face tot felul de cotituri. Ce vrea să-mi spună cuțitul-lung ?

— Da, tot felul de cotituri, mormăi în englezește bătrînul, dacă ai de gînd să pornești la drum pe poteca asta, dar mult mai puține decât cuprinde o minte vicleană de indian. Să spună fratele meu dacă șefilor pawnee le place să vadă fețe străine în locuințele lor ?

Tinărul războinic își plecă trupul plin de grație peste scara șei, dar nu prea mult, răspunzînd cu o gravă demnitate :

— Cînd a uitat oare poporul meu să dăruiască cele de trebuință străinului ?

— Dacă voi conduce pe fiicele mele la porțile lupilor, oare femeile lor le vor lua de mină ? Și războinicii lor vor fuma cu tinerii mei ?

— Țara fețelor-palide a rămas în urmă ; de ce călătoresc ei atît de departe spre soare-apune ? Au pierdut poteca, sau poate că femeile acestea aparțin războinicilor albi despre care am auzit c-au pornit în susul fluviului ca să-i tulbure apele ?

— Niçi una, nici alta. Cei care-au pornit în susul fluviului Missouri sînt luptătorii Marelui Tată, pe care acesta i-a trimis cu felurite treburi, dar noi sîntem călători pașnici. Oamenii albi și cei roșii sînt vecini, și oamenii albi doresc să le fie prieteni. Oare cei din tribul omaha nu-i vizitează pe lupi după ce și-au îngropat *tomahawk*-ul pe poteca dintre cele două națiuni ?

— Indienii omaha sînt bineveniți.

— Și indienii yankron și tetonii lemn-ars, care trăiesc la cotitura fluviului cu „apa lîncedă“, nu vin ei oare în colibele lupilor să fumeze împreună cu aceștia ?

— Tetonii sînt niște mincinoși, exclamă tînărul ; nici nu îndrăznesc să închidă ochii în timpul nopții ; nu, ei dorm numai pe soare. Privește, adăugă el, arătînd cu un sălbatic triumf spre podoabele jambierelor sale, scalpurile lor sînt în număr atît de mare, încît indienii pawnee fac negoț cu ele. Lasă-i pe indienii sioux să trăiască prin zăpezi ; cîmpiile și bizonii sînt pentru bărbați.

— Ah, am aflat taina, spuse *trapper*-ul lui Middleton, care stătea în preajma bătrînului. Indianul ăsta tînăr și frumos e o iscoadă trimisă pe urmele tribului sioux ; poți vedea asta după vîrfurile săgeților și după felul în care e vopsit, da, o poți vedea și după ochii lui, căci făptura unei piei roșii e totdeauna potrivită cu ceea ce are de îndeplinit. Liniște, Hector, liniște ! N-ai adulmecat niciodată pînă acum un pawnee, cățelule ? Jos, cățelule, jos ! Fratele

meu are dreptate, tribul sioux e un trib de hoți. Oameni de toate culorile și de toate neamurile spun lucrul ăsta despre ei, și spun adevărul adevărat. Dar oamenii de la soare-răsare nu fac parte din tribul sioux și ar dori să viziteze colibele lupilor.

— Capul fratelui meu e alb, răspunse războinicul, aruncându-i una din acele căutături ce spun multe, în care se putea citi neîncredere, inteligență și mândrie; apoi continuă, arătînd spre răsărit: — și ochii lui au văzut multe lucruri, dar ar putea să-mi spună ce vede el acolo? Un bizon poate?

— Seamănă mai curînd cu un nor care plutește la marginea cîmpiei și pe care-l luminează soarele. E fumul cerurilor.

— E o înălțime a pămîntului, și pe culmea ei se află colibele fețelor-palide.

— Ochii tînarului pawnee sînt foarte buni dacă pot vedea un om cu pielea albă la o asemenea depărtare.

Indianul se întoarse încet către bătrînul *trapper* și după un scurt răstimp de tăcere, întrebă cu severitate: — Fratele meu poate vîna?

— Vai! Nu poate face decît ceea ce face un *trapper* nenorocit.

— Cînd cîmpia e acoperită cu bivoli, îi poate vedea?

— Sigur că da, sigur că da, e mult mai ușor să vezi, decît să dobori un taur care gonește prin prerie.

— Și cînd păsările își iau zborul din pricina frigului, și cînd nourii devin negri din pricina aripilor lor, le poate vedea?

— Ei, ei, nu-i greu să găsești o gîscă sau o rață atunci cînd milioane de rațe și de gîște întunecă cerul.

— Cînd ninge și zăpada acoperă colibele cuțitelor-lungi, poate vedea străinul fulgii pe cer?

— Acuma ochii mei nu mai sînt așa de buni, răspunse bătrînul cu puțină minie în glas, dar pe vremuri eram vestit pentru agerimea ochilor.

— Pieile roșii dau peste cuțitele-lungi, așa cum descoperă străinii bivolii sau păsările călătoare, sau zăpada care cade pe pământ. Luptătorii voștri cred că Stăpînul Vieții a făcut tot pământul pentru albi. Dar se înșală. Sînt palizi și își văd propriile lor fețe. Du-te ! Un pawnee nu-i orb ca să-i trebulască mult timp pînă să dea de urma semenilor tăi !

Războinicul se opri însă brusc și-și lăsă, încordat, capul într-o parte, ca un om care ascultă. Apoi porni călare pînă la capătul cel mai apropiat al desișului, privind cu multă luare-aminte peste preria pustie. *Trapper*-ul, însă, nu înțelese nimic. Tînărul indian se întoarse uitîndu-se fix la Inez, mai făcu de cîteva ori drumul înainte și înapoi, de astă dată la pas, avînd aerul unui om în sufletul căruia se dă o luptă puternică. Își struni armăsarul care dădea semne de mare nerăbdare, și păru că se pregătește să spună ceva ; cînd își plecă din nou capul în piept, era la fel de încordat ca și mai înainte. Galopînd ca un cerb speriat, călări cu repeziciune timp de-o clipă, în cercuri scurte, ca și cum n-ar fi știut încotro s-o apuce, asemenea unei păsări înainte de-a porni în călătoria cea lungă, cînd se mai rotește de cîteva ori în jurul cuibului. Iar după ce alergă puțin de-a curmezișul cîmpiei, călătorii noștri îl pierdură din ochi după prima ridicătură.

Ciîinii, care dăduseră și ei semne de mare neliniște de la un timp încoace, îl urmară o bună bucată de timp, apoi se opriră, se așezară jos și începură să chelălăiască încet și jalnic, prevestind cine știe ce nenorocire.

XIX

Cum, dacă nu s-o ține pe picioare ?
(Shakespeare)

Numeroasele întâmplări relatate mai sus s-au petrecut într-un răstimp foarte scurt, încît bătrînul, care observase chiar și cel mai neînsemnat amănunt, nu mai avu cînd să-și exprime părerile în legătură cu ceea ce-l făcuse pe străin să se poarte atît de ciudat. După dispariția tînărului pawnee clătină din cap și, pe cînd pornea spre marginea desișului pe care-l părăsise tocmai atunci indianul, bombăni :

— În aer sînt mirosuri și sunete, cu toate că simțurile mele nu mai sînt bune de nimic, așa că nici nu le simt, nici nu le aud.

— Nu se vede nimic, strigă Middleton, care se ținea tot timpul după el. Ochii și urechile mele sînt cît se poate de bune, și-ți garantez că nu se vede și nu se aude nimic.

— Ochii tăi sînt buni, și nici surd nu ești, răspunse *trapper*-ul, cu o umbră de dispreț ; nu, băiete, nu. Ei pot fi buni pentru a vedea ce se petrece într-o biserică sau pentru a auzi cum bat clopotele ; dar înainte de-a petrece un an de zile în prerie, poți lua un curcan drept un bivoli și mugetul unui bivoli drept tunet. Pe cîmpiile

astea pustii natura te înșală, căci aerul îți așterne în fața ochilor o pînă aidoma unei ape, și cu greu poți deosebi preriile de marea cea adevărată. Dar acolo, departe, se află un semn asupra căruia un vînător nu se înșală niciodată.

Trapper-ul arată spre un pîlc de vulturi care pluteau deasupra cîmpiei, la o distanță nu prea mare de ei, acolo unde se părea că-și ațintise privirile și războinicul pawnee. În primul moment, Middleton nu putu desluși micile puncte negre care umbreau fața întunecată a norilor, dar cum păsările se apropiau cu repeziciune, le putu distinge mai întii formele, apoi auzi și filfiitul aripilor lor grele.

— Ascultă ! spuse *trapper*-ul, după ce izbuti să-l facă și pe Middleton să deslușească șiragul jucăuș al păsărilor. Acum se pot auzi și bivoli, sau bizonii, după cum găsește de cuviință să le spună doctorul, cu toate că vînătorii de prin partea locului le spun bivoli. Și eu cred că un vînător e mai în măsură să-și dea cu părerea asupra unui animal sau asupra numelui acestuia, adăugă el, uitîndu-se cu înțeleș la Middleton, decît unul care a răsfoit paginile unei cărți, în loc să străbată fața pămîntului pentru a afla numele și firea viețuitoarelor ce-l locuiesc.

— Despre obiceiurile acestora vă pot vorbi eu, strigă naturalistul, care numai rareori scăpase prilejul să nu aducă în discuție punctul așa de disputat al studiilor lui favorite. Numai că trebuie să avem cea mai mare grijă în ceea ce privește utilizarea corectă a definițiilor, pe care trebuie să le privim din punct de vedere științific.

Dar privirile tuturor fură atrase de o priveliște nemaipomenită, care li se desfășura chiar în fața ochilor. Pînă și sfioasa Inez se grăbi să vină lîngă Middleton pentru a putea vedea mai bine, iar Paul o chemă și pe Ellen, prinsă de îndatoririle ei domestice, ca să fie martoră la scena aceea atît de plină de viață.

În decursul tulburătoarelor întâmplări pe care am fost datori să vi le povestim, preria rămăsese într-o singură-tate deplină. Cerul se întunecase, e drept, de mulțimea stolurilor de păsări călătoare, dar în afară de cei doi ciini și de măgarul doctorului, nici un singur patruped nu însuflețise nemărginitele întinderi ale cîmpiei. Și iată că acum o neașteptată invazie de animale schimbă scena ca prin farmec.

Întii fură văzuți cîțiva tauri enormi, gonind peste ridicăturile cele mai îndepărtate ale prerii, după aceea urmară șiruri nesfîrșite de cîte un singur animal, apoi năvăli o masă așa de compactă de trupuri strînse unele într-altele, încît culoarea cafenie a ierburilor preriei fu acoperită cu totul de nuanța ceva mai închisă a blănurilor lor mițoase. Cioră, pe măsură ce coloana se lungea și se îngroșa, semăna tot mai mult cu stolurile acelea fără număr de păsări mai mici, ce se văd deseori apărînd în lungi șiraguri din înaltul cerului și sînt tot atît de numeroase ca și frunzele pădurilor peste care trec. Nori de praf, ca niște mici coloane, se ridicau chiar din mijlocul ciordei, ori de cîte ori vreun animal, mai furios decît celălalt, scurma pămîntul cu coarnele; iar din cînd în cînd se auzea, purtat de vînt, cîte un muget prelung.

Peste cei ce urmăreau spectacolul acesta sălbatic și așa de măreț, se așternu o lungă și apăsătoare tăcere care fu, în cele din urmă, întreruptă de *trapper*; acesta, fiind mult mai obișnuit cu asemenea priveliști, era și mult mai puțin copleșit de ea, sau poate că se lăsase mai puțin copleșit decît ceilalți, fiindcă pentru ei scena era de o uluitoare noutate.

— Iată, pe-acolo trec zece mii de animale, fără nici un paznic sau proprietar, în afară de Cel care le-a dat viață și le-a dăruit aceste largi cîmpii drept pășune. Nici cel mai fălos guvernator al tuturor Statelor n-ar putea vîna pe pămînturile sale un taur mai semeț decît unul dintr-ăștia, aflați la îndemîna celor mai umili; și nici după ce

i-a scos mușchiul sau fleica n-ar putea-o mânca cu aceeași poftă ca cel care și-a îndulcit hrana cu osteneală și și-a câștigat-o potrivit legilor naturii, stăpinind în mod cinstit ceea ce i-a scos Domnul în cale !

— Dacă pe platourile preriilor fumegă vreo cocoasă de bivol, sînt de aceeași părere cu *trapper*-ul, îl întreprinse, plin de voie bună, căutătorul de miere.

— Da, băiete, căci tu ai gustat și ți-ai dat seama de adevăratul înțeles al lucrurilor. Dar ciurda cîrmește spre noi și s-ar cuveni să ne pregătim a o primi după cum se cuvine. Dacă ne-am ascunde, bestiile astea cornute ar da buzna peste noi și ne-ar călca în picioare ca pe niște viermi ; așa că-i vom pune la adăpost pe cei mai slabi, iar ceilalți se vor așeza la posturi, ca o adevărată avangardă, așa cum trebuie să facă niște bărbați și niște vînători.

Și cum timpul care le rămăsese era foarte scurt, porniră cu cea mai mare seriozitate să aducă la îndeplinire ceea ce se cerea făcut. Inez și Ellen fură așezate la una din marginile desișului, cît mai departe de ciurda care se apropia. Asinus fu postat la mijloc, ținîndu-se seama de nervozitatea lui obișnuită : iar bătrînul și cei trei tovarăși ai săi se împărțiră așa încît să poată abate capul coloanei de animale în caz că acestea s-ar apropia prea mult de ei. După mișcările nehotărîte ale celor cincizeci sau o sută de tauri care conduceau ciurda, direcția pe care urmau s-o apuce era însă neclară. Dar un muget îngrozitor porni din spatele coloanei de praf, iscată chiar atunci în mijlocul ciurdei ; îi răspunseră printr-un fel de croncănit înfiorător toate stolurile de păsări de pradă ce zburau pe deasupra, ceea ce dădu animalelor un nou imbold și orice urmă de nehotărîre, în ceea ce privește direcția, pieri. Și, ca și cum ar fi fost fericite c-au descoperit semnele destul de îndoielnice ale unei păduri, toată grămada aceea uriașă de animale porni spre o țintă sigură, începînd să alerge în linie dreaptă spre micul re-

fugiu de tufişuri pe care l-am pomenit atît de des pînă acum.

În clipa aceea, primejdia deveni așa de vădită, încît ar fi pus la grea încercare chiar și nervii cei mai tari. Flancurile masei aceleia întunecate de trupuri înaintau în așa fel, încît formară o linie de front concavă, și fiecare ochi ce scînteia cu atîta ferocitate din părul stufos și încîlcit care acoperea capetele taurilor era ațîntit asupra desîșului. Părea că fiecare animal caută să-și întreaacă vecinul pentru a ajunge mai repede în desîșul mult dorit; și cum asupra celor din față se împingeau cele cîteva mii de animale din spate, se părea că animalele care conduceau ciurda se vor repezi asupra grupului ascuns în tufiș, așa că pieirea acestuia era un fapt mai mult decît sigur. Fiecare dintre oamenii noștri trăia dramaticul moment al pericolului în felul lui propriu, potrivit caracterului și împrejurărilor în care se găsea.

Middleton șovăia. Simțea cîteodată îndemnul de-a o lua pe Inez lingă el și de-a încerca să scape prin fugă. Dar, dîndu-și seama că e cu neputință să alerge mai repede ca un bizon ațîtat, puse mîna pe armă, hotărit să țînă piept acestei ciurde fără număr. Facultățile doctorului Battius atinseră foarte repede culmea unei tulburări mintale. Formele întunecate ale animalelor din ciurdă își pierdură preciziunea liniilor, iar naturalistul începu să-și imagineze că vede sălbatica adunare a tuturor creaturilor lumii alergînd asupra lui ca un singur trup, vrînd parcă să răzbune feluritele injurii pe care, în decursul vieții lui de muncă neobosită, închinată științelor naturii, le pricinuisese cîtorva genuri. Așa că sistemul lui nervos fu atins de paralizia aceea pe care-o simțim cu toții cînd sîntem prada unui coșmar. Incapabil de-a fugi sau de-a face un singur pas înainte, rămase țintuit locului; dar în curînd dragostea lui înflăcărată pentru știință îl făcu să uite de orice, și vrednicul naturalist începu, printr-un deznădăjduit efort, să claseze cîteva din

animalele care se apropiau. În timpul acesta, Paul o chema pe Ellen să vină lângă el, ca să-l ajute să strige cât mai tare, dar glasul lor se pierdu în mugetele și tro-păiturile ciurdei. Era foarte furios, cu toate că se simțea ațîțat de încăpăținarea bestiilor și de sălbăticia priveliștii, și aproape înnebunit din pricina interesului ce i-l stîrneau și a unui fel de teamă înconștientă, în care drepturile naturii se amestecau destul de ciudat cu grija pentru Ellen; și aproape că-și scuipă plămîinii strigîndu-l pe bătrînul său prieten ca să facă ceva pentru a opri animalele.

— Hai, bătrîne *trapper*, răcni el, dă drumul uneia din vicleniile cu care te-a învățat preria, căci altfel vom fi striviți sub un munte de cocoșe de bivol!

Bătrînul, care stătuse tot timpul rezemat de carabina lui, uitîndu-se cum își schimbă ciurda direcția, hotărî c-a sosit momentul să dea semnalul de pornire. Își ridică arma spre taurul din fruntea hoardei și cu o vioiciune care făcea mare cinste tinereții sale apuse, trase. Glonțele nimeri animalul drept în cap, între firele de păr încalcite dintre coarne, și animalul căzu în genunchi; apoi începu să-și scuture cu iuțeală capul și se ridică pe neașteptate, ca și cum lovitura i-ar fi dat un nou imbold. Nu mai era timp de șovăială. Și atunci *trapper*-ul își aruncă carabina la pămînt, își desfăcu brațele și porni cu mișcările goale, drept spre masa tălăzuitoare a animalelor.

Fața unui singur om, susținut de hotărîrea și de forța aceea pe care numai inteligența le poate dăruî, reușește mai întotdeauna să impună respect animalelor. Taurii din fruntea coloanei dădură înapoi, iar pentru o secundă înaintarea fu frîntă pe neașteptate și o masă densă de animale se înghesui pînă în față de tot, în timp ce alte sute din spate fură date peste cap. Apoi, din spate, se auzi un nou și înfiorător muget și turma se puse iarăși în mișcare. Capul coloanei se răzleți însă de rest și *trapper*-ul, încremenit ca o statuie, despărți masa de animale în două

curente vii. Middleton și Paul urmară numaidecît pilda bătrînului și înfruntară și ei primejdia, alcătuiind un fel de stavilă.

Opreliștea pusă animalelor din față apără pentru cîteva clipe desişul. Dar cum grosul ciurdei presa din ce în ce mai puternic linia descoperită a apărătorilor, și cum praful se îngroșase în așa măsură încît aceștia nu se mai vedeau aproape deloc, pericolul năvălirii animalelor asupra desişului creștea cu fiecare clipă. Iar *trapper*-ul și tovarășii lui începură să se teamă ; și, încet-încet, prinseră să dea înapoi din fața mulțimii aceleia furioase de animale, cînd un taur țîșni atît de aproape de Middleton, încît îl și atinse : iar în clipa următoare străbătea desişul cu iuțea vîntului.

— Apropiati-vă, strigă bătrînul, sau de nu, îl vor urma o mie de alți diavoli !

Dar sfortările lor ar fi rămas fără nici un fel de rezultat, căci n-ar fi putut înfrunta torentul acela viu, dacă Asinus, care-și văzuse pășunea încălcată cu atîta sălbăticiie, n-ar fi scos un zbierăt îngrozitor. Pînă și cel mai puternic și furios taur se cutremură auzind strigătul acela necunoscut și amenințător ; iar după asta, fiecare animal începu, înnebunit, să dea înapoi din fața desişului, deși numai cu o clipă înainte dorea să ajungă la el cu aceeași nerăbdare cu care dorește ucigașul să atingă poarta sanctuarului.

Așa că fluviul acela viu se despărți, iar locul se goli pe dată ; cele două coloane începură să se depărteze în unghi drept de lingă desiş, ca să se reîntîlnească apoi de partea cealaltă, la depărtare de o milă. În clipa cînd bătrînul văzu ce urmări neașteptate avusese vocea măgarului începu să-și reîncarce cu cel mai mare calm arma, bucurîndu-se din cale afară de cele întîmplate.

— Aleargă ca niște ciini cu tinichelele prinse de coadă, așa că nu trebuie să ne temem că se vor întoarce înapoi ; ceea ce animalele din urmă n-au auzit cu propriile lor

urechi, își pot închipui cu multă ușurință; și dacă-și schimbă totuși hotărîrea, nu ne va fi greu să-l facem pe Jeck să cinte și restul melodiei.

— Măgarul a vorbit, dar Balaam tace, strigă căutătorul de miere, care abia mai era în stare să răsufle; căci, deși începuse să ridă cînd îl auzise pe Asinus, încercase o adevărată panică. Omului i s-a tăiat în așa fel vorba, de parcă i s-ar fi așezat pe vîrful limbii un roi de albine tinere și din pricina înțepăturii lor îi e teamă să vorbească!

— Ei, ce mai e nou, prietene? continuă *trapper*-ul, uitîndu-se către naturalist, care stătea tot nemișcat și tot în extaz. Cum te mai simți, prietene, tu care-ți petreci viața trecînd în catastif numele și firea animalelor de pe cîmpii și a păsărilor din aer, și care te-ai speriat de o hoardă de bivoli în goană? Cu toate c-ai fi în stare să-miiei pînă și dreptul de-a le spune pe numele acela care e-n gura fiecărui vîntor și negustor de lîngă frontiere.

Dar bătrînul se înșela imaginîndu-și că-l poate provoca pe doctor la o discuție. Începînd din clipa aceea, doctorul n-a mai fost auzit nicicînd, în afară de o singură dată, pronunțînd vreun cuvînt prin care să indice specia sau genul vreunui animal. Refuză cu încăpăținare să mai consume carne de vită, și chiar în clipa de față, cînd se află într-un oraș de pe malul mării, înconjurat de cîntea ce i se cuvine unui savant, întoarce spatele, scuturat de un fior, ori de cîte ori vede acele delicioase cărnuri servite atît de des la ospetele de pe nave și care întrec cu mult în calitate mîncărurile cunoscute sub același nume în renumitele restaurante de la Londra sau în nu mai puțin vestitele restaurante pariziene. Pe scurt, dezgustul vrednicului nostru naturalist pentru carnea de vită se aseamănă întru totul cu cel al unui ciine căruia ciobanul îi pune botniță și-l leagă fedeleș, în așa fel, ca să poată trece peste el toată turma de oi înainte de-a intra în țarcul lor; se spune că procedeul acesta iscă în bietul

animal o mare scîrbă pentru carnea de oaie, și asta pentru toată viața. Între timp, Paul și *trapper*-ul izbutiră să-și stăpînească hohotele de ris pe care starea de absență mintală a învățatului lor tovarăș le ațîțase din nou ; apoi doctorul începu să respire din ce în ce mai tare, ca și cînd plămîinii lui ar fi fost acționați de-o pereche de foale, și în cele din urmă fu auzit folosind anumiți termeni, în acea unică împrejurare amintită mai sus.

— *Boves Americani horridi !* exclamă doctorul, punînd un deosebit accent pe cel din urmă cuvînt ; după care amuți din nou, ca un om căruia nu-i pot ieși din minte anumite întîmplări stranii.

— Ei, ochii-s destul de oribili, recunosc și eu, răspunse *trapper*-ul ; creatura asta e destul de groaznică la vedere pentru cineva neobișnuit cu înfățișarea și tumultul vieții adevărate ; dar curajul animalului ăstuia nu-i nici pe departe atît de mare pe cît s-ar părea. Doamne ! dacă ai fi vreodată atacat de o familie întreagă de urși cenușii, așa cum mi s-a întîmplat mie și lui Hector la marile cascade de pe Miss... Ah ! Iată că vine și restul ciurdei, iar la urmă o haită de lupi flămînzi, gata să înhațe animalele bolnave sau pe cele care și-au frînt gîtul cînd s-au dat peste cap. Ah ! dar după ăștia aleargă și-un grup de oameni călare, sau dacă nu, n-am făptuit în viața mea un singur păcat. Aici, băiete, căci îi poți vedea foarte bine din partea asta, chiar în locul acela unde-a împrăștiat vîntul colbul. Roiesc în jurul unui bivol rănit, și-i vin de hac bieteii fiare cu săgețile lor.

Middleton și Paul zăriră și ei, nu după mult timp, grupul acela întunecat, pe care privirea ageră a bătrînului îl descoperise mult mai înainte. Erau, într-adevăr, vreo cincisprezece sau douăzeci de oameni călări, care se roteau în jurul unui taur deosebit de vînjos, încolțit din toate părțile ; acesta era prea grav rănit pentru a încerca să fugă, dar și prea mîndru pentru a se lăsa doborît, cu toate că puternicul lui trup slujise drept țintă la zeci de

săgeți. Dar lancea unui indian voinic curmă rezistența animalului, și bivolul își luă rămas bun de la viață printr-un muget care, trecînd peste locul unde se afla grupul călătorilor noștri, ajunse pînă la urechile ciurdei speriate și o sili să-și iuțească pasul.

— Cît de bine cunoaște un pawnee rostul unei vînători de bivoli, spuse bătrînul, după ce privi cîtva timp scena, plin de-o vădită mulțumire. Ați văzut și voi cum a plecat ca dus de vînt înaintea de ivirea ciurdei. A făcut asta ca să nu lase urme în aer, ca să poată abate turma din urmă și ca să... Ah! dar ce-i asta? Indienii aceia de colo nu-s pawnee! Penele de pe capul lor sînt aripi și cozi de bufniță... Ah! așa precum sînt un nenorocit de *trapper* cu vederea scurtă, tot așa și aceia de-acolo sînt o bandă de indieni sioux, fie ei blestemați să fie! În desiş, băieți, în desiş! O singură dată de-și mai aruncă ochii spre noi și rămînem goi pînă la piele, și asta tot așa de sigur pe cît e de sigur că fulgerul arde crengile, deși s-ar putea întîmpla ca și propria noastră viață să ne fie pusă în pericol.

Middleton își întoarse fața de la priveliștea aceasta sălbatică pentru a privi ceva care-i făcea mult mai multă plăcere: tînăra și frumoasa lui mireasă. Paul îl apucă pe doctor de braț și, cum *trapper*-ul îl urmă și el numai-decît, întregul grup se adună laolaltă în desiş. După cîteva explicații scurte, în legătură cu noul pericol ce-i amenința, bătrînul, de la care așteptau cu toată încrederea îndrumările necesare, ținînd seama de marea lui experiență, vorbi astfel:

— Asta este o regiune, și trebuie să știți lucrul ăsta cu toții, unde un braț puternic e mult mai folositor decît dreptatea și unde legea oamenilor albi e aproape necunoscută. Așa că totul ține de înțelepciune și de forță. Dacă, urmă el, pipăindu-și fața asemenea omului care cîntărește cu chibzuială toate dedesubturile unei situații încurcate, dacă s-ar putea găsi ceva care să-i silească pe

indienii sioux să se ia la hartă cu Ishmael și cu tot neamul lui, atunci noi am putea ieși la iveală, asemenea corbilor după încheștarea fiarelor, culegînd rămășițele de pe jos ; dar mai sînt și indieni pawnee în preajmă. Și asta e un lucru cît se poate de sigur, fiindcă tînărul acela n-ar fi îndrăznit să călărească așa de departe de satul lui fără un scop anume. Aici se află, deci, patru tabere, la o depărtare de-o bătaie de tun, și nici una din ele nu poate avea deplină încredere în cealaltă. Și lucrurile astea ne îngreuiază puțin mișcările, mai ales într-o regiune unde ascunzișurile se găsesc așa de rar. Dar sîntem trei oameni bine înarmați și cred că pot spune trei bărbați cu inima tare...

— Patru, îl întrerupse Paul.

— Ce ? spuse bătrînul, uitîndu-se pentru prima dată la tovarășii lui.

— Patru, repetă căutătorul de miere, arătînd spre naturalist.

— Fiecare pădure își are uscăturile ei, urmă, plin de duritate, omul de la hotare. Prietene, va fi nevoie să-ți ucidem măgarul !

— Să-l ucidem pe Asinus ? Ar fi un act de cruzime fără rost.

— Nu înțeleg nimic din cuvintele astea care-și ascund înțelesul în sunete ; cruzime e să jertfești un creștin în locul unui animal. Ar fi tot atît de înțelept să suflăm într-o trompetă sau să lăsăm animalul să zbiere din nou, ceea ce ar însemna să-i ațîți pe indienii sioux.

— Voi răspunde eu însumi pentru tăcerea lui Asinus, care foarte rar glăsuiește fără motiv.

— Se spune că poți cunoaște un om după cei cu care se adună, răspunse bătrînul, și de ce nu și un animal ? Am fost nevoit să fac odată un marș forțat, în timpul căruia am înfruntat nenumărate primejdii, iar tovarășul ce-l aveam nu-și deschidea gura decît ca să cînte ; și multe griji și încurcături mi-a mai făcut acel ins. Asta s-a în-

timplat pe vremea poveștii aceleia cu bunicul dumitale, căpitane ! Avea însă un gitlej omenesc și știa să și-l întrebuințeze foarte cuminte în anumite împrejurări, cu toate că nu-și prea bătea capul să țină întotdeauna seama dacă e locul și timpul potrivit unor asemenea lucruri. Vai mie ! Dac-aș mai fi și acum ca pe vremea aceea, nu m-ar scoate prea ușor din tufiș o bandă de indieni sioux ! Dar la ce folosește lauda când vederea și forța s-au dus ? Războinicului pe care indienii delaware îl numeau odinioară Șoim, din pricina ochilor lui ageri, acum a i s-ar potrivi mai bine numele de cîrțiță. De aceea, cred că ar fi mult mai cuminte să ucidem animalul.

— Da, se află oarecare adevăr în toate astea, spuse Paul, muzica e muzică, și e totdeauna zgomotoasă fie că e scoasă de o vioară, fie că e făcută de un măgar. Așa că sînt de aceiași părere cu bătrînul și spun că trebuie să ucidem animalul.

— Prieteni, rosti naturalistul, privind cu ochii îndurerați spre tovarășii ce puneau la cale planuri atît de sîngeroase ; nu-l ucideți pe Asinus ; e un specimen dintr-o rasă despre care se pot spune multe lucruri bune și puține rele. Curajos și docil pentru al său *genus*, modest și răbdător chiar pentru umila lui specie. Am făcut multe drumuri împreună și moartea lui mă va umple de întristare. Cum s-ar simți sufletul tău, venerabile vîntor, dacă ar trebui să te desparți într-un fel tot atît de prematur de credinciosul tău cîine ?

— Animalul nu va muri, spuse bătrînul, dregîndu-și glasul pe neașteptate și într-un fel care vădea destul de limpede cît de mult îl impresionase apelul doctorului. Dar glasul lui va trebui sugrumat. Leagă-i botul cu frînghia asta, și să lăsăm restul în grija Providenței.

Încredințat astfel de două ori în ceea ce privește tăcerea lui Asinus, căci Paul legă numaidecît botul măgarului așa cum i se ceruse, *trapper*-ul păru mulțumit.

Apoi se îndreptă spre marginea desişului pentru a face unele recunoaşteri.

Vacarmul care însoţise trecerea ciurdei pierise şi el ; mai bine zis se auzea încă rostogolindu-se peste prerie la o depărtare de o milă. Norii de praf se împrăştiau în bătaia vîntului, şi acolo unde cu zece minute înainte fusese o învălmăşeală atît de sălbatică, acum era un loc pustiu.

Indienii sioux puseseră mîna pe o pradă bogată şi păreau atît de mulţumiţi, încît nu se mai interesau de restul ciurdei. Doisprezece din ei rămăseseră însă în jurul taurului doborît, deasupra căruia se roteau, cu aripile nemîscate şi privind cu ochi lacomi, cîteva păsări de pradă, pe cînd ceilalţi indieni cercetau, călare, împrejurimile, ca şi cum s-ar fi aşteptat să le iasă în cale şi altfel de pradă. *Trapper*-ul, plin de curiozitate, cîntărea forţa şi examina echipamentul celor care se apropiau mai mult de desiş. Pînă la urmă, arătă lui Middleton pe unul din ei, spunîndu-i că-i *Weucha*.

— De astă dată nu numai c-am aflat cine sînt, dar ştiu şi ce vor, continuă îngîndurat bătrînul şi-şi clătină capul. Au pierdut urma lui *Ishmael* şi acum îl caută. *Bivolii* ăştia le-au ieşit în cale întîmplător şi, pornind să-i vineze, nenorocul a scos la iveală şi ridicătura pe care s-a aşezat neamul colonistului. Vezi păsările acelea care pîndesc rămăşiţele animalului doborît de indieni ? În asta stă toată morala vieţii din prerie. O bandă de indieni *pawnee* călătoresc departe de aşezările lor pe urma acestor sioux, aşa după cum păsările acelea îşi pîndesc hrana, iar noi, care am intrat destul de adînc în acest joc, trebuie să-i privim şi pe unii şi pe alţii. Ah ! dar ce fac acolo tîrîtoarele acelea ? Pe viaţa mea, sînt sigur c-au găsit locul unde şi-a dat sfîrşitul nenorocitul acela de băiat !

Bătrînul nu se înşelase. *Weucha* şi cu unul din sălbaticii care-l însoţeau ajunseră la locul pomenit, unde se mai vedeau încă urmele luptei şi ale vărsării de sînge. Stăteau călare şi cercetau semnele acelea bine cunoscute

cu priceperea și înțelegerea obișnuită a indianului. Lucrurile acesta ținu destul de mult și dădu, după cum se părea, roade bune. În cele din urmă scoaseră amîndoi odată un strigăt tot atît de înfiorător și sinistru ca și cel pe care-l scosese cîinii cu cîtva timp înainte, cînd văzuseră urmele acelea de moarte, strigăt ce aduse în scurt timp toată banda lîngă ei, întocmai cum lătratul pătrunzător al șacalului adună, așa cum se spune, toată haita în jurul prăzii.

Bine-ai venit, bătrîne Pistol !
(Shakespeare)

Nu trecu mult și *trapper*-ul își dădu seama că Mahtoree e căpetenia indienilor sioux. Acesta răspunsese la chemarea lui Weucha printre cei din urmă și, în clipa când ajunse la locul în care se strînsese întreaga bandă, se aruncă jos de pe cal și începu să cerceteze semnele acelei lupte nemaipomenite, cu toată demnitatea și atenția cuvenite rangului și răspunderii ce le avea. Războinicii, căci era cît se poate de limpede că făceau parte din acea tagmă de oameni cruzi și neînfricați, se țineau cu răbdare deoparte ; și atîta timp cît căpetenia lor fu absorbită de o în-deletnicire atît de gravă, nu scoase nici unul o vorbă. Trecură mai multe minute înainte ca Mahtoree să dea semne de oarecare mulțumire. Își plimbă atunci privirea pe pămînt și și-o aținti asupra semnelor la care se oprise și Ishmael, semne mai mult decît vădite, și tot atît de revoltătoare, ale unei lupte singeroase ; apoi făcu semn oamenilor să-l urmeze.

Și întreaga bandă se îndreptă într-un suflet spre deșeu, oprindu-se numai la cîțiva iarzi depărtare de locul din care Esther își îndemnase fiii să pătrundă înăuntrul lui. Cititorul își poate cu ușurință imagina că *trapper*-ul și

tovarășii lui priveau cu groază manevra lor amenințătoare. Bătrînul îi adună pe toți cei în stare să poarte arma lângă el și-i întrebă, de-a dreptul, cu glas scăzut însă, ca nu cumva vorbele lui să ajungă la urechile indienilor, dacă sînt pregătiți să se bată pentru libertatea lor, sau poate că au de gînd să urmeze un drum ceva mai blînd, drumul înțelegerii adică. Și cum lucrul acesta îi privea în aceeași măsură pe toți, el puse întrebarea ca și cum ar fi fost vorba de un consiliu de război și într-un fel care mai amintea urmele unei vechi trufii militare. Paul și doctorul își aveau fiecare părerea lui, deosebită de a celui alt; cel dintîi voia să se pună numaidecît mîna pe arme, iar al doilea susținea cu toată căldura o politică ceva mai pașnică. Middleton, care-și dădu seama că între cei doi bărbați, mînați de sentimente atît de diferite, s-ar putea isca o discuție cît se poate de înfierbîntată, ceea ce ar fi fost deosebit de primejdios, găsi nimerit să joace rolul de arbitru; sau, mai bine zis, să rezolve problema singur. Înclina și el de partea soluției pașnice, fiindcă era limpede că dușmanii, mult mai numeroși, i-ar nimici în mod sigur.

Trapper-ul ascultă argumentele tînărului soldat cu cea mai mare atenție; și cum acesta vorbea cu siguranța omului care nu se lasă orbit de frică, îl convinse și pe bătrîn.

— Asta-i drept, spuse *trapper*-ul, după ce Middleton termină de vorbit; e foarte adevărat că ceea ce omul nu poate săvîrși cu forța, trebuie să dobîndească prin înțelepciune. Căci înțelepciunea îl face mai puternic decît bivolul și mai iute decît gazela. Rămîneți pe loc acum și țineți-vă cît mai aproape unul de altul. Viața mea și capcanele mele nu prețuiesc mare lucru cînd se află în joc fericirea atîtor suflete omenești, mai cu seamă că eu cunosc toate ascunzișurile vicleniei indienilor. Așa că mă voi duce în prerie singur. Și nădăjduiesc să pot abate

privirea tribului sioux de la tufişul ăsta, dîndu-vă prilej şi timp pentru fugă.

Apoi, ca şi cum ar fi fost hotărît să nu-şi plece urechea la nici o împotrivire, bătrînul îşi puse liniştit carabina pe umăr şi, străbătînd netulburat desişul ieşi în prerie ; dar făcu în așa fel, încît indienii nu-l văzură apărînd din desiş.

Cînd în fața indienilor sioux se ivi silueta unui bărbat îmbrăcat în haine de vînătoare şi purtînd o binecunoscută şi temută armă, aceştia fură cuprinşi de o mare mirare, deşi se fereau să şi-o arate. Viclenia *trapper*-ului reuşi în așa măsură, încît nici unul din ei nu-şi putu da seama dacă bătrînul venise din prerie sau din desiş, cu toate că se uitau tot timpul, plini de neîncredere, spre tufiş. Apoi se opriră la o aruncătură de săgeată de tufiş ; dar cînd bătrînul se apropie destul de mult pentru ca aceştia să-şi poată da seama că nuanța aceea roșcată, pe care timpul şi soarele o aşternuseră pe figura acestuia, acoperea o față palidă, începură să se dea încetul cu încetul înapoi, pînă ajunseră la o distanță ce-i punea în afara primejdiei unei arme de foc.

În timpul acesta, bătrînul continua să înainteze, pînă cînd ajunse destul de aproape ca să poată fi auzit cu ușurință. Apoi se opri şi, aruncîndu-şi carabina la pămînt, ridică mîinile cu palma întoarsă spre ei, în semn de pace. Şi după ce-şi linişti cîinele prin cîteva cuvinte muștrătoare, căci animalul supraveghea grupul de sălbatici într-un fel ce lăsa să se vadă că-şi dădea foarte bine seama că e vorba de oamenii care-i capturasera cu puțin înainte stăpînul, începu să vorbească în limba indienilor sioux :

— Frații mei sînt bineveniți, spuse el, luîndu-și, din viclenie, rolul de stăpîn al acelor locuri şi purtîndu-se după toate regulile ospitalității. Sînt departe de satele lor şi sînt flămînzi. N-ar vrea să mă urmeze în lăcașul meu pentru a mîncea şi a dormi ?

De îndată ce-i auziră vocea, strigătul de bucurie care izbucni din douăsprezece gitlejuri îl încredință pe înțeleptul *trapper* că aceștia îl recunoscuseră. Dar, dându-și seama că e prea târziu ca să mai dea înapoi, profită de uluiala care pusese stăpînire pe ei, în timp ce Weucha îi lămurea cu cine au de-a face, și porni să înainteze din nou, pînă ce ajunse în fața temutului Mahtoree. A doua convorbire dintre cei doi bărbați atît de remarcabili începu prin obișnuitele semne de neîncredere ale oamenilor de la frontieră. Preț de o clipă rămaseră fără să scoată o vorbă, în care timp se cercetară unul pe altul.

— Unde sînt tinerii tăi ? întrebă cu multă asprime șeful teton, după ce se convinsese că fața încremenită a *trapper*-ului refuză să trădeze tainele stăpînului său, cu toată căutătura lui înfiorătoare.

— Cuțitele-lungi nu umblă în bandă ca să prindă castorii. Sînt singur.

— Capul tău e alb, dar ai limba înspicată. Mahtoree a fost în tabăra ta. Și el știe că nu ești singur. Unde e tînăra ta soție și războinicul pe care l-am găsit cu tine în prerie ?

— N-am soție. I-am spus doar fratelui meu că femeia și prietenul ei sînt niște străini. Cuvintele unui om bătrîn ca mine trebuie crezute, nu uitate. Indienii dakota i-au găsit pe călători dormind și și-au închipuit că aceștia nu mai au nevoie de cai. Femeile și copiii fețelor-palide nu-s obișnuiți să meargă pe jos cale lungă. Caută-i acolo unde i-ai lăsat.

Ochii tetonului aruncară scînteii cînd răspunse :

— Au plecat ; dar Mahtoree e un șef înțelept, iar ochii lui pot să vadă pînă foarte departe.

— Vede oare șeful tetonilor vreun om pe cîmpiile astea goale ? răspunse *trapper*-ul cu aceeași expresie nelintită. Sînt foarte bătrîn și vederea mi-a mai slăbit. Unde sînt ?

Şeful rămase tăcut o clipă, ca şi cum n-ar fi găsit că e de demnitatea lui să tăgăduiască un fapt de care nu se îndoia. Apoi, arătînd urmele de pe jos, spuse, îndulcindu-şi vocea şi căutătura într-un chip cu totul neaşteptat :

— Tatăl meu şi-a agonisit înţelepciunea în multe ierni; mi-ar putea spune atunci ai cui mocasini au lăsat urmele acestea ?

— Au fost lupi şi bivoli prin prerie, şi poate c-au fost chiar şi pume.

Mahtoree îşi aruncă privirea spre desiş, ca şi cum presupunerea aceasta din urmă ar fi putut avea oarecare temei. Şi arătînd într-acolo, porunci tinerilor lui războinici să facă o recunoaştere mai temeinică ; dar în acelaşi timp le atrase atenţia, uitîndu-se cu asprime spre *trapper*, c-ar putea fi atraşi în cursă de cuţitele-lungi. Trei sau patru tineri, pe jumătate goi şi cu privirea ageră, îşi biciuiau caii ca la comandă şi ţîşniră înainte pentru a-i executa ordinul. Bătrînu! tremură puţin cînd văzu manevra sălbaticilor, gîndindu-se la firea năvalnică a lui Paul. Tetonii dădură roată desişului de vreo citeva ori, apropiindu-se de el din ce în ce mai mult, apoi se întoarseră în galop înaintea căpeteniei lor şi-i raportară că desişul pare cu adevărat deşert. Cu toate acestea, *trapper*-ul supraveghea fără încetare ochii lui Mahtoree pentru a dibui ce gînduri îi trec prin minte şi, dacă i-ar fi fost cu putinţă, pentru a-i abate în vreun fel oarecare neîncrederea ; dar, deşi era deprins să cerceteze felul de-a reacţiona al indienilor nu-şi putu da seama numai după ceea ce citea pe chipul şefului teton dacă acesta credea sau nu vorbele propriilor săi războinici. În loc să răspundă la ceea ce-i aduseseră la cunoştinţă iscoadele, începu să vorbească, plin de gingăşie, cu calul său ; apoi, făcînd semn unui tînăr să ţină frîul, sau mai curînd căpăstrul prin care-şi stăpînea animalul, îl luă pe *trapper* de braţ şi-l duse puţin mai la o parte de restul bandei.

— Fratele meu a fost oare războinic ? întrebă vicleanul indian pe un ton care voia să pară împăciuitoare.

— Oare frunzele nu acoperă copacii în anotimpul roadelor ? Haide : indienii dakota n-au văzut în viața lor atîția războinici cîți am văzut eu dîndu-și sufletul. Dar ce însemnătate pot avea aducerile aminte, adăugă el în englezește, cînd membrele înțepenesc și vederea scade ?

Șeful teton îl privi cu asprime cîteva clipe, ca și cum ar fi vrut să dea în vileag prefăcătoria cuvintelor pe care le auzise ; dar limpezimea ochilor și fața neclintită a *trapper*-ului îi întăreau cuvintele, vădînd că spusese adevărul-adevărat ; luă deci mina bătrînului și și-o așeză foarte curtenitor pe cap, în semn de respect, așa cum se cuvenea anilor și experienței acestuia.

— De ce spun atunci cuțitele-lungi fraților lor roșii să-și îngroape *tomahawk*-ul, spuse el, deși tinerii lor nu-și uită niciodată vitejia, întîlnindu-se atît de des unii cu alții și pătîndu-și mîinile de sînge ?

— Națiunea mea e mult mai numeroasă decît bivoliile preeriilor și porumbeii văzduhurilor. Certurile lor sînt dese, cu toate că războinicii lor sînt puțini la număr. Nu toți ies pe cîmpul de luptă, ci numai cei înzestrați cu darul vitejiei, și de aceea ei văd atîtea bătălii.

— Nu-i așa : tatăl meu greșește, răspunse Mahtoree, zîmbindu-i în același timp cu multă căldură, ca și cum ar fi vrut să-și ceară iertare c-a fost nevoit să contrazică un om atît de bătrîn, un om pentru a cărui existență și vîrstă avea tot respectul. Cuțitele-lungi sînt plini de înțelepciune și de vitejie ; și toți bărbații lor ar vrea să fie războinici. Și ar lăsa pieilor roșii sarcina de-a săpa rădăcinile și de-a plivi grînele ; dar un dakota nu se naște pentru a trăi ca o femeie ; căci el trebuie să lovească în triburile pawnee și omaha dacă nu vrea să se piardă numele strămoșilor săi.

— Stăpînul Vieții privește cu ochi binevoitori spre copiii Săi care mor în lupta dusă pentru dreptate ; dar El rămîne orb și urechile Lui sînt surde la strigătele unui indian care-și găsește moartea în timp ce jefuiește sau își vatămă semenii.

— Tatăl meu e bătrîn, spuse Mahtoree, uitîndu-se la tovarășul său copleșit de ani cu o privire plină de ironie, care arăta îndeajuns că face parte dintre cei ce trec cu ușurință peste stavilele puse de vîrstă. E foarte bătrîn ; a făcut vreo călătorie în țara cea îndepărtată ? Și și-a dat el oare osteneala să se întoarcă înapoi și să povestească celor tineri ceea ce-a văzut ?

— Tetonule ! răspunse *traperr*-ul lovind mînios cu patul carabinei în pămînt, deși își privea tovarășul cu obișnuita lui seninătate. Am auzit că în poporul meu se găsesc bărbați care se îndeletnicesc cu meșteșugul de-a vindeca bolile și că pînă la urmă ajung să-și închipuie că sînt ei înșiși zei ; și rid de credință, crezînd numai în deșertăciunile lor. Asta poate fi adevărat ; și e adevărat, fiindcă i-am văzut cu ochii mei. Dar un războinic care-și duce zilele într-un lăcaș ce are drept acoperiș norii, un lăcaș de unde poate privi în fiecare clipă și cîrul și pămîntul, și care vede în fiecare zi atotputernicia Marelui Spirit, ar trebui să fie mai umil. Și o căpetenie tetonă ar trebui să fie mult prea înțeleaptă ca să ridă atunci cînd e vorba de dreptate.

Vicleanul Mahtoree, care văzuse că purtarea lui îngăduitoare nu făcuse cine știe ce impresie asupra bătrînului, schimbă pe loc tactica și începu să vorbească despre ceva care-l interesa în mult mai mare măsură. Își puse curtenitor mîna pe umărul *trapper*-ului și-l conduse puțin mai departe, pînă ajunseră la o depărtare de aproape cincizeci de pași de marginea desîșului. Își aținti căutătura-i pătrunzătoare pe fața cînstită a bătrînului și urmă :

— Dacă tatăl meu și-a ascuns tinerii în desișul acesta; să le spună să iasă afară. Poți vedea bine că unui dakota nu-i e frică; Mahtoree e o căpetenie mare; un războinic cu capul alb și pe cale de-a pleca în țara Spiritelor nu poate avea limba înspicată, asemenea șarpelui.

— N-am spus minciuni. De când Marele Spirit mi-a dăruit viață, am trăit tot timpul prin păduri și pe cîmpiile goale, fără casă și fără familie. Sînt un vînător și umblu pe poteca mea singur.

— Tatăl meu are o carabină bună. S-o îndrepte spre desiș și să tragă.

Bătrînul șovăi o clipă, pe urmă începu să se pregătească, încet, pentru a da toată greutatea cuvenită cuvintelor pe care tocmai le spusese, căci înțeluse numaidecît că altfel nu putea adormi bănuiala vicleanului său tovarăș. Apoi, în timp ce-și apropia arma de ochii lui tulburați și slăbiți de vîrstă, aceștia trecură peste diferitele obiecte ce se găseau printre frunzele multicolore ale desișului pînă cînd izbutiră să se fixeze asupra tulpinii cafenii a unui copac subțire. Și, avînd în fața ochilor numai obiectul acesta, ridică arma și trase. Dar abia ieși glonte din țeavă, că mîna *trapper*-ului și fu cuprinsă de tremur, lucru care, dacă i s-ar fi întîmplat cu o secundă mai devreme, l-ar fi făcut cu totul incapabil de o asemenea încercare îndrăzneată. Urmară cîteva clipe de liniște înspăimîntătoare; bătrînul se aștepta să audă țipetele femeilor; dar în timp ce fumul se destrăma în vînt, privirea lui descoperi copacul acela subțire, a cărui coajă fusese jupuită de glonte, și se simți fericit că vechea-i măiestrie nu-l părăsise încă. Lăsă arma în jos și se întoarse din nou către tovarășul său, cu un aer plin de siguranță:

— Fratele meu e mulțumit?

— Mahtoree e una din căpeteniile indienilor dakota, răspunse vicleanul teton și-și puse mîna pe piept, dîndu-i astfel toate asigurările că-l crede. El știe că un războinic

care a fumat în consiliile de război pînă i-a albit părul cu totul nu poate umbla într-o tovărășie îndoielnică. Dar oare tatăl meu n-a călărit, mai demult, asemenea unui șef bogat al fețelor-palide, în loc să meargă pe jos ca un konza flămînd ?

— Niciodată ! Wahcondah mi-a dăruit picioare și totodată hotărîrea de-a mă folosi de ele. Șaizeci de veri și de ierni am călătorit în pădurile Americii, și zece ani grei am trăit pe cîmpiile astea nesfîrșite, fără să fi avut prea des nevoia de-a mă folosi de celelalte creaturi ale Domnului pentru a merge dintr-un loc într-altul.

— Dacă tatăl meu a trăit așa de mult în umbra pădurilor, atunci de ce-a venit în prerie ? Soarele îl va arde cu totul.

Bătrînul se uită cîtva timp cu tristețe de jur împrejur, apoi se întoarce cu un aer aproape increzător spre tovarășul său și-i spuse :

— Am petrecut primăvara, vara și toamna vieții mele printre copaci. Și iată că iarna zilelor mele a sosit și ea, și m-a găsit acolo unde mi-a plăcut să trăiesc, în liniștea pădurilor ! Tetonule, eu n-am dormit fericit decît acolo unde ochii mei puteau privi printre crengile brazilor și ale fagilor spre lăcașul Spiritului cel Bun al poporului meu. Iar dacă simțeam nevoia să-mi deschid inima Lui, în timp ce focurile Sale ardeau deasupra capului meu, poarta era deschisă și se afla drept în fața ochilor mei. Dar topoarele și tăietorii de lemne m-au trezit. Și timp foarte îndelungat, urechile mele n-au auzit decît zgomotul topoarelor care doborău copacii. Am răbdat zgomotul ăsta ca un războinic și ca un bărbat ; căci am știut eu de ce rabd ; dar cînd temeiurile astea au pierit, m-am hotărît să fug de zgomotele acelea blestemate. Și asta a însemnat o grea încercare pentru curajul și deprinderile mele ; dar auzisem vorbindu-se de întinderile astea pustii și am venit aici, ca să nu mai văd cu cîtă patimă nimi-

cesc pădurile semenii mei. Spune-mi, oare n-am făcut bine ?

Îndată ce termină de vorbit, *trapper*-ul își puse degetul său lung și slab pe umărul indianului părind că așteaptă să fie firitisit pentru înțelepciunea sa ; apoi pe fața lui apăru un zîmbet stins, în care triumful se amesteca în chip foarte ciudat cu părerile de rău. Tovarășul său, care-l ascultase cu interes, îi răspunse la întrebare în felul acela scurt, atît de caracteristic rasei sale :

— Capul tatălui meu e aproape alb ; a trăit tot timpul printre oameni și-a văzut multe. Ceea ce face e bine, iar ceea ce spune e înțelept. Să-mi spună mie atunci : e adevărat că n-ai nici o legătură cu cuțitele-lungi care-și caută animalele de-a lungul și de-a latul preriilor și nu le găsesc ?

— Ceea ce am spus e adevărat. Trăiesc singur și nu m-am amestecat niciodată cu semenii cu pielea albă, dacă...

Gura i se închise brusc și cuvintele i se opriră pe buze din pricina unei întâmplări, pe cît de neașteptate, pe atît de supărătoare. Vorbele îi mai stăteau încă pe limbă, cînd tufișurile din apropiere fură date la o parte și toți cei pe care-i părăsise cu puțin mai înainte și de dragul cărora încerca să împace dragostea lui de adevăr cu minciuna pentru a le înlesni fuga, apărură drept înaintea lor. Faptul era atît de neașteptat, încît urmară cîteva clipe de uimire desăvîrșită. Atunci Mahtoree, pe a cărui față nu se clinti nici un singur mușchi care să-i trădeze mirarea și surpriza, arătă spre grupul de prieteni ai *trapper*-ului cu un aer de disprețuitoare politețe și cu un zîmbet ce-i lumină doar o singură clipă fața întunecată și crudă, așa precum razele soarelui în asfințit descoperă vederii imensitatea norului primejdios, încărcat cu electricitate, gata în orice clipă să se descarce. Se stăpîni totuși și nu scoase o vorbă, nici nu făcu vreun semn care să-i dea gîndurile pe față, ci-și chemă războinicii, așezați ceva

mai la o parte ; aceștia înaintară cu repeziciune pînă în spatele șefului, arătîndu-se gata să-i dea ascultare.

În timpul acesta, prietenii bătrînului continuau să înainteze spre ei. În frunte venea Middleton însuși, sprijinind făptura firavă a lui Inez și uitîndu-se din cînd în cînd la fața speriată a fetei cu căutătura plină de dragoste și duioșie cu care cată, în împrejurări asemănătoare, părintele la copilul său. Paul, care-o conducea pe Ellen, venea imediat după ei. Dar cu toate că privirea căutătorului de miere n-o ocolea pe înfloritărea lui tovarășă, fața ei era foarte întunecată, iar el aducea mai curînd cu un urs morocănos, gata s-o ia din loc, decît cu un însoțitor blajin, înțelept și fericit. Obed și Asinus veneau la urmă ; doctorul își mîna măgarul cu o afecțiune aproape tot atît de mare ca și cea de care dădeau dovadă ceilalți bărbați din grup. Naturalistul mergea mult mai anevoie decît animalul. Picioarele lui păreau la fel de încăpățînate și cînd era vorba să înainteze și cînd trebuia să rămînă pe loc ; și era o mare asemănare între poziția lui și cea a sicriului lui Mahomed, cu toate că pe el îl împiedica să meargă mai repede doar dezgustul. Și cum ochii naturalistului priveau neconținut într-o direcție complet opusă grupului de care, vrînd-nevrînd, se apropia, serviră drept punct de reper celor care observau toate aceste mișcări ; și *trapper*-ul și tetonii descoperiră atunci numai-decît cheia misterului neașteptatei lor apariții.

La o distanță nu prea mare, văzură cu toții un alt grup de bărbați, puternici și bine înarmați care ocoleau tocmai atunci marginea desișului ; porniră apoi de-a dreptul, cu toate că păreau a fi destul de prevăzători, spre locul unde se afla banda indienilor sioux. Cu alte cuvinte, ochii *trapper*-ului și ai șefului indian căzură peste toți membrii familiei colonistului, care erau în stare să poarte arma și care veneau, după cum se părea, să răzbune cele întîmplate.

Mahtoree și războinicii lui începură să se retragă încetîșor de lîngă marginea desîșului chiar din clipa cînd îi zăriră, oprindu-se pe o ridicătură care le dădea putînta de a îmbrățișa o bună porțiune din cîmpiile acelea pustii în mijlocul cărora se aflau. Abia acolo se opri căpetenia tribului sioux, pentru a chibzui ce hotărîre să ia. Cu toate că indienii se retrăsese, iar *trapper*-ul fu silit să-i întovărășească, Middleton continuă totuși să înainteze, oprindu-se tot pe aceeași ridicătură, la o depărtare bunicică de războinicii indieni. La rîndul ei, familia colonistului ocupă o poziție ceva mai favorabilă, cu toate că la o distanță mult prea mare. Cele trei grupuri semănau acum cu niște flotile în plin ocean, ce se străduiau să-și dea seama care dintre străini pot fi considerați prieteni și care dușmani.

În răstimpul acesta, cînd nu mai avu loc nici o acțiune propriu-zisă, ochii întunecați și amenințători ai lui Mahtoree se rostogoleau de la un grup la altul, cercetîndu-i pe toți cu multă repeziciune dar și cu pătrundere, ca după aceea să-și întoarcă privirile spre bătrîn și să-i spună, foarte supărat :

— Cuțitele-lungi dau dovadă de multă nebunie. E mai ușor să prinzi o puma în timp ce doarme, decît să înțilnești un dakota orb. Capul alb a vrut să călărească pe calul unui sioux ?

Între timp *trapper*-ul se liniștise și-și recăpătase întreaga lui stăpînire de sine ; își dădu numaidecît seama că Middleton, care văzuse că Ishmael le-a luat urma, a preferat pentru el și ceilalți ospitalitatea unor sălbatici, decît tratamentul ce l-ar fi avut de suferit cu toții după ce-ar fi încăput pe mîna colonistului. Așa că bătrînul se grăbi să netezească el însuși calea pentru ca prietenii lui să se bucure de o primire binevoitoare, de îndată ce pricepuse că era neapărată nevoie să se încheie această nefirească alianță între ei și indienii sioux, pentru a apăra libertatea, dacă nu chiar și viața întregului grup.

— Fratele meu a luat vreodată parte la un război împotriva poporului meu ? îl întreabă el cu cea mai mare liniște pe Mahtoree, care-i aștepta, supărat, răspunsul.

Amenințătoarea figură a războinicului teton se schimbă pe dată, luminindu-se de bucuria triumfului, așa că orice urmă de cruzime dispăru ; și în timp ce făcu un gest circular cu brațul, răspunse :

— Care trib sau națiune n-a simțit loviturile războinicilor dakota ? Mahtoree e căpetenia lor !

— Și cum i s-au părut cuțitele-lungi ? Luptători adevărați sau niște bieți fricoși ?

La auzul unei asemenea întrebări, pe fața întunecată a indianului păru că se ciocnesc și se luptă, ca într-un adevărat tumult, felurite sentimente. Și pentru o clipă păru că-l stăpânește o ură neîmpăcată ; curînd însă îi luă locul o expresie mai nobilă, ceva mai potrivită cu ținuta unui războinic viteaz, expresie ce deveni din ce în ce mai vădită și mai stăruitoare ; apoi, dîndu-și la o parte ușoara lui haină din piele de căprioară, căută o cicatrice făcută de vîrfurile unei baionete chiar pe piept, după care răspunse :

— Am dat-o întocmai cum am primit-o : adică față în față !

— Ajunge ! Fratele meu e un șef viteaz, și în același timp unul înțelept. Să privească bine atunci : e oare acela un războinic al fețelor-palide ? Unul ca acela l-a rănit oare pe marele dakota ?

Ochii lui Mahtoree se întoarseră acolo unde arăta mina bătrînului, pînă se opriră pe făptura istovită a lui Inez. Tetonul căută la față îndelung, înmărmurit aproape, dar plin de admirație. Și, la fel ca și aceea a tinărului pawnee, căutătura căpeteniei tetone semăna mai curînd cu privirea unui muritor care contemplă o apariție cerească, decît cu aceea a unui bărbat ce-și desfată ochii cu frumusețea unei femei. Dar, scuturîndu-se ca și cum și-ar fi dat singur seama că și-a uitat cu totul de

sine, șeful teton își întoarse privirea către Ellen, asupra căreia nu zăbovi mai mult de-o secundă, într-un fel de admirație mult mai nemijlocită ; apoi începu să cercezeze, rind pe rind, pe fiecare bărbat din grup.

— Fratele meu vede acum că limba mea nu-i despicată, continuă *trapper*-ul, pîndind fața tetonului pentru a descifra sentimentele pe care le încerca acesta. Cuțitele-lungi nu-și trimit femeile la război. Eu știu că șeful dakota are să fumeze cu străinii.

— Mahtoree e un șef mare. Cuțitele-lungi sînt bine-venite, spuse tetonul, punîndu-și mîna pe piept cu un aer de mare respect, într-un fel care ar fi făcut onoare unui om din orice clasă socială. Săgețile tinerilor mei se află în tolbele lor.

Trapper-ul făcu semn lui Middleton să se apropie și, după cîteva clipe, cele două grupuri se contopiră, apoi bărbații schimbă salutul plin de prietenie, așa cum e obiceiul războinicilor din prerii. Dar nici pe cînd se schimbau aceste semne de prietenie, așa cum cereau legile ospitalității, șeful teton nu scăpă din vedere celălalt grup al bărbaților albi, ca și cum s-ar fi temut de cine știe ce vicleșug ; iar între timp aștepta să i se dea explicațiile de cuviință. Bătrînul pricepu și el că e nevoie să vorbească ceva mai limpede dacă vrea să păstreze acele slabe și nesigure avantaje pe care le cîștigase pînă atunci. Prefăcîndu-se că cercetează grupul celorlalți albi, care rămăseseră pe loc, pentru a descoperi, chipurile, ce fel de oameni sînt, *trapper*-ul pricepu că Ishmael are de gînd să înceapă numaidecît ostilitățile. Rezultatul unei lupte ce s-ar fi dat pe acele cîmpii deschise între o duzină de locuitori de la frontieră plini de hotărîre, și niște indieni abia pe jumătate înarmați, cu tot ajutorul pe care l-ar fi primit din partea aliaților lor albi, era, potrivit judecății și experienței sale, un mare semn de întrebare ; și cu toate că, în ceea ce-l privea, nu șovăia cîtuși de

puțin să se arunce în luptă, bătrînul *trapper* găsi că e mult mai potrivit pentru anii și firea lui să ocolească ciocnirea. Simțămintele sale erau, și pe bună dreptate, în deplină armonie cu cele ale lui Paul și Middleton, care aveau în paza și sub ocrotirea lor vieți mult mai prețioase decît a lui. Și fiindcă alegerea era atît de chinuitoare, cei trei bărbați începură să se sfătuiască, doar-doar vor putea găsi o cale ca să poată scăpa de urmările îngrozitoare la care ar fi dus cel mai mic semn de ostilitate al indienilor ; bătrînul avu toată grija ca în ochii celor ce le supravegheau și cea mai neînsemnată tresărire a feței, discuția lor să pară că n-ar avea alt scop decît acela de-a explica de ce grupul acela de călători se găsea în inima preriei.

— Știu că indienii dakota sînt un popor mare și înțelept, începu în cele din urmă *trapper*-ul, adresîndu-se din nou căpeteniei acestora ; dar șeful lor n-are cunoștință de nici un frate ticălos ?

Ochii lui Mahtoree se opriră cu trufie asupra războinicilor indieni, zăbovind, fără să vrea, doar o singură secundă asupra lui Weucha, înainte de-a răspunde :

— Stăpînul Vieții a creat șefi, războinici și femei, spuse, fiind convins că acele categorii cuprind toată scara virtuților umane, începînd de la cele mai înalte și mergînd pînă la cele mai umile.

— Și tot el a creat și mizerabile fețe-palide. Așa cum sînt acelea pe care le vede fratele meu nu departe de-aici.

— Ei merg pe jos pentru a face rău ? întrebă tetonul, iar în ochi i se aprinse o scînteie sălbatică, ceea ce trădă îndeajuns faptul că-și dădea foarte bine seama de pricina care-i silise pe albi să folosească niște mijloace atît de modeste.

— Animalele le-au fost luate, dar praful de pușcă, plumbul și așternuturile mai sînt încă în stăpînirea lor.

— Și-și duc bogățiile în mină ca niște konza nenoro-ciți, ori sînt viteji și le lasă în grija femeilor, asemenea bărbaților care știu unde să caute ceea ce au pierdut ?

— Fratele meu vede pata aceea albăstruie, acolo de-parte, peste cîmpie ? Soarele a atins-o astăzi pentru cea din urmă oară.

— Mahtoree nu-i cîrțiță.

— E o stîncă și pe ea se află bunurile cuțitelor-lungi !

Peste fața tetonului trecu o undă de bucurie sălbatică în timp ce asculta ; apoi, întorcîndu-se spre bătrîn, păru că vrea să-i cîtească în suflet pentru a se convinge că acesta n-are de gînd să-l păcălească ; după care își întoarse privirea spre grupul lui Ishmael și începu să numere.

— Lipsește un războinic, spuse el.

— Vede fratele meu corbii aceia ? Acolo e mormîntul lui. A văzut fratele meu singe în prerie ? Era singele lui.

— Ajunge ! Mahtoree e un șef înțelept. Puneți-vă femeile pe caii războinicilor dakota ; vom vedea, fiindcă ochii noștri văd foarte departe.

Trapper-ul nu mai făcu risipă de alte cuvinte, pentru noi explicații. Știa că băștinașii au obiceiul să treacă numai-decît la fapte ; împărtăși deci rezultatul celor discutate și tovarășilor săi. Paul se ridică numaidecît și-o luă pe Ellen de mîină. Dar fură nevoie de cîteva momente pînă ce izbuti să-l convingă și pe Middleton că Inez nu trebuie să se teamă de nimic. Și, în timp ce *trapper*-ul era ocupat cu aceste lucruri, Mahtoree se apropie de calul pe care-l destinase femeilor, de propriul lui cal adică, cu vădita intenție de-a încăleca. Tînărul soldat, însă, luă frîul și cei doi războinici se uitară unul la altul cu furie și cu o neîmpăcată trufie.

— Nici un bărbat nu va ocupa locul acela în afară de mine, spuse Middleton tare, în englezește.

— Mahtoree e un șef mare, i-o întoarse sălbaticul ; dar nici unul dintre ei nu înțelese cuvintele celui alt.

— Dacă-i așa, tetonul va întârzia, șopti bătrînul, care era foarte aproape de acesta ; privește, cuțitele-lungi s-au speriat și peste puțină vreme or să fugă.

Șeful dakota își părăsi numaidecît planul și, aruncîndu-se pe un alt cal, ordonă unuia dintre războinici să-i facă rost și bătrînului *trapper* de unul. Cîțiva tineri indieni descălecară, urcîndu-se apoi pe alți cai, la spatele tovarășilor lor. Doctorul Battius încălecă pe Asinus, și cu toate schimbările acestea, trupa fu gata de plecare într-un răstimp ce dură numai jumătate din timpul pe care l-am folosit noi povestind toate acestea.

Cînd Mahtoree văzu că totul e, într-adevăr, gata, dădu semnalul de plecare. Cei mai bine echipați dintre războinici, puțini la număr însă, printre care și căpetenia lor, porniră ceva mai înainte, făcînd o demonstrație amenințătoare, ca și cum ar fi fost gata să atace grupul emigranților. Colonistul care începuse să dea cu adevărat înapoi, își opri numaidecît oamenii și se așezară cu toții în front, iar asta cît ai clipi din ochi. Dar sălbaticii, șireți, în loc să se apropie și să ajungă în bătaia carabinelor din vest, despre care știau bine cît sînt de primejdioase, le dădeau într-una roată, pînă cînd alcătuiră un fel de semicerc, ținîndu-și adversarii sub continua amenințare a unui atac. Pe urmă, cu desăvîrșire stăpîni pe situație, scoaseră un strigăt asurzitor și țîșniră peste prerie, către stîncă, gonind în linie dreaptă și cu iuțeala unei săgeți abia slobozită din arc.

Cu zeli nu îți pierde vremea, lasă-i,
Signor Battista ; pot să-ți arăt eu drumul.*
(Shakespeare)

De îndată ce Mahtoree făcu semnalul care dezvălui adevăratul lui scop, locuitorii de la hotare traseră a salvă ce arată că-i înțeleseseră gândul cum nu se poate mai bine. Viteza cu care goneau sălbaticii îi puse însă în afară de orice primejdie, așa că focurile de armă nu-i putură vătămă cu nimic. Iar ca dovadă că atacul dat de familia colonistului nu i-a speriat deloc, căpetenia tetonilor răspunse răpăitului carabinelor printr-un chiot ; apoi își vîntură arma pe deasupra capului, și descrise împreună cu suita lui un larg cerc în prerie, bătîndu-și astfel joc de neputinciosul atac al dușmanilor. Și cum grosul bandeii își continua drumul, Mahtoree și micul grup al celor aleși renunțară la manifestațiile acelea de sălbatic dispreț și-și reluară locul în ariergardă, cu o repeziciune și o siguranță care arătau că manevra fusese pusă la cale din timp.

Salvă după salvă răsună în urma lor pînă cînd colonistul, în culmea miniei, fu silit să renunțe la ideea de a-i vătămă în vreun fel cu armele pe care le avea la îndemină. Porni apoi, într-un marș rapid, descărcîndu-și din cînd în cînd arma mai mult pentru a da alarma în

fortăreața care fusese lăsată, din prevedere, în grija nefericitei Esther. Urmărirea continuă în felul acesta timp de câteva minute ; distanța dintre călăreți și urmăritori era din ce în ce mai mare, deși aceștia mășăluiau cu o neobișnuită repeziciune.

Și ori de câte ori mița înălțime albastră se ivea proiectată pe cer asemenea unei insule care se ridică din adâncuri, sălbaticii scoteau câte un strigăt de bucurie. Dar ceața inserării împânzise toată partea dinspre răsărit a preriilor, și înainte ca grupul tetonilor să fi străbătut jumătate din drum, silueta întunecată a stincii se contopi cu aburii care se îngrămădeau în zare. Nepăsător față de asemenea împrejurare, care-i venea mai curînd în ajutor, Mahtoree își struni puțin calul și-l sili să meargă mai încet, pentru ca animalele războinicilor să-și poată trage puțin răsufarea. În momentul acela, bătrînul își mină calul alături de cel pe care călărea Middleton, și-i spuse în englezește :

— Aici e vorba de una din afacerile acelea necurate, la care n-am chef să fiu părtaș.

— Și ce poți face ? Soarta ne-ar fi ca și pecetluită dacă ne-am încredința criminalilor care vin în urma noastră.

— Dacă-i vorba de criminali, fie că-s albi sau roșii, tot un drac e ! Privește înainte, băiete, ca și cînd ai vorbi ceva în legătură cu doctorul nostru, sau ai lăuda animalele tetonilor, fiindcă păcătoșii ăștia sînt tare mîndri cînd le laudă cineva caii, întocmai ca mamele acelea nebune de prin sate și orașe, care se topesc de bucurie cînd le laudă cineva plozii lor obraznici. Așa, mîngîie animalul și pune mîna pe fleacurile acelea cu care i-au împodobit coama ; ațintește-ți ochii asupra unui lucru, iar mintea asupra altuia. Și acum ascultă : dacă sîntem oameni cu judecată, i-am putea părăsi pe tetoni îndată după căderea nopții.

— Binecuvîntat gînd ! exclamă Middleton ; îşi amintea cu multă durere de privirea plină de admiraţie cu care-o învăluisese Mahtoree pe frumoasa Inez, după care-şi dăduse pe faţă dorinţa aceea cutezătoare de a o lua sub oblăduirea lui.

— Doamne, Dumnezeu ! ce slabă creatură e omul atunci cînd darurile naturii sînt înekate în învăţătura pe care ţi-o dăruiesc cărţile şi în fel de fel de obiceiuri femeieşti. Încă o mişcare şi diavolii ăştia de lingă noi ar afla numaidecît că punem la cale ceva împotriva lor, ca şi cum le-ar şopti cineva la ureche în propria lor limbă. A-a, da, îi cunosc bine pe diavolii ăştia ; par la fel de nevinovaţi ca şi-o căprioară zglobie, dar nu se găseşte printre ei unul singur care să nu ne supravegheze chiar şi cele mai neînsemnate mişcări. Aşa că ceea ce avem de făcut trebuie făcut cu cap, căci trebuie să le dejucăm viclenia. Aşa e bine ; mîngîie-i coama şi zîmbeşte, ca şi cum ai lăuda calul, dar aţinteste-ţi urechea la cuvintele mele. Ai grijă şi nu-ţi hărţui animalul, căci, deşi nu mă prea pricep la cai, judecata mă face să cred că e nevoie de suflu cînd porneşti în viteză şi că un picior obosit merge tare anevoie. Semnalul va fi dat de bătrînul Hector, aşa că ai grijă. Primul chelălăit, înseamnă că trebuie să te pregăteşti, al doilea să ieşi din învălmăşeală şi al treilea că e timpul să porneşti la drum. Ai înţeles ?

— Cît se poate de bine, spuse Middleton tremurînd de nerăbdare şi vrînd să treacă numaidecît la fapte. Mîngîie braţul lui Inez, care-i cuprindea trupul în dreptul inimii şi adăugă :

— Cît se poate de bine. Dar grăbeşte-te, grăbeşte-te !

— Ei, animalul nu-i leneş, rosti *trapper*-ul în limba tetonilor, ca şi cînd ar fi continuat discuţia, şi-şi făcu loc, precaut, prin mulţime, pînă ajunsese lingă calul lui Paul. Îi împărtăşi şi lui planurile în acelaşi fel ca mai înainte. Vioiul şi neînfricatul căutător de miere primi vestea fericit, arătîndu-se gata să înfrunte toată banda

sălbaticilor, dacă asta le-ar putea aduce salvarea. Iar cînd bătrînul se îndepărtă și de lingă perechea aceasta, își aruncă privirea în jur pentru a vedea unde e naturalistul.

Printr-o continuă sforțare, atît a lui cît și a lui Asinus, doctorul își menținuse locul chiar în centrul grupului de indieni, atîta timp cît întrevăzuse fie și cea mai vagă posibilitate ca unul din proiectilele lui Ishmael să poată atinge persoana lui.

Dar după ce primejdia se îndepărtă, sau, mai bine zis, dispăru cu totul, curajul începu să-i reînvie, în schimb curajul „armăsarului“ său începuse să scadă. Așa că măgarul și stăpînul său se aflau printre tetonii care alcătuiau un fel de ariergardă. *Trapper*-ul reuși să-i întoarcă animalul într-acolo, fără să trezească nici un fel de bănuială.

— Prietene, începu bătrînul, de îndată ce-i fu cu putință să vorbească, ți-ar face plăcere să petreci vreo doisprezece ani printre sălbatici, cu capul ras și cu fața vopsită, și, poate, alături de-o pereche de neveste și de vreo cinci-șase plozi care să-ți spună tată ?

— Cu neputință ! exclamă speriat naturalistul. Sînt împotriva căsătoriei în general !

— Da, da, ai destule pricini să te temi de o asemenea viață, dar dacă indienii ăștia izbutesc să te ducă pînă la așezările lor, soarta ți-e ca și pecetluită, și asta tot așa de sigur după cum soarele răsare și apune.

— Să mă însoare pe mine c-o femeie care nu mi-e pe plac ?! răspunse doctorul. De ce crime m-am făcut vinovat ca să merit o pedeapsă așa de groaznică ? Să însori un bărbat împotriva voinței sale asta înseamnă să rănești însăși natura umană !

— Fiindcă veni vorba despre natură, nădăjduiesc că nu ți-ai pierdut cu totul darul judecății, răspunse bătrînul cu o expresie de nepătruns, deși în ochii lui adînciți în orbite sclipi un zîmbet, ceea ce arăta că nu era cu desăvîrșire lipsit de umor. Ba mai mult chiar, cînd oamenii

ăştia vor să-ţi arate cit îţi preţuiesc prietenia, te pot însura chiar şi cu cinci-şase femei. Căci eu am cunoscut în zilele mele şefi veneraţi care aveau o droaie de neveste.

— Dar de ce să pună la cale asemenea răzbunare ? întrebă doctorul, în timp ce părul începuse să i se zbîrlească, ca şi cum fiecare fir ar fi tremurat de-atîta supărare. Ce rău am săvîrşit ?

— Asta e dovada prieteniei lor. Cînd vor afla că eşti un mare vraci, tribul te va înfia numaidcît şi cine ştie ce căpetenie puternică îţi va da numele ; şi poate c-o să-ţi-o dea şi pe fiica sau pe soţia lui, dacă nu chiar pe amîndouă ; şi asta fiindcă au trăit sub acoperişul lui şi el a avut destule privilejii să-şi dea seama cît de vrednice sînt.

— Cîrmuitorul şi Fondatorul armoniei naturale să mă apere ! exclamă doctorul. Nu mă trage inima nici măcar spre o singură nevestă, cu atît mai puţin către duplicatele sau triplicatele acestei rase ! Voi încerca, şi de asta sînt sigur, să evaderez din aşezămintele lor ceva mai înainte de-a mă găsi într-o situaţie atît de primejdioasă.

— Cuvintele tale ascund multă judecată ; dar de ce n-ai încerca să faci lucrul ăsta de pe acum ?

Naturalistul privi cu groază în jur, ca şi cum ar fi simţit îndemnul să-şi pună numaidcît în aplicare planul său deznădăjduit ; dar indienii care călăreau împrejur i se părură, deodată, de trei ori mai numeroşi, iar întinericul ce începuse să se îndesească deasupra preriei căpătă în ochii lui strălucirea amiezii.

— Ar fi prematur, şi raţiunea interzice asemenea lucruri, răspunse el. Lasă-mă, venerabile vînător, să mă sfătuiesc cu mine însumi, şi atunci cînd planurile mele vor deveni îndeajuns de limpezi, te voi înştiinţa asupra rezoluţiilor luate !

— Rezoluții ! repetă bătrînul, scuturîndu-și capul cu oarecare dispreț ; apoi slobozi puțin friul, îngăduind călului să se amestece printre animalele indienilor. Rezoluția e un cuvînt care se întrebuițează în oraș, dar care n-are nici un fel de valoare lingă frontiere. Oare fratele meu cunoaște animalul pe care-l călărește Fațpalidă ? continuă el în limba tribului sioux, adresîndu-i-se unui războinic cu privirea întunecată și arătînd, în același timp, spre naturalist și spre blindul Asinus.

Tetonul își întoarse privirea pentru cîtva timp spre animal, dar nu găsi de cuviință să-și dea pe față nici măcar o parte din uimirea care-l cuprinse, ca și pe ceilalți tovarăși ai săi, de altfel, cînd văzură un patruiped atît de rar. *Trapper*-ul știa foarte bine că în timp ce mării și catirii începuseră să fie destul de cunoscuți de triburile care locuiau în imediată apropiere a Mexicului, mai la nord de fluviul La Plata aceste animale se întâlneau numai cînd și cînd. Așa că imediat ce putu citi pe față întunecată a sălbaticului adîncă și muta uimire pe care-o încerca în clipa aceea, făcu așa cum găsi el că e mai nimerit.

— Crede oare, fratele meu, că acela e unul din războinicii Fețelor-palide ? întrebă, cînd crezu c-a trecut destul timp de cînd acesta cerceta, amănunțit, chipul pașnic al naturalistului.

Fulgerul de minie care țîșni în clipa aceea din ochii tetonului se putu vedea chiar și în lumina sumbră a stelelor.

— Un dakota e totuna cu un nebun, oare ? fu răspunsul.

— Un dakota face parte dintr-un popor înțelept, cu ochii veșnic treji ; mă miră foarte mult însă că ei nu l-au văzut încă pe marele vraci al cuțitelor-lungi.

— Uff ! exclamă tetonul, și uimirea lui izbucni dintr-o dată din ființa-i rigidă și întunecată, asemenea unui fulger scînteietor care iluminează bezna nopții.

— Un dakota știe că limba mea nu-i despicată. Așa că să-și deschidă ochii cum trebuie. Nu are în fața lui un vraci foarte mare ?

Nu era nevoie de lumină ca sălbaticul să-și reamintească fiecare trăsătură, costumele și echipamentul într-adevăr neobișnuit al doctorului Battius. La fel ca și restul bandei, de altfel, și după obiceiul tuturor indienilor, acest războinic, care nu-și îngăduia să arunce nici o singură privire fără rost asupra cuiva, căci asta ar fi însemnat să se înjosească, nu trecuse cu vederea vreun amănunt din îmbrăcămintea și purtarea străinilor. Cunoștea pînă și culoarea ochilor și a părului fiecăruia dintre aceste cuțite-lungi, pe care îi întâlneau în împrejurări atît de ciudate ; și chibzuiuse îndelung doar o descoperi ce oare îi silise pe toți acești oameni, ce alcătuiau un grup atît de curios, să ajungă pînă la colibele asprilor locuitori de pe cîmpiile lui natale. El se oprise asupra feluritelor însușiri fizice ale albilor, cîntărise ceea ce sînt în stare să facă și ceea ce credea el că și-au pus în gînd. Războinici nu erau, deoarece cuțitele-lungi, la fel ca și indienii sioux, își lăsau femeile acasă cînd porneau la luptă. Același lucru se putea spune și despre vînători, ba chiar și despre neguțători, vînătoarea și negustoria fiind aproape singurele îndeletniciri pe care le aveau albi cînd apăreau prin satele indienilor. Auzise despre un mare consiliu la care Manahashah, sau cuțitele-lungi, și Washheomantiqua, sau spaniolii, fumaseră împreună ; cu acest prilej cei din urmă au vîndut celor dinții drepturile asupra acelor întinse regiuni pe unde rătăcise poporul său, în libertate, timp de multe sute de ani — lucru pe care mintea lui numai cu greu putea să-l înțeleagă. Mîntea lui simplă nu pricepea pe ce temei poate un popor să ridice pretenții la bunurile altui popor ; și e ușor de înțeles că, după ce *trapper*-ul îi atrase atenția asupra doctorului, sălbaticul fu gata să-și închipuie că în timpul aceluiași consiliu cuțitele-lungi folosiseră cine știe ce băuturi magice, în care sălbaticul credea cu toată tăria, pentru a

cîştiga ceea ce doreau. Şi, îmboldit de neputinţa pe care ţi-o insuflă ignoranţa, încetă să se arate demn şi reţinut ca mai înainte, şi se întoarse către bătrîn, cu braţele întinse în faţă, ceea ce voia să spună că se află întru totul la bunul lui plac.

— Tatăl meu, zise, să se uite la mine. Sînt un locuitor sălbatic al preriilor ; trupul meu e gol, iar mîinile fără nimic în ele ; pielea mea e roşie. M-am luptat cu triburile de indieni pawnee, konza, omaha, cu osagii şi cu cuţitele-lungi. Sînt bărbat printre războinici, dar o femeie printre vrăjitori. Tatăl meu poate vorbi, urechile tetonului sînt deschise. El ascultă aşa cum ascultă căprioara paşii pumei.

— Acestea sînt căile înțelepte şi de nepătruns ale Aceluia care El singur poate deosebi binele de rău, exclamă *trapper*-ul în englezeşte. Unora le dă viclenie, altora darul bărbăției. E uimitor şi trist totodată să vezi cum o făptură atît de trufaşă, care a luat parte la atîtea ciocniri sîngeroase, tîrîndu-se în faţa propriilor ei superstiţii, întocmai ca un cerşetor ce se roagă pentru osul aruncat ciinelui. Domnul mă va ierta că mă joc astfel cu neştiinţa sălbaticului, pentru că El ştie că nu fac asta din dorinţa de a-mi bate joc de el, sau dintr-o deşartă lăudăroşenie, ci pentru a apăra viaţa cîtorva muritori şi pentru a face dreptate celor nedreptăţiţi ; iar în acelaşi timp nimicesc şi uneltirile celui rău ! Tetonule, începu *trapper*-ul iarăşi în limba acestuia, te întreb doar atît : nu-i un vraci minunat ? Dacă indienii dakota sînt înțelepţi, nu vor înghiţi aerul pe care-l înghite el şi nici nu se vor atinge de hainele sale. Ei ştiu că Wahconshocheh¹ îşi iubeşte copiii şi nu-i va întoarce spatele dacă acesta are de gînd să vă facă vreun rău.

Bătrînul, care vorbise cu multă gravitate şi pe un ton prevestitor de rele, continuă să călărească mai departe, ca şi cum ar fi vorbit îndeajuns. Războinicul cu care stătuse de vorbă nu întîrzie să împărtăşească şi celorlalţi tovarăşi

¹ Spiritul cel rău.

ai lui ceea ce aflase, și adevărul este că nu trecu mult pînă ce naturalistul ajunsese ținta admirației și curiozității tuturor. *Trapper*-ul înțelesese că băștinașii aduceau deseori ofrande spiritului celui rău, pentru a-i dobîndi bunăvoința ; așteptă deci roadele vicleniei sale cu nepăsarea unui om care nu are nimic de-a face cu povestea aceea. Și nu după mult timp văzu cum fapăturile acelea întunecate își biciuiesc rînd pe rînd caii și galopează spre centrul grupului, pînă ce lingă el și lingă Obed nu mai rămase decît Weucha. Acest sălbatic cu mintea nemaipomenit de înceată, care se uita mai departe la presupusul vrăjitor cu un fel de admirație timpă, era singura stavilă ce mai rămăsese în calea planului său.

Ca unul care înțelegea cum nu se poate mai bine firea acestui indian, bătrînul scăpă curînd și de el. Își apropie calul de războinic și spuse, prefăcîndu-se că se silește să-i vorbească în șoaptă :

— A băut oare Weucha, noaptea trecută, din laptele cuțitelor-lungi ?

— Uff ! exclamă sălbaticul, care nu se aștepta la asemenea întrebare ; într-o clipă ea îl readuse iarăși pe pămînt, așa că toate gîndurile sumbre, care-l bîntuiseră cu puțin mai înainte, îl năpădiră din nou.

— Fiindcă marele căpitan al tribului meu, care călărește în față, are o vacă al cărui uger e tot timpul plin. Știu că nu va trece mult și va întreba : se află oare printre frații mei roșii vreun om însemnat ?

Abia pronunță cuvintele acestea, cînd Weucha își îndemnă la rîndul său calul și curînd se contopi cu restul grupului, care călărea, nu chiar atît de grăbit, puțin mai în față. *Trapper*-ul, care știa cît de ușor și ce brusc își pot schimba sălbaticii hotărîrile, nu pierdu nici o singură secundă pentru a se folosi de această împrejurare. Slăbi frîiele nerăbdătorului său armăsar și numaidecît fu iarăși lingă Obed.

— Vezi steaua aceea sclipitoare care se află cam la o depărtare de patru băți de carabină deasupra preriei, colo, spre miazănoapte ?

— Da, face parte din constelația...

— Nu-mi pasă de constelația ta, omule ; te întreb, vezi steaua ? Răspunde-mi în englezeasca țării noastre, da sau ba ?

— Da !

— În clipa când îți voi întoarce spatele, dă pîteni măgarului pînă vei pierde urma tuturor sălbaticilor ăstora. După aceea, ia-l pe Dumnezeu ca sprijin și steaua drept călăuză. Nu te abate nici spre dreapta, nici spre stînga, ci folosește-ți bine fiecare secundă, căci animalul tău nu-i tocmai iute de picior și orice palmă de prerie pe care-o cîștigi înseamnă o zi adăugată la libertatea sau la viața ta.

Și, fără a mai sta să asculte întrebările pe care ar fi putut să i le pună naturalistul, bătrînul slobozi din nou friiele calului, pierzîndu-se și el printre călăreții grupului din față.

Obed rămase singur. Asinus ascultă, plin de supunere, îndemnul pe care i-l dădu nu după mult timp stăpînul său, și asta mai curînd din deznădejde decît ca urmare a faptului c-ar fi înțeles însemnătatea ordinelor primite, așa că începu să se grăbească. Cum tetonii, pe de altă parte, călăreau în galop, nu trecură mai mult de cîteva minute că naturalistul îi și pierdu din ochi. Fără vreun plan, fără sorți de izbîndă sau altă speranță în afară de aceea că va scăpa de primejdioșii lui vecini, doctorul căută mai întîi să se convingă că pachetele care conțineau jalnicele rămășițe ale diferitelor specimene de plante și notițele sale se află în deplină siguranță pe crupa animalului ; apoi își îndreptă măgarul într-acolo unde i se arătase și, turbat de furie, începu să-l îmboldească fără milă, pînă ce animalul o porni la trap. Abia avu timp să coboare o vale și să urce creasta uneia din movilele ce

acopereau preria, că și auzi, sau își imaginează că-și aude numele strigat în cea mai curată limbă engleză, din gîtlejul a douăzeci de tetoni. Faptul îi insuflă și mai multă rîvnă și nici un campion la sărituri n-a izbutit să realizeze vreodată o performanță mai lăudabilă decît naturalistul nostru, care-și exersa călcîiele pe coastele lui Asinus. Conflictul dură mai multe minute în șir și ar fi continuat pînă în momentul de față, dacă n-ar fi fost ațîțată la culme pînă și blînda fire a măgarului. Imitînd felul în care stăpînu-său își dădea în vileag neliniștea, Asinus își schimbă tactica și aplică sistemul la propriile lui copite; începu să și le ridice în aer năvalnic și plin de indignare, iar măsura îi dădu numaidecît cîștig de cauză. Căci Obed, care nu se mai putea ține în șa, se văzu silit s-o părăsească, fiind aruncat înainte; în timpul acesta, măgarul luă în stăpînire cîmpul de luptă și începu să pască ierburile uscate ale preriei.

Cînd doctorul Battius își simți iarăși picioarele și fu din nou stăpîn pe sine, deși ființa-i era tare răvășită datorită felului grăbit în care-și părăsise șaua, porni să-și caute mostrele de plante și măgarul. Asinus era un animal mărinos, așa că întîlnirea dintre ei avu un caracter destul de pașnic; dar din momentul acela naturalistul își urmă drumul pe care i-l indicase *trapper*-ul, tot în mare grabă, dar mult mai reținut în ceea ce privea comportarea lui personală.

Între timp bătrînul *trapper* nu pierdu nici o clipă din vedere lucrurile pe care-și pusese în gînd să le supra-vegheze îndeaproape. Obed nu greșise cînd își închipise că imediat ce sălbaticii își dăduseră seama că nu se mai află printre ei începuseră să-l caute, cu toate că imaginația lui deformată strigătele acestora, înlocuindu-le cu binecunoscutele sunete care compuneau versiunea latină a numelui său. Adevărul era însă mult mai simplu. Războinicii din ariergardă nu întîrziaseră să-i înștiințeze și pe cei din frunte despre misteriosul caracter cu care

trapper-ul găsisese de cuviință să-l investească pe nevinovatul naturalist. Și aceeași nestăvilită admirație care, la auzul acestei știri, îi mînase pe războinicii din ariergardă să galopeze către cei din față ca să le-o împărtășească și acestora, îi sili acum pe mulți din călăreții din fruntea grupului să se întoarcă în spate. Doctorul fu, bineînțeles, de negăsit, și strigătul pe care-l auzise nu era decît chiotul sălbatic al războinicilor, ce izbucnise din pricina dezamăgirii încercate, atunci cînd îi observaseră lipsa.

Dar autoritatea lui Mahtoree veni numaidecît în ajutorul *trapper*-ului și puse capăt primejdioaselor strigăte. Cînd ordinea începu să domnească din nou, iar șeful teton află ce-i făcuse pe tinerii săi războinici să se poarte cu atîta lipsă de tact, bătrînul, care se găsea în preajma lui, văzu, îngrozit, cum o scînteie de adîncă neîncredere străfulgeră pe chipu-i întunecat.

— Unde se află vrăjitorul vostru ? întrebă căpetenia indiană și se întoarse brusc către *trapper* ; părea că-i poruncește să-l aducă numaidecît înapoi pe doctor.

— Aș putea oare să-i spun fratelui meu numărul stelelor ? Căile unui mare vraci nu-s niciodată la fel cu acelea ale celorlalți oameni.

— Ascultă, cap alb, și rumegă bine cuvintele mele, continuă Mathoree și ridică tonul, cum fac îndeobște cei puternici, în timp ce se rezema de oblîncul său grosolan ca un adevărat cavaler, indienii dakota nu și-au ales drept șef o femeie ; cînd Mathoree simte puterea unui mare vraci, tremură ; dar pînă atunci va cerceta cu proprii lui ochi, fără să împrumute privirea unei fețe-palide. Dacă vrăjitorul vostru nu va fi pînă mîine dimineată în mijlocul prietenilor săi, atunci tinerii mei vor porni să-l caute. Urechile tale sînt deschise. Și cu asta, am terminat !

Trapper-ul nu se supără deloc auzînd că i se dă un răgaz atît de lung. Înțelesese mai demult că șeful teton e unul din acele spirite îndrăznețe care, fără să țină

seama de locul lor în societate și de educația primită, gîndesc neîngrădite ; acum văzu însă limpede de tot că va fi nevoit să născocească alt șiretlic pentru a-l păcăli, cu totul altul decît cel folosit față de tinerii războinici tetoni. Dar apariția neașteptată a stîncii, care se ivi din întuneric asemenea unei mase abrupte și colturoase, puse capăt oricăror discuții ; căci de astă dată Mahtoree nu dorea nimic altceva decît să-și ducă la bun sfîrșit planul — să pună adică mîna și pe ceea ce mai rămăsese din bunurile lui Ishmael. Un murmur se ridică din rîndul indienilor de îndată ce văzură cu proprii lor ochi raiul făgăduit ; acum nici cea mai iscusită ureche n-ar mai fi fost în stare să prindă un sunet mai puternic decît cel care-l făceau picioarele animalelor ce înaintau prin iarba înaltă a preriei.

Dar Esther veghea și nu era ușor ca cineva să-i poată abate atenția. Ascultă îndelung, cu îngrijorare, zgomotele acelea pline de amenințări ce veneau, apropiindu-se de stîncă, de pe întinsul preriei pustii ; și nici chiar chiotul indienilor nu trecu neobservat de vajnica apărătoare a stîncii. Sălbaticii, care descălecară prin preajma locului, nu avură nici măcar timpul să ocolească stîncă în felul lor tăcut și viclean, cînd vocea neînfîricată a femeii se și ridică în liniștea nopții :

— Cine-i acolo jos ? Răspundeți singuri pentru viețile voastre ! Indieni sioux sau diavoli, aflați că nu mi-e frică de voi !

Nu răspunse nimeni la asemenea provocare, căci fiecare războinic rămase pe loc, acolo unde se găsea, învăluit de umbrele întunecate ale nopții. Acesta fu momentul pe care-l alegea *trapper*-ul pentru fugă. Bătrînul fusese lăsat, laolaltă cu prietenii săi, sub supravegherea indienilor puși să păzească animalele, dar cum albiu rămaseră călare, momentul i se păru cit se poate de prielnic pentru a-și pune în aplicare planul. Atenția paznicilor era îndreptată asupra stîncii, și norul gros care trecu deasupra lor chiar

în clipa aceea îi lipsi pînă și de slaba lumină a stelelor. Aplecîndu-se peste gîtul calului, bătrînul mormăi :

— Unde mi-e cățelul ? Unde-i Hector, unde mi-e ciinele ?

Ciinele prinse înțelesul acestor cuvinte și răspunse printr-un scheunat plin de prietenie, care amenința să se transforme într-un urlet pătrunzător. *Trapper*-ul era aproape sigur că încercarea va izbuti, cînd simți că mina lui *Weucha* îi strînge gîtul, ca și cum acesta ar fi luat hotărîrea să-l facă să tacă printr-un gest care nu mai lăsa loc îndoiei — strangulare ! Bătrînul mai scoase încă un sunet, slab, ca și cum s-ar fi străduit în chip firesc să respire, dar urmarea fu că Hector chelălăi din nou. *Weucha* îl slobozi numaidecît pe stăpîn, pentru a se răzbuna pe ciine. Dar vocea lui *Esther* se ridică iar și *Weucha* îi părăsi pentru a auzi ce spune femeia.

— Da, da, scheunați și schimonosiți-vă glasurile cum puteți mai bine, diavoli ai întinericului, spuse ea cu un ris forțat, dar plin de dispreț ; vă cunosc eu, așteptați și veți făptui nelegiuirile voastre pe lumină. Dă foc, *Phoebe*, dă foc ; așa ca tatăl și frații voștri să priceapă că e nevoie să vină acasă să-și primească oaspeții.

Și chiar în timp ce vorbea, o lumină puternică, asemenea unei stele strălucitoare, apărură pe vîrfurile stîncii ; pe urmă se înălțară dintr-un rug imens de crengi uscate două limbi de foc ce se contopiră într-o singură vîlvătaie tremurătoare, legănată cînd și cînd de vînt, prinzînd în conul ei de lumină toate obiectele din apropiere. De sus se auzi un hohot batjocoritor ; hohot în care se deslușeau voci de toate vîrstele, ca și cum s-ar fi bucurat de faptul că izbutiseră să dezoace gîndurile trădătoare ale tetonilor.

Trapper-ul privi împrejur pentru a vedea unde se află prietenii săi. Credincioși semnalului, *Middleton* și *Paul* se traseră puțin mai la o parte, iar acum stăteau gata să pornească la drum de îndată ce vor auzi al treilea chelălăit. Hector scăpase de sălbaticul său urmăritor și se

încolăcise din nou lângă copitele calului pe care-l călărea stăpînul său. Dar cercul de lumină se lărgea neconținut, și odată cu aceasta strălucea mai tare ; iar bătrînul, ai cărui ochi și judecată dăduseră atît de rar greș, așteptă cu răbdare o clipă mai prielnică.

— Acum, Ishmael, dacă privirea și mîna îți sînt la fel de sigure ca altădată, e timpul să te repezi asupra acestor sălbatici, care vor să pună mîna pe toate bunurile tale, pînă și pe nevasta și pe copiii tăi. Acum e timpul potrivit, omule, să le dovedești puterea !

Din depărtare, dinspre grupul care se apropia de stîncă, se auzi un strigăt, încredințînd garnizoana stîncii, alcătuită numai din femei, că ajutorul e pe drum. Esther răspunse acelor plăcute semnale cu vocea ei spartă ; și din pricina asta înaintă atît de mult spre marginea stîncii, încît putu fi văzută de toți cei de jos. Fără să se mulțumească doar cu faptul că ieșise astfel, cu totul descoperită, în fața primejdiei, se pregătea să-și arunce brațele în sus, în semn de triumf, cînd făptura întunecată a lui Mahtoree sări în cercul de lumină și i le țintui de-a lungul trupului. Apoi siluetele altor trei războinici se furisară pe creastă, asemenea unor demoni goi alunecînd printre nori. Aerul se umplu de scînteile ce săreau din rugul de vreascuri, apoi se lăsă un întuneric de nepătruns. De data aceasta strigătul de triumf izbucni din piepturile sălbaticilor, acompaniat de Hector, care scoase un scheunat puternic și prelung.

Într-o clipă, bătrînul fu lângă caii lui Middleton și Paul și-și întinse brațele spre frîiele amîndorura pentru a stăpîni nerăbdarea călăreților.

— Domol, domol, șopti el ; ochii lor sînt orbi de-a binelea în clipa asta, ca și cum însuși Dumnezeu le-ar fi luat vederea, dar de auzit aud. Domol, domol ; vreo cincizeci de pași trebuie să ne mișcăm ca la plimbare.

Urmară cinci minute de nesiguranță, minute cît un secol, pentru toți, în afară de *trapper*. Cum ochii lor

începură să se obișnuiască treptat-treptat cu întunericul, li se păru că bezna care se lăsase asupra lor după stingerea rugului fusese înlocuită cu o lumină tot atât de pătrunzătoare ca și cea din miezul zilei. Bătrînul începu să imboldească animalele încetul cu încetul, pînă cînd ajunseră în mijlocul unei văi din prerie. Și atunci, cu hohotul lui bine-știut, slobozi friiele și spuse :

— Să-i lăsăm acum să alerge în voie ; dar mergeți tot prin ceață, căci ceața înăbușă zgomotul.

Nu mai trebuie să spunem cu cîtă bucurie fu ascultat. În cîteva clipe urcară și coborîră movilele care acopereau preria, apoi goniră neostoiți mai departe ; călăuză le era steaua hotărîtă din timp, iar ei își urmau drumul precum barca ce se îndreaptă spre lumina salvatoare din port.

XXII

*In veci pe ochii lui s-au pogorît
Scînteii de soare, negură din care
Cîndva luciri şi umbre-au izvorit
Şi s-au pierdut sub neclintita zare.*

(Montgomery)

O linişte aidoma cu cea care domnea peste întunecatele pustietăţi din faţa lor stăruia şi împrejurul stîncii abia părăsită de fugari. *Trapper*-ul se străduia în zadar să desluşască vreun semn care să le fi dat de veste că între sălbatici şi Ishmael a început încăierarea ; apoi caii îi duseră la o depărtare unde urechea n-ar mai fi putut prinde nici un zgomot care să-i îndreptăţească a crede, măcar cît de cît, că s-a întîmplat un asemenea lucru. Bătrînul, nemulţumit, mormăia din cînd în cînd, dar nu-şi dădea pe faţă neliniştea ; numai că îndemna caii să meargă tot mai repede. Arătă, în trecere, valea aceea pustie unde-şi ridicase tabăra familia colonistului în noaptea cînd a făcut şi cititorul cunoştinţă cu ea, ca după aceea să păstreze o tăcere tulburătoare : iar ceilalţi, care-l cunoşteau îndeajuns de bine, îşi dădeau seama că treceau într-adevăr printr-o împrejurare grea, dacă scosese din fire un om îndeobşte atît de cumpănit ca bătrînul *trapper*.

— N-am mers oare destul ? întrebă Middleton, care se gîndea, plin de duioşie, la Inez şi Ellen, neobişnuite să îndure atîtea ceasuri obositoare ; am călărit din greu şi am străbătut o bună bucată de prerie. E timpul să găsim un loc pentru odihnă.

— Atunci va trebui s-o căutați în ceruri, dacă nu sînteți în stare să mai mergeți, bombăni bătrînul. Dacă tetonii și familia colonistului ar fi ajuns să se încăiere, așa cum ar fi fost firesc să se întîmple, am fi avut tot dreptul să ne îngrijim și de noi ; dar așa cum stau lucrurile în clipa de față, ar însemna moarte sigură sau robie fără sfîrșit, dac-am îngădui ochilor noștri să doarmă înainte de-a ne găsi un ascunziș mai de Doamne-ajută.

— Nu știu, răspunse nerăbdător tînărul, gîndindu-se mai mult la suferințele făpturii aceleia gingașe pe care dorea s-o ocrotească, decît la experiența *trapper*-ului. Nu știu ; am călărit cîteva leghe și nu văd nici un fel de primejdie. Dacă te temi pentru dumneata, bunul meu prieten, atunci greșești ; pentru că...

— Dacă bunicul tău ar trăi și s-ar afla acum aici, îl întrerupse bătrînul — își întinse una din mîini și-și puse degetul, plin de înțeles, pe brațul lui Middleton —, n-ar fi rostit asemenea cuvinte. Căci ar fi știut că pe cînd mă aflam în floarea vîrstei și ochiul meu era mai ager ca al șoimului, iar picioarele mele tot atît de iuți ca și ale căprioarei, n-am ținut niciodată prea mult la viață ; așa că de ce m-ar cuprinde, în clipa asta, o dragoste copilărească pentru un lucru despre care știu că e trecător și însoțit de durere și tristețe ? Să-i lăsăm pe tetoni să facă tot ce poate fi mai rău ; căci nu vor găsi un *trapper* nenorocit și sleit de puteri care să se roage și să se tînguiască.

— Iartă-mi cuvintele, cinstitul și neprețuitul meu prieten, exclamă tînărul, pradă remușcărilor, și apucă plin de dragoste mîna pe care bătrînul se pregătea să și-o retragă ; nu mi-am dat seama ce spun ; sau mai bine zis, m-am gîndit numai la acele ființe de a căror gingașie trebuie să ținem seama.

— Acuma, gata ! E un lucru firesc și ai dreptate. Într-o împrejurare ca asta și bunicul tău ar fi făcut la fel. Vai mie ! cîte anotimpuri, calde și reci, umede și seecetoase, au trecut peste bietul meu cap de-atunci, de cînd

am hărțuit, împreună cu bunicul tău, huronii roșii ai Lacurilor, după care ne-am întors înapoi în munții stîncoși ai bătrînului York ! Și cîți cerbi falnici n-a doborît atunci mîna mea ! Spune-mi, băiete, oare generalul, fiindcă știu că general trebuia să ajungă, ți-a povestit vreodată despre căprioara pe care am prins-o în noaptea cînd mincinoșii din tribul acela ne-au gonit spre peșterile insulei, și despre felul cum am benchetuit și-am băut nesupărați de nimeni ?

— L-am auzit de multe ori amintindu-și pînă în cele mai mici amănunte de noaptea despre care vorbești ; dar...

— Și cîntărețul ; și gîtlejul lui ; și strigătele pe care le scotea în timpul luptelor ! continuă bătrînul, hohotind vesel, căci își re trăia trecutul cu toată puterea.

— Tot, tot ; n-a uitat nimic ; pînă și întîmplările cele mai neînsemnate. M-ai...

— Cum ! Ți-a spus și despre diavolul acela din dosul buturugii ? Despre nefericitul acela care s-a prăvălit peste cascadă și despre ticălosul acela din copac ?

— Despre fiecare și despre toți ; ca și despre ceea ce era în jurul lor. Aș crede că...

— Ei da, urmă bătrînul, cu o voce care trăda cît de adînc i se întipăriseră în minte amănuntele acelei întîmplări ; am trăit prin păduri și pustietăți șapte decenii ; și dacă se află vreun om în stare să spună că știe ce-i lumea sau c-a văzut lucruri de groază, apoi acela sînt eu. Dar nici de atunci și nici pînă atunci n-am văzut făptură omenească atît de deznădăjduită ca sălbaticul acela, și totuși n-a scos o vorbă, nici n-a strigat și nici n-a vrut să recunoască faptul că e pierdut. Asta e unul din darurile lor, și l-a păstrat cu toată cinstea !

— Ascultă, bătrîne *trapper* ! îl întrerupse Paul care, mulțumit că frumoasele brațe ale lui Ellen îi înlănțuiau mijlocul, călătorise pînă în momentul acela fără să scoată un singur cuvînt, ceea ce era cu totul neobișnuit pentru

un om ca el. Ochii mei sînt tot atît de ageri şi de simţitori ca şi ai unui colibri, dar numai ziua ; la lumina stelelor nu-s buni de nimic. Oare mogîldeaţa aceea de colo, care se tîrăşte la poalele colinei, e vreun bivol sau vreo vită rătăcită ?

Urmarea fu că se întoarseră cu toţii spre obiectul pe care-l arătase Paul. Pînă atunci, călătoriseră mai mult în micile depresiuni ale preriei, căutînd umbrele protegitoare ale acestora, dar în momentul de faţă se urcaseră pe culmea unei coline, pregătindu-se să străbata distanţa care-i despărţea de locul unde se vedea acea făptură necunoscută.

— Să coborîm, spuse Middleton, căci, fie că-i vorba de un animal sau de un om, sîntem prea puternici ca să ne temem de el.

— Dacă lucrul ăsta n-ar fi cu neputinţă de imaginat din punct de vedere moral, strigă *trapper*-ul — căci aşa cum trebuie să-şi fi dat seama cititorul, acesta nu întrebuiţa chiar totdeauna termenii cei mai potriviţi — dacă lucrul ăsta n-ar fi cu neputinţă de imaginat din punct de vedere moral, aş spune că-i vorba de omul care călătoreşte căutînd tîritoare şi gînganii ; adică tovarăşul nostru de drum, doctorul.

— Cum cu neputinţă ?! Nu i-ai spus oare chiar dumneata să meargă în direcţia asta ca să ne întâlnească ?

— Da, însă nu i-am spus să silească un biet măgar să galopeze ca un cal ; dar ai dreptate, ai dreptate, spuse *trapper*-ul întrerupîndu-se, căci distanţa se micşorase într-atîta, încît se putu încredinţa cu proprii săi ochi că ceea ce se afla în faţa lor era într-adevăr Obed şi măgarul său, ai dreptate, şi asta e tot atît de sigur pe cit e de sigur că lucrul ăsta e o adevărată minune. Dumnezeu, ce mai e şi frica ! Cum de-ai fost în stare, prietene, să ajungi aşa de departe într-un timp aşa de scurt ? Viteza măgarului mă umple de uimire !

— Asinus s-a întrecut pe sine însuși, răspunse naturalistul morocănos. Din clipa în care ne-am despărțit, a fost cît se poate de harnic, dar acum nu mă mai ia în seamă cînd îl îmbărbătez și-l rog să-și urmeze drumul. Sper că nu ne amenință nici o primejdie din partea sălbaticilor.

— N-aș putea spune asta, n-aș putea-o spune ; lucrurile nu stau așa cum ar trebui să stea, și nu s-a întîmplat nimic din ceea ce ar fi trebuit să se întîmple între colonist și tetoni, așa că n-aș putea răspunde de scalpul niciunuia dintre noi. Măgarul e la capătul puterilor, căci l-ai îndemnat să meargă mult mai repede decît poate, și e ca un cîine hărțuit. Ar trebui să se afle milă și înțelegere în toate împrejurările, chiar dacă un om călărește pentru ca să scape cu viață.

— Dumneata ești cel care mi-a indicat steaua, răspunse doctorul, și am crezut necesar să depunem cea mai mare rîvnă în a o urma.

— Te așteptai să ne-ajungi din urmă călărind pe-un măgar ? Vorbești cu prea mare îndrăzneală despre creaturile Domnului, cu toate că-mi dau seama destul de limpede că, în ceea ce privește virtuțile și firea acestora, ești nepriceput ca un copil. Ce-ai face acum, dacă ar fi nevoie să pornim iarăși la drum ?

— Viciul există în însăși formația patrupedelor, spuse Obed, a cărui fire placidă începu totuși să se revolte în urma atîtor imputări scandaloase. Dacă ar exista la două din membre pîrghii rotative, atunci jumătate din oboseală ar fi fost economisită, pentru că *item...*

— Ajunge cu jumătățile și rotativele și itemurile dumitale, omule ! Un măgar vlăguit, e un măgar vlăguit, și acela care nu recunoaște așa ceva nu-i decît fratele animalului. Acuma, căpitane, trebuie să alegem dintre două rele. Ori să-l părăsim pe omul ăsta, care a stat atîta timp alături de noi și la bine și la rău, așa că n-am putea

să ne descotorosim de el cu atita ușurință, ori să ne găsim un adăpost, pentru a îngădui animalului să se odihnească.

— Venerabile vînător ! exclamă Obed, speriat. Te conjur în numele tainicei noastre simpatii și a naturii noastre comune, în numele tuturor...

— Ah, frica l-a făcut să vorbească ceva mai pe înțelesul tuturor. Nu-i firesc, asta-i drept, să-ți părăsești fratele în nenorocire ; și Domnul știe că n-am făcut nici-odată pină acum o faptă atît de rușinoasă. Ai dreptate, prietene, ai dreptate ; trebuie să găsim un adăpost, și asta cît se poate mai repede. Dar ce să facem cu măgarul !? Prietene, ții într-adevăr așa de mult la viața acestei creaturi ?

— E un vechi și credincios servitor, răspunse neconșolat Obed, și aș fi foarte îndurerat dacă i s-ar întimpla vreun rău. Leagă-i membrele din spate și lasă-l să se odihnească printre ierburile acelea înalte. Și garantez că mîine dimineată îl vom găsi exact acolo unde l-am lăsat.

— Și indienii ? Ce-o să se întimpla cu animalul dacă vreunul din diavolii aceia își aruncă privirea spre urechile lui care se ridică din iarbă asemenea buruienilor ? strigă căutătorul de miere. O să-l acopere de săgeți și-o să arate întocmai ca o perniță de ace, crezînd că și-au făcut datoria față de tatăl tuturor iepurilor. Pe cîntea mea, or să-și dea seama de greșeala făcută chiar după prima înghițitură.

Odată ajunși aici, Middleton, care începuse să dea semne de nerăbdare încă mai demult, își spuse și el părerea și, ținînd seama de gradul său înalt, izbuti destul de repede să-i împace oarecum pe toți. Umilul Asinus, prea blînd și prea obosit ca să se împotrivească fie și cît de puțin, fu legat fedeleș și culcat pe un culcuș de ierburi uscate ; stăpînul său era pe deplin încredințat că-l va găsi în același loc după cîteva ore. Paul se opuse cu îndărătnicie acestui plan și le atrase de mai multe ori atenția că un cuțit e un lucru mult mai sigur decît niște

frîghii ; dar Obed se rugă de ei, ajutat și de *trapper*, căruia îi era silă să ia viața animalului, astfel că izbutiră să-l salveze. După ce Asinus fu pus, astfel, în siguranță, așa cum își închipuia stăpinul său, grupul albilor începu să-și caute un loc pentru a petrece ceea ce mai rămăsese din noapte și pentru a da animalului timpul să se odihnească.

După socotelile *trapper*-ului călăriseră, din clipa în care se despărțiseră de indieni, douăzeci de mile. Făptura delicată a lui Inez începuse să se resimtă de-atîta drum, cu toate că și pe Ellen, care era mult mai robustă, o costase efortul acela neobișnuit. Nici pe Middleton nu-l supăra gîndul că se va putea odihni puțin, și nici chiar vigurosul și curajosul Paul nu se dădu în lături să mărturisească că nu are nimic împotriva unui răgaz cît de scurt. Numai bătrînul părea nepăsător față de aceste cerințe ale firii omenești. Cu toate că nu prea era obișnuit să umble călare, s-ar fi zis că desfide toate atacurile acestea ale slăbiciunii omenești. Și deși era, după toate probabilitățile, foarte aproape de sfîrșitul vieții, trupul lui vlăguit mai rezista încă, asemenea unui trunchi de stejar uscat și gol pe dinăuntru, dar pe care furtunile nu-l pot îngenunchea, căci scoarța îi e tare ca piatra. Cu prilejul acesta, bătrînul conduse el însuși cercetările pentru găsirea unui loc de odihnă ; și făcu acest lucru cu vioiciunea unui om tînăr, vioiciune temperată doar de înțelepciunea și experiența vîrstei lui înaintate.

Culcușul de iarbă unde-l găsiseră pe doctor, și în care lăsaseră măgarul, rămase în urma lor ; la un moment dat își dădură seama că valurile preriei s-au contopit într-un șes lin și acoperit, pe o distanță de mai multe mile, cu același fel de iarbă.

— Aici n-ar fi rău, n-ar fi rău, spuse bătrînul, cînd sosiră la malul mării de ierburi uscate. Cunosce locul și am stat de multe ori, și încă zile întregi, în ascunzișurile lui, în timp ce sălbaticii vînau bivoli în prerie. Trebuie

să mergem prin iarbă cu multă băgare de seamă, fiindcă rămîn urme, iar curiozitatea indienilor e întocmai ca un vecin primejdios.

Și, arătându-le el însuși drumul, alege un loc unde iarba, înaltă și țeapănă, părea ceva mai dreaptă și aducea cu o întindere de stof. Intră mai întâi singur, făcându-le apoi semn celorlalți să-l urmeze și să se țină cât mai aproape de el. După ce înaintară vreo sută sau două sute de pași în împărăția aceea a ierburilor, dădu toate îndrumările de cuviință lui Middleton și Paul, care-și continuă drumul ; iar el descălecă și se întoarse către marginea cîmpiei, unde rămase un timp, îndreptînd iarba călcată de picioarele cailor și ștergînd, atît cît îi era în putere, orice urmă a trecerii lor pe acolo.

În timpul acesta, restul grupului continuă să înainteze, deși nu fără greutate, ceea ce însemna că nu tocmai repede, pînă cînd ajunse la o depărtare de vreo milă. Acolo găsiră un loc potrivit, așa că descălecară și începură să se pregătească pentru a-și petrece restul nopții. Între timp *trapper*-ul îi ajunse și el din urmă, luînd din nou comanda.

Bărbații smulseră, de pe o porțiune destul de mare, ierburi și buruieni și făcură în mare grabă un pat pentru Inez și Ellen, culcuș care, în ceea ce privea moliciunea, ar fi putut să se ia la întrecere cu unul de puf. După ce se înfruptară un pic din proviziile aduse de Paul și de bătrîn, femeile, peste măsură de obosite, nu-și mai doriră decît puțin răgaz ca să se odihnească ; așa că-și părăsiră tovarășii, mai rezistenți decît ele, lăsîndu-i să-și vadă de treabă. Middleton și Paul le urmară însă pilda aproape numaidecît, în timp ce *trapper*-ul și naturalistul stăteau lîngă o gustoasă bucată de carne de bizon friptă în timpul unui alt popas, și care, ca de obicei, se minca rece.

O anumită idee, care rățăcea de mai multă vreme prin mintea lui Obed, îi alungase pentru moment somnul ; iar în ceea ce îl privea pe bătrînul *trapper*, dorințele lui de-

veniseră, din obișnuință și nevoie, întru totul supuse voinței lui ; așa că își alese, ca și tovarășul său, starea de veghe în locul somnului.

— Dacă copiii de școală, ce trăiesc în siguranță și liniște, ar cunoaște greutățile și primejdiile pe care le întâmpină un cercetător al naturii pentru a le veni lor în ajutor, spuse Obed, după o clipă de tăcere, de îndată ce plecă la culcare și Middleton, coloane de argint și statui de bronz ar fi ridicate întru gloria lor veșnică.

— Nu știu, nu mă pricep la asta, răspunse tovarășul său, argint nu se prea găsește, cel puțin prin pustietățile astea, iar idolii aceia ai tăi de bronz sînt opriți prin poruncile Domnului.

— Asta a fost, într-adevăr, părerea marelui legislator al evreilor, dar egiptenii și caldeenii, grecii și romanii obișnuiau să-și arate recunoștința exact în felul acesta. Adevărul este că mulți dintre marii artiști ai antichității au întrecut, cu ajutorul științei și al îndemînării, pînă și operele naturii, realizînd forme de-o perfecțiune și frumusețe greu de găsit, chiar și la cele mai izbutite exemplare din *genus homo*.

— Idolii ăștia ai tăi pot să umble și să vorbească ? Au ei oare cerescul dar al gîndirii ? întrebă *trapper*-ul, cu oarecare indignare în glas. Cu toate că m-am ferit cît am putut de larma și de palavrele celor din așezăminte, am fost și eu în cîteva orașe la vremea mea, pentru a-mi schimba pieile pe plumbi și praf de pușcă și am văzut de nenumărate ori păpuși din astea de ceară, cu ochi de sticlă și împopoțonate cu fel de fel de rochii și zorzoane.

— Păpuși de ceară ! îl întrerupse Obed ; profanezi arta cînd asemuiești acele nefericite obiecte modelate în ceară cu divinele opere ale antichității.

Nu este necesar, pentru bunul mers al povestirii noastre, să redăm întreaga discuție care urmă. Bătrînul ocoli loviturile nimicitoare ale inamicului, întocmai cum un soldat ușor înarmat izbutește să zădărnicească mișcările unui

războinic deprins cu meșteșugul armelor ; trecu o oră și nu ajunseră să se înțeleagă asupra niciunuia din subiectele pe care le atacaseră. Argumentele își dovediră însă puterea și asupra sistemului nervos al doctorului, aidoma unor dulci somnifere, și pe cînd *trapper*-ul se pregătea să-și culce capul pe legătura lui, Obed, refăcut cum nu se poate mai bine în urma acestui duel mintal, era în măsură să-și găsească odihna fără să mai îndure chinurile unui coșmar în care mișunau războinici tetoni și *toma-hawk*-uri însîngerate.

Salvați-vă, Sir !
(Shakespeare)

Somnul fugarilor ținu cîteva ceasuri. *Trapper*-ul se desprinsese cel dintîi din mrejele lui, după cum fusese cel din urmă care-i căutase mîngîierea. Se trezi tocmai în clipa cînd lumina cenușie a zilei începuse să se răspîndească peste marginea de răsărit a cîmpiei ; apoi își strigă tovarășii, care mai zăboveau încă în culcușurile lor calde, dîndu-le a înțelege că trebuie să se grăbească. În timp ce Middleton le ajuta pe Inez și pe Ellen să-și adune cele de trebuință pentru a îndura mai ușor călătoria cea lungă și obositoare pe care-o aveau de făcut, bătrînul *trapper* și Paul începură să prepare masa, căci luaseră hotărîrea să mănînce înainte de-a porni la drum. Îndelînicirile acestea atît de diferite nu țînură prea mult ; micul grup se așază deci destul de repede în jurul mesei care, cu toate că nu era tocmai elegantă, așa cum era obișnuită mireasa lui Middleton, era plină de bucate foarte gustoase și hrănitoare.

— Cînd vom ajunge pe terenul de vînătoare al indienilor pawnee, spuse *trapper*-ul punînd dinaintea lui Inez un taler mic, lucrat cu destulă măiestrie din corn, și pe care se afla o bucată de vînat deosebit de gustoasă, vom găsi bivoli mai grași, cu carnea mai dulce, căprioare

mai multe și toate darurile ce ni le-a pus dinainte Domnul pentru împlinirea nevoilor noastre. Poate că vom putea nimeri chiar și un castor, și-atunci vom îmbuca o porție din coada lui, care e un fel cit se poate de rar și de gustos.

— În ce direcție vrei să apucăm după ce vom abate indienii de pe urmele noastre ? întrebă Middleton.

— Dacă îmi dați voie să-mi spun și eu părerea, strigă Paul, ar trebui să urmărim firul vreunei ape și să coborâm pe cursul ei cit mai repede cu putință. Dați-mi un plop și voi face o barcă în stare să ne ducă pe toți, în afară de măgar, și asta în cursul unei singure zile și a unei nopți. Ellen, care e o fată destul de vioaie, nu se prea pricepe la călărit ; și ar fi mult mai ușor să vislim șase ori opt sute de mile decît să mergem și să măsurăm preria săltînd ca niște elani ; și în afară de asta, apa nu lasă nici urme.

— N-aș jura pentru asta, răspunse *trapper*-ul, căci de multe ori am fost silit să cred că ochii unei piei roșii sînt în stare să găsească urme și-n aer.

— Privește, Middleton ! exclamă Inez într-o neașteptată izbucnire tinerească, uitînd pentru moment situația în care se găsea. Cit de minunat e cerul ! Prevestește, cu siguranță, timpuri mai fericite.

— De-o nemaipomenită grandoare ! răspunse soțul ei. Măreață și cu adevărat cerească e porțiunea aceea colorată în roșu aprins, iar dincolo, în roșul acela ceva mai luminos ; rar mi-a fost dat să văd un răsărit de soare așa de măreț !

— Răsărit de soare ? repetă încetișor bătrînul ridicîndu-se de jos cu un aer îngîndurat și pierdut, în timp ce-și fixa privirea pe nuanțele acelea schimbătoare și atît de frumoase ce împodobeau bolta cerească. Răsărit de soare ? Nu-mi plac asemenea răsărituri de soare. Vai mie ! diavolii ne-au luat pe nepregătite cu răzbunarea lor. Preria e în flăcări !

— Apără-ne ! strigă Middleton, stringînd-o pe Inez la piept. Nu-i timp de pierdut, bătrîne ; fiecare clipă e cît o zi ; să fugim !

— Încotro ? întrebă bătrînul, făcîndu-i semn, cu calm și demnitate, să se oprească. În sălbăticia asta de ierburi și buruieni ești asemenea unui vas fără busolă, pierdut în noianul apelor. Un singur pas greșit poate aduce pieirea tuturor. Rareori întîlnești primejdie care să nu-ți lase nici un moment de gîndire, tinere ofițer ; așa că așteaptă să vă dați cu părerea.

— Din partea mea, spuse Paul Hover, uitîndu-se în jurul său cu vădită neliniște, pot să vă aduc la cunoștință că dacă stratul ăsta de buruieni ia foc, o albină ar trebui să zboare mult mai sus decît zboară de obicei ca să nu-și pîrlească aripile. De aceea bătrîne *trapper*, sînt de aceeași părere cu căpitanul : să încălecăm adică și să pornim la drum !

— N-ai dreptate, n-ai dreptate ; că doar omul nu-i un biet animal neajutorat care se lasă pradă pornirilor, adu-mecă aerul și numai după cine știe ce undă de miros sau după cine știe ce zgomot se hotărăște în vreun fel oarecare ; omul trebuie să vadă și să judece și numai după aceea să hotărască. Așa că haideți pe ridicătura aceea micuță, care se zărește puțin mai la stînga, să vedem ce s-a întîmplat.

Bătrînul făcu un semn autoritar cu mîna, apoi se îndreptă, fără să mai adauge nimic, spre locul de care pomenise ; îl urmară numaidecît și tovarășii săi, peste măsură de neliniștiți. Un ochi mai puțin experimentat decît al *trapper*-ului nici n-ar fi putut desluși ridicătura aceea care arăta pe fața preriei doar un pîlc de ierburi ceva mai înalte ca de obicei. Cînd ajunseră acolo, își dădură seama că iarba ce-o acoperea nu era jilavă ca restul ierburilor din cîmpie, ceea ce-l ajutase pe bătrîn să-și dea seama că solul pe care se aflau era ceva mai înalt. Pierdura cîteva

minute rupînd vîrfurile ierburilor care crescuseră ceva mai mari decît Middleton și Paul ; apoi putură privi nestînghe-riți marea de flăcări ce-i înconjura. Priveliștea, înspăimîntătoare, nu insuflă noi speranțe călătorilor noștri, lipșiți de orice adăpost. Cu toate că lumina zilei era tot mai puternică, culorile vii ale cerului se întunecau din ce în ce, ca și cînd focul, acest element înfricoșător, ar fi putut rivaliza cu răsăritul soarelui. Limbi uriașe de flăcări țîșneau ici și colo de-a lungul zării, asemenea fulgerelor iuți din miazănoapte, dar cu mai multă furie. Neliniștea începu să se citească cît se poate de limpede pe fața împietrită a *trapper*-ului, imediat ce măsură cu proprii lui ochi întinderea incendiului, care se răspîndise ca un cordon lat și cuprinsese tot orizontul.

— Se întoarse apoi iarăși cu fața spre locul din care părea că primejdia se apropie în mod sigur, clătină din cap și zise :

— Ne-am păcălit cumplit cînd am crezut că tetonii ne-au pierdut urma ; acum sîntem siguri nu numai că știu unde ne aflăm, dar și că au de gînd să ne hăituiască, prin fum, ca pe niște animale fugărite. Uitați-vă ! Au aprins focul în mai multe locuri deodată și sîntem încercuiți de diavoli ! Știați că o insulă de apele mării !

— Să încălecăm și să fugim ! strigă Middleton. Oare nu merită să lupti pentru viață ?

— Încotro să mergem ? Credeți că un cal teton e ca o salamandră ce trece nevătămată prin flăcări, sau poate credeți că Domnul își va arăta puterea ca în vremurile de demult și vă va călăuzi prin cuptorul acela pe care-l vedeți arzînd sub cerul îndepărtat și roșu ? Iar lingă briul acela înflăcărat se găsesc și indienii sioux, cu săgeți și cuțite ; ne înconjoară din toate părțile, sau de nu, atunci nu mă pricep deloc la uelțirile lor ucigătoare și diavolești !

— Vom călări prin mijlocul întregului trib, răspunse tînărul cu mîndrie, și le vom pune bărbăția la încercare.

— Da, cuvintele sînt frumoase, dar să vedem faptele ! Printre noi se află un om care se pricepe la albine și care ne-ar putea învăța ceva în privința asta.

— În privința asta, bătrîne *trapper*, spuse Paul îndreptîndu-și făptura lui athletică asemenea unui cîine uriaș, care-și cunoaște forța, sînt de partea căpitanului ; am hotărît, adică, să pornesc în întîmpinarea focului, chiar dacă ar fi să mă trezesc în *wigwam*¹-ul unui teton. Aici e și Ellen, care...

— Oh, la ce folosesc, la ce folosesc inimile voastre pline de curaj, cînd focul nu poate fi cucerit tot așa de ușor ca și o ființă omenească ? Priviți în jur, prieteni ; cercul acela de fum care se ridică din văgăunile preriei vă spune cît se poate de limpede că nu mai există nici o ieșire din locul ăsta fără să treci printr-un cordon de flăcări. Căutați singuri, oameni buni ; căutați singuri ; dacă veți putea găsi o singură ieșire, mă oblig să vă urmez.

Tovarășii săi cercetară numaidecît zarea și cu multă rîvnă, dar asta nu făcu decît să-i încredințeze odată mai mult că situația era, într-adevăr, deznădăjduită. Uriașe coloane de fum se rostogoleau peste cîmpie, îngroșîndu-se apoi în mase întunecate spre linia orizontului, iar vîlvătaia roșie își vîntura limbile deasupra întinderii uriașe de pară : uneori ilumina totul cu puterea unui incendiu, alteori țîșnea ca un fulger ce-și aruncă flacăra și apoi lasă în urma lui un întuneric înfricoșător ; iar vîlvora aceasta arăta mult mai grăitor decît cuvintele iuțeala nemaipomenită cu care se apropia primejdia.

— E îngrozitor ! exclamă Middleton, stringînd-o pe Inez, care tremura toată, la pieptul lui. La vîrsta asta și în felul acesta !

— Porțile cerului sînt deschise pentru toți cei care cred cu adevărat, murmură Inez, plină de pioșenie.

¹ Colibă.

— Resemnarea asta mă scoate din minți ! Sîntem însă bărbați și vom lupta pentru viețile noastre ! Ce vom face, adică, viteazul și înțeleptul meu prieten ? Vom în-căleca și ne vom croi drum printre flăcări, sau vom rămîne pe loc privind cum pier înghițiți de flăcări, și fără să fi făcut nimic pentru salvarea lor, cei pe care-i iubim cel mai mult ?

— Eu sînt pentru roire și evadare înainte ca stupul să se înfierbînte în așa măsură, încît să nu ne mai poată da nici un fel de garanție, spuse căutătorul de miere, căci acestuia i se adresase Middleton. Hai, bătrîne *trapper*, recunoaște că asta e o cale destul de puțin sigură pentru a scăpa de pericol. Dar dacă mai întîrziem mult pe aici, vom face întocmai ca albinele acelea care mai rămîn în jurul paiului chiar și după ce stupul a fost afumat, pentru a putea primi mierea. Și-o să putem auzi numaidecît pîlpîirea focului, căci știu din experiență că dacă flacăra mușcă din iarba preriei, nu există trîntor care să scape neatinș.

— Crezi oare, răspunse bătrînul, arătînd în-ciudat spre ierburile încîlcite și uscate din jur, că se află picior de muritor care-ar putea întrece viteza focului într-un loc ca ăsta ? Dacă-ai ști măcar în ce parte sînt nemernicii aceia...

— Dumneata ce spui, prietene doctor, strigă Paul în-spăimîntat, și se întoarce către naturalist, cu aerul acela de neajutorare cu care deseori cată cei tari către cei mai slabi, atunci cînd puterea omului e stăvilită de o mină mai puternică, dumneata ce spui ? Nu ne poți da nici un sfat, acum, cînd e vorba de viață sau de moarte ?

Naturalistul stătea cu carnetele în mînă și privea și el spectacolul acela îngrozitor, dar cu atîta liniște, de parcă focul ar fi fost pus numai pentru a-i rezolva lui greutățile iscate de cine știe ce problemă științifică. Trezit de cuvintele tovarășului său, se întoarce spre el la fel de liniștit ca și *trapper*-ul, deși calmul lui avea cu totul

altă obîrşie ; întrebă cu o nepăsare care, dată fiind situaţia lor, suna a provocare :

— Venerabile vinător, dumneata ai asistat de multe ori la asemenea experimente ?

Fu întrerupt însă cu multă bruscheţe de Paul, care-i smulse caietele cu violenţă, ceea ce dovedea că tinărul căutător de miere îşi ieşise din fire. Bătrînul nu apucase încă să scoată o vorbă, fie ea chiar de dojană, ci stătuse tot timpul în cumpănă, ca omul care nu ştie deocamdată ce are de făcut, sau pare mai curînd nedumerit decît speriat ; luă numaidecît un aer hotărît, ca şi cum din clipa aceea n-ar mai fi avut nici un pic de îndoială în privinţa drumului ce-l avea de urmat.

— E timpul să trecem la fapte, spuse, punînd în felul acesta capăt discuţiei care era gata să izbucnească din nou între naturalist şi căutătorul de miere ; e timpul să lăsăm la o parte cărţile şi bănuielile şi să ne-apucăm de treabă.

— Ai ajuns la hotărîrea asta mult prea tîrziu, nefericit bătrîn, strigă Middleton ; flăcările sînt la un sfert de milă de noi, şi vîntul le mină încoace cu o iuţeală înfiorătoare.

— Ce ? Flăcări ? Ce-mi pasă mie de flăcări ? Dacă m-aş pricepe să înşel viclenia tetonilor aşa cum mă pricep să păcălesc focul, nu ne-ar mai rămîne altceva de făcut decît să-i mulţumim lui Dumnezeu că ne-a scăpat. Numeşti asta incendiu ? Dacă ai fi văzut ceea ce am văzut eu în regiunea muntoasă din est, cînd munţii aceia falnici păreau nişte cuptoare de fierar, aţi şti şi voi ce înseamnă să-ţi fie frică de foc şi-apoi să-i fii recunoscător că te-a cruţat. Haideţi, băieţi ; a venit vremea să ne apucăm de treabă ; aşadar, gata cu vorba ; căci sulul acela de flăcări se îndreaptă spre noi iute ca o antilopă hăituită. Puneţi mîna pe iarba asta scurtă şi uscată pe care stăm şi smulgeţi-o !

— Crezi că-i poţi răpi focului victimele în felul acesta copilăresc ? exclamă Middleton.

Un zîmbet slab dar plin de gravitate trecu peste fața bătrînului, cînd răspuase :

— Bunicul dumitale ar fi spus că atunci cînd dușmanul se află aproape, soldatul trebuie să se supună.

Căpitanul simți musttrarea și urmă numaidecît pilda sînguinciosului Paul, care smulgea ierburile ofilite cu un zel deznădăjduit, ascultînd întru totul de sfatul *trapper*-ului. Chiar și Ellen începu să le dea o mină de ajutor ; și nu trecu mult pînă fu văzută și Inez făcînd același lucru. Cînd răsplata muncii pare a fi însăși viața, oamenii se obișnuiesc să dea dovadă de o rîvnă neobișnuită. Trebui destul de puțin timp pentru ca buruienile să fie smulse de pe o porțiune cu un diametru de douăzeci de picioare. La una din marginile acestui loc, *trapper*-ul le așeză pe cele două femei ; apoi îi sfătui pe Middleton și pe Paul să le acopere rochiile, care se puteau aprinde mult mai ușor, cu păturile. După ce băieții aduseră la îndeplinire toate acestea, bătrînul se apropie de marginea opusă punctului în care se găseau femeile ; ajuns acolo, bătrînul alege o mină de iarbă foarte uscată și o așeză peste tigăița carabinei. Apoi trase, și combustibilul acesta așa de ușor se aprinse numaidecît ; luă pe urmă șomoilogul de iarbă aprinsă și-l puse sub un strat de ierburi încilcite, după care se retrase spre mijlocul porțiunii de pămînt văduvit de ierburi, și așteptă cu răbdare.

Focul, elementul acesta subtil, se rezezi cu lăcomie asupra prăzii celei noi, și din ierburi începură să se salte numaidecît mici flăcări bifurcate, întocmite ca limbile unei turme de rumegătoare care-și caută hrana, alegîndu-și, pareă, tulpinile cele mai dulci.

— Acum, spuse bătrînul ; își ridică un deget, și rîse în felul lui aparte, neauzit aproape, — acum veți vedea focul luptînd împotriva focului. Vai mie ! mult timp a mai trecut de cînd mi-am croit un drum în felul acesta ; dar din lene, ca să nu mai ocolesc o vale.

— Nu-i primejdios ? strigă, uimit, Middleton. Și în loc să-l îndeprtezi, aduci inamicul mai aproape ?

— Te pırleşti oare așa de ușor ? Bunicul tău a avut o piele mai răbdătoare. Dar vom trăi și vom vedea ; vom trăi cu toții și vom vedea.

În cele din urmă *trapper*-ul izbuti. Focul prinse putere și se încinse, începu să se întindă în trei direcții, dar se stinse într-a patra, din lipsă de combustibil. În timp ce flăcările creșteau și pırıitul lor arăta cât de mare le e puterea, focul curăța totul în calea lui ; solul rămânea negru și fumegînd încă, mult mai lipsit de vegetație decit dac-ar fi trecut pe-acolo un ins cu coasa. Situația fugărilor ar fi fost însă destul de nesigură dacă aria pe care stăteau n-ar fi început să se lărgească, pe măsură ce flăcările îi înconjurau. Dar înaintînd către locul unde *trapper*-ul aprinsese iarba, călătorii ocoliră dogoarea și oîteva secunde mai tırziu flăcările din apropierea lor începură să se domolească după care îi lăsară învăluiți într-un nor de fum ; scăpaseră însă cu desăvırșire de para ce se rostogolea cu furia unui torent spre mijlocul preriei.

Spectatorii priveau această simplă manevră a *trapper*-ului ca și cum nici nu le-ar fi venit să-și creadă ochilor, tot atît de uluiți cum se spune c-au fost și curtenii lui Ferdinand¹, atunci cînd au văzut în ce fel a izbutit Columb să așeze oul drept ; dar aceștia erau plini de recunoștință, nu de invidie.

— Minunea minunilor ! grăi Middleton cînd își dădu seama că prin mijlocul acesta scăpaseră dintr-o primejdie de moarte. A fost o idee cerească, iar mîna care-a adus-o la îndeplinire ar trebui imortalizată.

— Bătrîne *trapper*, strigă Paul, trecîndu-și degetele prin cirlionții lui rebeli, am urmărit multe albine care-și cărau sarcina de polen pînă la scorbura lor, și cunosc

¹ Ferdinand al V-lea Catolicul (1452—1516), rege al Spaniei. În timpul domniei lui, Cristofor Columb a descoperit America (1492).

și eu cîte ceva din obiceiurile pădurilor. Dar asta a fost ca și cum i-ai fura unei viespi acul, fără să i-l atingi măcar.

— Gata, gata ! răspunse bătrînul, care, de îndată ce-și dădu seama că isprava îi reușise pe deplin, părea că nici nu se mai gîndește la ea ; acum pregătiți-vă caii. Să lăsăm flăcările să pîrjolească preria încă vreo jumătate de oră, și pe urmă încălecăm. În timpul ăsta se răcește și pămîntul, căci caii tetonilor care nu-s potcoviți, sînt tot așa de simțitori la căldură ca și talpa unei fete ce umblă desculță.

Middleton și Paul, care socoteau scăparea aceasta neașteptată de la moarte ca un fel de înviere, așteptară să treacă jumătatea de oră de care pomenise *trapper*-ul, cu o încredere deplină în judecata lui fără greș. Doctorul își regăsi și el caietul cu notițe, cam ponosite însă, deoarece căzuseră în ierburile mistuite de flăcări ; dar se mîngîie singur pentru această pierdere neînsemnată, căci acum umbra și lumina se urmau una pe alta, iar el, care lua aceste treceri drept simple fenomene naturale, era numai ochi.

În timpul acesta, bătrînul, a cărui ispravă salvase atîtea vieți, se uită cu atenție prin spărturile întîmplătoare făcute de vînt în sulurile dese de fum care se întinseseră în momentul acela în toate direcțiile.

— Ia priviți acolo, băieți, spuse el, după o cercetare îndelungată și amănunțită, ochii voștri sînt tineri și mult mai siguri decît vederea mea care începe să mă lase ; cu toate că au fost timpuri cînd un popor înțelept și viteaz fusese foarte îndreptățit să creadă că am ochii ageri ; dar timpurile acelea s-au dus, și mulți prieteni credincioși și încercați s-au petrecut odată cu ele. Vai mie ! dacă aș putea face o schimbare în orînduiala lăsată de Providență, dacă ar fi să pot schimba ceva, aș spune că cei care au trăit mult timp laolaltă în prietenie și înțelegere, și care s-au dovedit a fi atît de potriviți în toate im-

prejurările și atît de uniți în suferință și în curaj, să aibă îngăduința de a părăsi viața împreună ; căci atunci cînd unul din ei moare, celuilalt îi mai rămîn foarte puține temeuri să-și ducă zilele mai departe.

— Insul acela de-acolo e indian ? întrebă plin de nerăbdare Middleton.

— Piele roșie sau piele albă, e același lucru. Prietenia și obișnuința pot lega oamenii tot așa de strîns între ei în păduri ca și în orașe și, la drept vorbind, poate chiar și mai tare. Așa se întîmplă și cu tinerii războinici ai pre-riilor. Se însoțesc adesea doi cîte doi, iar cheazăia prieteniei lor e însăși viața ; și-și țin făgăduiala într-un fel cit se poate de frumos și de cinstit. Cînd unul din ei primește o lovitură de moarte, asta îl atinge de obicei și pe celălalt. Eu am trăit multă vreme ca un singuratic, dacă un om care a trăit timp de șaptezeci de ani în sînul naturii poate fi numit singuratic, cu toate că în fiecare clipă își putea deschide inima fără a fi nevoit s-o curețe de grijile și fărădelegile așezămintelor ; dar, deși mi s-a îngăduit asemenea lucru, am rămas toată viața un singuratic ; și am găsit totuși întotdeauna întîlnirea cu semenii mei plăcută, iar despărțirea dureroasă, cînd celălalt era viteaz și cinstit. Viteaz, pentru că un tovarăș laș în păduri, — și bătrînul își lăsă privirea să zăbovească o clipă, deși fără nici un fel de intenție, asupra distinsului naturalist, — e în stare să facă dintr-o trecătoare scurtă una lungă ; și cinstit, deoarece șiretenia însoțește mai curînd instinctul animalelor decît mintea unei ființe omenești.

— Dar ceea ce ai văzut acolo, în depărtare, era un sioux ?

— Ce va deveni pămîntul Americii și unde vor duce pînă la sfîrșit mașinăriile și născocirile poporului său, numai unul Dumnezeu poate ști. L-am văzut, în tinerețile mele, pe cel dintîi creștin care-a pus piciorul său nelegiuit pe meleagurile York-ului. Cît de mult au pălit frumusețile acelor regiuni sălbatice în răstimpul a numai două

scurte vieți omenești ! Ochii mei s-au deschis prima oară pe malurile mării dinspre răsărit și-mi amintesc foarte bine c-am pus la încercare virtutea celei dintii arme de foc pe care-am purtat-o, după un drum făcut de la poarta tatălui meu pînă în pădure, așa cum poate să-l facă un băiețaș ; și asta fără a încălca drepturile cuiva, sau a păgubi pe cel ce-ar fi putut ridica pretenții de proprietate asupra animalelor sau pămîntului. Pe vremea aceea, natura strălucea în toată frumusețea ei de-a lungul întregii coaste, căci pentru lăcomia oamenilor nu lăsase decît o fișie îngustă de pămînt, între ocean și pădure. Și acum unde mă aflu ? Dacă aș fi avut aripi de vultur, acestea ar fi obosit mult mai înainte de-a fi străbătut a zecea parte din distanța care mă desparte de locurile acelea ; dar acuma, de-a latul și de-a lungul întregului ținut sînt împrăștiate orașe și sate, ferme și șosele, biserici și școli, adică toate născocirile și drăcoveniile omului.

— Că ai văzut nenumărați tăietori de lemne luînd smîntina de pe fața pămîntului și atîția coloniști adevărați miere a naturii, spuse Paul, nici un om în toată firea nu se poate îndoi de asta. Uită-te însă la Ellen cît este de neliniștită din pricina indienilor sioux, și acum, după ce ți-ai lăsat mintea să cutreiere nestingherită, dacă ne-ai da semnalul convenit, roiul s-ar pune iarăși în mișcare.

— Ce ?

— Spun că Ellen e neliniștită, iar fumul se ridică de pe cîmpie și poate c-ar fi înțelept să ne luăm din nou zborul.

— Băiatul are dreptate. Am uitat că sîntem în mijlocul unei cîmpii pîrjolite, că focul arde cu furie și că indienii sioux stau de jur împrejurul nostru ca o haită de lupi flămînzi, care pîndesc o cireadă de bivoli. Dar cînd mintea mea bătrînă începe să-și aducă aminte de vremurile trecute, se întîmplă să-i scape din vedere întîmplările din clipa aceea. Aveți dreptate, copiii mei ; e timpul să ne

mișcăm, și abia de acum încolo urmează să dăm piept cu adevăratele greutateți ale călătoriei noastre. E ușor să păcălești focul, pentru că nu-i decît o furie dezlănțuită, și nu-i întotdeauna greu să dai de urma unui urs cenușiu luîndu-te doar după miros, pentru că animalul e mînat numai de instinct ; dar să închizi ochii unui teton treaz, ăsta e un lucru pentru care e nevoie de foarte multă judecată, pentru că iscusința lui se sprijină pe viclenia minții.

Și, cu toate că bătrînul părea să-și dea foarte bine seama de greutatea lucrurilor pe care trebuia să le întreprindă, porni la înfăptuirea lor cu multă hotărîre și vioiciune. După ce termină de cercetat zarea, în care timp mintea lui se întoarse, cum am văzut, spre timpuri de mult apuse, făcu semn să încalece cu toții. Caii, care stătuseră pînă atunci în așteptare, fremătînd însă din pricina flăcărilor ce se întinseseră cu atîta furie, își primiră călăreții cu o ușurare vădită. *Trapper*-ul îl invită pe doctor să ia armăsarul său, sub cuvînt că are de gînd să meargă pe jos.

— Nu prea sînt învățat să călătoresc cu picioarele altora, adăugă el, ca și cum s-ar fi dezvinovățit, iar picioarele mele au obosit nefăcînd nimic. Și, în afară de asta, dac-ar fi să ajungem la vreo încăierare neașteptată, ceea ce nu-i deloc cu neputință, calul o să fugă mult mai repede cu un singur om în spinare. Căci, în ceea ce mă privește, ce însemnătate mai poate avea dac-am să trăiesc o zi mai mult sau mai puțin ? Să-i lăsăm pe tetoni să-mi ia scalpul, dacă așa e voia Domnului ; îl vor găsi acoperit de păr cenușiu, și e peste puterea omului să-mi răpească toate cîte le-am învățat și le cunosc, și care l-au albit.

Și cum nici unul din tovarășii săi, nerăbdători să plece cît mai repede, nu-l contrazise, propunerea *trapper*-ului rămase în picioare. Doctorul, cu toate că bombăni ceva, cum că-l pierduse pe blîndul *Asinus*, se simți foarte mulțumit cînd își dădu seama că va străbate preria mult mai

repede decît dacă ar fi mers pe jos, așa că nu se mai plînze de nimic ; iar peste citeva clipe căutătorul de miere, care găsea întotdeauna de cuviință să ia cuvîntul în asemenea împrejurări, anunță că sînt gata de plecare.

— Uitați-vă acum spre răsărit, spuse bătrînul imediat ce porniră la drum, peste cîmpia întunecată și încă fumegîndă ; uitați-vă acum spre răsărit, și de veți vedea o panglică albă și strălucitoare scînteind ca o tavă de argint prin spărturile pe care le face vîntul în perdeaua de fum, să știți că-i vorba de-o apă. Pe-aici, prin apropiere, curge un fluviu măreț și am credința că l-am zărit mai adineauri, dar în mintea mea au năvălit alte gînduri și l-am pierdut din vedere. E un fluviu larg și iute. Fiindcă aici se găsesc de toate, în afară de arbori. Copacii sînt pentru pămînt ceea ce sînt poamele pentru o livadă. Acum însă, pîndiți cu ochii larg deschiși panglica aceea scînteietoare de apă, căci numai atunci putem socoti c-am scăpat de primejdie cînd între noi și tetonii cei cu ochii ageri vor curge valurile ei.

Aceste ultime cuvinte fură de ajuns pentru ca toate privirile călătorilor noștri să se îndrepte, cercetînd zarea, spre fluviul mult dorit. Apoi porniră cu toții într-o liniște deplină, căci bătrînul le atrăsese atenția că nu trebuie să facă nici cel mai mic zgomot cînd vor intra în norii groși de fum care se rostogoleau de-a lungul cîmpiei ca niște tăvălugi uriași de ceață, și mai ales cînd vor trece pe acolo pe unde focul a întilnit în cale mlaștini.

Călătoriră în felul acesta aproape o leghe, fără ca ochii lor să zărească oglinda mult dorită a riului. Focul ardea în depărtare cu aceeași furie, iar cum vîntul mătura cele dintîi valuri de fum ale incendiului, se ridicară alte și alte vilvătăi, rostogolindu-se de-a lungul preriei și întunecînd vederea. În cele din urmă, bătrînul, care începuse să dea semne de ușoară neliniște, le dădu a înțelege că pînă și simțurile lui ascuțite începuseră să se tulbure în

labirintul acela de fum ; se opri însă brusc și, trîntindu-și carabina la pămînt, rămase locului, părăind că cercetează un obiect de la picioarele lui. Middleton și ceilalți călăriră pînă aproape de el și-l întrebă de ce s-a oprit.

— Uitați-vă aici, răspunse *trapper*-ul, arătînd hoitul mutilat al unui cal care zăcea într-o mică scobitură de pămînt, și aveți să vă dați seama cîtă putere are focul în prerie. Pămîntul e reavăn prin locurile astea și ierburile cresc mai înalte ca de obicei. Animalul ăsta nenorocit și-a găsit moartea dormind. Îi vedeți oasele, pielea crăpată și arsă, dinții care rînjesc parcă ; nici o mie de ierni n-ar fi putut usca animalul așa de temeinic cum a făcut focul într-un singur minut.

— Asta ar fi putut fi și soarta noastră, spuse Middleton, dacă flăcările ne-ar fi surprins în timpul somnului.

— Nu, nu asta vreau să vă spun. Nu că omul n-ar arde și el ca un fitil ; ci numai că, fiind mai înțelept decît un cal, se va pricepe ceva mai bine să ocolească primejdia.

— Pesemne că ceea ce vedem noi acum n-a fost decît un hoit, căci altfel s-ar fi putut salva și el.

— Vezi urmele astea lăsate în pămîntul jilav ? Aici au fost copitele lui, iar dincoace urmele unui mocasin, îmi pun capul pentru asta. Stăpînul animalului a făcut tot ce-a putut ca să-l urnească din loc, dar creaturile astea sînt fricoase și încăpăținate cînd se află în fața focului.

— E un lucru pe care-l știe toată lumea ; dar dacă animalul a avut și călăreț, unde-i ?

— Ei, aici e-o taină mare, răspunse *trapper*-ul, plecîndu-se să cerceteze mai îndeaproape urmele lăsate pe pămînt. Da, da ; e cît se poate de limpede că aici a avut loc o luptă destul de aprigă între cei doi. Stăpînul a încercat din toate puterile să salveze animalul, dar flăcările trebuie să fi fost foarte puternice, căci altfel ar fi izbutit.

— Privește, bătrîne *trapper* ! îl întrerupse Paul, arătînd către un loc nu prea îndepărtat, acoperit cu iarbă ceva mai sărăcăcioasă, căci terenul era mai puțin umed ; adevărul este c-au fost doi cai. Iar dincolo zace și celălalt !

— Băiatul are dreptate ! Cine știe, poate că tetonii au căzut în propria lor cursă ! Căci se întîmplă și asemenea lucruri, iar asta stă drept pildă pentru toți răufăcătorii. Ei, ia priviți aici, asta e din fier. Hamurile animalului au fost fabricate de albi ; asta e ! asta e ! O parte din ei s-au tîrît după noi prin iarbă, în timp ce prietenii lor dădeau foc preriei, și acum, priviți : și-au pierdut animalele, și trebuie să se socotească oameni norocoși dacă sufletele lor nu se tîrăsc și ele de-a lungul potecii ce duce spre raiul indienilor.

— Au avut totuși aceleași mijloace de-a se salva ca și noi, intră în vorbă și Middleton, în timp ce grupul înainta încet, apropiindu-se de cel de al doilea stirv, care zăcea chiar în drumul lor.

— Nu știu dacă-i chiar așa. Nu fiecare sălbatic își poartă după el amnarul și cremenea, sau vreo scăpărătoare de carabină tot așa de bună ca și-a mea. E cam greu să aprinzi focul frecînd două bețe și n-au avut prea mult timp să se gîndească sau să nascocescă ceva pe loc ; uitați-vă la șuvoiul acela de flăcări care aleargă înaintea vîntului, ca și cum ar fi o diră de praf de pușcă, și atunci aveți să-mi dați dreptate. Nu e mult de cînd au trecut pe aici, așa c-ar fi bine să ne controlăm mușiile. Nu c-aș vrea cu tot dinadinsul să mă bat cu tetonii, departe de mine gîndul ăsta ! Dar dacă trebuie să ne luptăm, e mai înțelept să tragi tu cel dintîi foc !

— Asta a fost un animal ciudat, moșule, spuse Paul, care-și oprise calul lîngă cel de-al doilea stirv, pe cînd ceilalți, grăbiți să ajungă cît mai repede la liman, se pregăteau să treacă mai departe. Ciudat animal, repet ; căci, n-are nici cap, nici copite.

— N-a fost un foc slab, răspunse *trapper*-ul, ațintindu-și ochii cu luare-aminte în zare, prin spărturile făcute de vînt în perdeaua groasă de fum. Ar fi fost în stare să-ți frigă un bivol întreg, iar ca să poată face lucrul ăsta cum se cuvine, trebuie să-i prefacă mai întîi coarnele și copitele în cenușă albă. Rușine, rușine, bătrîne Hector ! Dac-ar fi vorba de cățelul căpitanului, nu-i de mirare că se poartă ca un ageamiu, dar pentru un cîine ca tine, care-a trăit atîta timp în pădure înainte de-a fi ajuns pe cîmpiile astea, e cît se poate de urît să-și arate dinții și să mirîie în fața hoitului unui cal fript, ca și cum ar vrea să spună stăpinului său c-a dat de urmele unui urs cenușiu.

— Îți spun, bătrîne *trapper*, ăsta nu-i cal ; căci nici copitele, nici capul și nici pielea nu-s de cal.

— Ce ? Nu-i cal ? Ochii tăi sînt buni pentru albine și pentru scorburile copacilor, băiete, dar, să mă trăsnească Dumnezeu dacă băiatul n-are dreptate ! Cum de m-am putut înșela în halul ăsta luînd pielea unui bivol, arsă și încrețită, drept un hoit de cal ? Vai mie ! Au fost timpuri, dragii mei, cînd am putut spune fără greș numele unui animal de la mare depărtare ; pînă și culoarea, vîrsta și dacă-i de parte bărbătească sau femeiască !

— Te-ai bucurat de un dar neprețuit venerabile vînațor, rosti naturalistul, care privea totul cu atenție ; cînd un om poate face asemenea distincții în plin deșert își cruță picioarele de multe drumuri obositoare, și deseori chiar și de unele cercetări care se dovedesc, pînă la urmă, cu totul inutile. Spune-mi, te rog, excepționala calitate a ochilor dumitale mergea pînă acolo încît erai în stare să deosebești chiar ordinul și genul ?

— Nu știu ce înțelegi prin ordinele geniului dumitale !

— Ei nu ! îl întrerupse căutătorul de miere, cu un ton oarecum disprețuitor ; asta, bătrîne *trapper*, dovedește neștiința dumitale în ceea ce privește limba engleză, lucru

la care nu m-aş fi aşteptat din partea unui om cu înţelegerea şi experienţa dumatilă. Prin ordin, tovarăşul nostru înţelege felul în care merg animalele ; ca o cireadă zăpăcită, ca un roi ce-şi urmează regina sau unul câte unul, aşa cum străbat deseori bivoli preria. În ceea ce priveşte geniul, sînt sigur că ăsta-i un cuvînt pe care-l înţelege foarte bine oricine. Gîndeşte-te la omul din districtul nostru, care ia parte la congres şi la omuleţul acela limbut, care scoate ziarul din ţinutul nostru ; cuvîntul rostit de doctor se potriveşte şi unuia şi altuia, căci sînt amîndoi puternici : şi numai rareori rosteşte doctorul câte un cuvînt care să nu aibă un înţeles adînc.

Cînd Paul sfîrşi această explicaţie atît de savantă, privi în jurul lui cu un aer care, tălmăcit cum trebuie, ar fi vrut să spună cam aşa : „Vezi, cu toate că nu-mi bat prea mult capul cu asemenea lucruri, nu-s prost deloc !“

Ellen îl admira pe Paul pentru foarte multe lucruri ; dar pentru învăţătura lui aproape deloc. Căci era înzestrat cu destule calităţi care-o puteau atrage ; ca, de pildă, caracterul său deschis şi neînfricat, bărbăţia, sau acela al farmecului lui, încît nu mai simţea nevoia să-i pună la încercare şi cunoştinţele intelectuale. Biata fată se roşi ca un trandafir, iar frumoasele ei degete începură să se joace cu cureaua de care se ţinea ; apoi se grăbi să spună, ca şi cum ar fi vrut să abată atenţia celorlalţi de la această greşeală a lui Paul, asupra căreia nici ea singură nu zăbovea prea mult :

— Aşa că ăsta nu-i cal, după cît se pare ?

— Nu e, nici mai mult nici mai puţin, decît pielea unui bivol, continuă *trapper*-ul, care se simţea tot atît de ametit de explicaţiile lui Paul ca şi de vocabularul doctorului. Părul e înăuntru ; focul a trecut peste ea, precum vedeţi ; dar fiind proaspătă, flăcările n-au putut-o mistui. Animalul a fost ucis de foarte puţină vreme, şi s-ar putea să mai găsim prin preajmă ceva resturi din carnea lui.

— Ridică marginea pielii, moșule, spuse Paul, pe tonul omului încredințat c-a dobândit dreptul să-și spună cuvântul în orice împrejurare ; dac-a mai rămas vreo bucată din cocoașă, trebuie să fie bine friptă, și ne-ar prinde de minune !

Bătrînul începu să rîdă din toată inima auzind ce gînduri pot trece prin mintea lui Paul. Viri apoi piciorul sub pielea de bivol, dar aceasta începu să se miște. Pe urmă fu aruncată numaidecît la o parte și de sub ea sări drept în picioare, cu o repeziciune ce dovedea că-și dăduse seama de pericolul în care se afla, un războinic indian.

Cred, Hal, că-i timpul să dormim. Cu bine!
(Shakespeare)

De îndată ce-și aruncară ochii asupra acelei apariții neașteptate, călătorii noștri se convinseră, deși erau înmărmuriți în adevăratul înțeles al cuvântului, că tinărul pawnee, pe care-l întâlniseră nu de mult, stătea acum din nou în fața lor. Uimiți din cale-afară, amuțiră cu toții și, mai bine de un minut, albi și indianul se cercetară cu multă atenție, dacă nu cu neîncredere. Războinicul pawnee avea, cu toate acestea, o ținută mult mai demnă decât a prietenilor săi creștini. În timp ce Middleton și Paul simțeau cum îi cuprinde și pe ei emoția ce pusese stăpânire pe tovarășele lor, ochii scinteietori ai indianului se roteau de la unul la celălalt, ceea ce vădea că e un om care nu și-ar pierde curajul nici chiar în cele mai neașteptate împrejurări. După ce-și plimbă privirea pe fețele uimite ale albilor, căutătura lui mândră și sigură de totdeauna se opri pe figura *trapper*-ului tot așa de neclintită ca și a lui. În cele din urmă doctorul Battius rupse tăcerea și rosti :

- Ordinul primatelor ; genul *homo* ; specia preriilor.
- Da, da, taina a fost dezlegată, spuse bătrînul *trapper*, scuturîndu-și capul, ca și cum s-ar fi felicitat singur c-a dat pe față un lucru foarte greu de dovedit. Băiatul se

ascunsese în iarbă ; focul l-a găsit dormind și, văzînd că și-a pierdut calul, i-a dat prin gînd să-și scape viața, aco-perindu-se cu pielea asta proaspătă de bivol. Nu-i o născocire de lepădat atunci cînd n-ai nici praf de pușcă și nici cremene, pentru a da foc ierburilor din jur. Garantez că-i un tînăr deștept, și cred c-ar fi bine să pornim la drum împreună. Am să-i vorbesc prietenește, căci minia nu ne-ar folosi la nimic. Fratele meu e binevenit din nou printre noi, spuse el, de data asta în limba pe care-o înțelegea și celălalt ; tetonii l-au afumat așa cum ar fi făcut c-un urs.

Tînărul pawnee începu să-și joace ochii de jur împrejur, ca și cum ar fi vrut să ia cunoștință de groaznicul pericol din care scăpase, dar nu găsea de demnitatea lui să-și arate îngrijorarea. Cînd răspunse la întrebarea pusă de *trapper* însă, sprîncenele i se adunară.

— Un teton e un dușman. Cînd strigătul de război al indienilor pawnee umple văzduhul, toată mulțimea lor urlă.

— Asta-i adevărat. Diavolii ăștia sînt pe urmele noastre, și sînt fericiți că întîlnesc un războinic care nu-i iubește, cu *tomahawk*-ul în mînă. Vrea oare fratele meu să-mi călăuzească copiii pînă în satul lui ? Dacă indienii sioux ne urmăresc, tinerii mei îl vor ajuta să-i lovească.

Tînărul războinic pawnee se uită iarăși la chipurile străinilor din fața lui, scormonindu-i cu privirea înainte de-a răspunde la o întrebare atît de însemnată. Pe bărbați îi cercetă mai mult în treacăt și păru mulțumit. Dar căutătura lui zăbovi îndelung și cu multă admirație, ca și la prima lor întîlnire, asupra frumoasei Inez, căci ochii lui nu mai întîlniseră niciodată un chip atît de gingaș. Și, cu toate că privirea lui se oprea din cînd în cînd și la chipul plin de farmec al lui Ellen, se întorcea numaidecît la Inez ; ea însemna, pentru ochii lui nedeprinși cu asemenea făpturi, ca și pentru imaginația lui înflăcărată, întruchiparea frumuseții feminine, căci pe întinsul preriilor nu se întîlnise nimic la fel de frumos și de prețios, care să poată răsplăti devotamentul și vitejia unui războinic ; și părea

că tînărul pawnee e cît se poate de simțitor la farmecul unei femei atît de desăvîrșite. Dîndu-și însă seama că privirile lui o stînjenesc pe Inez, își întoarse capul de la ea și, punîndu-și mîna pe piept, în felul lui solemn și respectuos, spuse plin de modestie :

— Tatăl meu va fi binevenit. Tinerii poporului meu vor vîna cu fiii lui, iar șefii vor fuma cu capul cenușiu. Fetele pawnee vor cînta pentru urechile fiicelor lui.

— Și dacă ne întîlnim cu tetonii ? întrebă *trapper*-ul, care dorea să hotărască condițiile acestei alianțe atît de importante în toate amănuntele.

— Dușmanii cuțitelor-lungi vor simți lovitura indienilor pawnee.

— Atunci e bine. Acum fratele meu și cu mine trebuie să țînă sfat, ca nu cumva să pornim pe-un drum greșit și ca drumul nostru pînă în satul său să fie asemenea zborului porumbeilor.

Tînărul pawnee făcu semn că e și el de aceeași părere, după care îl urmă pe bătrîn puțin mai la o parte, căci *trapper*-ul nu vroia ca neastîmpăratul Paul, sau distratul naturalist să-i tulbure în vreun fel. Convorbirea lor fu scurtă, dar cuprinzătoare, așa cum obișnuiau băștinașii, dar se lămuriră și unul și celălalt despre ce e vorba. Cînd se întoarseră lingă tovarășii lor, bătrînul le împărtăși și acestora o parte din cele discutate cu tînărul indian, grăind după cum urmează :

— Ei da, nu m-am înșelat ; acest războinic chipeș, pentru că e și chipeș și nobil la înfățișare, cu toate că te înfricoșează puțin, dar asta din pricină că-i vopsit, acest tînăr mi-a spus că are sarcina să-i iscodească pe tetoni. Tribul lui n-a fost destul de puternic pentru a-i înfrînge pe diavolii ăștia care și-au părăsit satele și-au pornit la vînătoare de bivoli ; și pentru asta tribul lui a trimis soli spre celelalte sate locuite de indieni pawnee, pentru ajutor. Se pare că flăcăul ăsta e un băiat care nu știe ce-i frica, fiindcă, deși e singur, s-a ținut tot prin preajma lor, pînă

cînd a fost silit să se ascundă, ca și noi, printre ierburile. Dar mi-a spus chiar mai mult decît atîta, dragii mei, și asta mă supără din cale-afară de mult ; mi-a spus că vicleanul Mahtoree, în loc să se încaiere cu familia colonistului, s-a împrietenit cu el ; că și albi și roșii sînt pe urmele noastre și că așteaptă la marginea acestei cîmpii aprinse, ca să ne încolțească și să ne distrugă.

— De unde știe el toate astea ? întrebă Middleton.

— Cum ?

— În ce chip a putut el să afle că lucrurile s-au petrecut întocmai ?

— În ce chip ? Crezi oare c-o iscoadă din prerie are nevoie de ziare și de crainici, așa cum se întîmplă în inima Statelor ? Nici o femeie clevetitoare, care aleargă de la casă la casă pentru a răspîndi vorbe de ocară pe socoteala vecinilor ei nu împrăștie noutățile cu repeziciunea indienilor, atunci cînd își dau în vileag planurile ; căci au fel de fel de semne și sunete, înțelese numai de ei. În asta stă toată învățătura lor, și ceea ce găsesc eu că-i minunat în ea, e c-au învățat-o în aer liber, nu între zidurile unei școli. Îmi pun capul, căpitane, că ceea ce spune tînărul ăsta e adevărat.

— Pentru asta, spuse Paul, sînt gata să jur și eu. E un lucru posibil, și de aceea trebuie să fie adevărat.

— Și ai putea, tinere ; ai putea jura. Mi-a mai spus apoi că bătrînii mei ochi mi-au fost din nou credincioși, și că fluviul de care v-am pomenit trece la o depărtare de vreo jumătate de leghe de-aici. Vedeți, focul a mistuit mare parte din ceea ce trebuia să mistuie în regiunea asta, și drumul nostru e învăluit în fum. Zice și el că trebuie să ne pierdem urmele și să facem restul călătoriei pe apă. Da, trebuie să așezăm riul ăsta între noi și ochii indienilor sioux, și pe urmă, cu ajutorul Celui de Sus, deși nu trebuie să uităm că vom avea și noi partea noastră de oboseală, vom ajunge în satul lupilor.

— Cuvintele nu ne vor face să înaintăm nici măcar c-un pas, spuse Middleton, așa că s-o pornim !

Bătrînul fu și el de aceeași părere, astfel că tot grupul se pregăti să porceadă iarăși la drum. Tinărul pawnee, își azvirli pielea de bivul pe umăr și porni în frunte, după ce aruncă în urmă citeva priviri furișe, pentru a-și mai odihni o dată căutătura pe fața neasemuit de frumoasă a nevino-vatei Inez.

După o oră de drum, fugarii ajunseră pe malul apei ; era unul dintre cele o sută de riuri care slujeau să care, între puternicele artere ale fluviilor Missouri și Mississippi, apele din regiunile acestea întinse și nelocuite, către ocean. Riul nu era adînc, dar cursul îi era iute, iar apele tulburi. Flăcările mistuiseră tot ce se aflase pe malurile lui ; aburii calzi de pe suprafața apei se ridicau în aerul rece al dimineții, se amestecau cu fumul care se înălța în urma pojarului ce mai bîntuia încă, iar pe o mare porțiune din suprafața riului suluri de ceață se rostogoleau în toate părțile. *Trapper*-ul observă toate astea cu deosebită plăcere ; apoi spuse, în timp ce-o ajuta pe Inez să descalece la marginea apei :

— Nemernicii s-au păcălit singuri ! Mai că-mi vine să cred c-aș fi dat eu singur foc preriei, ca să ne putem mișca în voie la adăpostul fumului, dacă diavolii ăștia ne-legiuiți nu ne-ar fi scutit de oboseală. Am făcut și eu asemenea lucruri la viața mea, și mi-au fost de folos întotdeauna. Hai, doamnă, pune-ți gîngășul picior pe pămînt, fiindcă toate astea au fost o grea încercare pentru cineva de obîrșia și cu însușirile dumitale. Vai mie ! cite n-au trebuit să îndure femeile tinere, delicate, virtuose și modeste pe vremea mea, din pricina grozăviilor și vicleniilor răz-boaielor purtate cu indienii ! Să mergem, e numai un sfert de milă pînă la malul celălalt și atunci urma noastră va fi pierdută măcar pentru o vreme.

În timpul acesta Paul o ajuta pe Ellen să descalece, uitîndu-se cu groază spre malurile sterpe ale riului. Nici

un singur copac și nici un singur pîlc de arbuști nu creștea de-a lungul malurilor, în afară de cîteva tufișuri singuratic, rare și pipernicite, dintre acestea n-ar fi fost prea ușor să alegi o duzină de ramuri din care să-ți faci un baston obșnuit de plimbare.

— Ascultă, bătrîne *trapper*, rosti căutătorul de miere cu un aer sumbru ; e foarte bine să vorbești despre malul celălalt al izvorului sau riului sau cum vrei să-i spui, dar, după judecata mea, numai o carabină pricepută ar putea să-și azvîrle plumbul pînă acolo, spre paguba vreunui indian sau a vreunei căprioare.

— Se va întîmpla și asta, se va întîmpla și asta ; căci am cu mine o carabină care pe timpuri și-a făcut datoria chiar și de la o asemenea depărtare.

— Ai de gînd s-o arunci pe Ellen și pe doamna căpitănului peste apă cu ajutorul carabinei, sau crezi că-i mai bine să treacă, asemenea păstrăvilor, cu gura sub apă ?

— E așa de adincă încît să nu poată fi trecută prin vad ? întrebă Middleton care, ca și Paul, nu vedea în ce chip ar putea trece pe celălalt mal, și în toată siguranța, ființa pe care o socotea mai presus decît propria lui persoană.

— Cînd munții aceia din depărtare îl hrănesc cu torentele lor, riul are, precum vezi, unda iute și puternică. Cu toate c-am trecut de multe ori prin vadul lui nisipos, fără să-mi ud măcar genunchii. Dar avem cu noi caii indienilor sioux ; și mă pun chezaș că diavolii ăștia năvăși înnoată ca niște căprioare.

— Bătrîne *trapper*, spuse Paul, trecîndu-și degetele prin claia de păr de pe cap, așa cum îi era obiceiul cînd se afla în cine știe ce încurcătură, am înotat întotdeauna ca un pește, și aș putea face asta din nou, dacă-i nevoie ; nici de vreme nu-mi pasă prea mult, dar mă întreb cum o s-o poți face pe Nelly să stea liniștită pe spatele unui cal, cînd apa riului se învîlburează înaintea ochilor ei, ca-n scocul morii ; ca să nu mai punem la socoteală că nimeni n-o să ajungă la celălalt mal cu picioarele uscate.

— Ah, tînărul are dreptate ! Trebuie să născocim totuși ceva, căci altfel nu vom putea trece riul.

Și, încheind scurt discuția, bătrînul se întoarce către războinicul pawnee explicîndu-i ce greutăți se iviseră din pricina femeilor. Tînărul indian ascultă cu luare-aminte, apoi își aruncă pielea de bivol de pe umeri, după care se puse numaidecît pe lucru. *Trapper*-ul, care pricepuse imediat ce are de gînd să facă, se pregăti să-l ajute.

Strînseră pielea de bivol cu ajutorul unor curele din piele de căprioară, din care aveau din belșug, și unul și celălalt, în așa fel, încît luă forma unei umbrelle sau a unei parașute întoarse. Iar cu cîteva bețe subțiri și ușoare izbutiră să-i întărească marginile, ca să nu se mai lase în jos. Cînd barca aceasta, atît de simplă, fu complet gata, indianul o puse pe apă și făcu un semn, prin care le dădu de înțeles că e pregătit să treacă pe malul celălalt. Atît Inez cît și Ellen șovăiră să-și încredințeze viața unei bărci atît de subrețe ; iar Middleton și Paul nu vroiră nici ei să consimtă la așa ceva, pînă nu se convinseră singuri că mica ambarcație poate suporta o încărcătură mult mai mare decît cea care-i fusese destinată. Și numai atunci trecură peste orice temere, iar indianul pregăti pielea de bivol să-și primească prețioasa povară.

— Lăsați-l acum pe tînărul pawnee să le fie cîrmaci, spuse *trapper*-ul, căci mîna mea nu mai e atît de sigură ca pe vremuri, pe cînd a lui e ca lemnul de hickory. Lăsați totul pe seama tînărului pawnee, și aveți încredere în iscușința lui.

Cei doi tineri bărbați albi nu avură nimic împotrivă, mulțumindu-se numai cu rolul de spectatori, profund interesați, e drept, dar cu totul pasivi. Războinicul pawnee alege, dintre cei trei cai, armăsarul lui Mahtoree, ceea ce dovedea că se pricepe foarte bine în a judeca virtuțile acestui nobil animal ; se aruncă apoi pe spinarea lui și călări pînă la malul apei. Înfipse capătul suliței în pielea bivolului, trase ușoara ambarcație pînă deasupra apei și,

slobozind frîul armăsarului, se aruncă, plin de curaj, în mijlocul şuvoiului. Middleton şi Paul îl urmară la scurtă distanţă, apropiindu-se de barcă atît cît le îngăduia prudenţa. Şi tînărul războinic purtă preţioasa încărcătură pînă la malul celălalt, în deplină siguranţă şi fără ca pasagerii să aibă vreo cit de mică neplăcere ; făcu drumul acesta cu atîta repeziciune, încît oricine-şi putea da seama că nici calul, nici călăreţul nu erau la prima ispravă de felul acesta. După ce ajunseră la mal, tînărul indian demontă ambarcaţia, îşi aruncă pielea de bivol pe umăr, îşi puse beţele la subsuoară şi se întoarse, fără să scoată o singură vorbă pentru a-i trece pe malul celălalt şi pe ceilalţi albi.

— Acuma, prietene doctor, spuse bătrînul cînd îl văzu pe indian aruncîndu-se în rîu pentru a doua oară, ştiu că pielea asta roşie e un om cinstit, nu glumă. E un tînăr frumos la înfăţişare, asta-i drept, iar cuvîntul lui e cuvînt, cu toate că nici vînturile cerului nu sînt mai înşelătoare decît sălbăticiii aştia atunci cînd intră diavolul în ei. Dacă în locul lui ar fi fost vreun teton sau vreun mingo, dintr-aceia vîrtoşi la inimă, care dădeau tîrcoale prin pădurile York-ului cu vreo şaizeci de ani în urmă, i-am fi văzut acum spatele şi nu faţa. Inima mea s-a strîns puţin de teamă cînd l-am văzut că-şi alege calul cel mai bun ; fiindcă odată călare pe calul acesta, i-ar fi fost tot atît de uşor să ne părăsească ca şi unui porumbel zglobiu, care şi-ar lua zborul din mijlocul unui cîrd de ciori gălăgioase şi cu aripile greoaie. Vezi însă că în băiatul ăsta e numai adevăr, şi dacă ai cîştigat cîndva prietenia unei piei-roşii, poţi să ai toată încrederea în el atîta vreme cît joci cinstit.

— Ce distanţă ar putea fi pînă la izvoarele rîului acestuia ? întrebă doctorul Battius, care-şi rotea ochii neîncrezători peste coamele înspumate ale curenţului. La ce distanţă s-ar putea găsi izvorul subteran al acestui rîu ?

— Asta depinde de vreme. Sînt sigur că picioarele tale ar obosi mult înainte de-a ajunge în Munţii Stîncoşi ; dar

în unele anotimpuri ai putea face drumul ăsta fără să-ți uzi un singur picior.

— Și în care diviziune specială a anului cade acest sezon periodic ?

— Călătorul care va trece pe-aici peste câteva luni va găsi, în locul acestui curs spumegînd, un deșert acoperit de nisip zgrunțuros.

Naturalistul rămase adîncit în gînduri. Ca cea mai mare parte din oamenii neînzestrați cu o mare forță fizică, doctorul Battius vedea, pe măsură ce se apropia clipa trecerii riului, cum crește și primejdia ; așa că în clipa aceea concepu planul deznădăjduit de-a merge mai curînd pînă la izvoarele lui, pentru a nu mai fi nevoit să-l treacă. N-are rost să mai zăbovim asupra iscusinței de necrezut cu care frica poate susține întotdeauna un argument lipsit de orice fundament logic. Onorabilul Obed alunecă peste subiect cu un zel demn de toată lauda ; el ajunsese numai decît la concluzia mîngîietoare că e tot atîta glorie în a descoperi izvoarele subterane ale unui rîu uriaș, cît și în a adăuga numele unei plante sau unei insecte într-un catalog științific ; ajunsese la concluzia aceasta tocmai în clipa cînd tinărul pawnee atinse malul pentru a doua oară. Bătrînul se așează cu cea mai mare băgare de seamă în mica ambarcațiune de piele (după ce tinărul războinic o montă la loc), și-l așează apoi pe Hector la picioare, după care îi făcu și lui Obed semn să-și ocupe locul.

Naturalistul puse un picior pe fragila ambarcație, în felul în care ar încerca, de pildă, un elefant soliditatea unui pod, sau așa cum fac de obicei caii înainte de-a se lăsa cu toată greutatea trupului lor pe o suprafață atît de nesigură ; dar naturalistul își retrase piciorul tocmai cînd bătrînul începuse să creadă că se va așeza jos.

— Venerabile vîntor, spuse doctorul morocănos, aceasta e o barcă foarte neștiințifică. Există ceva în mine care mă îndeamnă să n-am încredere în soliditatea ei.

— Ce ? spuse bătrînul, care își ciupea ciinele de urechi, așa cum s-ar fi jucat un părinte cu urechile copilului său favorit.

— Nu inclin pentru această neobișnuită experimentare pe suprafața lichidelor. Vasul nu are nici forma, nici porțiile cerute.

— Nu-i tot atît de frumos alcătuit, cum ar fi, de pildă, un canoe din coajă de mesteacăn, dar poți trăi tot atît de bine într-un *wigwam* ca și într-un pălat.

— E cu neputință ca o ambarcațiune, construită după principii atît de neștiințifice, să poată prezenta vreo siguranță. Albia aceasta, venerabile vinător, nu va atinge nici odată malul celălalt în deplină siguranță.

— Ai văzut cu ochii dumitale doar c-a ajuns la mal în cea mai deplină siguranță.

— Da ; dar asta a fost una din anomaliiile norocului. Dacă excepțiile ar fi luate drept legi în ceea ce privește ordinea lucrurilor, rasa omenească s-ar prăbuși cu repziciune în abisul ignoranței. Venerabile *trapper*, acest expedient căruia vrei să-i încredințezi propria dumitale securitate este, în analele invențiilor obișnuite, ceea ce s-ar putea denumi un *Iusus naturae* în domeniul științelor naturale, adică un monstru.

Cit de mult ar mai fi vrut să-și prelungească discursul doctorul Battius e greu de spus ; pentru că, la puternicele considerații personale care-l sileau să amine o experiență destul de primejdioasă, se mai adăugă și orgoliul rațiunii, ce-l îndemna să ducă discuția mai departe. Dar, din fericire pentru reputația bătrînului în privința răbdării sale, tocmai cînd naturalistul rosti cel din urmă cuvînt, în văzduh se ridică un glas, care părea un fel de ecou supranatural al acestuia. Tînărul pawnee, care așteptase sfîrșitul acestei convorbiri, lipsită de orice înțeles pentru el, cu acea răbdare plină de gravitate ce-i stătea în fire, își ridică fruntea și ascultă încordat strigătul necunoscut ; părea un cerb ale cărui misterioase virtuți aduilmecă pașii îndepărtați ai

ciinilor aflați pe urmele vînatului. *Trapper*-ul și doctorul cunoșteau destul de bine însă obîrșia acestor zgomote neobișnuite. Doctorul, emoționat, recunoscuse în ele vocea bine cunoscută a propriului său măgar și era gata s-o ia la goană după micul taluz ce mărginea cursul apei pentru a-i ieși în întîmpinare, cînd în fața lor apărură în galop chiar Asinus, mînat spre taluz de către nerăbdătorul Weucha, care-l încălecase.

Ochii tetonului și cei ai fugarilor se întîlniră. Cel dintîi scoase un chiot prelung, ascuțit și puternic, prin care sălbaticul vestea și pe ceilalți c-a dat de urma fugarilor. Semnalul acesta puse capăt discuției care se încinsese între *trapper* și doctor cu privire la calitățile ambarcației, căci naturalistul se apropie cu atîta repeziciune de bătrîn, încît puteai crede că ceața ce-i învăluise pînă atunci mintea se împrăștiase ca prin minune. În clipa următoare armăsarul tînărului pawnee se lupta din răsputeri cu torentul.

Și numai repeziciunea cu care se depărta de mal calul acesta feri fugarii de săgețile ce veneau șuierînd în urma lor. Strigătul lui Weucha adusese pe mal încă cincizeci de războinici tetoni, dar niciunul din ei nu avea un rang destul de mare ca să aibă dreptul de a purta o pușcă. Fugarii nu ajunseră încă la jumătatea apei, cînd își făcuseră apariția Mahtoree însuși ; dar și focurile de armă trase de acesta rămaseră, din fericire, fără rezultat. De nenumărate ori își ridică *trapper*-ul carabina pentru a-i încerca puterea asupra dușmanilor ; dar tot de atîtea ori o și lăsă în jos fără să tragă. Ochii războinicului pawnee scînteiară ca ochii unei pume la vederea atîtor dușmani adunați laolaltă ; își dădu seama că șeful teton își risipește gloanțele în zadar și, drept răspuns, își vîntură mîna în semn de dispreț și scoase strigătul de război al propriului său trib. Provocarea era prea batjocoritoare pentru a putea fi trecută cu vederea. Tetonii se aruncară în apă numaidecît și fața rîului se întunecă de trupurile animalelor și ale călăreților.

În clipa aceea începu o luptă deznădăjduită pentru a se ajunge la malul prieten. Caii tetonilor erau odihniți, nu ca armăsarul tînărului pawnee, care-și cheltuise parte din forță cînd trecuse torentul prima oară, așa că viteza urmăritorilor o întrecu repede de tot pe a fugarilor. *Trapper*-ul, își dădu numaidecît seama de primejdia în care se aflau și-și întoarse privirea de la tetoni la tînărul lui prieten indian, pentru a înțelege dacă hotărîrea acestuia nu începuse să se clatine văzînd cu cîtă repeziciune se apropie dușmanii. Dar în loc să vădească frică sau orice alt sentiment pe care i l-ar fi putut trezi o asemenea împrejurare, fața tînărului războinic arăta o dușmănie de moarte.

— Ții foarte mult la viață, prietene doctor ? întrebă bătrînul cu un soi de calm filozofic, care făcu ca întrebarea să sune și mai înspăimîntător în urechile tovarășului său.

— Nu pentru ea însăși, răspunse naturalistul, luînd apă în palmă și sorbind din ea pentru a-și drege glasul. Nu pentru ea însăși în mod exclusiv, ci numai în măsura în care istoria științelor naturale a mizat așa de mult pe existența mea. Așa că de aceea...

— Da ! reluă celălalt, mult prea adîncit în gînduri pentru a tălmăci ideile doctorului cu obișnuita lui înțelepciune ; cu adevărat istoria naturii, deși frica e un simțămînt josnic și laș. Viața acestui tînăr pawnee prețuiește cît a oricărui guvernator din State, și ar putea să și-o salveze sau cel puțin ar avea mulți sorți să și-o salveze dacă ne-ar lăsa în voia curentului ; și cu toate astea își ține cuvîntul dat ca un adevărat bărbat, ca un războinic indian. În ceea ce mă privește pe mine, eu sînt bătrîn și primesc cu multă smerenie soarta pe care crede Dumnezeu de cuviință să mi-o hărăzească, și departe de mine gîndul de-a crede că știința ta ar putea fi de vreun folos omenirii ; așa că e o rușine nemaipomenită dacă nu chiar un păcat, ca un tînăr atît de desăvîrșit ca acesta să-și piardă scalpul pentru două ființe nefolositoare ca noi. De aceea eu sînt gata, dacă vrei și tu, bineînțeles, să-i spun băiatului să pornească sin-

gur mai departe, iar pe noi să ne lase la bunul plac al tetonilor.

— Resping această propunere ca fiind total în contradicție cu legile naturii, socotind-o în același timp drept trădare față de știință, exclamă naturalistul înfricoșat. Viteza cu care înaintăm e miraculoasă și născocirea asta minunată se mișcă atât de ușor, că în câteva clipe vom ajunge la mal.

Bătrînul îl privi o clipă stăruitor, clătină apoi din cap și zise :

— Doamne, că mare lucru mai e și frica ! Preface creațiile lumii și iscusința omului, scoțînd la iveală tot ce e josnic și urîțind tot ceea ce înseamnă frumusețe ! Doamne, Doamne, că mare lucru mai e și frica !

Discuția se opri aici, căci caii tetonilor, care ajunseseră între timp la mijlocul curentului, umplură văzduhul cu nechezatul lor victorios. În momentul acela Middleton și Paul, care ascunseseră femeile într-un tufiș, apărură din nou pe malul râului, amenințîndu-și dușmanii cu carabinele.

— Încălecați ! Încălecați ! strigă *trapper*-ul, chiar în clipa cînd îi zări. Încălecați și fugiți, dacă țineți la ființele acelea care se bizuie numai pe ajutorul vostru ! Încălecați, iar pe noi lăsați-ne în mina Celui de Sus !

— Lasă-ți capul în jos, bătrîne *trapper* ! răspunse vocea lui Paul. Ascundeți-vă capul în barcă. Diavolul teton e în spatele vostru ; plecați-vă capetele și lăsați cale liberă unui glonte din Kentucky !

Bătrînul se întoarse și-l văzu pe zelosul Mahtoree, care se depărtase puțin de grosul războinicilor și ajunsesese în aceeași linie cu barca și cu căutătorul de miere ; acesta se pregătea tocmai să-și traducă amenințarea în fapt. Își încordă bine trupul și în clipa aceea carabina se și descărcă, iar plumbul porni numaidecît spre țintă. Dar ochiul șefului teton era tot atât de ager ca și al dușmanului său. Mahtoree se aruncă de pe cal chiar în aceeași secundă și se lăsă în apă. Animalul începu să sforăie înfricoșat, pradă durerii, și

ieși pe jumătate din apă, într-un fel de zvicnet deznădăjduit. Pe urmă fu luat la vale de torent, iar apele tulburi se înroșiră de sîngele lui.

Șeful teton reapăru curînd la suprafață și, văzînd că și-a pierdut calul, începu să inoate voinicește spre cel mai apropiat războinic teton, care descălecă numaidecît și dădu calul șefului. Incidentul acesta iscă oarecare zăpăceală printre tetoni, care păreau să aștepte un semn din partea conducătorului lor înainte de-a porni iarăși către mal. În timpul acesta, mica ambarcație de piele atinse pămîntul, iar fugarii se găsiră din nou laolaltă pe malul riului.

Sălbaticii mai înotau încă, dar nehotărîți, întocmai ca un stol de porumbei ce zboară în neorînduială după ce-a fost atins de-o salvă puternică, șovăind parcă să atace un mal atît de bine apărât. Pus în gardă de proaspăta lui pățanie și precaut ca un adevărat războinic indian, Mahtoree își conduse războinicii la malul de pe care porniseră ; apoi își sloboziră numaidecît animalele ce începuseră a da semne de oboseală.

— Încălecați acum împreună cu făpturile acelea gin-gașe și călăriți pînă la movilița aceea, spuse *trapper*-ul, dincolo de ea veți da de altă apă ; intrați în ea și, întorcîndu-vă cu fața spre soare-răsare, urmați-i cursul cale de-o milă, pînă ajungeți la o înălțime acoperită de nisip ; acolo mă voi întîlni și eu cu voi. Hai, încălecați ; împreună cu acest tînăr pawnee și cu bravul meu prieten, doctorul, care-i un războinic înverșunat, vom apăra malul cu vrednicie, căci tetonii trebuie să creadă că sîntem la posturile noastre cu toții.

Middleton și Paul socotiră că n-are nici un rost să-și irosească vremea împotrivindu-se. Mulțumiți de faptul că retragerea le e acoperită cît de cît, își îndemnară numaidecît caii la drum și dispărură foarte repede în direcția indicată. Trecură vreo douăzeci sau treizeci de minute pînă să dea tetonii semn că-s gata să-și încerce norocul din nou.

Mahtoree putea fi văzut cu ușurință în mijlocul războiniciilor ; dădea felurite ordine și-și agita din cînd în cînd brațul într-acolo unde se aflau fugarii ; dar nu fu luată nici o măsură care să arate că au de gînd să reînceapă urmărirea. Apoi din mijlocul sălbaticilor se ridică un strigăt și în clipa aceea apărură Ishmael și băieții lui, după care porniră cu toții, unindu-și forțele, spre malul riului. Colonistul începu să cerceteze poziția dușmanilor cu răceala lui obișnuită ; apoi, ca și cînd ar fi vrut să-și încerce carabina, trînisă un glonte drept în mijlocul lor, dînd dovadă de-o forță capabilă să-și atingă ținta chiar și la distanța aceea la care se găsea.

— Să plecăm de-aici, strigă Obed, încercînd să arunce o privire furișă spre plumbul pe care, în imaginația sa, îl auzise șuierîndu-i pe lîngă ureche ; am menținut malul într-un fel cît se poate de cavaleresc și pentru un timp destul de îndelungat. Căci e nevoie de aproape tot atîta dibăcie militară pentru o retragere ca și pentru o înaintare.

Bătrînul aruncă o privire în urmă și văzîndu-și prietenii bine adăpostii în dosul mîvilor, nu se împotrivi cîtuși de puțin. Apoi își încredință calul doctorului și-i spuse să-l ajungă din urmă pe Paul și Middleton. După ce naturalistul încălecă și porni la drum, *trapper*-ul și tînărul pawnee părăsiră malul în așa fel, încît dușmanul să nu-și poată da seama ce fac și încotro merg. Pentru că, în loc să pornească de-a curmezișul cîmpiei și să se îndrepte spre movilă, ei apucară pe un drum mai scurt și mai ferit ; trecură apoi peste firavul curs de apă care-i fusese indicat lui Middleton drept punct de reper, și după puțin se întîlniră și cu restul grupului. Doctorul pusese atîta zel în retragerea aceasta, încît era gata-gata să-și întreacă prietenii ; oricum, fugarii se găsiră adunați din nou laolaltă.

Trapper-ul privi de jur împrejur, spunînd că vrea să caute un loc potrivit pentru un popas de vreo cinci sau șase ore.

— Popas ? rosti doctorul, după ce înțeluse ce vrea bătrînul. Venerabile vînător, mie mi se pare că, dimpotrivă, ar trebui să fugim cîteva zile la rînd, fără oprire.

Middleton și Paul erau și ei de aceeași părere, pe care și-o arătară fiecare în parte.

Bătrînul îi ascultă cu răbdare, dar scutură de mai multe ori din cap ; apoi le răspunse, plin de convingere :

— De ce să fugim ? Credeți că picioarele unui om muritor pot întrece iuțeala cailor ? Credeți că tetonii au de gînd să se culce și să doarmă ? Sau că vor trece pe malul nostru și ne vor lua urma ? Mulțumesc lui Dumnezeu c-am făcut așa încît ni s-au pierdut urmele în apa asta și, dacă plecăm și de-aici cu băgare de seamă, i-am putea înșela cu totul. Numai că preria nu-i pădure. Un om poate călători prin pădure timp îndelungat și să nu-i pese decît de urmele propriilor lui mocasini, dar pe meleagurile astea deschise, o iscoadă așezată pe înălțimea de colo, de pildă, poate supraveghea cîmpia din jur pe o distanță destul de mare, asemenea unui șoim care-și pune ochii pe pradă din zbor. Nu, nu, trebuie să așteptăm noaptea, iar întunericul să cadă din plin înainte de-a părăsi locurile astea. Ascultați însă cuvintele pline de înțelepciune ale acestui pawnee ; e un tînăr ager la minte și-mi pun capul c-a avut multe ciocniri, și încă destul de grele, cu banda indienilor sioux. Crede oare fratele meu că drumul pe care l-am făcut pînă acum e destul de lung ?

— Tetonul e oare pește ca să poată vedea urmele pașilor și în apă ?

— Tinerii mei cred însă c-ar trebui să-l mai lungim încă, pînă vom ajunge la marginea preriei.

— Mahtoree are ochi ; și atunci îi va vedea.

— Ce sfat ne poate da fratele meu ?

Tînărul războinic se uită o clipă spre cer și păru că șovăie. Rămase cîtva timp pe gînduri, apoi răspunse, ca și cum și-ar fi făcut o părere de neclintit :

— Indienii dakota nu-s adormiți, spuse, trebuie să stăm ascunși în iarbă.

— Ah, tinărul ăsta gîndește ca și mine, spuse bătrînul, explicînd cît mai pe scurt și prietenilor săi albi părerea acestuia.

Middleton fu obligat să-și dea și el consimțămîntul ; și, fiindcă se spusese că e foarte primejdios să rămînă cineva în picioare, se așeză fiecare pe unde putu, luîndu-se toate măsurile de precauție. Inez și Ellen își găsiră adăpost sub învelișul călduros, deși nu prea comod, al pielii de bivol, care formă un fel de cort ; iarba înaltă a preriei fu așezată la loc, încît chiar și un ochi obișnuit cu astfel de lucruri ar fi putut aluneca peste ei. Paul și tinărul pawnee se ocupară în timpul acesta de animale, și, după ce le dădură să mănince, le lăsară ascunse în ceața preriilor. Toate lucrurile astea se făcură în cea mai mare grabă și după ce totul fu pus la punct, fiecare din ei își găsi cîte un ascunziș, iar cîmpia păru din nou pustie, așa cum era de obicei.

Bătrînul își sfătui prietenii să rămînă fiecare în ascunzișul lui timp de mai multe ceasuri, lucru de care era neapărată nevoie. Căci toată nădejdea lor stătea în reușita acestui plan. Dacă vor izbuti să dejoace priceperea urmăritorilor prin acest simplu, și de aceea mai puțin suspect, mijloc de apărare, își vor putea continua drumul îndată după căderea serii ; atunci își vor schimba și direcția, așa că sorții de izbîndă vor fi deosebit de mari. Călătorii noștri rămaseră multă vreme pe gînduri, meditănd asupra situației în care se aflau ; dar, în cele din urmă osteniră pînă și gîndurile, iar somnul puse stăpînire pe toată lumea.

După ceasuri întregi de liniște adîncă, urechile deosebit de simțitoare ale *trapper*-ului și ale tinărului pawnee prinseră un slab strigăt de mirare pe care-l scoase Inez. Sărînd în picioare ca niște bărbați gata să-și apere cît mai scump viețile, văzură tot cîmpul acela imens, nesfîrșitele valuri ale preriilor, movila aceea micuță, ca și toate tufișurile

răzlețe din jur acoperite de o pătură scînteietoare de zăpadă.

— Aibă-ne Dumnezeu în marea lui grijă ! exclamă bătrînul privind cu ochi întristați peisajul. Abia acum înțeleg, tinere pawnee, de ce te-ai uitat cu atîta băgare de seamă la nori ; dar acuma e prea tîrziu, e mult prea tîrziu ! Pînă și o veveriță și-ar lăsa urma pe mantia asta ușoară care acoperă pămîntul. Ah ! Iată că vin și diavolii, nu mai încape nici o îndoială ! La pămînt cu voi toți, jos cu voi ! Soarta ne e ca și pecetluită, dar nu trebuie să fim nesocotiți !

Și călătorii noștri se făcură numaidecît nevăzuți, cu toate că se uitară de nenumărate ori printre vîrfurile ierburilor, pentru a spiona mișcările inamicului. Banda tetonilor se vedea călărînd, la o distanță de vreo jumătate de milă, într-un semicerc care se strîngea din ce în ce mai mult în jurul fugarilor. Tactica aceasta era simplă de tot. Zăpada căzuse tocmai la timp pentru a da tetonilor toată siguranța că cei pe care-i caută n-au putut ajunge prea departe ; iar acuma, cu perseverența și răbdarea ce stau în firea războinicilor indieni, erau pe cale de-a încercui locurile unde s-ar fi putut ascunde fugarii.

Pentru călătorii noștri, primejdia sporea clipă de clipă. Paul și Middleton, precauți, își pregăteau armele, iar cînd Mahtoree ajunse la vreo cincizeci de picioare de ei, uitîndu-se cu băgare de seamă la iarba peste care călca, cei doi tineri își ridicară carabinele în același timp și traseră pîdica.

— Destul ! spuse bătrînul și se sculă demn. Eu mi-am aruncat munițiile ; fiindcă purtarea voastră nechibzuită ne duce la moarte sigură. Să ne primim soarta ca niște adevărați bărbați. Strigătele și plînsetele nu găsesc nici un fel de îndurare în ochii indienilor.

Apariția bătrînului fu primită cu un strigăt puternic care se răspîndi pînă departe, peste prerie ; și într-o clipă sute de sălbatici începură să călărească într-acolo,

furioși la culme. Mahtoree își luă în primire prizonierii cu cea mai mare stăpînire de sine, cu toate că prin ochii lui înnourați străfulgeră o sclipire de mare bucurie; iar inima lui Middleton îngheță cînd surprinse privirea pe care o aruncă șeful teton asupra încîntătoarei Inez, mai mult moartă decît vie.

Bucuria cu care-și primiră tetonii prizonierii fu atît de mare, încît silueta nemișcată și întunecată a tînărului războinic pawnee rămase cîtva timp neobservată. Acesta stătea deoparte, disprețuindu-și prea mult dușmanii ca să le arunce măcar o privire; și nu făcu nici o singură mișcare, ca și cum ar fi încremenit în atitudinea aceea demnă și cumpătată. Dar după o vreme, atenția tetonilor fu atrasă și de chipul acestuia. Și abia atunci, urletul triumfător și chiotul prelung de fericire care izbucni în același timp din sute de gîtlejuri îl făcu pe *trapper* să afle că tînărul său prieten nu e altul decît temutul și neînvinsul, pînă în clipa aceea, Inimă-Tare.

XXV

*Cum, bătrînul Pistol e încă
Prietenul dumneavoastră ?*

(Shakespeare)

Cortina va trebui să cadă peste drama aceasta neconsumată încă, pentru a se ridica deasupra alteia. Trecuseră cîteva zile, în care răstimp situația eroilor noștri suferise schimbări importante. E timpul amiezii, iar locul acțiunii un teren ceva mai ridicat ce se înalță destul de brusc din mijlocul fișiei de pămînt roditor, care se întinde de-a lungul unuia din nenumăratele cursuri de apă ce împînzesc regiunea. Rîul izvora de la poalele Munților Stîncoși, iar după ce scălda o bună parte din prerie, își amesteca apele cu cele ale unui rîu și mai lat, ca pînă la urmă să se piardă în valurile tulburi ale fluviului Missouri.

În ceea ce privește vegetația, priveliștea era mult mai înviorătoare ; căci mîna care împrăștiase atîtea leghe de deșert de jur împrejur nu mai avea nici o putere asupra acestui loc. Așa că vegetația era mai bogată decît în restul preriei. La distanțe destul de mici se vedeau pîlcuri-pîlcuri de copaci, iar spre nord se deslușea destul de clar o dungă mai întunecată, care nu era altceva decît marginea unei păduri sărăcicioase. Cînd și cînd se putea zări și cîte un petic de pămînt cultivat în grabă și cu mijloace rudimentare pe care indienii semănaseră plante ce se dezvoltau cu re-

peziciune și fără să ceară îngrijiri deosebit de mari. La marginea a ceea ce am putea numi un platou, se ridicau vreo sută de colibe ale indienilor sioux, veșnic rătăcitori. Aceste șubrede adăposturi erau așezate fără nici un fel de noimă. Se părea că locul fusese ales numai fiindcă se găsea în apropierea unei ape. Dar nici de faptul acesta nu se ținuse seama întotdeauna. Căci, în timp ce majoritatea colibelor se înălțau chiar la marginea cîmpiei, unde terenul atingea înălțimea cea mai mare, celelalte erau așezate mult mai departe de apă, potrivit fanteziei celor care le stăpîneau. Tabăra n-avea nici pe departe înfățișarea unei așezări de războinici, iar poziția în care se afla nu însemna nici cea mai slabă cheazășie împotriva unui atac dat prin surprindere. Era deschisă din toate părțile, așa că se putea intra în ea din toate direcțiile, ca în orice altă regiune a preriei ; în privința asta nu exista decît o singură excepție, râul. Pe scurt, așezarea indienilor sioux arăta ca și cum aceștia ar fi zăbovit acolo mult mai mult decît au avut de gînd la început, iar în momentul acela se vedea cît se poate de limpede că se pregătesc s-o părăsească în mare grabă.

Așa arăta vremelnica tabără a tribului sioux, care se îndeletnicise cîtva timp cu vînătoarea pe întinderile de pămînt ce despărteau locuințele stabile ale tribului de cele ale războinicilor din triburile pawnee. Adăposturile erau alcătuite din niște corturi de piele, înalte și de formă conică, și din alte cîteva construcții mult mai simple și mai primitive. Scutul, tolba, lancea și arcul stăpînului stăteau agățate de un par în fața ușii colibeii sau deschizăturii fiecărui cort. Iar obiectele casnice ale nevestei sau ale celor două sau trei neveste (după faima, mai mică sau mai mare, a războinicului) erau aruncate care încotro, de jur împrejurul locuinței. Cînd și cînd se putea vedea și figura rotundă și pașnică a cîte unui prunc ce clipea alene ; era înfășurat în niște scutece de coajă de copac și suspendat, cu ajutorul unei curele din piele de căprioară, de același par

din fața colibei sau a cortului. Copii ceva mai mari se jucau de-a valma, îngrămădindu-se unii peste alții ; băieții, chiar cînd erau foarte mici, se deosebeau de fete prin purtarea lor trufașă și aerul lor de stăpîn, purtare ce avea să însemne și mai tîrziu granița dintre cele două sexe. Băieții mai răsăriți erau pe cîmpie, încercînd să călărească sălbaticii cai ai părinților, iar uneori se zărea chiar și cîte o fetișcană, care-și părăsise îndatoririle pentru a admira îndrăzneala băieților.

Așa arăta zi de zi o tabără de felul acesta, pe deplin incredințată că n-o amenință nici o primejdie. Dar zarva din imediata apropiere a locuințelor prevestea că se pun la cale lucruri cu totul neobișnuite. Cîteva din bătrînele tribului, uscate și neîndurătoare, se strînseseră laolaltă în mare grabă și se pregăteau să-i îndemne pe războinici, cu glasurile lor sălbatice, să ducă pînă la capăt o ispravă la care rîvneau să ia parte și ele ; se știe doar că și unele fapte cu firea mai blîndă și mai omenoasă sînt mistuite de dorința de a-și desfăta privirile cu vreo priveliște înfricoșătoare. Bărbații erau adunați în grupuri, potrivit faptelor săvîrșite și faimei de care se bucurau.

Cei încă tineri, cărora vîrsta le îngăduia să ia parte numai la vînătoare, deoarece înțelepciunea lor nu se dezvoltase îndeajuns pentru a putea merge și la război, se aflau mai către marginea adunării ; dar sălbaticii mai vîrstnici din fața lor îi înrîureau în așa măsură, încît căpătaseră și ei ceva din gravitatea ținutei și din măsura gesturilor, calități pe care, cu timpul, aveau să și le însușească pe deplin. Cîțiva, care făceau parte dintr-o categorie ceva mai apropiată de maturitate, îndrăzniră să-și facă loc pînă în apropierea șefilor, dar nu meraseră chiar așa de departe încît să se amestece în sfatul acestora, căci socoteau că e destulă cinste pentru ei că li se îngăduia să soarbă înțelepciunea ce se prelingea de pe niște buze atît deenerate. Războinicii erau mai puțin sfioși și nu se dădeau în lături să se amestece printre căpeteniile de mai

mică însemnătate, cu toate că nici ei nu-și luau libertatea de-a tălmăci vorbele vreunui viteaz cu faimă, sau de a-și da cu părerea în privința măsurilor de apărare propuse de sfetnicii cei mai înzestrați.

Pînă și în ceea ce-i privea pe șefi existau anumite legi, destul de ciudate de altfel. Căpeteniile indienilor sioux erau împărțite în două grupuri : pe de o parte războinicii, care-și arătaseră virtuțile pe cîmpul de luptă săvîrșind nenumărate și glorioase fapte de arme, iar pe de alta cei ce-și cîștigaseră faima datorită înțelepciunii ; primii alcătuiau grupul cel mai important și mai numeros. Aceștia erau niște bărbați cu o statură impunătoare, iar înfățișarea lor semeată cîștiga și mai mult din pricina semnelor acelora făcute chiar de mîna dușmanilor lor, a cicatricelor care le brăzdau adînc fața. A doua categorie însă, care-și cîștigase importanța prin darurile minții lor, era foarte restrînsă. Aceștia se deosebeau vădit de cei dinții prin vioiciunea și agerimea ochilor, prin sfiala cu care se mișcau, iar uneori prin violența limbajului, folosit ori de cîte ori interveneau cu ceva în timpul convorbirilor.

În mijlocul cercului format de sfetnicii aceștia deosebit de importanți, se vedea și chipul îngrijorat, deși calm în aparență, al lui Mahtoree. În persoana și caracterul lui se găseau, întrunite, mare parte din calitățile atît de deosebite ale celor din jur. Căci la făurirea autorității lui contribuiseră atît mintea cît și forța trupului. Cicatricile lui erau tot așa de numeroase și de adînci ca și ale celor mai bătrîni războinici ; membrele îi erau în plină vigoare ; iar curajul lui devenise legendar. Fiind înzestrat cu această rară îmbinare de calități morale și fizice, pînă și ochiul cel mai neînfricat din adunare era silit să se plece în fața privirii lui amenințătoare. Cele două însușiri care-i întăriseră autoritatea fuseseră curajul și dibăcia ; iar cu trecerea timpului, autoritatea lui Mahtoree crescuse. Avea atîta pricepere în a-și îmbina darurile cu care fusese înzestrat, încît într-o orînduire socială

care i-ar fi îngăduit să-și desfășoare energia pe plan mai vast, ar fi devenit un cuceritor și un despot.

La oarecare depărtare de adunarea propriu-zisă, se putea vedea un grup de oameni cu totul diferiți. Erau mai înalți și mult mai musculoși decât indienii, iar fețele lor mai purtau încă peceta originii lor saxone și normande, cu toate că fuseseră arse de soarele Americii. Grupul despre care am pomenit era alcătuit din familia colonistului. Stăteau cu toții nepăsători, apatici și aproape nemșcați, ca ori de câte ori nu aveau de făcut ceva anume; erau strinși în fața a vreo patru sau cinci corturi de piele, cu care-i îndatorase simțul de ospitalitate al aliaților lor tetoni. Condițiile unei alianțe atât de neașteptate erau destul de limpezi, dacă aveai în vedere prezența cailor și a tuturor animalelor domestice ale lui Ishmael, care pășteau liniștite sub supravegherea neobosită a vioaiei Hetty. Căruțele lor fuseseră trase în apropierea corturilor, formînd un fel de barieră, ceea ce dovedea că n-aveau deplină încredere în noii lor prieteni, deși prudența sau nepăsarea, poate, îi oprea să-și arate prea fățiș neîncrederea. Pe chipurile lor apatice se putea desluși un curios amestec de bucurie pasivă și de greoaie dorință de cunoaștere, așa cum stăteau rezemați în carabine și supravegheau felul în care se desfășura consfătuirea indienilor. Dar nici cei mai tineri dintre ei nu dădeau vreun semn de interes sau de nerăbdare; grupul lor se putea lua la întrecere, în ceea ce privea și laudabilul dar al răbdării, cu cei mai nepăsători dintre sălbaticii lor aliați. Rar se întâmpla să schimbe câte un cuvînt între ei; iar atunci cînd făceau așa ceva, era numai pentru a arăta o dată mai mult, prin observații disprețuitoare, superioritatea fizică a albilor față de războinicii indieni. Pe scurt, familia lui Ishmael părea să se bucure din plin de faptul că nu avea nimic de făcut, deși era amenințată în orice moment de o grosolană trădare din partea tetonilor.

Numai Abiram se abătea intrucitva de la starea aceasta de îndoielnic repaus.

După o viață întreagă pusă în slujba a sute și sute de infrațiuni fără prea mare însemnătate, mintea acestui hoț de copii devenise destul de cutezătoare pentru a porni în nemaipomenita aventură care a fost înfățișată cititorului în cursul povestirii noastre. Influența acestuia asupra lui Ishmael, om îndrăzneț dar mai puțin activ, nu era peste măsură de mare, și dacă acesta din urmă n-ar fi fost izgonit de pe bucata de pământ, pe care pusesé mîna fără să țină seama de cerințele legii, Abiram nu l-ar fi putut convinge niciodată pe bărbatul surorii sale să pornească într-o acțiune care cerea atîta hotărîre și atîtea precauții. Succesul lor de la început și apoi dezamăgirea care-a urmat, după cum bine știm, îl sileau pe Abiram să stea la o parte și să se gîndească cum ar putea intra din nou în stăpînirea nevinovatei sale victime, cu toate că-și dădea seama că are prea puțini șorți de izbîndă, deoarece Mahtoree îi arăta lui Inez o admirație fătîșă. Îl vom lăsa însă pradă gîndurilor și îndoielilor lui, pentru a trece și la descrierea celorlalte personaje ale dramei.

În pictura noastră a rămas un colț de care n-am pomenit pînă acum nimic. Pe o mică ridicătură de pământ de la marginea taberei, spre dreapta, zăceau Middleton și Paul. Aveau miinile și picioarele legate cu niște curele tăiate dintr-o piele de bizon, care le pricinuiau niște dureri cumplite și erau așezați în așa fel, și asta dintr-un anume rafinament al cruzimii, ca vîzîndu-se unul pe altul să-și poată da seama fiecare de propria lui nenorocire. La o depărtare de vreo doisprezece iarzi se afla un stîlp bine înfîpt în pământ, iar de stîlpul acesta era legată făptura frumoasă și zveltă a lui Inimă-Tare. *Trapper*-ul stătea la mijloc; i se luase carabina, tolba și cornul cu praf de pușcă, deși i se îngăduise, ca un fel de bătaie de joc însă, toată libertatea. Vreo cinci sau șase războinici tineri, cu tolbele doldora de săgeți și cu arcurile lor lungi și elastice

atârinate de umeri, stăteau să-l păzească la o distanță nu prea mare, ca și cum ar fi vrut să-l prevină că un om atât de bătrîn și de slab ca el n-are nici o șansă de evadare. Spre deosebire de indienii care luau parte la importanta consfătuire amintită mai sus, prizonierii erau prinși într-o convorbire ce-i privea numai pe ei.

— Căpitane, spuse căutătorul de miere cu un fel de amărăciune comică, deoarece nenorocirile nu puteau doborî prea ușor o fire așa de veselă ca a lui, simți că legătura aceea păcătoasă de piele netăbăcită îți taie cu adevărat umărul, sau ceea ce simt eu la braț e numai un fel de gîdilătură ?

— Cînd sufletul ți-e cufundat într-o durere atât de mare, trupul devine nesimțitor la suferință, răspunse Middleton într-un fel mult mai rafinat, dar cu mult mai puțină vioiciune. Facă cerul ca unul din credincioșii mei artileriști să nimerească în tabăra asta blestemată !

— Mai bine-ai dori ca locuințele tetonilor să se prefacă în stup de viespi, și ca gizele să pornească la luptă împotriva tribului ăstuia de sălbatici pe jumătate goi... Apoi, căutătorul de miere începu să chicotească, înveselit de propria lui născocire ; își întoarse fața de la tovarășul său și, uitînd pentru o clipă durerile, încercă să-și imagineze ce s-ar întîmpla dacă năstrușnica idee ce-i trecuse prin gînd ar prinde viață ; ba pînă la urmă găsi și mijloacele prin care atacul acesta ar putea surpa din temelie bine cunoscuta răbdare a indienilor.

Middleton fu bucuros să se întoarcă iarăși la gîndurile lui, dar bătrînul, care auzise tot ce vorbiseră, se dădu puțin mai aproape de ei și spuse :

— Pare-se c-aici e vorba de un lucru drăcesc și fără nici un fel de îndurare ! Apoi își scutură capul, ca și cum ar fi vrut să le dea de înțeles că nici măcar experiența lui nu găsea leac împotriva situației grele în care se găseau. Tînărul pawnee, prietenul nostru, e în primejdie de-a fi condamnat la chinuri ; văd asta după ochii

și purtarea căpeteniei celei mari a tetonilor, care-și împinge supușii spre noi cruzimi !

— Ascultă, bătrîne *trapper*, spuse Paul, străduindu-se să se miște puțin din legături, pentru a putea zări măcar o singură clipă figura abătută a prietenului său mai vîrstnic ; cunoști destul de bine vorbirea indienilor și știi și-o bună parte din șiretlicurile lor. Du-te la sfat și spune șefilor din partea mea, adică din partea lui Paul Hover, cetățean al statului Kentucky, că dacă-mi garantează că Ellen Wade va ajunge în State vie și nevătămată, îmi pot lua scalpul oricînd și așa cum doresc ; iar dacă nu vor s-audă de tratative în asemenea condiții, îndulcește tîrgul spunîndu-le că pot începe tortura cu o oră sau două mai devreme.

— Ah, băiete, nu prea cred c-ar primi asemenea tîrg cînd tu ești ca un urs într-o capcană, și că nu poți nici evada, nici lupta. Dar nu-ți pierde curajul, fiindcă la triburile astea îndepărtate de sălbatici culoarea unui alb înseamnă uneori propria lui condamnare la moarte, iar altele cea mai bună pavază. Cu toate că nu ne iubesc, viclenia le leagă de multe ori mîinile. Dacă triburile astea de piei roșii ar putea face numai ceea ce au chef, pe holdele Americii ar crește iarăși copaci, și asta în cel mai scurt timp, iar pădurile ar fi albe de osemintele coloniștilor. Cine-i cunoaște nu se poate îndoi de gîndurile pe care le nutrește o piele roșie pentru un alb ; dar își au și ei socotelile lor. Și din pricina asta soarta nu ne-a fost hotărîtă încă ; dar mă tem că pentru tînărul pawnee nu mai e nici o nădejde.

Și, după ce termină, bătrînul porni spre Inimă-Tare. Se opri la oarecare distanță de el și rămase puțin pe loc, păstrînd o clipă de tăcere și luîndu-și ținuta cuvenită pentru a se putea înfățișa dinaintea unei căpetenii atît de faimoase. Dar ochii lui Inimă-Tare erau ațintiți undeva departe, și întreaga-i înfățișare arăta că gîndurile lui călătoreau la mare distanță de locul în care se afla.

— Tetonii țin sfat pentru fratele meu, spuse în cele din urmă *trapper*-ul, care își dădu seama că numai prin vorbă i-ar putea atrage atenția asupra lui.

Tinărul războinic își întoarse capul spre el, zîmbi cu seninătate și răspunse :

— Numără scalpurile de pe locuința lui Inimă-Tare !

— Fără îndoială ; fără îndoială ; iar furia lor începe să crească atunci cînd își aduc aminte cîți tetoni ai doborît. Ar fi mult mai bine pentru tine dacă ți-ai fi petrecut vreme mai îndelungată vinînd căprioare și ceva mai puțină pe cîmpul de luptă. Mamele tetone care și-au pierdut copiii te-ar putea lua în locul vreunuia din ei și-atunci zilele tale s-ar scurge în pace !

— Crede oare tatăl meu că un războinic poate muri vreodată ? Stăpînul vieții nu-și întinde mîna pentru a-și lua darurile înapoi. Cînd vrea să-și aibă tinerii aproape, îi cheamă la El ; și ei se duc. Iar pielea roșie peste care-a suflat El o dată trăiește în veci.

— Da, asta e o credință mult mai mîngîietoare și mai plină de umilință decît a tetonului aceluia fără inimă de colo. Există în lupii ăștia ceva care mă face să-mi deschid pînă și cele mai tainice porți ale inimii cînd stau de vorbă cu ei, căci se pare că au curajul, ba chiar și cînstea indienilor delaware, a indienilor din munți. Iar băiatul ăsta, băiatul ăsta e minunat, e într-adevăr minunat ; dar vîrsta, ochii și trupul lui sînt ca și cum ar fi frați ! Spune-mi, frate pawnee, ai auzit vreodată vorbindu-se, în legendele voastre, despre un popor puternic care-a trăit odinioară pe malurile Lacului-Sărat, departe spre soare-răsare ?

— Pămîntul e alb de-atîtea popoare care au culoarea tatălui meu !

— Nu, nu, eu nu vorbesc despre haimanalele acelea care s-au strecurat în țară pentru a șterpeli de la proprietarii lor de drept ceea ce li se cuvine acestora prin naștere, ci despre un popor care este, sau mai curînd a

fost, ajutat și de anumite vopsele, însă, tot atît de roșu ca și bobitele care cresc în tufișurile astea.

— Am auzit pe cei bătrîni povestind c-ar fi trăit unele triburi care se ascundeau prin pădurile dinspre soare-răsare, pentru că nu îndrăzneau să dea ochii cu locuitorii preriilor.

— Oare poveștile voastre nu vorbesc despre cel mai mare, cel mai viteaz și cel mai înțelept trib de piei roșii peste care-a suflat vreodată Wahcondah ?

Inimă-Tare își înălță fruntea cu o mîndrie și o demnitate pe care nu i le putuseră ingenunchea nici curelele care-l legau așa de strîns ; apoi răspunse :

— Virsta să-l fi orbit oare într-atît pe tatăl meu ? Sau poate că văzînd atîția tetoni laolaltă crede că nu mai există nici un pawnee ?

— Ah, așa arată zădărnicia și trufia muritorilor ! exclamă bătrînul dezamăgit, în englezește. Natura e tot atît de puternică într-un om cu piele roșie ca și în pieptul unuia alb. Și dacă un delaware se socotește mult mai presus decît un pawnee, atunci un pawnee crede că-i prințul pămîntului. Căci tot așa s-a întîmplat și între francezii din Canada și englezii aceia îmbrăcați în tunici roșii, pe care obișnuia să-i trimită regele în State, cu toate că pe atunci Statele nici nu existau, căci nu erau decît niște biete provincii, nu știau decît să facă reclamații și să ceară ; au luptat și au luptat, și cîte n-au trîmbișat apoi prin lume despre vitejia și victoriile lor, în timp ce și unii și alții au uitat numele acelui soldat al țării care le-a adus atîtea faloase, dar care, pentru că n-a avut norocul de-a fuma la marele foc al consiliului nației sale, rareori a mai avut prilejul de-a auzi cîte ceva despre propriile lui fapte de arme.

Dar chiar în clipa în care bătrînul pomeni de isprăvile lui din trecut, căzînd fără să-și dea seama tocmai în păcatul pe care voia să-l ocolească, ochii săi, ce începuseră să clipească și să scînteieze aproape ca în vremea

tinereții sale, se indulcira și se întoarseră cu îngrijorare spre nefericitul prizonier ; Inimă-Tare își reluase însă înfățișarea de mai înainte și avea iarăși privirea aceea absentă și grea de gânduri.

— Tinere războinic, continuă bătrînul, cu o voce tremurătoare, eu n-am fost niciodată tată, și nici frate n-am avut. Wahcondah mi-a dăruit soarta unui om singuratic. Căci niciodată nu mi-a legat inima de casă sau de pămînt prin firele acelea cu care bărbații din neamul meu sînt ținuți lingă locuințele lor ; căci dacă m-ar fi legat și pe mine, n-aș fi călătorit la depărtări așa de mari și n-aș fi văzut așa de multe lucruri. Dar am zăbovit timp îndelungat în mijlocul unui popor care trăia prin pădurile de care-ai pomenit, și am luat de multe ori pildă de la curajul lor și le-am îndrăgit cinstea. Eu n-am fost niciodată tată, dar știu foarte bine ce înseamnă dragostea de tată. Iar tu semeni cu un tînăr pe care l-am prețuit, și începusem chiar să cred că s-ar putea ca prin vinele tale să curgă și puțin singe de-al meu. Dar ce însemnătate pot avea toate astea ? Ești un bărbat adevărat, căci am văzut că știi să-ți ții cuvîntul ; și cinstea e o virtute prea rară ca să fie dată uitării. Inima mea îți aparține, băiete, și-aș fi tare fericit să-ți pot fi de vreun folos.

Tînărul războinic ascultă cuvintele care se rostogoleau de pe buzele bătrînului cu o forță și o simplitate ce le întăreau sinceritatea, apoi își înclină capul pe pieptul gol, drept mărturie a respectului cu care-i primise darul. După aceea, ridicîndu-și ochii lui negri, îmbrățișă din nou orizontul cu privirea, în felul acela ciudat, lipsit de orice emoție personală. *Trapper*-ul știa foarte bine ce sprijin poate da mîndria în asemenea clipe, care ar fi putut fi cele de pe urmă, unui războinic ca Inimă-Tare ; așteptă deci ca acesta să-i adreseze cuvîntul atunci cînd va dori ; și așteptă cu o blîndețe și o răbdare pe care și le însușise de pe

cînd trăia în tovărășia indienilor delaware. În cele din urmă, căutătura tînărului pawnee începu să șovăie, și priviri iuți ca fulgerul trecură de la bătrîn la punctul acela din zare asupra căruia se înverșunase să zăbovească pînă atunci, apoi de la punctul acela din zare înapoi spre bătrîn, ca și cum spiritul care-l ținuse atît de dîrz ar fi început să se tulbure.

— Tată, răspunse în sfîrșit viteazul tînăr, cu o voce plină de încredere și blîndețe, am auzit cuvintele tale. Au intrat pe urechile mele, iar acum sălășluiesc înlăuntrul meu. Cuțitul-lung cu capul alb n-are fiu ; iar Inimă-Tare din neamul pawnee e tînăr, dar cu toate astea e cel mai bătrîn bărbat din familia lui. El a găsit osemintele tatălui său pe tărîmul de vînătoare al osagilor și le-a trimis apoi în preriile Spiritelor Bune. Și fără îndoială că marele șef, tatăl meu, le-a văzut și știe că sînt ale lui. Dar Wahcondah ne va chema în curînd pe amîndoi ; pe tine pentru că ai văzut tot ce se putea vedea în țara asta, și pe Inimă-Tare fiindcă are nevoie de un războinic tînăr. Așa că războinicul pawnee nu mai are timp să-i arate feței-palide cîntea pe care-o datorează fiul tatălui său.

— Bătrîn cum sînt, nenorocit și neajutorat cum mă vezi, și așa de deosebit de cel ce-am fost altădată, mai pot totuși trăi să văd apunînd soarele peste prerie. Fiul meu crede că va mai vedea coborînd încă o dată întunericul ?

— Tetonii numără scalpurile de pe locuința mea, răspunse tînărul șef cu un zîmbet trist, peste care trecu o ciudată străfulgerare de triumf.

— Și găsesc că-s multe, prea multe pentru ca cel ce le-a luat să se simtă în siguranță, mai ales că se află în mîinile lor răzbunătoare. Fiul meu nu-i femeie, și privește drumul pe care va fi nevoit să meargă fără să șovăie. Iar înainte de a pleca nu vrea să șoptească nimic în urechile tribului său ? Picioarele astea sînt bătrîne, dar pînă la riul Lup tot mă mai pot duce.

— Spune-le că Inimă-Tare și-a făcut pe *wampum* cîte un nod pentru fiecare teton, răspunse prizonierul cu inflăcărarea cu care izbucnește întotdeauna pasiunea ținută multă vreme în friu de felurite opreliști. Și dacă va întîlni pe vreunul din ei prin preriile Stăpînului Vieții, inima lui se va prefăce în sioux !

— Ah, credința asta ar fi un tovarăș primejdios pentru un om înzestrat cu însușirile unui alb, mai ales cînd e vorba de-o călătorie de felul ăsta ! bombăni bătrînul în englezește. E o credință care nu seamănă deloc cu ceea ce li se spune albilor în orașele lor. Mi-ești drag, tinere pawnee ; dar fiind creștin, nu pot purta asemenea solie.

— Dacă tatălui meu i-e teamă că-l vor auzi tetonii, să șoptească bătrînilor noștri încet de tot.

— În ceea ce privește teama, tinere războinic, e un lucru tot așa de rușinos pentru fețele palide ca și pentru pieile roșii. Wahcondah ne învață să iubim viața ; dar așa cum ne iubim colibele, cîinii și carabinele, nu cu slăbiciunea cu care-și privește o mamă pruncul. Stăpînul Vieții nu va fi nevoit să-mi strige numele de două ori. Sînt tot atît de pregătît să-i răspund la chemare în clipa asta, așa cum am să fiu și mîine, sau oricînd va voi El. Dar ce e un războinic fără credință ? Iar credința mea mă oprește să spun bătrînilor tăi cuvintele pe care le-ai rostit.

Tinăra căpetenie încuviință totul printr-un semn plin de demnitate, însă odată cu asta se ivi pericolul ca încrederea pe care-o avusese în *trapper* să dispară la fel de repede. Dar inima bătrînului fusese prea adînc răscolită de amintirile tinereții lui, pentru a tăia așa de brusc orice puncte de înțelegere între ei. Se gîndi puțin, apoi își plecă privirea îngîndurată spre tinărul său tovarăș și urmă :

— Fiecare războinic trebuie judecat potrivit darurilor cu care-a fost înzestrat. I-am spus fiului meu ceea ce nu pot să fac, dar să-și deschidă urechile și va auzi ceea ce pot să fac. Nici un elan n-ar putea măsura preriile cu mai mare iuțeală decît picioarele astea bătrîne ale mele, dacă

tinărul pawnee îmi va încredința o solie pe care o poate auzi un alb.

— Să asculte atunci fața palidă, răspunse celălalt; sovăind totuși o clipă, căci dezamăgirea pe care-o suferise cu puțin mai înainte îl tulbura încă. Va sta pe loc pînă cînd tetonii vor termina numărătoarea scalpurilor războinicilor lor uciși. Și va aștepta pînă cînd vor încerca să acopere capetele a optsprezece tetoni cu pielea unui singur pawnee ; apoi își va deschide larg ochii pentru a vedea locul unde vor ascunde oasele războinicului.

— Astea sînt lucruri pe care pot și pe care vreau să le fac, băiatul meu !

— Și apoi va însemna locul pentru a-l putea recunoaște !

— Nu-ți fie teamă, nu-ți fie teamă că voi uita locul, îl întrerupse bătrînul, al cărui curaj începu să se înmoaie văzînd atîta calm și atîta resemnare.

— Atunci știu că tatăl meu se va duce la ai mei. Capul lui e sur, și cuvintele lui nu se vor risipi în vînt ca fumul. Să se ducă la locuința mea și să strige cu glas puternic numele lui Inimă-Tare. Și nici un pawnee nu va rămîne surd. Atunci tatăl meu să ceară mînzul acela care n-a fost călărit niciodată, dar care-i mai lucios ca un cerb și mai iute ca elanul.

— Te înțeleg, băiete, te înțeleg, îl întrerupse bătrînul; care-l asculta cu atenție ; și ceea ce spui se va face întocmai. Căci știu care-s dorințele unui indian ajuns în pragul morții.

— Și cînd tinerii mei îi vor încredința tatălui meu căpăstrul mînzului de care-am vorbit, îl va duce el oare pe-o potecă ferită la mormîntul lui Inimă-Tare ?

— Dacă voi face asta ? Da, o voi face, viteazule ; cu toate că iarna acoperă cîmpiile cu valuri de zăpadă, și cu toate că soarele stă ascuns între nori și ziua și noaptea. Dar voi aduce animalul pe locul acela sfînt și-l voi întoarce cu ochii spre soare-apune !

— Și tatăl meu îi va vorbi și îi va spune că stăpînul care l-a hrănit de cînd a fost adus pe lume are nevoie de el ?

— Da, voi face și asta ; cu toate că Dumnezeu știe că voi vorbi cu un cal, iar eu voi avea credința că vorbele mele nu pot fi înțelese, voi face asta numai pentru a fi pe placul unui indian superstițios. Hector, cățelule, ce crezi tu, ciine, despre obiceiul de-a sta de vorbă cu un cal ?

— Dar barbă sură să-i vorbească în limba pe care-o folosește neamul pawnee, îl întrerupse Inimă-Tare, băgînd de seamă că tovarășul său vorbise într-o limbă necunoscută.

— Voința fiului meu va fi îndeplinită, și cu aceste mîini bătrîne, care crezuseră c-au isprăvit cu vărsarea de sînge, fie că e vorba de sînge de om sau de animal, voi omorî minzul pe mormîntul tău.

— Atunci e bine, răspunse celălalt, și un fulger de mulțumire îi luminează trăsăturile grave și demne. Inimă-Tare își va călări calul pe cîmpiile binecuvîntate și se va înfățișa înaintea Stăpînului Vieții ca un adevărat șef !

Apoi pe fața indianului se produse o schimbare bruscă, ceea ce-l făcu pe *trapper* să se uite înapoi ; văzu atunci că sfatul tetonilor luase sfîrșit și că Mahtoree, urmat de unul sau doi din cei mai de frunte războinici ai săi, se apropia îngîndurat de viitoarea lui victimă.

*Nu știu să plîng cum plîng de obicei
Femeile, dar nobila durere
Duratu-și-a în mine cuib și arde
Mai crîncen decît lacrimile.*

(Shakespeare)

Ajungînd la vreo douăzeci de pași de prizonieri, tetonii se opriră, iar Mahtoree făcu semn bătrînului să se apropie. *Trapper*-ul se supuse și-l părăsi pe tinărul *pawnee* cu o privire plină de tilc, pe care acesta o răstăl-măci așa cum trebuia, ca o cheazășie în plus că bătrînul nu-și va uita niciodată făgăduiala. Și de îndată ce Mahtoree îl văzu pe bătrîn lingă el, își întinse brațul și, punîndu-și o mîna pe umărul acestuia, îl privi citva timp drept în ochi, ca și cum ar fi vrut să-i pătrundă pînă și cele mai tainice gînduri.

— Am în fața mea o față palidă înzestrată cu două limbi ? întrebă el ; dar își dădu seama chiar din clipa în care începu să vorbească că e puțin intimidat de privirea întunecată a bătrînului și oarecum neliniștit de unele presimțiri în ceea ce privea viitorul.

— Cîntea nu se vede pe piele.

— Asta așa-i. Iar acum tatăl meu să mă asculte : Mahtoree n-are decît o singură limbă ; dar capul cenușiu are mai multe. Ar putea fi toate drepte, și nici una înspîcată. Un *sioux* nu-i nimic altceva decît un *sioux*, dar o față palidă e de toate. El poate vorbi ca un *pawnee*, ca

un konza, ca un omaha și poate vorbi și ca propriul lui popor.

— Da, în așezăminte se află oameni care pot vorbi chiar și mai multe limbi ca mine. Dar la ce folosesc toate astea ? Stăpinul Vieții are o singură ureche pentru toate limbile.

— Capul cenușiu greșește. A spus un lucru, dar a gândit altul. Cu ochii a privit înainte, dar cu mintea înapoi. A călărit mult prea repede pe calul tetonilor ; a fost prietenul unui pawnee și dușmanul tribului meu !

— Sînt prizonierul tău, tetonule ! Cu toate că vorbele mele sînt albe, nu se vor plînge. Fă așa cum ți-e voia !

— Nu, Mahtoree nu va înroși un cap alb. Tatăl meu e liber. Preriile sînt deschise pentru el din toate părțile. Dar înainte ca tatăl meu să-și întoarcă fața de la indienii sioux, să se uite bine la ei, ca să poată spune șefului său cît e de mare un dakota !

— N-am nici o grabă să pornesc la drum ! Ai în fața ta un bărbat cu capul alb, și nu o femeie, tetonule ; așa că n-am de gînd să alerg pînă-mi voi pierde răsufarea pentru a spune și celorlalte națiuni din prerie ceea ce fac tetonii.

— Atunci e bine. Tatăl meu a fumat cu șefii multor sfaturi, reluă Mahtoree, care se simțea destul de sigur de bunăvoința celui alt pentru a trece în mod nemijlocit la subiect. Mahtoree va vorbi cu limba iubitului său prieten și tată. O tină ră Față-palidă va asculta atunci cînd își deschide gura un om bătrîn din neamul ei. Hai ; tatăl meu va spune ceea ce un biet indian găsește că e potrivit pentru o ureche albă.

— Vorbește tare ! spuse *trapper*-ul, care înțelese nămaidecît că metafora exprima dorința tetonului de a-i deveni interpret ; vorbește, și tinerii mei bărbați vor asculta. Ei, căpitane, și tu, prietene căutător de miere, pregătește-vă să înfrunțați vicleniile acestui sălbatic cu inima împietrită, așa cum se cuvine unor războinici albi.

Dacă simțiți că voința vi se clatină din pricina amenințărilor, uitați-vă la vrednicul pawnee ; timpul lui e măsurat cu o mînă tot atît de zgîrcită ca și a neguțătorilor din orașe care vînd fructele Domnului bucată cu bucată, pentru a-și îndestula lăcomia. O singură privire asupra băiatului aceluia va fi de ajuns ca să vă oțelească hotărîrea.

— Fratele meu și-a întors ochii spre o cale greșită, îl întrerupse Mahtoree cu o bunăvoință care arăta cît de puțin ar fi vrut să-și jignească viitorul tălmaci.

— Șeful dakota vrea să le vorbească tinerilor mei ?

— După ce va cînta în urechea florii fețelor palide.

— Dumnezeu să-l ierte pe netrebnicul acela ! exclamă bătrînul în englezește. Nimeni, oricît ar fi de firav, de tînăr ori de nevinovat, nu poate scăpa dorințelor lui lacome. Dar cuvintele grele și privirile crîncene nu pot folosi la nimic ; va fi nevoie, de aceea, să vorbesc deschis. Mahtoree să-și deschidă gura !

— Vrea oare tatăl meu să strige în așa fel încît toate femeile și toți copiii să audă înțelepciunea șefilor ? Vom intra în locuința mea și vom vorbi în șoaptă.

Și, de îndată ce termină de vorbit, tetonul făcu un gest grăitor spre unul din corturi, împodobit cît se poate de bătător la ochi cu trofee cîștigate într-una din luptele cele mai grele ; cortul acesta era așezat puțin mai la o parte, ca și cum ar fi vrut să dea de înțeles că e vorba de reședința uneia din căpeteniile de vază ale tribului. Scutul și tolba, puse chiar la intrare, erau mult mai bogate decît ale unui războinic obișnuit, ceea ce vădea că proprietarul e un om însemnat. Amănuntele celelalte însă dovedeau mai curînd sărăcia acestuia. Ustensilele casnice se găseau în număr mai mic și erau mai simple decît cele care se vedeau pînă și în locuințele mai modeste ; și nici măcar un singur obiect din cele folosite zi de zi de oamenii civilizați și pe care naivii băștinași le pot cumpăra din cînd în cînd pe la bîlciuri, nu se afla în cortul lui Mahtoree. Erau lucruri pe care șeful, generos, le dă-

ruia supușilor săi de îndată ce le cumpăra ; el își întărea astfel autoritatea și devenea stăpînul vieții și al destinelor lor, ceea ce însemna o comoară mult mai prețioasă în sine și mult mai folositoare ambițiilor sale.

Bătrînul știa că asta e locuința lui Mahtoree, și, în semn de supunere față de dorința șefului, porni spre ea cu pași rari și zăbavnici. Dar *trapper*-ul și șeful teton nu erau singurii oameni pe care-i interesa consfătuirea ce urma să aibă loc în cortul lui Mahtoree. Middleton, cu privirea lui mereu trează și cu urechile veșnic la pîndă, se simțea chinuit de cele mai groaznice presimțiri. Reuși, cu un efort nemaipomenit, să se scoale în picioare și să strige în urma *trapper*-ului care se îndepărta :

— Te rog din suflet, moșule, dacă dragostea pe care ai purtat-o rudelor mele a fost ceva mai mult decît niște vorbe goale, sau dacă dragostea pe care o porți Dumnezeui tău e cea a unui creștin, nu rosti nici o singură silabă ce-ar putea răni urechea acelei nevinovate...

Apoi, cu totul sleit sufletește și cu membrele încătușate, căzu ca o buturugă la pămînt și rămase nemișcat.

Paul prinse însă firul și completă indemnul în felul lui propriu :

— Ascultă, bătrîne *trapper*, strigă el și încercă, fără a reuși, însă, să facă un gest semeț cu mîna, dacă vrei să faci pe tălmaciul, vorbește sălbaticului aceleuia blestemat așa cum trebuie să vorbească un alb cu un păgin. Spune-i din partea mea că dacă va face sau va spune ceva necuviincios față de Nelly Wade, îl voi blestema cu ultima mea suflare ; și că mă voi ruga de toți creștinii din Kentucky să-l blesteme, fie că mănîncă sau beau, că se luptă, se roagă sau că sînt la vreo cursă de cai ; fie că se află în locuințele lor, sau sub cerul liber, fie că e vară, iarnă sau luna martie ; și-l voi urmări, da, și nu glumesc deloc, și-l voi urmări sub chip de strigoi, dacă strigoiul unei fețe palide se poate ridica dintr-un mormînt săpat de mîinile unei piei roșii.

Și, după ce rosti aceste amenințări — căci altele mai groaznice nu-și putea imagina — cinstitul căutător de miere rămase să aștepte road-~~ele~~ lor cu tot calmul și resemnarea ce stau în firea unui om de la hotarele dinspre soare-apune și care, în afară de toate astea mai are și norocul de-a fi prizonier și legat fedeleș. Nu vom ține povestirea noastră în loc oprindu-ne asupra ciudatelor superstiții amintite de Paul pe cînd încerca să învieze moralul tovarășului său de suferință ; și nici asupra straniilor binecuvîntări cu care blagoskovi toate triburile indienilor dakota, începînd cu cei de pe malurile îndepărtatului Mississippi învinuți de furt și de omor și terminînd, la fel de energic, cu tribul tetonilor. Tribul acesta din urmă fu onorat însă cu blesteme mult mai complicate și mai expresive. Dar cum Middleton își reveni din starea de sfîrșeală în care căzuse, încercă să domolească furia tovarășului său ; îi arată că amenințările nu foloseau la nimic, ba dimpotrivă, puteau grăbi nenorocirea de care se temeau atîta, pentru că așîtau ura unui trib îndeajuns de crud chiar și atunci cînd erau însuflețiți de sentimente mai pașnice.

În timpul acesta *trapper*-ul și căpetenia tetonilor își continuau drumul spre cort. Bătrînul, plin de îndurerare, îl spionă tot timpul acesta pe Mahtoree, dar șeful tetonilor era un om mult prea stăpînit pentru a îngădui să i se citească pe față vreun gînd care să-i trădeze starea sufletească. Își fixase privirea asupra micului cort de care se apropiiau, iar gîndurile păreau că, pentru moment, i se învîrtesc numai în jurul acelei vizite neobișnuite.

Interiorul locuinței se potrivea întru totul cu exteriorul ei. Era mai încăpătoare ca celelalte, mai îngrijit lucrată și din materiale mai bune, dar superioritatea ei se oprea aici. Nimic nu putea fi mai simplu și mai pe placul mulțimii decît felul de viață ales de acest șef ambițios și puternic, pe care-l putea controla oricare supus. O aleasă colecție de arme pentru vînătoare, vreo trei sau

patru medalii dăruite de negustori sau de agenții politici ai Canadei în semn de omagiu, sau mai curînd ca o recunoaștere a rangului său, alături de cîteva obiecte strict necesare, alcătuiau tot mobilierul. Nu se aflau nici măcar provizii de vînat, deoarece Mahtoree, viclean cum era, știa prea bine că mărînimia lui va fi răsplătită din plin de darurile zilnice ale întregului trib. Căci, deși era tot ațîț de dibaci la vînătoare ca și la război, nimeni n-a văzut intrînd vreodată în locuința lui o căprioară sau un bivol întreg. În schimb, rareori se aducea în tabără vreun animal din care să nu fie dăruită o parte și familiei lui Mahtoree. Dar politica șefului nu îngăduia să se păs-treze în locuința sa mai multă hrană decît era nevoie în ziua aceea, fiind de părere că toată lumea trebuie să sufere la un moment dat de foame, această plagă a vieții sălba-ticilor.

Chiar lingă arcul favorit al șefului era agățat misteriosul și sfîntul sac cu leacuri, înconjurat de un fel de cerc magic alcătuit din lăncile, pavăzele și săgețile care-i aduseseră mari servicii în trecut. Era un sac lucrat cu multă măiestrie și împodobit din belșug cu mărgele și cu țepi de arici, după cele mai artistice desene născocite de spiritul inventativ al indienilor. Libertatea lui Mahtoree în privința credințelor sale religioase îi fusese din nou îngădită și părea, printr-o ciudată contradicție, că-și concentrase toată atenția asupra acelei embleme a unei puteri supranaturale, în care nu credea deloc. Căci acest șef teton imitase la perfecție metoda așa de cunoscută a fari-seilor care fac totul așa ca „să poată fi văzuți și de ceilalți“.

Cu toate acestea, Mahtoree nu mai pusese piciorul înăuntru cortului din clipa în care se întorsese din ultima lui expediție. Așa după cum trebuie să-și fi închipuit mai dinainte cititorul, cortul acesta servea drept închisoare pentru Inez și Ellen. Mireasa lui Middleton stătea pe un culcuș simplu, făcut din ierburi parfumate și acoperit cu

piei. Suferise așa de mult și fusese martora unor fapte atât de crude și de neașteptate în scurtul timp al captivității ei, încât fiecare nouă nenorocire ce se abătea asupra-i îi înrăia tot mai puțin moralul. Obrajii îi erau livizi, ochii, negri și de obicei atât de vii, și adănciseră într-o calmă mihnire, iar trupul ei părea închiriat și peste măsură de simțitor la suferințele fizice. Dar, în ciuda acestor semne de vădită slăbiciune fizică, din când în când dădea dovadă de o resemnare religioasă de-a dreptul impresionantă; fața îi era atunci iluminată de o speranță atât de mare, că se putea pune întrebarea dacă trebuia privită cu milă sau mai curînd cu admirație. Toate învățăturile părintelui Ignatius se fixaseră în memoria ei credincioasă, iar mare parte din viziunile despre care auzise povestindu-se pluteau acum în imaginația ei înfierbîntată. Sprijinită de credința ei, această față blindă, răbdătoare și plină de viață, își pleca fruntea în fața noii lovituri a Providenței cu toată seninătatea, așa cum s-ar fi supus oricărei alte pedepse, deși erau clipe cînd natura se împotrivea aprig unei constrîngerii atât de umilitoare.

Ellen însă, care avea o înfățișare mult mai obișnuită, încerca, cum era și normal, sentimente ceva mai firești. Plînsese așa de mult, că ochii i se înroșiseră și i se umflaseră. Pe chip i se citea o mînie cumplită și întreaga ei înfățișare vădea că e mistuită de niște sentimente deosebit de puternice, care nu însemnau numai teama de viitor. Pe scurt, în ochii și în purtarea logodnicii lui Paul era ceva care spunea că, dacă vor apuca zile mai fericite, căutătorul de miere va avea o tovarășă de viață cît se poate de potrivită cu temperamentul lui clocotitor.

Dar lîngă aceste două femei se mai vedea încă o făptură. Era cea mai tînără, cea mai plină de virtuți și, pînă atunci, cea mai iubită dintre nevestele șefului teton. Farmecul ei se bucurase de nespusă trecere în ochii lui Mahtoree pînă cînd aceștia se opriseră asupra frumuseții atât de neobișnuite a lui Inez. Și din clipa aceea nenorocită,

grația, afecțiunea și fidelitatea tinerei indiene își pierduseră orice putere. Cu toate acestea, fața lui Tachechana¹, deși mai puțin strălucitoare decât a rivalei sale, era luminoasă și plină de sănătate. Ochii ei căprui erau la fel de jucăuși și de dulci ca și ochii unei gazele, glasul ei cald și zglobiu amintea de cântecul sfredelușului, iar risul ei fericit era însăși muzica pădurii. Dintre toate fetele indienilor sioux, Tachechana era cea mai veselă, iar soarta ei cea mai rîvnită. Tatăl ei fusese un războinic de frunte, iar frații ei își lăsaseră oasele pe un cîmp de luptă îndepărtat și pustiu. Mulți războinici își trimiseseră darurile în locuința părinților ei, dar nici unul nu fusese primit, pînă nu se înfățișă un sol din partea marelui Mahtoree. Era a treia lui nevastă, e drept, dar cea mai iubită din toate. Fericirea lor ținuse numai două anotimpuri, iar fructul ei dormea în momentul acela la picioarele tinerei indiene, înfășurat în felurite bucăți de piele și de coajă de copac, materiale din care se fac de obicei scutecele unui mic indian.

În clipa cînd Mahtoree și *trapper*-ul ajunseră înaintea deschizăturii cortului, Tachechana stătea pe un scaun simplu și-și plimba ochii ei dulci, cu o căutătură în care se citea cînd dragostea cînd mirarea, de la nevinovatul ei prunc la cele două ființe ciudate care umpluseră mintea ei tînără și naivă de o uimire și admirație fără margini. Cu toate că Ellen și Inez petrecuseră o zi încheiată în fața ochilor ei, curiozitatea tinerei indiene părea a crește cu fiecare nouă privire pe care le-o arunca. Le socotea cu totul deosebite de femeile care trăiau în prerie. Chiar și tăietura complicată a hainelor pe care le purtau o influență într-o oarecare măsură, deși ceea ce o atrăgea mai mult era grația și farmecul celor două femei albe. Căci firea ei generoasă recunoștea din toată inima că străi-

¹ Ciuta (n.a.).

nele sînt mult mai frumoase decît fetele din tribul dakanilor și nu vedea nici un motiv să le micșoreze meritele. Vizita pe care tocmai se pregătea s-o primească era cea dintîi ce i-o făcea soțul după întoarcerea lui din ultima expediție ; ea îl vedea întotdeauna sub chipul unui războinic acoperit de glorie, deși în răstimpuri de pace Mahtoree nu se dădea în lături să mărturisească și sentimentele ceva mai duioase, de soț și de tată.

Pînă în clipa aceasta ne-am dat toată silința să arătăm că, deși Mahtoree era un adevărat războinic al preriei, deprinderile lui, care vesteau zorii civilizației, îl ridicau cu mult deasupra celorlalți membri ai tribului. Venise de foarte multe ori în legătură cu negustorii și cu trupele canadiene, ceea ce îi schimbase mare parte din credințele cu care se naște orice sălbatic, deși nu-i fură înlocuite cu nimic altceva, cu toate că era în stare să învețe foarte multe lucruri. Gîndirea lui era mai curînd vicleană decît sinceră, iar filozofia mai mult îndrăzneată decît profundă. Ca mii din oamenii aceștia care-și închipuie că pot înfrunta încercările existenței umane fără alt ajutor în afară de propria lor voință, morala lui lăsa oarecum de dorit, iar pricina acestei lipse nu era alta decît egoismul. Și ori de cîte ori îl vom întîlni pe Mahtoree în cine știe ce situație grea, trebuie să avem în vedere toate amănuntele acestea, căci oamenii cu o fire ca a lui, care-ar putea fi schimbată dacă împrejurările le-ar fi prielnice, au întotdeauna nevoie ca cineva să le ia apărarea, fie și printr-un cuvînt cît de mic.

Deși erau de față și cele două femei albe, intrarea războinicului teton în locuința soției sale favorite fu făcută cu tot ceremonialul unui stăpîn. Zgomotul mocasinilor săi abia se auzea, dar zăngănitul brățarilor și al podobabelor de argint care-i atîrnau de jambiere îi vesti apropierea cu mult mai înainte de-a da la o parte perdeaua de piele din fața deschizăturii cortului și de a păși înăuntru. Un ușor strigăt de bucurie se desprinsese de pe bu-

zele tinerei Tachechana, dar își stăpîni numaidecît emoția și-și luă o ținută plină de reținere, așa cum se cuvenea unei femei de vază din tribul ei. În loc de-a răspunde la privirea furișă a soției sale, care se bucura atît de mult că-l vede, Mahtoree se îndreptă spre culcușul unde se aflau prizonierile și se opri în fața lor cu aerul plin de semeție al unui șef indian. Bătrînul *trapper* se strecură în spatele șefului, așa cum fac de obicei filmacii.

Surpriza le amuți pentru moment pe cele două femei albe și aproape că le tăie răsufierea. Deși erau obișnuite cu înfățișarea luptătorilor din prerie, pe care-i văzuseră îmbrăcați în groaznicele lor veșminte de război, li se păru că intrarea lui Mahtoree prevestea lucruri atît de rele, iar privirea de nepătruns a învingătorului era atît de îndrăzneată, că-și plecară amîndouă ochii în pămînt, copleșite de teamă și, poate, de sfială. După aceea Inez își reveni și, adresîndu-i-se *trapper*-ului, îl întrebă, cu demnitatea unei nobile jignite, deși cu obișnuita ei grație, cărei împrejurări trebuie să-i mulțumească pentru cînstea unei vizite atît de neașteptate. Bătrînul șovăi, apoi își dresе vocea, ca și cum vorbele pe care trebuia să le rostească l-ar fi costat mari eforturi.

— *Lady*, spuse el, un sălbatic nu-i decît un sălbatic și nu trebuie să vă așteptați, în mijlocul acestei prerii bătute de furtuni, la obiceiurile și purtările alese din orașe. Căci, după cum ar spune indienii aștia, politețea și curtenia sînt lucruri atît de ușoare, că le-ar putea sufla pînă și vîntul. În tinerețea mea am fost om de serviciu ; nu unul dintr-aceia ce se învîrtesc toată vremea în preajma unei gospodării, ci un bărbat care-și face serviciul așa cum trebuie, străbătînd pădurile alături de ofițerul lui ; așa că știu foarte bine cum trebuie să mă port cîu soția unui căpitan. Iată, dac-ar fi fost să mă înfățișez singur în fața dumneavoastră, întîi aș fi tușit cît se poate de tare în fața intrării, pentru a vă da de veste că vine cineva străin, pe urmă...

— Da, purtările se deosebesc, îl întrerupse Inez, mult prea nerăbdătoare ca să mai poată aştepta sfîrşitul unor explicaţii care lua lucrurile pe departe ; dar care-i scopul acestei vizite ?

— Despre asta va vorbi chiar sălbaticul. Fiicele feţelor palide doresc să ştie pentru ce-a venit marele teton în locuinţa lor.

Mahtoree se uită la bătrîn cu uimire, ceea ce arată cît de nemaipomenită i se păruse lui acea întrebare. Apoi, luîndu-şi un aer plin de bunăvoinţă, răspunse după un scurt răstimp de tăcere :

— Cîntă în urechea celei cu părul negru. Spune-i că locuinţa lui Mahtoree e foarte încăpătoare şi că nu-i încă plină. Şi că Păr-negru îşi va găsi loc în locuinţa lui, şi că nimeni nu va fi mai presus de ea. Spune-i celei cu păr luminos că şi ea-şi poate găsi un loc în locuinţa unui viteaz şi că poate să mănînce din vînatul lui. Mahtoree e un şef mare ; mîna lui nu rămîne niciodată închisă.

— Tetonule, răspunse *trapper*-ul, scuturîndu-şi capul în semn de dezaprobare la auzul acestor cuvinte, limba unei piei roşii ar trebui să capete o culoare albă înainte de a putea cînta în urechea unei feţe palide. Dacă-aş tălmăci vorbele tale, fiicele mele şi-ar închide urechile, iar Mahtoree n-ar preţui în ochii lor mai mult decît un negustor. Iar acum ia seama la cuvintele pe care ţi le spune un om cu capul sur, şi pe urmă potriveşte-ţi cuvintele pe măsura lor. Poporul meu e un popor puternic. Soarele răsare la hotarele lui dinspre răsărit şi apune la cele dinspre apus. Ţara e plină de fete cu ochi strălucitori şi de fete care rid, întocmai ca cele din faţa ta ; da, tetonule, nu-i nici o minciună în asta, întări el, văzînd că Mahtoree îl priveşte neîncrezător, fete cu ochi strălucitori şi plăcute la vedere, întocmai ca cele din faţa ta.

— Tatăl meu are o sută de neveste ? îl întrerupse sălbaticul punîndu-şi degetul pe umărul bătrînului ; şi aşteptă apoi plin de interes şi de curiozitate, răspunsul.

— Nu, tinere dakota, Stăpînul Vieții mi-a spus : „Trăiește singur ; locuința ta să fie pădurea, iar acoperișul *wigwam*-ului tău norii“. Dar cu toate că nu m-am împărtășit niciodată din credința aceea tainică care leagă bărbații și femeile din neamul meu pentru toată viața, am văzut de multe ori cît sînt de puternice simțămintele ce unesc două ființe omenești. Du-te în ținuturile în care locuiește poporul meu ; vei vedea fiicele țării mele alergînd prin oraș ca tot atîtea păsări vesele și cu penele frumos colorate din anotimpul cînd se deschid mugurii. Le vei întîlni cîntînd și veselindu-se de-a lungul marilor drumuri ale țării, și vei auzi pădurile răsunînd de risetele lor. Sînt minunate la vedere și tinerii se bucură nespus de mult cînd le pot privi.

— Ah ! exclamă Mahtoree care asculta totul cu cea mai mare atenție.

— Da. Poți avea toată încrederea în ceea ce auzi, pentru că ceea ce spun nu-i minciună. Dar cînd un tînăr găsește fata care-i place, îi vorbește cu un glas atît de duios, că nimeni altul nu poate auzi ceea ce-i șoptește. Căci nu spune : „Locuința mea e goală și mai e loc în ea și pentru altcineva,“ ci : „Voi clădi o casă nouă, vrea oare să-mi arate fecioara lingă care izvor ar vrea să locuiască ?“ Glasul lui e mai dulce decît mierea pe care o fac albinele, și cîntă în urechi ca trilurile unui sfredeluș. Așa că, dacă fratele meu dorește ca vorbele lui să fie ascultate, trebuie să vorbească în felul oamenilor albi.

Mahtoree stătu și chibzui cîtva timp ; și era așa de mirat, că nici măcar nu încercă să se ascundă. Ceea ce-i spusese bătrînul, cum că trebuie să se umilească în fața unei femei, însemna răsturnarea întregii orînduiri sociale a tribului și, avînd în vedere regulile după care se călăuziseră întotdeauna, punea în primejdie însăși demnitatea unui șef de războinici. Inez stătea în fața lui cu aerul ei rezervat și impunător ; nu avea nici cea mai slabă bănuială despre soarta ce i se pregătea și adevăratul scop

al unei vizite atât de neobișnuite ; sălbaticul suferea totuși înriurirea acestei comportări pe care n-o mai întâlnise nicicând pînă atunci. Plecîndu-și capul, ca și cum și-ar fi recunoscut vina, făcu un pas înapoi și-și luă o ținută plină de demnitate, potrivit rangului, apoi începu să vorbească, însuflețit de încrederea aceea a omului care strălucea la fel de mult prin darul de a-și subjuga ascultătorii datorită cuvintelor lui meșteșugite, ca și prin faptele sale de vitejie. Ațintindu-și ochii asupra neștiutoarei mirese a lui Middleton, începu după cum urmează :

— Sînt un bărbat cu pielea roșie, dar ochii mei sînt negri. Și au văzut căzînd multe rînduri de zăpezi. S-au oprit asupra multor lucruri ; știu să deosebească un viteaz de un laș. Pe cînd eram băiat n-am cunoscut decît bizoni și căprioare. M-am dus apoi la vînătoare și am văzut pume și urși. Iar asta a făcut din Mahtoree un bărbat. Și de atunci n-a mai stat de vorbă cu maică-sa. Urechile lui s-au deschis la înțelepciunea bătrînilor. Aceștia i-au vorbit despre toate, i-au vorbit despre Cuțitele-lungi. Apoi s-a dus la război ; pe atunci era cel din urmă, acum e în fruntea tuturor. Care dakota ar îndrăzni să spună că-l ia înainte lui Mahtoree cînd e vorba să vineze pe pămînturile indienilor pawnee ? Șefii i-au ieșit în întîmpinare în fața porților și i-au spus : „Fiul meu e lipsit de cămin !“ Și i-au dăruit locuințele lor, și i-au dăruit avuțiile, și i-au dăruit fiicele. Atunci Mahtoree a ajuns o căpetenie, așa cum au fost și strămoșii lui. A lovit în războinicii tuturor triburilor dușmane, și și-ar fi putut lua neveste dintre fiicele tribului pawnee, omaha și konza ; dar el iubea mai mult vînătoarea. Credea că un cal e mai plăcut decît o fată de dakota. Dar a găsit în prerie o floare, a cules-o și a adus-o în locuința lui. Și uită că e stăpînul unui singur cal. Îi dăruiește pe toți ceilalți străinului, pentru că Mahtoree nu-i un hoț ; vrea să-și păstreze numai floarea pe care a găsit-o în prerie. Picioarele ei sînt foarte firave. Și nu va putea merge pînă la poarta părinte-

lui ei ; va rămîne în locuința unui războinic pentru totdeauna.

Și, după ce termină de vorbit, tetonul așteptă să-i fie tălmăcite cuvintele, cu aerul unui avocat care nu se îndoiește aproape deloc de succes. *Trapper*-ul nu pierduse nici o silabă din ceea ce spusese Mahtoree și tocmai se pregătea să traducă totul în englezește, dar așa încît ideea principală să apară și mai obscură decît în original. Dar chiar în clipa în care buzele lui șovăielnice stăteau gata să se deschidă, Ellen ridică un deget, aruncă o privire ageră spre Inez, care stătea în așteptare și-l întrerupse :

— Păstrează-ți vorbele, spuse ea.

Inez tresări, roși și dădu din cap cu un aer rezervat, ca și cînd ar fi vrut să-i mulțumească bătrînului pentru intențiile sale, cu destulă răceală însă, după care îi spuse că ar dori să rămînă singură.

— Flicele mele n-au nevoie de urechi pentru a înțelege ceea ce spune un mare dakota, rosti *trapper*-ul, întorcîndu-se spre Mahtoree, care stătea în așteptare. Privirea lui și semnele pe care le-a făcut au fost deajuns. L-au înțeles ; ele doresc să se mai gîndească la cuvintele rostite de el, pentru că mlădițele unor mari viteji, așa cum sînt părinții lor, nu fac nimic fără să se gîndească mult.

Explicația aceasta, atît de măgulitoare pentru forța elocvenței lui Mahtoree și atît de promițătoare în ceea ce privea speranțele lui, îl mulțumi pe deplin. Scoțînd apoi obișnuita exclamație de încuviințare, se pregăti să se retragă. Salutînd femeile în felul rece dar plin de demnitate al poporului său, își strînse veșmîntul în jurul trupului gata să părăsească cortul.

Dar vorbele lui fuseseră auzite și de altcineva, o faptură care rămăsese tot timpul nemișcată și pe care n-o băgase nimeni în seamă, deși fusese rănită de moarte. O singură silabă nu se desprinsese de pe buzele soțului atît de mult dorit, care să nu fi lovit drept în inima ne-

vinovatei sale soții. Tot așa o pețise și pe ea din locuința părintească ; iar ea, ascultînd cum îi erau descrise faptele celui mai de frunte dintre vitejii tribului, rămăsese surdă la cuvintele pline de duioșie ale celorlalți tineri sioux.

În clipa cînd Mathoree se întoarse pregătindu-se să părăsească încăperea, se pomeni față în față cu această făptură pe jumătate uitată și pe care nici nu se aștepta măcar s-o vadă. Stătea aproape tăindu-i calea, plină de umilință și speriată ca orice indiană, ținînd în brațe fructul trecutei lor iubiri. Șeful teton tresări, dar numai o secundă, apoi își recăpătă nepăsarea lui de piatră, așa cum îi stătea în fire, și-i făcu semn, cu multă autoritate, să-i lase drumul liber.

— Tachechana nu-i oare și ea fata unui șef ? întrebă soția cu glas stins, în care mîndria se lupta, deznădăjduită, cu teama ; iar frații ei n-au fost niște adevărați viteji ?

— Pleacă, bărbații strigă după căpetenia lor ! Iar el n-are urechi pentru o femeie.

— Nu, răspunse rugător femeia, ceea ce auzi nu-i glasul Tachechanei, ci al băiatului care vorbește limba mamei lui. El e fiul unui șef, iar cuvintele lui se vor sui pînă la urechile tatălui. Ascultă ceea ce spune. Cînd i-a fost lui Mahtoree foame și Tachechana n-a avut ce să-i dea de mîncare ? Cînd a plecat 'el pe cărarea care duce spre tribul pawnee și, găsind-o goală, mama mea n-a izbucnit în plîns ? Și cînd s-a întors el cu trupul acoperit de răni și ea n-a început să cînte ? Ce fată din tribul sioux i-a dăruit vreunui viteaz un asemenea fiu ? Uită-te bine la mine, așa ca să mă poți cunoaște. Ochii mei sînt ca ochii vulturului. Mă uit la soare și rîd. Și nu va trece mult și indienii dakota mă vor urma la vînătoare și pe cîmpul de luptă. De ce-și întoarce atunci tatăl meu ochii de la femeia care mă hrănește cu laptele ei ? De ce a uitat-o atît de repede pe fiica unui sioux atît de puternic ?

Timp de o secundă, privirea rece a fericitului tată se plimbă pe fața zîmbitoare a băiețelului și firea aspră a tetonului păru că se îmblînzește. Dar se scutură numai-decît de sentimentul acesta de recunoștință, ca orice om care vrea să ocolească durerea și orice alt sentiment neplăcut, așa că-și puse mîna, cu calmul lui obișnuit, pe brațul soției sale și o duse în fața lui Inez. Și, arătînd spre dulcea făptură ce se uita la el cu nespusă milă, tăcu cîtva timp pentru a îngădui soției sale să contemple frumusețea aceea pe care mintea simplă a tinerei indiene o socotea mai presus de orice, dar care se dovedise primejdioasă pentru firea nestatornică a soțului ei. Cînd crezu c-a trecut timp destul, smulse pe neașteptate mica oglindă ce atîrna pe pieptul soției sale, podoabă pe care i-o dăruise chiar el, într-o clipă de mare pasiune, ca un omagiu adus frumuseții acesteia, și o puse în fața obrazului ei întunecat. Apoi, strîngîndu-și din nou veșmîntul în jurul său, tetonul făcu semn *trapper*-ului să-l urmeze și părăsi încăperea plin de semeție, mormăind din mers :

— Mahtoree e foarte înțelept ! Care trib are un șef așa de mare ca tetonii ?

Tachechana rămase o clipă incremenită, asemenea unei statui a umilinței. Apoi, pe fața ei blindă și de obicei atît de veselă, se iviră semnele unei mari lupte lăuntrice. Inez și Ellen nu priceuseră ceea ce-i spusese Mahtoree tinerei lui soții, cu toate că mintea ageră și ascuțită a lui Ellen începuse să aibă oarecari bănuieli ; Inez însă, în inocența ei fără margini, nu-și dădea seama de nimic. Dar erau, și una și alta, gata să-i arate toată simpatia, cînd își dădură seama că nu mai era nevoie de așa ceva. Convulsivitățile care diformaseră trăsăturile tinerei indiene dispărură, iar înfățișarea îi deveni rece și rigidă, ca și cum ar fi fost o piatră șlefuită. Pe figura ei nu mai stăruia decît o durere înăbușită, pe care-o trăda doar linia sprîncenelor. Și această durere nu se mai șterse niciodată de pe fața

ei, cu toate schimbările aduse de anotimpuri, de întâmplări și de ani, și cu toate variațiile care caracterizează viața pe care e obligată s-o ducă o femeie indiană. Atunci când planta se ofilește prea de timpuriu, ea poate să-și revină, dar pecetea nimicitoarei atingeri rămîne pentru totdeauna.

Tachechana se despuie, în primul rînd, de toate po-doabele acelea primitive, dar atît de prețuite, cu care obișnuia s-o copleșească dărnicia soțului ; apoi i le prezintă lui Inez, plină de blindețe și fără să murmure măcar, ca o ofrandă adusă frumuseții neîntrecute a acesteia. Își scoase brățările de la încheieturi, bogatele broderii de mărgelile de la pantaloni și banda lată de argint de deasupra sprîncenelor. Apoi se opri cîtva timp ; s-ar fi zis că în sufletul ei se dă o luptă dureroasă. Dar păru că hotărîrea pe care o luase nu mai putea fi schimbată de sentimentele care mai zăboveau încă în inima ei, așa cum era de altfel și firesc. În cele din urmă își depuse și copilul la picioarele presupusei ei rivale ; și soția tetonului, care se umilise într-atîta, avea tot dreptul să creadă că paharul jertfei de sine se umpluse.

În timp ce Inez și Ellen priveau purtarea aceasta stranie, cu ochi plini de uimire, se auzi o voce scăzută și melodioasă ce vorbea într-o limbă din care ele nu putură înțelege nici un singur cuvînt :

— Băiatului meu i se va spune cum să devină bărbat într-o limbă străină. Va auzi sunete cu totul noi pentru el ; dar le va învăța și va uita glasul mamei lui. Asta e voința lui Wahcondah și o fată sioux nu trebuie să se plîngă. Vorbește-i cu blindețe, pentru că urechile lui sînt foarte mici ; cînd va fi mare, cuvintele tale pot fi ceva mai grele. Nu-l lăsa să capete deprinderi de fată, fiindcă viața unei femei e tare tristă. Învăță-l să-și țină ochii ațintiți asupra bărbaților. Arată-i cum să-i lovească așa ca să-i doară, și nu-l lăsa să uite vreodată că trebuie să plătească lovitură pentru lovitură. Iar cînd

se va duce la vinătoare, Floarea fețelor palide, încheie Tachechana, întrebuițind, plină de amărăciune, metafora creată de imaginația trădătorului ei soț, să-i șoptească blind că pielea mamei lui a fost roșie și că era numită Ciuta tetonilor.

Tachechana sărută buzele copilului, apoi se retrase în colțul cel mai îndepărtat al încăperii. Își trase peste cap veșmîntul ei ușor de pînză și se așeză, în semn de umilință, de-a dreptul pe pămînt. Toate eforturile făcute de Inez și de Ellen pentru a-i atrage atenția asupra lor rămaseră fără rezultat. Ea nu auzi nici chemările lor îmbietoare și nu simți nici atingerile lor prietenoase. Vocea i se ridică o dată sau de două ori într-un fel de melodie jalnică, dar nu atinse nici o clipă intensitatea aceea caracteristică muzicii sălbaticilor. Și rămase așa ore în șir, în timp ce în afara cortului se petreceau fapte care schimbă nu numai cursul vieții ei, dar înrîuriră adînc și pentru totdeauna însăși soarta tribului rătăcitor al tetonilor.

XXVII

Nu-s hoț : cu cinstea și cu binele duc casă bună. Închide ușa, să nu între hoții : n-am trăit cu hoții și nici n-am pungășit pe cineva vreodată : Închide ușa, rogu-te.

(Shakespeare)

Mahtoree se întâlnește chiar în ușa locuinței sale cu Ishmael, Abiram și Esther. Și, din prima privire aruncată pe fața gravă și amenințătoare a colonistului, vicleanul teton își dădu seama că perfidul armistițiu, pe care-l încheiase cu nerozii aceștia numai datorită inteligenței lui superioare, e în primejdie de a lua sfârșit.

— Ascultă, bătrână barbă-sură, spuse Ishmael punînd mîna pe *trapper* și învîrtindu-l ca pe-o jucărie, am obosit să tot vorbesc cu degetele în loc de limbă ; așa c-o să-mi ții loc de tălmăci și-o să-mi treci cuvintele în indiana asta fără cap și fără coadă și asta fără să-ți pese prea mult dacă stomacul acestei piei roșii le va putea mistui ori ba.

— Dă-i drumul, prietene, răspunse liniștit *trapper*-ul, le voi preda așa cum le voi primi.

— Prietene ! repetă colonistul, uitîndu-se la bătrîn într-un fel care nu se putea defini. Nu mai mult decît un cuvînt. Spune-î hoțului ăsta de indian c-am venit să-mi cer drepturile căpătate cînd am încheiat tîrgul la piccioarele stîncii.

După ce *trapper*-ul traduse cuvintele acestea în limba indienilor sioux, Mahtoree întrebă cu un aer plin de nedumerire :

— Fratelui meu i-e frig ? Piei de bivoli se găesc din belşug. I-e foame ? Îmi voi trimite tinerii să-i care vînatul în locuinţa lui.

Colonistul îşi ridică pumnul în semn de ameninţare şi izbi cu violenţă în palma-i deschisă, întărind în felul acesta hotărîrile luate, apoi răspunse :

— Spune-i mincinosului ăstula netrebnic că n-am venit aici ca un cerşetor ca să culeg oasele aruncate de el, ci ca un cetăţean liber, care-şi cere drepturile ; şi le va căpăta. Şi, mai mult decît atîta, spune-i că cer, de asemenea, ca şi tu, păcătos nenorocit, să fii judecat. Căci nu-i nici un fel de înşelăciune la mijloc. Prizoniera mea, nepoata mea şi cu tine : vă cer pe toţi trei din miinile lui, ca urmare a jurămîntului schimbat între noi.

Bătrînul rămase neclintit, apoi zîmbi într-un fel cît se poate de ciudat. În cele din urmă răspunse :

— Prietene colonist, ceri ceea ce puţini oameni ar îndrăzni să ceară. Căci mai înainte de asta ar trebui să smulgi limba din gura tetonului, iar apoi inima din piept.

— Puţin îl priveşte pe Ishmael Bush cine şi de ce va fi păgubit atunci cînd îşi cere ceea ce i se cuvine. Dar spune lucrurile astea în limba lor, iar cînd vei pomeni de tine, fă un semn aşa ca să-l poată înţelege şi-un alb, şi-atunci o să fiu sigur că nu-i nici o păcăleală la mijloc.

Trapper-ul rîse în felul lui ciudat, neauzit aproape, rosti cîteva cuvinte pentru sine, apoi i se adresă căpeteniei tetone :

— Mahtoree să-şi deschidă bine urechile, spuse, căci or să intre în ele cuvinte mari. Prietenul său, cuţitul-lung, vine cu mîna goală şi spune că tetonul trebuie să i-o umple.

— Uff ! Mahtoree e un şef bogat. El e stăpînitorul pre-riilor.

— Trebuie să i-o dea pe Păr-negru !

Sprîncenele căpeteniei indiene se încruntară înspăimîntător, dar aducîndu-şi aminte de planurile pe care le

urmărea în momentul acela, răspunse cu dibăcie, zîmbind prefăcut :

— O fată e ceva prea ușor pentru mîna unui om așa de viteaz. I-o voi umple cu bivoli.

— El spune că are nevoie și de Păr-luminos, căci în vinele acesteia curge sînge din sîngele lui.

— Ea va fi soția lui Mahtoree ; și cuțitul-lung va fi atunci tatăl unui șef.

— Și de mine, de asemenea, continuă *trapper*-ul, făcînd unul din semnele acelea grăitoare prin care băștinășii își împărtășesc ideile la fel de ușor ca și prin viu grai ; în același timp se întoarse și către Ishmael, ca acesta să vadă că s-a purtat cît se poate de cinstit cu el. — Cere un *trapper* nefericit și lipsit de vlagă.

Tetonul înlănțui grumazul bătrînului cu un aer de mare afecțiune înainte de-a răspunde la cea de a treia și ultima cerere.

— Prietenul meu e bătrîn, spuse el, și nu poate călători departe. El va rămîne cu tetonii, ca aceștia să deprindă înțelepciunea din vorbele sale. Care sioux vorbește așa cum vorbește tatăl meu ? Nu, cuvintele sale să fie foarte blînde, dar cît se poate de limpezi. Mahtoree va da piei și bivoli. Va da tinerilor fetelor-palide neveste, dar nu poate da pe nimeni care trăiește chiar în locuința lui.

Și, mulțumit de răspunsul dat lui Ishmael, șeful teton porni spre sfetnicii săi, care îl așteptau ; apoi se întoarse pe neașteptate, îl întrerupse pe *trapper*, căci acesta începuse să-i traducă spusele colonistului, și adăugă :

— Spune-i Marelui-Buffalo (unul din numele cu care îl și botezaseră tetonii pe Ishmael) că Mahtoree are mîinile veșnic deschise. Iată, continuă el, arătînd spre fața aspră și plină de zbîrcituri a lui Esther, care asculta cu atenție, soția lui e prea bătrînă pentru un șef așa de mare. S-o dea afară din casa lui. Mahtoree îl iubește ca pe-un frate. El este fratele lui. Și va avea pe cea mai

tină ră soție a tetonului. Tachechana, cea mai mîndră din fetele tetone, îi va pregăti vinatul, și mulți viteji îl vor privi cu ochi plini de pizmă. Iată : un dakota e mărinimos!

Răceala cu care făcu tetonul asemenea îndrăzneată propunere îl puse în încurcătură pînă și pe încercatul *trapper*. Se uită cu nemărginită uimire după făptura indianului ce se îndepărta, fără să caute măcar să și-o ascundă ; și numai cînd șeful se pierdu în mulțimea războinicilor, care-l așteptau cu răbdarea lor caracteristică să se reîntoarcă, începu să tălmăcească vorbele lui Mahtoree :

— Șeful tetonilor a vorbit foarte limpede, urmă atunci bătrînul, nu ți-o va înapoia pe doamna asupra căreia, Dumnezeu știe bine, n-ai nici un drept în afară de dreptul pe care-l are lupul asupra mielului. Și nu-ți va înapoia nici copila căreia-i spui nepoată ; în privința asta, recunosc că nu sînt sigur dacă dreptatea e de partea lui. Și, mai mult decît atîta, Mahtoree se împotrivește cu toată tăria și cererii tale în ceea ce mă privește, și cred c-a luat o hotărîre foarte înțeleaptă, deși sînt un om nefolositor ; și cred că a chibzuit cu înțelepciune, înțelegînd că am pricini bine întemeiate ca să nu mă bucur o călătorie atît de lungă în tovărășia voastră. Îți face însă o propunere, pe care sînt silit să ți-o aduc la cunoștință. Tetonul spune, prin mijlocirea mea, care nu sînt decît o unealtă a gurii lui, ceea ce înseamnă că nu sînt răspunzător de păcatul ce se ascunde în vorbele mele ; tetonul spune, zic, că această vrednică femeie a trecut de vîrsta frumuseții și că ai toată dreptatea să ți se urască alături de ea. Așa că te sfătuiește s-o alungi, și atunci cînd locuința ta va fi goală, el îți va trimite în locul ei pe propria lui favorită, pe „Ciuta“, cum îi spun indienii sioux. Vezi, așadar, că tetonul, deși vrea să păstreze ceea ce-i al tău, e gata să te despăgubească.

Ishmael ascultă răspunsul dat de Mahtoree la feluritele lui cereri cu indignarea aceea specifică firilor domoale, care ajung însă, treptat-treptat, în culmea miniei. Se

prefăcu însă că-i vine să rîdă la gîndul de-a o schimba pe Esther a lui cea mult încercată cu tînăra Tachechana, cu toate că vocea îi era spartă și nefirească din pricina sfortării de a-și ascunde minia. Dar Esther era departe de-a primi asemenea propunere cu aceeași nepăsare. Așa că izbucni, ridicîndu-și vocea pînă la nota ei cea mai de sus și trăgîndu-și răsufierea ca un om care fusese în mare primejdie de-a fi strangulat :

— Asta-i bună ! Cine-i dă dreptul unui indian să facă și să desfacă drepturile unei soții luată cu cununie ? Își închipuie c-o femeie e un animal din prerie, și că poate fi gonită din sat cu cîinii și cu carabina ? Să poftească în fața mea cea mai vrednică *squaw*¹ și să se laude cu ceea ce-a făcut ; și care-mi poate arăta atîția copii cîți am eu ? Hoțomanul ăsta de indian e un despot nelegiuit, un tîlhar nerușinat, sînt sigură de asta. Ar vrea să poruncească și străinilor așa cum le poruncește supușilor. O femeie cinstită nu prețuiește în ochii lui mai mult ca o coadă de mătură. Iar tu, Ishmael Bush, tată a șapte flăcăi și a atîtor fete frumoase, încearcă numai și deschide gura ! Ți-ai putea dezonora oare familia devenind părintele unui neam de bastarzi ? Diavolul te-a ispitit de multe ori, omule, dar nu ți-a pus niciodată în fața ochilor o capcană așa de ademenitoare ca asta. Întoarce-te lîngă copiii tăi, prietene ; întoarce-te lîngă ei și adu-ți aminte că nu ești un urs rătăcitor, ci un creștin, și mulțumește lui Dumnezeu că-mi ești soț legiuit !

Înțeleptul *trapper* prevăzuse revolta lui Esther. Nu-i fusese greu să-și dea seama că sîngele i se va înfierbînta la auzul propunerii nerușinate a lui Mahtoree, așa că profită de furtuna care izbucnise și se retrase tiptil, punîndu-se la adăpost măcar de furia lui Ishmael, mai puțin aprins dar mult mai primejdios. Colonistul ceruse ceea ce i se cuvenea cu hotărîrea neclintită de a căpăta

¹ Femeie.

ceea ce ceruse, dar fu abătut din drum, ca atîția alți soți de altfel, de torentul acesta de minie ; și pentru a potoli gelozia soției sale, care semăna cu o ursoaică ce-și apără puii, se arată gata să se îndepărteze de casa unde știa că se află nevinovata pricină a izbucnirii ei pătimașe.

— Să poftească destrăbălata aceea arămie aici și să-și arate frumusețea dinaintea unei femei care-a auzit bătînd clopotele atîtor biserici și care-a văzut cîtă putere are virtutea cea adevărată, strigă Esther vînturîndu-și triumfătoare minile, în timp ce-i împingea pe Ishmael și pe Abiram spre tabără, ca și cum ar fi fost doi băiețași chiu-langii. Sînt sigură, sînt sigură că se află pe-aici cineva care-ar dezvăța-o repede de lucrurile astea. Nici prin gînd să nu vă treacă să mai zăboviți prin locurile astea, prieteni ; nici prin gînd să nu vă treacă să ațipiți într-o tabără în care diavolul umblă ca la el acasă, asemenea unui domn și stăpînitor. Ei, Abner, Enoch, Jesse, unde v-ați băgat ? Puneți-vă pe treabă, puneți-vă pe treabă ; dacă omul ăsta așa de slab de inger cum e tatăl vostru va minca și va mai bea prin locurile astea, va fi otrăvit de viclenia pieilor roșii. Nu că mi-ar păsa de cine mi-ar lua locul meu în ziua în care va scăpa, după lege, de îndatoririle lui de soț ; dar, Ishmael, eu n-aș fi crezut niciodată că ție, care ai avut o femeie cu pielea albă, îți va face plăcere să te uiți la o nerușinată cu pielea arămie ; căci nimeni nu se poate îndoi că are pielea arămie, iar că e și nerușinată, nu mai încape nici o îndoială.

În fața acestei izbucniri, încercatul soț nu fu în stare să se împotrivească decît cu o slabă exclamație prin care căuta să-și dovedească nevinovăția. Furia femeii nu putu fi însă potolită. Era surdă la orice în afară de propria ei voce, așa că nu mai auzi altceva decît ordinul de plecare.

Colonistul își adună toate vitele și-și încarcă toate căruțele ca mijloc de precauție, înainte de-a lua și cele din urmă măsuri pe care le plănuiise. Așa că Esther își văzu dorințele împlinite. Băieții se uitau unii la alții

văzind cît de tare își pierduse cumpătul mama lor, deși nu se prea sinchiseau de un lucru care se repetase de nenumărate ori de-a lungul vieții lor plină de încercări. La ordinul dat de Ishmael, corturile fură încărcate și ele în vehicule, ca un fel de demonstrație a lipsei de încredere pe care o încercau față de foștii lor aliați, apoi convoiul părăsi locul în felul lui obișnuit, fără zgomot și fără grabă.

Și cum un grup de tineri bine înarmați apărau cele din urmă vehicule din convoi, indienii sioux se uitau cum pleacă fără să dea nici cel mai neînsemnat semn de mirare sau de minie. Sălbaticii, ca și tigrul, își atacă foarte rar dușmanii în clipele cînd aceștia se așteaptă să fie atacați; iar dacă războinicii tetoni s-ar fi gîndit totuși la un eventual atac, apoi se gîndeau la el în felul acela liniștit și răbdător cu care felinele pîndesc clipa de neatenție a victimelor lor viitoare. Gîndurile lui Mahtoree erau însă de nepătruns. Poate că se simțea mulțumit c-a scăpat atît de ușor de niște oameni care ridicau pretenții nespuse de supărătoare; poate că era în așteptarea unui moment ceva mai prielnic pentru a-și desfășura forțele; sau poate că-l frămîntau gînduri mai grave, așa că nu avea timp să se îngrijească și de altceva.

Deși se părea că Ishmael și-a părăsit tabăra îndemnat de minia soției sale, nici prin minte nu-i trecea să renunțe la țelul pe care-l urmărea. Convoiul merse de-a lungul rîului cam o milă, apoi se opri pe povîrnișul țărîmului celui mai înalt. Ajuns acolo, își ridică din nou corturile, dezhamă animalele și trimise vitele la păscut; făcu adică toate pregătirile pentru a petrece noaptea pe loc, și asta cu aceeași nepăsare și chibzuială de totdeauna, ca și cum nu i-ar fi provocat printr-o jîgnire atît de adîncă pe primejdioșii săi vecini.

În timpul acesta, tetonii erau preocupați de lucruri care-i interesau mult mai mult decît plecarea lui Ishmael. Din clipa în care li se adusese la cunoștință că șeful lor se întoarce din expediție cu mult temutul și uritul con-

ducător al dușmanilor lor, în tabăra indienilor se iscase o bucurie sălbatică. Și după puține ceasuri, bătrinele tribului începură să umble din locuință în locuință pentru a-i ațîța pe războinici la acte de cruzime. Unuia îi vorbeau despre un fiu al cărui scalp se usca la furnul unui cort pawnee. Altuia îi numărau propriile lui cicatrice, nenorocirile și umilințele. Unui al treilea îi aduceau aminte de pieile și de caii pe care-i pierduse ; iar pe un al patrulea îl îndemnau la răzbunare, punîndu-i cine știe ce întrebare plină de tilc, în legătură cu vreo întîmplare de unde se știa că acesta ieșise destul de păgubit.

Așa că bărbații, întăriți din cale-afară, se strînseră cu toții, după cum am văzut mai sus, deși nici unul nu știa pînă unde va merge cu răzbunarea. Fură rostite felurite păreri despre cum ar trebui executați prizonierii, dar Mahtorce puse capăt oricăror vorbe de acest fel, căci voia să-și dea seama în ce măsură ar putea sluji asemenea propuneri țelurilor sale. Pînă atunci consfătuirea avusese mai mult un caracter introductiv, căci fiecare căpetenie urmărea să găsească un număr cît mai mare de partizani, pentru a-i susține părerea atunci cînd pricina aceasta atît de tulburătoare ar fi ajuns în fața unui sfat cu mai mare greutate. În cele din urmă clipa mult așteptată sosi, iar pregătirile pentru ținerea marelui sfat se făcură cu o solemnitate la fel de mare ca și interesul iscat de evenimentul acesta.

Cu un rafinament al cruzimii de care nimeni în afară de un sioux n-ar fi fost în stare, locul ales pentru ținerea sfatului-fu fixat foarte aproape de stîlpul unde se aflau prizonierii. Middleton și Paul fură aduși, așa legați cum se aflau, și așezați la picioarele căpeteniei pawnee ; apoi indienii sioux începură să-și ocupe locurile potrivit rangului. Războinic după războinic se apropia și se așeza în cerc cu un aer atît de preocupat, de parcă fiecare din ei ar fi fost investit și cu divina însușire a iertării. Pentru trei sau patru dintre căpeteniile mai de

seamă fu oprit un loc anume ; iar cîteva din femeile mai virstnice, peste care anii, greutățile vieții și patimile nedomolite ce le încercaseră lăsaseră urme adînci, intrară în cercul din mijloc ; cruzimea, niciodată pe deplin ogoită, le făcea cutezătoare, dar scuza lor era vîrsta și neclintita dragoste față de trib.

Toată lumea, în afară de șefii de care am pomenit, se afla adunată pentru sfat. Căpeteniile apărură și ele după scurt timp, nutrind fiecare speranța că va învinge propriul său punct de vedere ; pentru că, deși Mahtoree avea o înriurare covîrșitoare asupra supușilor săi, n-ar fi putut să-și păstreze puterea dacă uneori n-ar fi ținut seama de dorințele acestora și nu le-ar fi făcut pe plac. Iar cînd, în cele din urmă, aceste personaje importante intrară și ele în cerc, privirile crîncene și sprincenele lor încruntate arătau destul de limpede că sînt nemulțumiți. În ochii lui Mahtoree se citea mereu altceva ; uneori scînteiau scurt, și atunci îi trădau impulsurile, alteori își recăpătau hotărîrea aceea rece, mult mai potrivită unui șef în plin consiliu. Luă loc cu simplitatea calculată a unui demagog, deși căutătura ascuțită cu care îmbrățișă numaidecît întreaga adunare, ce păstra cea mai desăvîrșită tăcere, vădea mai curînd firea unui tiran.

Și cînd toată lumea intră în cerc, un războinic bătrîn aprinse marea pipă a tribului și suflă fumul către cele patru zări. Iar după ce aduse ofranda aceasta prin care se cerea ocrotirea spiritelor binevoitoare, întinse pipa la Mahtoree ; acesta, cu prefăcută umilință, i-o trecu uneia din căpeteniile mai în vîrstă de lîngă el. Și, după ce pipa aducătoare de gînduri bune trecu pe la toată lumea, urmă un răstimp de tăcere adîncă ; părea că nimeni dintre cei de față nu se gîndea decît la ceea ce era de datoria lor să hotărască. Apoi se ridică un indian bătrîn și vorbi după cum urmează :

— Vulturul de la căderile fluviului fără sfîrșit era în ou, căci multe zăpezi au căzut după ce mîna mea a lovit

cel dinții pawnee. Dar ceea ce spune acum limba mea, ochii mei au văzut. Bohrecheena e foarte bătrîn. Dea-lurile au stat mai multă vreme pe locurile lor decît el în propriul lui trib, iar riurile au fost pline și seci înainte de-a se fi născut el ; dar unde se află indianul sioux care să cunoască mai multe lucruri decît el ? Ceea ce va spune el, ceilalți vor auzi. Dacă parte din cuvintele lui vor cădea la pămînt, ei le vor ridica și le vor ține la urechile lor. Dacă unele vor fi suflate de vînt, tinerii mei, care sînt foarte ageri, le vor prinde. Și acum, ascultați ! De cînd curg apele și cresc arborii, indienii sioux i-au găsit pe indienii pawnee pe poteca războiului. Și așa cum iubește puma antilopa, tot așa își iubește și un dakota dușmanul. Cînd lupul întîlnește o ciută, se culcă oare și doarme ? Cînd pantera zărește căprioara la izvor, închide oare ochii ? Voi știți că nu face astfel. Și pantera bea, dar bea sînge ! Un sioux e o panteră care se aruncă asupra prăzii ; un pawnee e o căprioară care tremură. Copiii mei să mă asculte. Căci vor găsi cuvintele mele pline de înțelepciune. Am spus !

De pe buzele tuturor supușilor lui Mahtoree țîșni o guturală exclamație de simpatie la auzul sfatului pe care-l rostise gura unuia dintre cei mai vîrstnici războinici ai tribului. Indienii sioux, a căror dragoste de răzbunare, sentiment adînc înrădăcinat în ei, alcătuia una dintre cele mai de seamă însușiri ale firii lor, simțiră o mare mulțumire auzind acele aluzii metaforice, iar Mahtoree văzu în reacția aceasta un semn cît se poate de bun pentru împlinirea propriilor lui planuri. Dar războinicii, care păreau a fi de partea prietenului său, nu alcătuiau încă majoritatea. După cuvintele primului vorbitor urmă o pauză destul de lungă, după cum cerea și eticheta, pentru ca fiecare să poată chibzui cu toată seriozitatea asupra propriilor sale simțăminte și păreri ; apoi se ridică alt vorbitor, care respingea de obicei propunerile celui dinții. Acesta al doilea orator, deși trecuse de prima jumătate

a vieții, era foarte tânăr în comparație cu cel care vorbise înaintea lui. Simți numaidecît că lucrul acesta i-ar putea dăuna și încercă să-și facă uitată lipsa anilor printr-un prisos de umilință.

— Sînt doar un copil, începu el și se uită pe furiș de jur împrejur, ca să vadă cum e primită asemenea mărturisire, căci faima lui de om chibzuit și curajos era cunoscută de tot tribul. Iar dacă creștetul meu e sur, asta nu s-a întîmplat din pricină c-aș fi bătrîn. Parte din zăpezile care-au trecut peste el în timp ce dormeam pe cîmpul de luptă au înghețat acolo unde-au căzut, iar soarele din apropierea așezămintelor osagilor n-a fost destul de fierbinte pentru a le topi. Din mulțime se ridică un murmur de admirație, ca un prinos adus isprăvilor pe care vorbitorul le amintise cu atîta dibăcie. Atunci oratorul se opri, plin de modestie, ca manifestarea aceasta de simpatie să se mai domolească, după care continuă cu o energie din ce în ce mai mare, ca și cînd laudele i-ar fi dat curaj : Dar ochii unui om tânăr și viteaz sînt buni. El poate vedea departe ; e un linx. Uitați-vă bine la mine. Mă voi întoarce cu spatele, ca să mă puteți vedea din toate părțile. Și acum știți că vă sînt prieten, pentru că vedeți o parte pe care n-a văzut-o niciodată vreun pawnee. Iar acum priviți-mi și fața ; nu e icatricea asta, căci ochii voștri nu vor pătrunde niciodată în sufletul meu prin ea, căci ea nu-i decît o gaură tăiată de un konza. Dar pe fața mea se află și o deschizătură făcută de însuși Wahcondah, prin care veți putea privi în sufletul meu. Ce sînt eu ? Un dakota și pe dinăuntru și pe dinafară. Voi știți bine asta, așa că ascultați-mă. Sîngele tuturor creaturilor din prerie e roșu. Cine poate deosebi locul în care a fost doborît un pawnee de acela unde tinerii mei au răpus un bizon ? Au aceeași culoare. Stăpinul vieții i-a creat unii pentru alții. I-a făcut asemenea. Dar va mai crește oare iarbă verde acolo unde va fi ucisă o față-palidă ? Tinerii mei nu trebuie să creadă că tribul lor e atît de mare încît nu va

simți lipsa unuia din războinicii săi. Căci el îi strigă adesea și se întreabă : „Unde sînt fiii mei ?“ Iar dacă îi va lipsi unul, va trimite să fie căutat în prerie. Și va spune iscoadelor lor să se ducă la indienii sioux și să-l caute acolo. Fraților, oamenii albi nu-s nebuni. În mijlocul nostru se află acum unul din vracii lor cei mari ; cine poate spune cît de tare e glasul lui sau cît de lung îi e brațul ?...

Cuvîntarea oratorului, care începuse să pătrundă în miezul subiectului, fu întreruptă brusc de nerăbdătorul Mahtoree ; acesta se sculă pe neașteptate și, cu o voce de stăpîn ce-i disprețuiește oarecum pe ceilalți, rosti pe un ton mușcător :

— Tinerii mei să aducă Spiritul-rău al fețelor-palide înaintea consiliului. Fratele meu îl va vedea pe vracii cu ochii lui.

După întreruperea această neobișnuită, se lăsă o tăcere de moarte. Căci asta nu însemna numai o gravă jignire adusă etichetei, dar ordinul dat de Mahtoree părea să înfrunte puterea necunoscută a unei ființe misterioase, și puțini indieni, avînd în vedere superstițiile în care erau crescuți, aveau îndrăzneala s-o privească în față. Cu toate acestea, indienii dădură ascultare șefului, și Obed fu scos din încăperea în care se afla și urcat pe Asinus cu o pompă deosebită, deși intenția lui Mahtoree era să-și bată joc de el. Iar atunci cînd ajunse în fața adunării și intră în cerc, Obed se uită cu atenție de jur împrejur, pentru a-și afla soarta de pe fețele întunecate ale indienilor.

Adevărul este că aerul și echipamentul naturalistului ar fi trezit uimirea oricui și în orice loc. Capul îi fusese ras cu mare grijă, după obiceiul indienilor sioux. Din părul lui bogat nu-i mai rămăsese decît o elegantă suviță de scalp care, dacă i s-ar fi cerut și lui părerea, ar fi fost rasă și ea ; și avînd în vedere anotimpul friguros în care se aflau, lucrul acesta era tare neplăcut. Pe căpățîna goală fuseseră întinse straturi groase de vopsea, iar în jurul ochilor și gurii se vedeau diferite desene

fanteziste ; ele dădeau expresiei vioaie a doctorului un aer de viclenie scâpărătoare, iar înfățișării lui dogmatice ceva din ferocitatea unui vrăjitor. Fusesse despuiat, de la briu în sus, de toate veșmintele, iar în locul lor i se dăduse o tunică din piele de căprioară, plină de desene fantastice, care-l ferea în oarecare măsură de frig. Și pentru a-și bate joc de cercetările întreprinse de el, îi prinseseră, de unica șuviță de păr din virful capului, de urechi și de alte părți ale corpului, fel de fel de lighioane, cum ar fi broaște, șopirle, fluturi și altele, așa cum le preparase însuși doctorul, pentru a împodobi, într-un viitor ceva mai blînd, cabinetul său de lucru. Dacă la efectul produs de aceste ciudate anexe ale costumului adăugăm și căutătura lui plină de îndoială și gravitate, ne putem da seama că nimeni nu se mai îndoia de puterile supranaturale ale onorabilului Obed, mai ales că acesta încerca să-și mențină demnitatea personală neștirbită, deși se simțea foarte umilit, căci avea convingerea că e victima unui sacrificiu păgîn ; așa că cititorul își va putea imagina cu destulă ușurință venerația pe care-o iscă apariția lui în mijlocul unor oameni pregătiți mai dinainte să-l adore, căci îl luau drept emisar al Spiritului răului.

Weucha îl duse pe Asinus drept în mijlocul adunării și, lăsîndu-l acolo împreună cu stăpînul său, fiindcă picioarele naturalistului erau legate de animal în așa fel că cele două corpuri păreau contopite într-unul singur, se întoarse la locul lui ; se uita însă la vrăjitor plin de uimire și de admirație, sentimente foarte potrivite cu întunericul care domnea în mintea sa.

Mirarea părea însă să fi cuprins nu numai pe spectatori, dar și pe naturalist. Dacă tetonii contemplau misterioasele attribute ale vrăjitorului cu teamă și cu venerație, doctorul privea în jurul său cu o privire în care se puteau citi aceleași sentimente, cu toate că-i era o frică nemaipomenită. Oriunde s-ar fi uitat, ochii lui nu întâlneau decît fețe întunecate, sălbatice și împietrite ; și

pe pe niciuna nu putu culege măcar o singură privire de simpatie sau de compătimire. În cele din urmă dădu de figura gravă și cinstită a *trapper*-ului ; acesta stătea la marginea cercului, cu Hector la picioare, rezemat în arma care i se dăduse înapoi, căci indienii sioux socoteau că li-e prieten.

— Venerabile vînător sau *trapper*, spuse prea nefericitul Obed. Sînt foarte mulțumit că te întîlnesc din nou. Mi-e teamă că prețiosul timp care mi-a fost destinat pentru a completa marea mea operă se apropie de un sfîrșit prematur, și aș fi fericit să-ți pot comunica unele lucruri, căci, deși nu ești un adept al științei, posezi cîte ceva din cunoștințele pe care civilizația le împarte pînă și celor mai neînsemnați supuși ai ei. Nu există îndoială că multe societăți științifice ale lumii vor face cercetări în ceea ce privește moartea mea și poate că vor trimite și cîteva expediții în regiunile acestea, pentru a căpăta lămuririle necesare. Mă consider fericit că se află de față și un om care vorbește limba mea maternă, pentru a păstra amintirea sfîrșitului meu. Vei spune că după o viață bine folosită și acoperită de glorie, am murit ca un martir al științei și ca o victimă a întunericului care mai domnește încă în mintea unor anumiți oameni. Sper să fiu deosebit de calm și de firesc în aceste ultime clipe ale mele, așa că vei adăuga și unele amănunte privitoare la tăria suflotească și la demnitatea scolastică cu care am înfruntat moartea, căci acestea i-ar putea încuraja pe cei ce vor veni după mine. Iar acum, prietene *trapper*, din datoria ce o am față de natura umană, voi termina prin a te întreba dacă nu mai am, într-adevăr, nici o speranță ; sau dacă mai există încă mijlocul ca atîtea informații prețioase să fie salvate din gheara ignoranței și să fie păstrate pentru paginile istoriei științelor naturii.

Bătrînul ascultă cu toată atenția cuvintele doctorului și păru să chibzuiască adînc înainte de a se hotărî să răspundă.

— Eu cred, prietene doctor, răspunse el cu gravitate, că viața și moartea ta stau în mâinile Providenței. În ceea ce mă privește, eu nu văd prea mare deosebire dacă mori acum sau mai târziu, căci asta e un lucru care nu te privește decît pe tine.

— Crezi că prăbușirea pietrii unghiulare a edificiului învățămîntului e un fapt care-ar putea lăsa indiferenți pe contemporani sau pe cei ce vor veni după noi ? îl întrerupse cu violență Obed, sufocîndu-se de indignare. În afară de asta, adăugă el cu glas muștrător, interesul pe care-l are cineva ca să-și salveze viața nu poate fi trecut în nici un caz cu vederea, cu toate că acest interes poate fi eclipsat de devotamentul față de unele idei mai generale și mai filantropice.

— Ceea ce-aș vrea să spun ar fi asta, reluă *trapper*-ul, departe de-a înțelege toate subtilitățile cu care naturalistul găsea de cuviință să-și împodobească vorbirea : nu e decît o singură naștere și o singură moarte pentru toate viețuitoarele, fie că e vorba de un ciine sau de o căprioară, de o piele roșie sau de un alb. Căci și moartea și viața se află în mâinile Domnului, și e mare nelegiuire să încerci a împiedica nașterea sau a grăbi moartea cuiva. Dar nu vreau să spun că nu s-ar putea face ceva pentru a amîna cea din urmă clipă măcar pentru cîtva timp, căci în privința asta fiecare om își are părerea lui, judecînd după cît de departe vrea să meargă și după cîte vrea să îndure. Multe ierni friguroase și veri calde au trecut în timp ce eu mă întorceam pe o parte și pe alta pentru a adăuga, încă o oră vieții mele, care numără optzeci de ani. În ceea ce mă privește, eu sînt gata să răspund „prezent“ ca un soldat la apelul de seară. După judecata mea, politica șefului sioux va face ca mulțimea să vă sacrifice pe toți. Iar eu nu pun nici un fel de temei pe prietenia care mi-o arată ; așa că întrebarea e dacă voi sinteți gata pentru asemenea călătorie, iar dacă sinteți gata, n-ar fi mai bine să porniți la drum numaidecît ? În caz că mi s-ar cere

părerea, aş spune că viaţa ţi-a fost neprihănită, cînd stai să te gîndeşti cîte nelegiuiri ai fi putut face ; dar cîntea mă sileşte să adaug că nu cred să fi săvîrşit ceva care să poată fi trecut în registrele cele mari.

Obed întoarse o privire tristă spre faţa calmă a bătrînului, în timp ce acesta-i dădea lămuririle cerute în cuvinte ce nu prevesteau nimic bun ; apoi îşi dresе vocea pentru a-şi ascunde deznădejdea, deşi mai păstra urme din mîndria aceea care rareori părăseşte cu totul viaţa natură umană, chiar atunci cînd trece prin cele mai grele încercări.

— Cred, venerabile vinător, răspunse el, că studiind problema sub toate aspectele şi considerînd că teoria dumitale e justă, cel mai bun lucru ar fi să tragem totuşi concluzia că nu mă simt pregătît pentru o plecare aşa de grabnică şi că, în consecinţă, ar trebui luate unele măsuri de precauţie.

— Dacă lucrurile stau aşa, răspunse prevăzător *trapper*-ul, voi face pentru tine întocmai cum aş face şi pentru mine, cu toate că timpul a început să se grăbească în ceea ce te priveşte ; aşa că te sfătuiesc să fii cu ochii în patru, căci s-ar putea să-ţi auzi numele într-un moment la fel de neprielnic ca şi cel de-acuma.

Cu aceste cuvinte prieteneşti şi înţelegătoare, bătrînul se întoarse din nou în cerc, oprindu-se acolo unde stătuse şi mai înainte ; apoi începu să chibzuiască asupra felului în care va trebui să se poarte de-acum înainte ; făcu asta cu un ciudat amestec de hotărîre şi de resemnare, amestec care-şi avea obîrşia în obiceiurile şi în umilinţa lui, căci toate acestea se îmbinaseră în aşa fel, încît dăduseră naştere unui caracter ce reunea în chip straniu un prisos de energie şi cea mai deplină supunere.

XXVIII

*În Smithfield fi-va arsă vrăjitoarea ;
Iar voi, tustrei, veți fi urcați în ștreang.
(Shakespeare)*

Răbdători ca totdeauna, indienii sioux așteptară să se termine convorbirea de care am pomenit. Cea mai mare parte din ei se înfrînaseră din pricina venerației cu care priveau misterioasa persoană a lui Obed, în timp ce parte din căpeteniile mai luminate profitară cu multă bucurie de răgazul acesta, pentru a-și orîndui ideile în vederea luptei ce avea să înceapă peste puțin. Mahtoree, care nu încercase nici unul din sentimentele ce însuflețeau cele două grupuri, era mulțumit că-i poate arăta *trapper*-ului cât de multe lucruri îi îngăduie, și asta numai pentru a-i face plăcere ; iar cînd bătrînul termină de vorbit, privirea lui Mahtoree îi reaminti din plin lucrul acesta. Urmă apoi un răstimp de tăcere adîncă. După aceea, Mahtoree se sculă în picioare, pregătindu-se să vorbească. Își luă chiar de la început o atitudine plină de demnitate, aruncînd asupra întregii adunări căutătura lui fermă și severă. Dar expresia ochilor i se schimba pe măsură ce întîlnea fețele, atît de diferite, ale partizanilor și ale celor care-i stăteau împotriva. Privirea lui n-avea nimic amenințător cînd se opri asupra celor dintîi ; potriv-

nicilor însă, părea să le aducă aminte că e foarte primejdios să înfrunte dorințele unui șef atît de puternic.

Cu toată trufia și încrederea pe care-o avea în propria lui forță, înțelepciunea și viclenia, aceste două însușiri de căpetenie ale oricărui teton, nu-l părăsiră nici o clipă ; căci, după ce-și aruncă provocarea în fața întregului trib, chipul lui deveni ceva mai prietenos, iar ochii mai puțini minioși. Abia în clipa aceea i se auzi glasul, în mijlocul unei tăceri de moarte, glas pe care și-l modulă după caracterul imaginilor folosite și după cerințele artei oratorice.

— Ce este un sioux ? începu șeful, plin de înțelepciune, este mai-marele preriilor și stăpînul tuturor animalelor care trăiesc în prerie. Peștii din râurile cu apă tulbure îl cunosc și-i ascultă chemarea. La sfat e asemenea vulpii, ochii îi sînt de vultur, iar pe cîmpul de luptă ca un urs cenușiu. Căci un dakota e un bărbat ! Apoi Mahtoree se opri puțin, așteptînd ca murmurul de aprobare ce se iscă la auzul acestor vorbe măgulitoare să se stingă, după care urmă : Ce este un pawnee ? Un hoț care fură numai de la femei ; o piele roșie lipsită de vitejie ; un vînat ce-și cerșește vinatul. La sfat e asemenea veveriței, sare de la un lucru la altul ; e o bufniță care străbate preria numai după căderea nopții ; iar pe cîmpul de luptă e un elan cu picioare lungi. Un pawnee e o femeie !

Urmă o nouă pauză, în timpul căreia țîșni de pe mai multe buze un chiot de plăcere ; apoi cineva ceru ca vorbele acestea batjocoritoare să-i fie tălmăcite și lui Inimă-Tare ținta mușcătorului lor dispreț. Mahtoree îi făcu *trapper*-ului un semn din ochi și acesta se supuse. Inimă-Tare ascultă cu gravitate, apoi, ca și cum ar fi știut că momentul în care trebuia să vorbească nu sosise încă, își pironi din nou privirea asupra acelui lucru nevăzut de ceilalți. Oratorul teton îi pîndea chipul cu o expresie ce arăta cîtă ură nețîrmurită nutrea față de acea vitează căpetenie pawnee, a cărei faimă părea c-o întrece chiar și pe a lui. Și încercă o mare dezamăgire văzînd că nu

poate atinge mîndria unui ins pe care-l socotea copil încă ; apoi începu să-și ațîțe războinicii pentru a-și atinge țelul :

— Dacă pămîntul ar fi acoperit cu șobolani nefolositori, continuă el, n-ar mai fi loc pentru bivoli care dau indianului hrană și îmbrăcăminte. Dacă preriile ar fi acoperite cu indieni pawnee, n-ar mai fi loc nici pentru un singur picior de dakota. Un pawnee e un șobolan, un sioux, un bivol puternic ; așa că bivoli să-i calce pe șobolani în picioare și să-și facă loc. Fraților, v-a vorbit înainte un copil. V-a spus că părul său nu-i cenușiu, ci acoperit de zăpezi, că iarba nu va crește acolo unde va muri o față-palidă. Cunoaște el culoarea singelui unui cuțit-lung ? Nu ! Eu știu că n-o cunoaște ; nu i-a văzut niciodată culoarea. Care dakota, în afară de Mahtoree, a lovit vreodată o față-palidă ? Niciunul. Dar Mahtoree trebuie să tacă. Iar tetonii trebuie să-și închidă urechile cînd vorbește el. Scalpurile de deasupra locuinței sale au fost luate de către femei. Ele au fost luate de către Mahtoree, și el e o femeie. Gura lui e închisă ; el a așteptat sărbătorile ca să cînte laolaltă cu fetele.

Cu toate că aceste declarații atît de umilitoare stîrniră multe exclamații de reproș, șeful teton se așeză la loc, ca și cînd ar fi fost hotărît să nu mai vorbească ; dar cînd murmurele se ridicară de pretutindeni, și mult mai puternice, ceța ce ar fi făcut ca sfatul să se termine fără să se fi luat vreo hotărîre, se sculă și, schimbînd tactica, își încheie discursul printr-o chemare pătimașă și plină de minie, chemarea unui războinic pornit pe răzbumare.

— Tinerii mei să se ducă să-l caute pe Tetao, strigă el, îi vor găsi scalpul uscîndu-i-se la fumul unei locuințe pawnee. Unde-i fiul lui Bohrecheena ? Oasele lui sînt mai albe decît fețele ucigașilor. Mai doarme oare Mahhaț în culcușul lui ? Știți foarte bine că sînt multe luni de cînd a pornit spre preriile binecuvîntate. Dacă ar fi aici, ne-ar

putea spune de ce culoare a fost mîna celui care i-a luat scalpul.

Dibaciul șef teton continuă în felul acesta mai multe minute la șir ; își chema pe nume războinicii care-și găsiseră moartea în luptă cu indienii pawnee, sau în ciocnirile acelea nelegiuite ce aveau loc între indienii sioux și unele grupuri de albi foarte puțin deosebiți de ei în ceea ce privea moravurile. Iar timpul era prea scurt ca să se mai poată gîndi cineva și la lipsa de merite a celor pe care-i striga Mahtoree, căci trecea foarte repede peste numele lor ; dar pomenea despre isprăvile tuturor cu atîta dibăcie și cu un glas atît de impresionant, adînc și răscolitor, încît fiecare cuvînt roștit de el lovea cite o coardă din sufletul ascultătorilor.

Mahtoree rostea tocmai una din cele mai înaripate tirade ale sale, cînd un bărbat foarte bătrîn, care mergea cu mare greutate, păși înăuntru cerului și se opri chiar în fața vorbitorului. De îndată ce privirea lui Mahtoree căzu asupra acestui personaj neașteptat, glasul i se schimbă ; dar schimbarea aceasta era atît de imperceptibilă, că numai o ureche foarte fină sau cineva care-ar fi cunoscut îndeaproape legăturile dintre cei doi bărbați ar fi putut-o bănuî. Bătrînul se bucurase odinioară de-o faimă nemaipomenită pentru frumusețea chipului și a trupului, cit și pentru privirea de vultur căreia nu-i putea scăpa nimic. Dar acum pielea îi era zbîrcită, iar fața brăzdată de atîtea cicatrice, încît francezii din Canada îi dăduseră o poreclă cu care fuseseră cinstiți cîțiva eroi ai Franței și care fusese împămîntenită și în limba tribului sioux, căci era cea mai potrivită pentru acest viteaz al lor. La apariția lui, întreaga adunare fu străbătută de un singur murmur : *Le Belafre !* Lucrul acesta arăta nu numai prețuirea de care se bucura, dar și faptul că venirea lui acolo era socotită ca ceva neobișnuit. Dar cum nu spuse nimic și nici nu făcu vreo mișcare, murmurul de uimire se stinse ; privirile indienilor se întoarseră din

nou către Mahtoree, iar urechile lor sorbiră iarăși otrava cuvintelor lui răscolitoare.

Ar fi ușor să se urmărească felul în care se oglindea victoria lui Mahtoree pe fețele ascultătorilor. Căci nu trecu mult și în ochii întunecați ai celor mai mulți războinici tetoni străfulgeră o undă de mare cruzime și un dor aprins de răzbunare ; iar viclenele aluzii ale lui Mahtoree în legătură cu felul în care vor trebui să-și nimească dușmanii, fură urmate de un șir de strigăte puternice, ce-i încuviințau spusele. Îmbătat de succes, șeful teton își încheie cuvântarea printr-o răscolitoare chemare la mândria și vitejia tribului său, după care se așeză brusc.

În mijlocul murmurului de aprobare care salută cuvântarea aceasta atît de strălucită se auzi o voce slabă, mai mult o șoaptă ; ea se înălța încet, ca și cum ar fi ieșit din cele mai adînci ascunzișuri ale pieptului omenească, și cîștiga putere abia în clipa cînd se întîlnea cu aerul. Se făcu numaidecît tăcere, și numai atunci se văzură mișcîndu-se și buzele bătrînului.

— Ziua lui Le Balafré se apropie de sfîrșit, fură cele dintîi cuvinte care se auziră deslușit. El e asemenea unui bivol pe care nu va mai crește pînă niciodată. Și e gata oricînd să-și părăsească locuința pentru a porni în căutarea alteia, foarte departe de satele indienilor sioux ; așa că ceea ce va spune nu-l va privi pe el, ci pe cei care rămîn în urma lui. Cuvintele lui sînt asemenea fructelor de pe pom, coapte și gata pregătite pentru a fi dăruite șefilor. Multe zăpezi au căzut de cînd Le Balafré nu se mai află pe poteca luptelor. Sîngele lui a fost foarte fierbinte, dar a avut timp să se răcească. Wahcondah nu-i mai trimite de mult timp visuri războinice ; el vede că-i mult mai bine să trăiești în pace. Fraților, unul din picioarele lui a și pornit spre plaiurile fericitei vînători, iar celălalt îl va urma în curînd ; și atunci șeful cel bătrîn va căuta urmele mocasinilor tatălui său, ca nu cumva să se rătăcească, ci să fie sigur că va ajunge

în fața Stăpînului Vieții pe același drum pe care au mers și alți indieni buni. Dar după el cine va veni ? Le Balafré n-are fiu. Cel mai mare din ei a călărit pe prea mulți cai de-ai indienilor pawnee ; iar oasele celui mai tânăr au fost roase de ciinii indienilor konza ! Le Balafré a venit să caute un braț tânăr, pe care să se poată sprijini, a venit să-și găsească un fiu, ca după ce va pleca locuința lui să nu rămână goală. Tachechana, Ciuta tetonilor, e prea slabă ca să sprijine un războinic bătrîn. Ea privește înainte, nu înapoi : sufletul ei e în locuința soțului.

Bătrînul războinic vorbea liniștit, dar limpede și cu hotărîre. Cuvintele lui fură primite în tăcere ; și cu toate că mulți din șefii care făceau parte din sfatul lui Mahtoree își întoarseră privirea către acesta, nimeni n-ar fi îndrăznit să infrunte hotărîrea unui șef așa de bătrîn și viteaz ca Le Balafré, mai ales că hotărîrea aceasta respecta întocmai obiceiurile tribului. Pînă și Mahtoree dorea să afle ceea ce avea să urmeze după spusele lui Le Balafré ; și așteptă totul în liniște, deși fulgere de minie îi țîșneau din ochi ; acestea trădau tulburarea din sufletul lui cînd auzea pomenindu-se de obiceiul acesta ce ținea să-i răpească tocmai victima pe care o ura mai mult.

În timpul acesta, Le Balafré înainta cu pași înceți și anevoioși către prizonieri. Se opri apoi în fața lui Inimă-Tare cercetîndu-i îndelung statura desăvîrșită, privirea nemișcată și aeru-i mîndru. După aceea, cu un gest de autoritate, așteptă pînă ce ordinul lui fu îndeplinit, adică pînă cînd tînărul războinic fu dezlegat de stîlp și eliberat din legături. Tînărul pawnee fu adus mai aproape de ochii slabi ai bătrînului, iar acesta începu să-l cerceteze din nou.

— E bun, șopti în cele din urmă prevăzătorul bătrîn cînd își dădu seama că, deși îl cîntărise cu multă dibăcie, nu-i putuse găsi nici un cusur. E o panteră gata să sară. Vorbește oare fiul meu cu limba unui teton ?

Prin ochii lui Inimă-Tare trecu o scurtă scînteie de înțelegere, căci pricepuse cît se poate de bine întrebarea, dar era prea trufaș pentru a-și încredința gîndurile unei limbi care aparținea dușmanilor săi. Cîțiva din războinicii care se aflau în apropierea lui Le Balafré îi explicaseră bătrînului șef că prizonierul e un lup-pawnee.

— Fiul meu și-a deschis ochii pe „apele lupilor“, rosti bătrînul Le Balafré în limba acestora, dar și-i va închide la cotitura „rîului cu ape tulburi“. S-a născut pawnee și va muri dakota. Uită-te la mine ; sînt un sicomor care-a acoperit odinioară pe mulți cu umbra lui. Frunzele au căzut, iar crengile au început să se plece ; un singur vlăstar mai țîșnește din rădăcinile mele ; e o mlădiță mică de viță ce se cațără în jurul unui arbore verde încă. De multă vreme am căutat pe cineva potrivit care să crească alături de mine, iar acum l-am găsit. Le Balafré nu mai e fără fiu ; numele lui nu va mai fi dat uitării după ce va pleca. Bărbați tetoni, îl iau pe acest tînăr în locuința mea !

Și nimeni nu îndrăzni să se opună acestui drept de care se slujiseră de-atîtea ori războinici mult mai puțin însemnați decît cel de față, și ceremonialul adoptării tînărului pawnee fu urmărit într-o tăcere gravă și respectuoasă. Le Balafré îl luă de braț pe cel pe care și-l alesese drept fiu și-l conduse triumfător spre mijlocul cercului, pentru ca indienii să-i poată prețui alegerea. Mahtoree nu-și trădă prin nimic gîndurile, așteptînd un moment mai prielnic. Căpeteniile mai cu experiență își dădură seama numaidecît că e cu neputință ca cei doi faimoși conducători, care se dușmăneau de moarte de-atîta vreme, să poatră trăi liniștiți în mijlocul aceluiași trib. Personalitatea lui Le Balafré era însă atît de covîrșitoare, iar calea aleasă de el atît de sacră, încît nimeni nu îndrăzni să-l înfrunte. Pindeau totuși cu un interes din ce în ce mai mare, ascunzîndu-și neliniștea sub masca unei nepăsări desăvîrșite. Dar tînărul pawnee, interesat mai mult decît ceilalți ca planurile lui Le Balafré să izbutească,

luă o hotărîre care-i zgudui pe toți tetonii, trezindu-i din uluiala ce-i copleşise.

În timpul scenei acesteia ar fi fost foarte greu să deslușim vreun semn de emoție pe fața prizonierului. Ascultase ordinul de a fi eliberat la fel de nepăsător cum ascultase și ordinul prin care fusese legat de stîlp. Dar acum, cînd sosise clipa de-a lua o hotărîre, vorbi într-un fel ce dovedi că tăria de la care-i venise porecla nu-l părăsise nici în clipele acelea.

— Tatăl meu e foarte bătrîn, dar n-a privit încă asupra tuturor lucrurilor, spuse Inimă-Tare, cu glas ridicat, așa ca să fie auzit de toată lumea. El n-a văzut niciodată un bivol preschimbat în liliac. Și nu va vedea niciodată un pawnee care să fi ajuns sioux !

Căpetenia indienilor pawnee avea în glas o umbră de bruschete, dar și mult calm, ceea ce îi asigură pe mulți indieni că hotărîrea îi era de nestrămutat. Dar inima lui Le Balafre jinduia după un fiu și îngăduința ce stă în firea unui om de vîrsta lui nu putea da înapoi prea ușor. Frînînd izbucnirea de admirație și de triumf pe care-o iscă îndrăzneala lui Inimă-Tare, ca și noile speranțe de răzbunare ale tetonilor, bătrînul își roti privirea arzătoare de jur-împrejur și se adresă din nou fiului său adoptiv, ca și cum acesta nu i-ar fi respins propunerea :

— Foarte bine, spuse, astea sînt tocmai cuvintele pe care le folosește un viteaz pentru ca războinicii să-i poată cunoaște inima. A fost o zi în care glasul lui Le Balafre a răsunat tare de tot printre locuințele indienilor konza. Dar la rădăcina unui fir de păr alb se află înțelepciune. Copilul meu va arăta tetonilor cît e de viteaz zdrobindu-le dușmanii. Bărbați din tribul indienilor dakota, acesta e fiul meu !

Tînărul pawnee șovăi o clipă, apoi păși în fața bătrînului șef ; îi luă mina aspră și zbîrcită și și-o puse, plin de smerenie, pe cap, ca și cînd ar fi vrut să-i arate cît

ii e de îndatorat. După aceea se dădu cu un pas înapoi, își înălță capul, se uită plin de trufie și de dispreț la dușmanii care-l înconjurau și începu să vorbească în limba tribului sioux :

— Inimă-Tare s-a cercetat și pe dinăuntru și pe dinafară. S-a gândit la tot ce-a făcut la vânătoare și pe cîmpul de luptă. E același peste tot. Nu se schimbă niciodată. În tot ce săvîrșește rămîne pawnee. A răpus atîția tetoni, că nu va putea minca niciodată în locuințele acestora. Săgețile lui ar zbura spre altă țintă, iar vîrfurile sulitei lui s-ar afla numai bine la capătul celălalt ; prietenii lor ar plinge după fiecare strigăt de război pe care l-ar scoate ; dușmanii lor ar rîde. Știu oare tetonii ce înseamnă un lup ? Să se uite la el din nou. Capul lui e vopsit, brațul lui e din carne, dar inima lui e din stîncă. Cînd tetonii vor vedea că soarele răsare dinspre Munții Stîncoși și pornește spre țara fețelor palide, atunci mintea lui Inimă-Tare va scădea, iar spiritul lui va deveni sioux. Pînă în ziua aceea va trăi și va muri pawnee !

Vorbitorul fu întrerupt de un chiot de bucurie, un ciudat amestec de cruzime și totodată de admirație ; acesta îi arătă însă lui Inimă-Tare cît se poate de limpede care îi va fi soarta. Prizonierul așteptă o clipă ca zgomotul să se potolească și apoi, întorcîndu-se din nou către Le Balafre, continuă pe un ton mult mai împăciuitor și mai blind, așa ca să nu rănească mîndria celui care se oferise să-i țină loc de tată :

— Tatăl meu să se sprijine cu mai multă tărie pe Ciuta indienilor dakota, spuse el. Acum e slabă, dar cînd locuința ei se va umple de tineri, va deveni puternică. Uite, adăugă el, îndreptîndu-și privirea către fața serioasă și atentă a *trapper*-ului, Inimă-Tare nu-i lipsit de un cap sur care să-i arate cărarea spre preriile binecuvîntate. Dacă va avea vreodată alt tată, acela va fi războinicul acesta plin de vrednicie.

Le Balafré își întoarse, dezamăgit, fața de la tinărul pawnee, apropiindu-se de străin. Cei doi bătrini se cercetară îndelung, plini de o mare curiozitate. Căci nu era ușor să dibui adevăratele trăsături ale *trapper*-ului prin masca pe care i-o pusese ră pe față furtunile atitor și atitor ani, mai ales că purta și o îmbrăcămintă destul de ciudată. Se scurseră cîteva clipe pînă ce tetonul începu să vorbească ; iar atunci cînd vorbi, nimeni nu știu dacă se adresează vreunui războinic din seminția lui, sau unui reprezentant al acelei rase rătăcitoare, despre care se spunea că se răspîndise prin țară asemenea unui stol de lăcuste flămînde.

— Capul fratelui meu e foarte alb, spuse el, dar ochiul lui Le Balafré nu mai e ca al vulturului. Care e culoarea pielii lui ?

— Wahcondah m-a făcut la fel cu cei pe care-i vezi că așteaptă judecata unui dakota ; dar aerul și vîntul mi-au făcut fața mai roșcată decît blana unei vulpi. Dar ce însemnătate are asta ? Deși coaja e jupuită și crăpată, măduva copacului e sănătoasă.

— Fratele meu e un cuțit-lung ! Să-și întoarcă privirea spre soare-apune și să-și deschidă ochii bine. Vede el oare lacul sărat de dincolo de munți ?

— Era o vreme, tetonule, cînd puțini oameni puteau zări pata cea albă de pe creștetul vulturului de la o depărtare mai mare ca mine ; dar lumina celor optzeci de ierni mi-a întunecat vederea, și în zilele astea tîrzii ale vieții mele nu mă prea pot lăuda cu ochii mei. Oare un stouX crede că o față-palidă e un zeu care poate vedea și ce e dincolo de munți ?

— Să privească atunci fratele meu asupra lui însuși. Sînt aproape de el, dar el poate vedea că nu sînt altceva decît o piele roșie care nu prețuiește nimic. De ce oare poporul tău nu poate vedea totul, deși rîvnește să pună mîna pe tot ?

— Te înțeleg, bătrîne conducător ; nu vreau să spun că nu se află și adevăr în vorbele tale. Dar, cu toate că fac și eu parte din rasa aceea pe care o iubești așa de puțin, nici cel mai înverșunat dușman al meu, nici măcar un mingo mincinos n-ar îndrăzni să spună c-am pus vreodată mina pe bunul altuia sau c-am râvnit vreodată la mai mult pământ decît atîta cît i-a hărăzit Domnul fiecăruia.

— Și cu toate astea, fratele meu a venit printre indieni ca să-și găsească un fiu ?

Trapper-ul puse un deget pe umărul gol al lui *Le Balafre* și, uitîndu-se la fața plină de cicatrice a acestuia, luă un aer încrezător și spuse :

— Da, dar numai pentru că i-am dorit binele. Dacă-ți închipui cumva că l-am înfiat numai ca să-mi fie toiag bătrînețelor, mă judeci greșit ; iar asta mă face să cred că nici nu-ți dai seama de planurile pe care le urzește poporul tău. L-am înfiat ca să știe că va rămîne cîeva după el ; liniște, *Hector*, liniște ! E frumos oare, cățelule, cînd vezi că stau de vorbă două capete sure, să vii și să le strici sfatul cu schelălăitul tău de cîine ? Cîinele e bătrîn, tetonule, și cu toate că știe cum să se poarte, cred c-a mai uitat și el din obiceiurile deprinse în tînețe.

Între cei doi veterani se înfiripă iarăș vorba, dar fură întrerupți de strigătul strident ce țîșni de pe buzele unei duzini de femei bătrîne care, precum am mai pomenit, reușiseră să pătrundă pînă spre mijlocul cercului. Strigătul acesta fusese provocat de schimbarea neașteptată a atitudinii lui *Inimă-Tare* ; iar cînd *Le Balafre* se întoarse către tînărul războinic *pawnee*, îl văzu stînd chiar în mijlocul cercului, cu capul ridicat și cu ochii ațintiți în gol, ca și cum și-ar fi încordat toate simțurile pentru a prinde vreun sunet. Apoi pe fața lui *Inimă-Tare* trecu lumina unui zîmbet ; după aceea reveni la starea dinainte, reluîndu-și aerul lui demn și nepăsător. Gestul prizonie-

rului fusese tălmăcit ca un act de dispreț, și pînă și șefii începură să-și piardă răbdarea. Femeile însă nu-și mai putură stăpîni mînia și năvăliră chiar în mijlocul cercului, acoperindu-l pe prizonier cu cele mai grele insulte. Se lăudau cu victoriile fiilor lor împotriva numeroaselor triburi pawnee. Puneau la îndoială faima lui de războinic, îi spuneau să se uite la Mahtoree dacă n-a văzut pînă în clipa aceea cum arată un viteaz adevărat. Îl luau în rîs spunîndu-i că-l alăptase pesemne o căprioară și că supsesse lașitatea odată cu laptele ei. Pe scurt, aruncară asupra prizonierului un adevărat torent de ocări ; și se știe că femeile indiene sînt foarte meștere în asemenea lucruri, dar acestea au fost povestite de prea multe ori, așa că nu le vom mai repeta și aici.

Urmarea acestei izbucniri de mînie fu de neînlăturat. Deznădăjduit, Le Balafré se amestecă printre ceilalți războinici ai tribului, în timp ce *trapper*-ul, a cărui față cinstită își schimbă numaidecît expresia, se apropie cît putu de tînărul pawnee, așa cum fac prietenii unui condamnat, care sînt în stare să-i înfrunte pe toți ceilalți oameni și să rămîna în apropierea locului de execuție, pentru a-l sprijini în clipa morții. Războinicii de rang mai mic se simțiră și ei ațîțați, cu toate că șefii întirziau să facă semnul care să încredințeze victima bunului lor plac. Mahtoree, care aștepta ca inițiativa să pornească de la partizanii săi, căci voia să-și ascundă ura și invidia care-l rodeau, obosi în cele din urmă și făcu semn călăilor să înceapă supliciul.

Weucha, care ardea de nerăbdare să se apuce de lucru, pîndea de multă vreme fața șefului său ; și, văzînd semnul făcut de Mahtoree, sări ca un cîine slobozit din lesă. Își făcu loc pînă-n mijlocul femeilor care se pregăteau să treacă de la ocări la acte de violență și, după ce le mustră din cauză că se arată așa de nerăbdătoare, le sfătui să aștepte, căci îl va schingiui în așa fel pe Inimă-Tare, încît îl vor vedea plîngînd ca o femeie.

1 Sălbaticul, a cărui cruzime era cunoscută, începu prin a-și agita *tomahawk*-ul deasupra capului lui Inimă-Tare, în așa fel încît se putea crede că tăișul acestuia avea să i se înfigă în orice clipă în carne, cu toate că nu-i atingea nici măcar pielea. Față de procedeul acesta atît de obișnuit, Inimă-Tare rămase cît se poate de rece. Ochii lui păstrasera aceeași căutătură neclintită, ațintită undeva, în văzduh, cu toate că securea descria un cerc strălucitor de lumină prin fața lui. Văzînd că încercarea aceasta dăduse greș, Weucha așeză tăișul *tomahawk*-ului pe capul gol al victimei, după aceea începu să înșire feluritele metode prin care l-ar putea jupui. Femeile răspunseră printr-un nou val de ocări, dîndu-și toată silința să smulgă de pe fața încremenită a războinicului pawnee o tresărire cît de mică. Acesta se stăpînea însă, dornic să rămînă la fel de neclintit și în clipele de chin adevărat, cînd mîndria lui s-ar fi putut arăta într-un fel mult mai potrivit cu faima lui nepătată.

Ochii *trapper*-ului urmăreau mișcările securii cu interesul unui adevărat părinte; dar în cele din urmă nu-și mai putu stăpîni indignarea și începu să strige:

— Fiul meu și-a uitat viclenia. Asta e un indian slab de minte, unul care poate fi scos foarte repede din fire. Eu nu pot face așa ceva, căci obiceiurile mele nu îngăduie unui războinic aflat în pragul morții să-și umilească dușmanii, însă crezul unei piei roșii este altul. Să rostească războinicul pawnee vorbe crude, și-și va afla o moarte ușoară. Și sînt sigur că va izbuti, dacă va avea grijă să vorbească mai înainte ca șefii cei înțelepți să împiedice prostia acestui nebun.

Weucha, care auzise cuvintele dar nu le prinsese înțelesul, se întoarse spre *trapper* și-l amenință că-l va ucide pe loc pentru îndrăzneala lui.

— Da, fă așa cum dorești, spuse bătrînul cu încăpățînare, căci sînt pregătit pentru moarte, cu toate că-i vorba de-o moarte pe care nu și-o poate dori nici un

om cinstit. Uită-te la șeful pawnee, tetonule, și vezi cum se poartă o piele roșie care știe de frica Stăpînului Vieții și care-i urmează legile. Cîți războinici din neamul vostru a trimis el în preriile cele îndepărtate ? continuă bătrînul, socotind că atîta timp cît primejdia nu-l amenință decît pe el, nu era păcat să preamărească meritele prietenului său ; cîți luptători sioux n-a răpus el în luptă dreaptă, ca un războinic adevărat, în timp ce săgețile zburau prin văzduh ca un roi de fulgi de zăpadă ? Hai ! să rostească Weucha numele unui singur dușman pe care să-l fi răpus cu propriile lui mîini !

— Inimă-Tare, strigă Weucha, întorcîndu-se furios și pregătindu-se să-și lovească dușmanul de moarte. Dar securea ajunsese în mîna victimei. Cei doi inamici rămăseră preț de-o clipă ca vrăjiți, unul încremenit de împotrivirea neașteptată a tînărului pawnee, celălalt plecîndu-și capul nu pentru că se temea să dea ochii cu moartea, ci pentru că, în așteptarea ei, era absorbit doar de propriile sale gînduri. Femeile scoteau chiote de triumf, fiindcă își închipuiau că stăpînirea de sine a captivului se va năruî în cele din urmă. *Trapper*-ul tremura pentru onoarea prietenului său, iar Hector, ca și cînd și-ar fi dat seama de ceea ce se întîmplă, își ridică botul în aer și scoase un chelălăit trist.

Războinicul pawnee șovăi doar o clipă. Apoi își ridică mîna cealaltă, asemenea unui fulger, securea scînteie prin aer, iar Weucha se prăbuși la picioarele lui cu capul despicat pînă între sprincene. Pe urmă, deschizîndu-și drum cu arma însîngerată, Inimă-Tare se repezi prin locul lăsat liber de femeile care se dăduseră înapoi speriate și coborî povîrnișul dintr-o singură săritură.

Dacă în mijlocul tetonilor ar fi căzut un trăsnet, aceștia n-ar fi rămas mai uluiți decît în fața acestui act de deznădăjduită îndrăzneală. De pe buzele tuturor femeilor izbucni un ascutit strigăt de jale ; și cîteva clipe se păru că pînă și cei mai bătrîni războinici și-au pierdut judecata.

Un răcnet de răzbunare ieși apoi din sute de gitleje, în timp ce tot atîția războinici porniră pe urmele lui Inimă-Tare, hotărîți să-i dea o pedeapsă cît mai cruntă. Dar Mahtoree scoase un strigăt puternic și poruncitor, care-i opri pe loc; își întinse brațul către rîu și taina fu dezlegată.

Inimă-Tare străbătuse aproape jumătate din distanța care despărțea povirnișul de malul apei. Și chiar în clipa aceea un grup de indieni pawnee, înarmați și călări, se iviră de după o înălțime și începură să galopeze spre malul rîului; Inimă-Tare ajunse numai decît la mal, se aruncă în apă și în cîteva minute brațele lui vînjoase îl ajutară să treacă curentul. De pe malul celălalt răsună un chiot victorios, care acoperi de umilință tribul te-tonilor.

XXIX

*Dacă ciobanul n-o fi însurat,
dă-i drumul, blestemele și tortu-
rile or să zguduie trupul omului,
inima monstrului.*

(Shakespeare)

Întimplarea pe care-am istorisit-o mai înainte iscă o vilvă nemaipomenită printre indienii sioux. Mahtoree își conduse oamenii din nou în tabără; apoi, prevăzător, luă toate precauțiile pentru ca ochiul dușmanului să nu-i poată descoperi. Dar, cu toate acestea, grupul indienilor pawnee nu numai că aflase unde se afla tabăra dușmană, dar descoperise și punctele în care tetonii n-aveau nici măcar santinele; căci acestea se risipiseră printre numeroasele ridicături de pământ din apropierea locuințelor și nu-și dădură seama de primejdie decât în ultima clipă.

În starea aceasta de mare îngrijorare, părea că nu mai e timp pentru a chibzui asupra măsurilor ce trebuiau luate. Dar Mahtoree, dînd dovadă de acea forță spirituală care-l ajutase să iasă din încurcături la fel de mari și datorită căreia își întărise prestigiul în fața tribului său, nu șovăi nici acum. Cu toată situația grea în care se afla, cu toată dezordinea din tabără și cu toate strigătele, zbieretele și urletele ce se ridicau de pretutindeni, Mahtoree își făcu simțită numaidecît autoritatea și-și rosti ordinele cu calmul unui veteran încercat.

În timp ce războinicii se înarmau, băieții fură trimiși pe cîmp după cai. Corturile fură strînse la repezeală de

către femei și puse de îndată pe spinarea animalelor care nu mai erau în stare să-și servească stăpînii pe cîmpul de bătălie. Pruncii fură aruncați în spatele mameilor, iar copiii mai mărișori, care puteau umbla și singuri, fură mînați din urmă ca o turmă de mici animale. Cu toate că tabăra semăna cu un al doilea turn Babel, din pricina strigătelor și urletelor, pregătirile acestea se desfășurau cu o iuțeală și o pricepere de necrezut.

În timpul acesta Mahtoree nu-și uitase nici îndatoririle pe care i le cerea poziția lui de șef. Se suise pe o ridicătură de pe care putea cuprinde cu ochii pe toți războinicii și toate mișcările dușmanilor. Și un zîmbet fioros îi lumină fața cînd își dădu seama că prin număr, oamenii săi le erau cu mult superiori. Dar cu toate acestea, armata lui avea unele puncte slabe care-i puneau în mare primejdie victoria. Căci tribul lui locuia o regiune mai nordică și mai puțin mănoasă decît cea a dușmanilor, așa că erau săraci în cai și arme, lucruri ce alcătuiesc toată bogăția indianului din vest. Dușmanii lui erau cu toții călare, iar cînd aceștia ajunseră destul de aproape pentru a-și salva șeful, Mahtoree își dădu seama că sînt niște războinici tot unul și unul. Pe de altă parte, majoritatea supușilor săi erau mai îndemînatîci la vînătoare decît pe cîmpul de luptă : oameni cît se poate de pricepuți de-a abate atenția dușmanului, dar de la care nu se putea aștepta la cine știe ce isprăvi. Apoi ochii lui scînteietori se opriră asupra unui grup de războinici tetoni, care nu-l dezamăgise niciodată și în care își pusese de nenumărate ori nădejdea ; dar în împrejurarea de față găsi că e mult mai înțelept să amîne ciocnirea, cu toate că n-avea de gînd s-o ocolească.

Și nici indienii pawnee, care-și atinseseră în mod atît de strălucit și de neașteptat primul și cel mai de seamă țel al lor, nu păreau gata să împingă lucrurile mai departe. Riul era o stavilă destul de periculoasă în cazul c-ar fi vrut s-o treacă, deși pe malul celălalt se afla

un dușman atît de hotărît ; așa că o retragere vremelnică, pentru a ataca la ceas de noapte și în oarecare siguranță, ar fi fost o soluție mult mai potrivită cu firea lor precaută. Dar Inimă-Tare era înzestrat cu un curaj care-l ridica, în momentul acela, mult mai presus de obișnuita tactică de război a sălbaticilor. Pieptul lui ardea de dorința de-a șterge rușinea prin care trecuse, și poate că nutrea și speranța că în tabăra dușmană îl așteaptă o răsplată ce începuse să aibă în ochii lui un preț mai mare decît cincizeci de scalpuri tetone. Oricare-ar fi fost pricina ce-l îmboldea să treacă numaidecît la fapte, de cum primi scurtele felicitări ale oamenilor săi, Inimă-Tare împărtăși și celorlalte căpetenii ceea ce avea de gînd să facă ; apoi se pregăti de luptă, hotărît să-și păstreze faima cîștigată și să-și îplinească în același timp și dorințele. Îi fu adus apoi un cal de rasă ce luase parte la nemănumărate partide de vînătoare, deși nu mai avea aproape nici o șansă să scape teafăr din lupta care se apropia. Pe spinarea animalului fuseseră așezate, cu o delicatețe și un respect ce dovedeau cît de mult prețuiau supușii neobișnuitele calități ale tînărului conducător, arcul, lancea și tolba menite să fie aduse jertfă pe mormîntul eroului răpus în floarea vîrstei ; una din îndatoririle acelea pioase pe care se obligase să le aducă la îndeplinire și *trapper*-ul.

Cu toate că Inimă-Tare era cît se poate de simțitor față de devotamentul războinicilor săi și era pe deplin convins că un șef înzestrat cu un asemenea echipament poate pleca fără grijă spre îndepărtatele terenuri de vînătoare ale Stăpînului Vieții, nu era mai puțin convins că atît calul cît și echipamentul pot fi la fel de folositoare și într-o ciocnire cu dușmanii. Fața lui se luminează de plăcere cînd încercă elasticitatea arcului și cînd își potrivește lancea. Privirea aruncată scutului fu trecătoare și indiferentă față de elanul cu care se aruncă în spinarea calului său favorit, elan ce dezmințea întru totul obișnuita

nehotărîre a indienilor. Apoi începu să călărească încoace și încolo printre războinicii săi, la fel de înflăcărați, strunindu-și calul cu o grație și o dibăcie neîntrecute ; din cînd în cînd își vintura lancea în aer, iar uneori își cerceta carabina cu dragostea celui ce reintră pe neașteptate în stăpînirea comorilor care înseamnă mîndria și fericirea lui.

Tocmai în clipa aceea, Mahtoree se pregătea pentru actul hotărîtor. Tetonul avusese foarte multă bătaie de cap în privința dispozițiilor care-i priveau pe prizonieri. Corturile colonistului se aflau în același loc, nu departe de tabăra tetonilor, și prevăzătorul Mahtoree își dădu seama că se putea aștepta în orice clipă la un atac din partea lui Ishmael ; așa că trebuia să supravegheze și mișcările acestuia, și cele ale indienilor pawnee. La început se simți îmboldit să-și înmoaie *tomahawk*-ul în sîngele celor trei prizonieri, lăsîndu-le pe femei să împărtășească soarta femeilor din tribul său. Dar, felul în care majoritatea războinicilor săi continuau să-l privească pe presupusul vraci al cuțitelor-lungi îl preveni că un asemenea act de cruzime ar fi fost destul de riscant în pragul bătăliei. Căci uciderea vraciului ar fi putut fi socotită ca o prevestire a propriei lor înfrîngerii. Făcu atunci semn unui războinic foarte bătrîn, care nu mai făcea parte dintre combatanți, îl luă deoparte și, punîndu-i un deget pe umăr, îi vorbi pe un ton autoritar, dar plin de încredere :

— Cînd tinerii mei îi vor zdrobi pe indienii pawnee, înarmează-le pe femei cu cuțite. Și asta e de ajuns, căci tatăl meu e foarte bătrîn ; n-are nevoie să învețe înțelepciunea de la un băiat.

Bătrînul îi răspunse printr-o privire plină de tîlc, după care Mahtoree nu se mai gîndi la soarta prizonierilor săi. Din clipa aceea se dedică în întregime planurilor sale de răzbunare. Se aruncă apoi pe cal, după care, cu aerul unui adevărat prinț, făcu semn și celor din suită

ca să-i urmeze pilda, și, fără multă vorbă puse capăt cînteceilor de război și riturilor solemne cu care-și în-tăreau curajul cei mai mulți războinici. Cînd totul intră în ordine, porniră în cea mai mare liniște și foarte hotărîți spre malul riului.

Între cele două tabere dușmane nu se afla în momentul acela decît stavila pe care le-o punea apa. Riul era prea larg pentru obișnuitele atacuri indiene; dar cîteva împușcături tot fură schimbate între carabinele șefilor, mai mult ca un fel de bravadă decît în nădejdea că vor avea vreo urmare. Dar cum demonstrațiile acestea nefolositoare luară destul timp, îi vom părăsi o vreme pe războinicii celor două triburi indiene și ne vom întoarce la prizonieri.

Ar însemna să facem risipă de cerneală și de hîrtie, care ar putea fi întrebuințate altfel și cu mai mult folos, dacă am crede că e neapărată nevoie să aducem la cunoștința cititorului că puține lucruri au scăpat privirilor încercate ale bătrînului *trapper*. Acesta rămăsese și el uimit de gestul neșteptat al lui Inimă-Tare căci, deși era plin de înțelegere și bunăvoință, ar fi fost foarte mîhnit dac-ar fi deslușit vreun semn de slăbiciune pe fața războinicului care trezise în el un asemenea val de simpatie. Dar cînd, în locul unei agonii neputincioase și nedemne de un bărbat, văzu că prietenul său îndură totul cu răbdarea plină de demnitate a unui războinic indian pînă cînd se ivi prilejul de-a fugi, mulțumirea bătrînului fu atît de mare, că nici nu încercă să și-o ascundă. În mijlocul vaietelor și a zarvei care se iscă după moartea lui Weucha și fuga prizonierului, *trapper*-ul se așeză în apropierea prietenilor săi albi hotărît ca, orice avea să se mai întîmple, să nu stea cu brațele încrucișate dacă furia sălbaticilor s-ar revărsa cumva asupra acestora. Dar apariția indienilor pawnee îl scuti să-și pună planurile în aplicare, așa că rămase să-și continue observațiile și să urzească noi planuri.

Băgă mai ales de seamă că, în timp ce majoritatea femeilor și a copiilor, împreună cu întreaga avuție a ban-dei, fuseseră trimise în mare grabă, ca să se ascundă, poate, prin pădurile din apropiere, cortul lui Mahtoree și femeile dinlăuntrul lui rămăseseră pe loc. În preajma cortului așteptau însă doi cai de rasă, păziți de doi băiețandri prea nevîrstnici pentru a lua parte la luptă, dar destul de mari ca să se priceapă la îngrijirea animalelor. Așa că *trapper*-ul trase concluzia că Mahtoree nu voia să-și încredințeze „florile” proaspăt găsite unor miini străine, dar că-și luase în același timp toate măsurile pentru cazul că ar fi fost cumva înfrînt.

Trapper-ul îl văzuse pe șeful teton cînd îi dăduse indianului celui bătrîn porunca mai sus amintită și observase totodată și bucuria, plină de cruzime, cu care acesta își primise însărcinarea. Și, băgînd de seamă toate mișcările acestea misterioase, bătrînul *trapper* rămase încredințat că sfîrșitul e aproape, așa că făcu apel la toate cunoștințele și la toată experiența vieții sale îndelungate, pentru a putea ieși din situația aceea atît de deznădăjduită. În timp ce chibzuia asupra mijloacelor pe care ar trebui să le folosească, doctorul îi atrase iarăși atenția asupra lui, cerîndu-i desperat ajutor.

— Venerabile *trapper*, sau mai bine spus eliberatorul, începu Obed, îndurerat, cred c-a sosit momentul potrivit pentru a desface nefireasca legătură care unește membrele mele inferioare cu trupul lui Asinus. Poate că, dacă această porțiune a membrilor mele ar fi pusă în libertate, lucru care m-ar face stăpîn și peste celelalte, am putea trage oarecare folos din această împrejurare favorabilă încercînd un marș forțat către așezări, iar speranțele de-a putea păstra acele comori ale științei, al căror nedemn paznic sînt, n-ar fi cu totul pierdute. Marea importanță a scopului îndreptățește, cu siguranță, riscurile unei încercări de felul acesta.

— Nu știu, nu știu, răspunse bătrînul cu cumpătare. Lighioanele și tîritoarele pe care le cari după tine au fost create de Dumnezeu pentru a trăi în prerie, și nu vād de ce-ar trebui duse în locuri nepotrivite cu firea lor. Și, mai mult decît atît, tu poți fi de foarte mare folos rămînînd așa, pe măgarul tău, cu toate că nu mă miră deloc că nu ți-ai dat încă seama de asta, cînd pun la socoteală că nepriceperea face parte dintre virtuțile unui om atît de învățat ca tine.

— S-ar părea că va fi o mare vărsare de sînge între cele două tabere inamice de păgîni, și cu toate că nu doresc prea mult acest lucru, ar fi mai bine să mă ocup de unele experimente chirurgicale decît să-mi pierd atîtea prețioase momente martirizîndu-mi sufletul și trupul.

— Nu-mi prea vine-a crede că pieile roșii s-ar da pe mîna unui doctor în timp ce le răsună în urechi strigătul de luptă. Răbdarea e una din virtuțile oricărui indian, și socotesc că nu l-ar face de rușine nici pe-un creștin alb. Uită-te la zgripturoaicele acelea, prietene doctor; dacă nu nutresc gînduri sîngeroase și dacă n-au de gînd să se repeadă la noi și să ne sfișie de vii, atunci înseamnă că nu știu ce-i aceea un sălbatic. Dar atîta timp cît vei rămîne călare pe măgar și-ți vei păstra dîrzenia, deși asta e o virtute care n-are nici o legătură cu tine, frica ce-o încearcă orice sălbatic în fața unui vraci mare i-ar mai putea domoli. Stau aici întocmai ca un general la începutul luptei, și știu că e de datoria mea să fac așa cum e mai bine, deoarece cunosc toate vicleșugurile indienilor. Și crede-mă că e mult mai folositor pentru tine să rămîi acolo unde ești, decît să te arunci în cine știe ce isprăvi necugetate.

— Ia ascultă, bătrîne *trapper*, strigă Paul, a cărui răbdare ajunsese la capăt auzind cuvintele și socotelile lor încilcite, ce-ar fi să tai dintr-o dată două lucruri? Adică, știi, în primul rînd vorbăria ta, — foarte plăcută lîngă o cocoasă de bivoli bine friptă — și curelele astea

blestamate de piele care nu pot fi plăcute nicăieri. O singură lovitură de cuțit ar fi de mai mare folos acum decît cel mai lung discurs care s-a ținut vreodată într-o judecatorie din Kentucky.

— Da, judecătoriile sînt „fericitele terenuri de vînătoare“, cum ar spune o piele roșie, pentru cei care-au fost blagosloviți numai cu darul de-a croi minciuni. M-au cărat și pe mine pe vremuri într-una din găurile acelea nelegiuite, și toate astea pentru un lucru care nu făcea nici cît o piele de căprioară. Dumnezeu să-i ierte ! Dumnezeu să-i ierte ! căci nu știu nimic altceva și s-au lăsat mînați de judecata lor cea slabă, așa că nu merită decît milă ; deși era un lucru nemaipomenit să vezi un om în vîrstă, care-a trăit totdeauna în aer liber, dar căruia legea îi pusese mîna-n gît și-l făcuse de ocară în fața femeilor și copiilor, din orașul acela al pierzaniei, ce-l arătau cu degetul.

— Dacă asta e lăudabila dumitale părere în ceea ce privește suprimarea libertății, cinstite prieten, ai face mult mai bine să ți-o pui în practică eliberîndu-ne cît mai repede, spuse Middleton, care găsea, ca și tovarășul său, că șovăiala încercatului *trapper* e, pe cît de neașteptată, pe atît de neplăcută.

— Ce n-aș da să pot face așa ceva, mai cu seamă în ceea ce te privește, căpitane, căci ai putea trage multe foloase dac-ai vedea cu ochii dumitale șiretlicurile și vicleniile unei lupte între indieni. În ceea ce-l privește pe prietenul nostru aici de față, n-ar avea de învățat mare lucru, fiindcă albinele nu pot fi răpuse în același fel cu indienii.

— Socotesc că vorbele astea batjocoritoare, judecînd după starea nenorocită în care ne aflăm, n-au nici cap nici coadă, ca să nu întrebuițez cuvinte mai tari...

— Da, bunicul dumitale avea singele iute, și nu te poți aștepta ca puiul unei pantere să se tîrască în țărînă ca un pui de porc spinos. Acuma stați amîndoi liniștiți

și faceți așa ca să se creadă că spun ceva în legătură cu luptele de pe cîmpie ; asta ca să închidă ochii celor care-i închid foarte rar cînd e vorba de cruzimi. Cred că mișelul acela de teton a dat ordin să fim uciși de îndată ce va crede că lucrul poate fi înfăptuit fără prea mare tărăboi.

— Dumnezeuule mare ! Și vrei să ne lași să fim măcelăriți ca niște oi neputincioase ?

— Tăcere, căpitane, tăcere ! Nerăbdarea strică totdeauna atunci cînd șiretenia prețuiește mai mult ca loviturile. Ah, ce nobil e tînărul pawnee ! Ți-ar încălzi inima dacă l-ai putea vedea cum se îndepărtează de rîu pentru a-i sili pe dușmani să treacă și ei dincolo ; și deși vederea mi-e slabă, cred că tetonii au cîte doi războinici pentru unul de-ai lui. Dar, cum am mai spus, graba nu poate folosi la nimic și nici lipsa de cumpătare. Lucrurile sînt totuși așa de limpezi, că și-un copil le-ar putea vedea. Sălbaticii au păreri diferite în ceea ce privește soarta noastră. Unii se tem de noi din pricina culorii noastre și cu dragă inimă ne-ar da drumul să plecăm ; în timp ce alții ne-ar arăta tot atîta milă cîtă arată un lup flămînd unei căprioare. Iar cînd în sfatul unui trib părerile sînt împărțite, omenia cîștigă foarte rar. Uitați-vă acum la acele *squaws* zbîrcite și crude, dar nu, nu le puteți vedea așa cum stați voi, culcați ; aflați atunci că sînt prin preajmă, gata să se năpustească asupra noastră ca niște ursoaice rănite.

— Ascultă, bătrîne *gentleman trapper*, îl întrerupse Paul, cu oarecare amărăciune în glas, spui toate astea ca să te distrezi pe tine sau pe noi ? Dacă e pentru distracția noastră, atunci fă economie de vorbe, pentru că eu sînt gata să mă sufoc de atîta haz.

— Sst ! spuse *trapper*-ul, tăind cu mare dexteritate și cu o repeziciune nemaipomenită cureaua ce-i lega unul din brațe, după care-i puse cuțitul în mîna eliberată. Tăcere, băiete, tăcere ! A fost o clipă norocoasă. Strigătul de pe cîmpul de luptă a atras privirile harpiilor āstora

într-acolo, și atîta timp cît sînt cu ochii la bătălie, ne putem socoti în siguranță. Așa că folosește bine prilejul, ai însă grijă să nu te vadă nimeni.

— Îți mulțumesc pentru bunătate, bătrîne eliberator, mormăi căutătorul de miere, cu toate că vine ca zăpada în luna mai, la timp destul de nepotrivit.

— Băiat nechibzuit ! exclamă *trapper*-ul, care se depărtase puțin de prietenii săi, dînd impresia că urmărește cu cea mai mare atenție desfășurarea ostilităților — n-ai să înveți niciodată înțelepciunea răbdării ? Și dumneata de asemenea, căpitane ; cu toate că sînt un om care nu se pierde cu firea în fața deșertăciunilor, văd că nu scoți nici o vorbă, și asta din pricină că nu găsești demn de dumneata să ceri un hatîr unui ins așa de neajutorat ca mine. Știu că sînteți tineri amîndoi și plini de mîndria forței și a bărbăției voastre, dar sînt sigur că vă închipuiți că singurul lucru pe care-l aveți de făcut, după ce vi se vor tăia curelele, e să vă năpustiți asupra dușmanului. Cel care a văzut multe e în stare să și chibzuiască mult. Dacă aș fi alergat ca o femeie deznădăjduită să vă eliberez, zgripturoaicele astea ar fi văzut totul, și-atunci unde ați fi fost acum ? Sub *tomahawk* și sub cuțitele lor, ca niște copii plîngăreți și slabi, cu toate că sînteți clădiți ca niște bărbați. Întreabă-l pe prietenul nostru, căutătorul de miere, cu ce sorți de izbîndă ai putea lupta împotriva unui războinic teton, după atîtea ceasuri de încătușare, ca să nu mai vorbim cîți sorți de izbîndă ai avea dacă te-ai repezi asupra unei duzini de *squaws* însetate de sînge !

— Adevărat, bătrîne *trapper*, răspunse Paul, întinzîndu-și membrele, pentru a-și pune sîngele în mișcare, ai oarecare pricepere în lucrurile astea. Iată-mă pe mine, Paul Hover, un bărbat pe care puțini oameni se pot lăuda că-l întrec la luptă sau la fugă, dar mai neputincios acum decît atunci cînd mi-am făcut intrarea în casa tatălui meu, Dumnezeu să-i ierte toate păcatele pe care

le-a făcut cât timp a zăbovit prin Kentucky ! Iată, de pildă, piciorul ăsta care n-are nici un chef să atingă pământul pe o distanță mai mare de șase inci. Și fiindcă ai făcut atâtea pentru noi, ai bunătatea și ține zgripturoaicele astea, despre care ne-ai spus atâtea lucruri ispititoare, ceva mai departe de noi, pînă-mi voi pune sîngele în mișcare ca să le pot primi așa cum se cuvine.

Trapper-ul îi făcu un semn, dîndu-i a înțelege că a priceput totul, apoi se îndreptă spre bătrînul sălbatic care părea gata să aducă la îndeplinire ordinul primit de la șeful suprem. Îl lăsă așadar pe căutătorul de miere să-și pună în mișcare membrele amorțite și să-l elibereze și pe *Middleton*, pentru a se putea apăra cum trebuie.

Mahtoree nu dăduse greș cînd alesese omul care trebuia să-i ducă planul la îndeplinire. Căci bătrînul sălbatic făcea parte din tagma acelor războinici fără milă și fără cruțare, așa cum se găsesc în orice trib ; el își cîștigase oarecare faimă fiindcă vădea un curaj ce-și avea obîrșia în dragostea lui innăscută pentru cruzime. Contrar înaltului sentiment cavaleresc potrivit căruia indienii preiilor socotesc că e un mare merit să renunți la trofeul cîștigat prin victoria asupra inamicului căzut, acest bătrîn era cunoscut prin faptul că prefera plăcerea pe care-o dă nimicirea vieții în locul gloriei de-a lupta împotriva morții. În timp ce alți războinici, mai devotați și mai ambițioși, erau preocupați de onoarea persoanei lor, chiar și în toiul celor mai aprige lupte, el se punea întotdeauna la adăpost în vreun loc sigur, sau se îndeltnicea cu uciderea dușmanilor răniți. Ori de cîte ori se săvîrșise în tribul său vreo faptă singeroasă, el fusese întotdeauna în frunte, și nici un *siooux* nu-l întrecea cînd era vorba de vreo cruzime.

Așa că așteptă cu mare nerăbdare momentul cînd va trece la îndeplinirea poruncii lui *Mahtoree* ; căci fără încuviințarea și ocrotirea puternicului șef n-ar fi îndrăznit să facă nici un singur pas, deoarece avea nenumărați

dușmani chiar în propriul lui trib. Evenimentele se precipitară însă și, cum rezultatul luptei dintre cele două triburi dușmane era cît se poate de limpede, socoti, spre nemărginita lui bucurie, c-a sosit vremea să treacă la fapte.

Trapper-ul îl găsi împărțind cuțite femeilor ; acestea își primeau darul cîntînd încet o melodie monotonă, în care se reaminteau pierderile suferite de indienii sioux ori de cîte ori se ciocniseră cu albi, preamărînd, în același timp, bucuria și gloria răzbunării. Ceremonia aceasta era așa de tulburătoare, că orice om, mai puțin obișnuit cu asemenea lucruri decît bătrînul, ar fi dat numaidecît înapoi. După ce-și primiră armele, femeile porniră să se rotească în jurul bătrînului sălbatic într-un fel de dans magic, pe care-l executau cu niște pași înceti și măsurați, dar lipsiți de orice grație. Mișcările le erau comandate în oarecare măsură de cuvintele cîntecului, așa după cum gîndurile comandă gesturile. Cînd pomeneau de pierderile pe care le suferise tribul, își ridicau pletele lor lungi și cenușii în sus sau și le lăsau să cadă în dezordine peste gîturile lor zbîrcite ; iar cînd vreuna din ele simula loviturile date de indieni, celelalte, drept răspuns, scoteau cu toate același strigăt, după care urma o înlănțuire de gesturi îndeajuns de grăitoare pentru a le aduce în starea de ațîtare cerută în asemenea împrejurare. Făcîndu-le semn să înceteze, bătrînul *trapper* le întrebă :

— De ce cîntă oare mamele tetonilor cu glas plin de amărăciune ? Prizonierii pawnee nu sînt încă în locuințele lor, iar tinerii lor fii nu s-au înapoiat încă încărcăți de scalpuri !

I se răspunse cu un alt urlet, îngrozitor, iar cîteva femei mai îndrăznețe încercară să se apropie, agitîndu-și cuțitele chiar pe lingă ochii lui ; dar *trapper*-ul nici nu clipi măcar.

— În fața voastră stă un războinic, nu un servitor al cuțitelor-lungi, care pălește la vederea unui *tomahawk*, spuse neclintit *trapper*-ul : să se gîndească bine femeile

indienilor sioux ; dacă moare o singură față albă, în locul în care-a căzut răsăr o sută.

Cu toate acestea, zgripturoaicele începură să dănțuiască și mai repede și-și ridicară glasul din ce în ce mai amenințător. Și pe neașteptate, una din femeile cele mai bătrâne și mai feroase rupse cercul și porni în fugă spre prizonieri ; era asemenea unei păsări răpitoare care s-a rotit cîtva timp deasupra prăzii, iar în cele din urmă se aruncă asupra ei. O urmară și celelalte, ca un cîrd gălăgios, de teamă să nu întîrzie și să scape prilejul de a-și potoli setea de sînge.

— Puternice vraci al poporului meu ! strigă atunci *trapper*-ul în limba tetonilor, înalță-ți glasul și vorbește, așa ca să te poată auzi și tribul indienilor sioux !

Fie că Asinus dobîndise destul de multă înțelepciune cu prilejul ultimei lui experiențe și-și dădea seama de valoarea calităților lui vocale, fle că strania înfățișare a celor douăsprezece furii, care zburau pe lingă el umplînd văzduhul cu strigăte ce zgîriau chiar și urechile unui măgar, îl sperie prea tare, dar animalul făcu ceea ce i se ceruse lui Obed să facă ; și, bineînțeles, cu un efect mult mai mare decît ar fi avut vocea naturalistului, chiar dacă doctorul și-ar fi dat toate silințele. De cînd fusese adus în tabăra indienilor, animalul nu-și deschisese gura niciodată. Auzind glasul acela înfricoșător, femeile se risipiră asemenea unor hultani înfricoșați de propria lor pradă ; continuau să țipe, dar uitaseră că trebuie să-și sacrifice prizonierii.

Între timp, în vinele lui Paul și ale lui Middleton sîngele prinse să alerge cu o viteză neașteptată atunci cînd tinerii văzură apropiindu-se cele douăsprezece femei însetate de răzbunare. Paul se ridică numaidecît în picioare, într-o ținută mult mai amenințătoare decît și-ar fi putut lua în alte împrejurări, și pînă și Middleton reuși să se ridice în genunchi, gata să facă tot ceea ce-i stătea în putere pentru a-și apăra viața. Femeile puseră

această inexplicabilă eliberare a captivilor din legăturile lor tot pe seama puterilor vrăjitorești ale lui Obed, și greșeala aceasta le fu tot așa de folositoare albilor, ca și intervenția miraculoasă a lui Asinus.

— A venit clipa să părăsim pozițiile, rosti *trapper*-ul, grăbindu-se să se alăture prietenilor săi, și să pornim la luptă deschisă ca niște bărbați adevărați. Ar fi fost mai bine să amânăm lupta pînă s-ar fi înzdrăvenit și căpitanul, dar fiindcă sîntem descoperiți, trebuie să ne apărăm viețile cu orice preț.

Dar se opri numaidecît, căci simți pe umăr o mină gigantică. Se întoarse ca arș, avînd impresia că locul acela ar fi supus unei nefaste influențe magice, cînd văzu că se află în fața unui vrăjitor la fel de primejdios și de puternic : Ishmael Bush. Grupul alcătuit din băieții colonistului, înarmați pînă-n dinți, care apăru chiar în clipa aceea de după cortul lui Mahtoree, îi făcu să înțeleagă pe dată nu numai că li s-a tăiat orice cale de fugă, dar și că orice împotrivire ar fi zadarnică.

Nici Ishmael și nici fiii lui nu găsiră de cuviință să le dea vreo explicație. Middleton și Paul fură legați din nou cu o repeziciune nemaipomenită și într-o liniște desăvîrșită ; iar bătrînul *trapper* avu de data aceasta aceeași soartă. Cortul fu demontat, femeile așezate pe spinarea cailor, iar convoiul porni la drum spre tabăra colonistului cu o viteză atît de mare, încît ar fi putut sta mărturie pentru a dovedi existența magiei.

În timp ce toate acestea se urmau cu repeziciune, bătrînul războinic al lui Mahtoree și fioreasele lui tovarăse o luară la goană peste cîmpie, pentru a-și ajunge din urmă familiile pornite la drum mai înainte ; iar în clipa cînd Ishmael părăsi tabăra cu prizonierii și cu prada, locul acela, care răsunase numai cu puțin mai înainte de larma obișnuită a unei tabere indiene, rămase la fel de tăcut și de pustiu ca oricare alt punct al preriei.

Cinstită e puterea asta ? Dreaptă-i ?
(Shakespeare)

În timp ce pe tăpșanul unde era așezată tabăra aveau loc evenimentele de care am pomenit, războinicii, aflați în plină cîmpie, nu-și pierdura vremea nici ei. Părăsisem cele două bande dușmane ce se spionau reciproc — una de pe un mal al râului și cealaltă de pe altul — și încercau, prin insultele și sudălmile cele mai înjositoare, să-și împingă adversarul spre cine știe ce faptă nechibzuită. Dar Inimă-Tare își dădu destul de repede seama că vicleanul lui vrăjmaș caută să amîne ciocnirea. Așa că-și schimbă tactica și se îndepărtă de mal, după cum am aflat puțin mai înainte, prin mijlocirea *trapper*-ului, pentru a-i sili pe tetoni, mult mai numeroși decît războinicii lui, să treacă riul. Provocarea nu prinse însă, și lupii fură nevoiți să întrebuițeze alt mijloc.

Și, în loc să-și piardă timpul tot încercînd să-și convingă inamicul să treacă riul, tînărul șef pawnee își călăuzi trupa, într-un galop rapid, de-a lungul malului, în căutarea unui punct prielnic pe unde să-și treacă oamenii dincolo, luîndu-și dușmanul prin surprindere. Dar Mahtoree dibui numaidecît planul urzit de căpetenia pawnee, și în spatele fiecărui teton călare apăru și cite un războinic

pedestru, căci șeful feton era hotărît să întâmpine atacul vrăjmaș cu forțe cît mai mari. Atunci Inimă-Tare, văzînd că Mahtoree i-a dejucat planurile și cum nu voia să-și obosească animalele într-o cursă fără rost, se opri chiar pe malul apei.

Fiindcă terenul era mult prea descoperit pentru hărțuiri cu care obișnuiesc indienii să se sîciie și pentru că nu aveau nici timp prea mult, Inimă-Tare hotărî să pună capăt luptei printr-una din faptele acelea de curaj personal ce duc faima războinicilor indieni pînă departe și-i fac să cîștige cel mai de preț renume. Locul pe care-l alesese viteazul pawnee era foarte potrivit pentru asemenea planuri. Rîul, adînc și iute pe aproape tot parcursul, își lărgise matca destul de mult în locul acela, iar încrețiturile care-i brăzdau fața vădeau că nici adîncimea nu-i era prea mare. În mijlocul curențului se afla un banc de nisip ce se ridica numai cu puțin deasupra nivelului apei; iar un ochi încercat își dădea numaidecît seama, după culoarea și compoziția nisipului, că e destul de solid. Inimă-Tare cercetă cîtva timp locul și în scurt timp se și hotărî, apoi împărțăși și războinicilor săi ceea ce plănuiise; după aceea se aruncă în valuri și, mai înotînd, mai folosindu-se de picioarele calului său, ajunsese curînd pe banc.

Felul în care-și aduse planul la îndeplinire îl mulțumi din cale-afară pe Inimă-Tare. Cînd armăsarul ieși din apă sforîind, se afla pe o fișie de nisip umedă și compactă, de-a lungul și de-a latul căreia putea să alerge în voie. Iar calul părea că-și dă bine seama de lucrul acesta și începu să-și poarte călărețul în pas vioi și cu o semetie care nu l-ar fi dat de rușine nici pe cel mai nobil cal de luptă. Singele din vinele călărețului începu să alerge mai iute, biciuit de ciudățenia situației în care se afla. Stătea pe cal ca și cum ar fi știut că ochii oamenilor din cele două triburi îi urmăresc fiecă mișcare, ca și cum nimic

n-ar fi fost mai pe placul alor săi. decît dovada aceea de grație firească și de curaj, și nimic mai umilitor pentru dușmanii lor.

Apariția atît de neașteptată a căpeteniei pawnee pe bancul de nisip fu primită de tetoni cu un strigăt sălbatic de furie. Porniră numaidecît spre mal, apoi sloboziră vreo cincizeci de săgeți și cîteva carabine ; o parte din războinici se arătară gata să se arunce în apă pentru a pedepsi îndrăzneala trufașului lor vrăjmaș. Dar ordinul dat de Mahtoree îi opri, potolind în același timp și zelul celorlalți oameni ai săi. Nu numai că Mahtoree nu îngădui nici unui singur războinic să se arunce în valuri sau să-și urmărească dușmanii prin salve care n-ar fi folosit la nimic, ci dădu poruncă ca toată lumea să se retragă de pe mal ; apoi spuse cîteva cuvinte celor mai apropiați războinici.

Cînd indienii pawnee văzură mișcarea vrăjmașului, săriră în apă vreo douăzeci de războinici ; dar de îndată ce tetonii se retraseră, făcură și ei la fel, lăsîndu-și șeful să-și arate iscusința lui mult încercată și curajul bine cunoscut. Poruncile date de Inimă-Tare atunci cînd își părăsise războinicii erau demne de devotamentul și de îndrăzneala sa. Căci atîta timp cît va fi atacat numai de un singur vrăjmaș, acesta trebuia lăsat în grija lui Wahcondah și a propriului său braț, dar dacă aveau să-l atace în număr mare, atunci ai săi trebuiau să-l ajute, rînd pe rînd, pînă la ultima lui suflare. Ordinele date de șeful pawnee fură ascultate cu sfințenie ; și cu toate că mulți războinici ai tribului ardeau de nerăbdare să împartă gloria și primejdia alături de el, nu se găsi totuși nici un singur om care să nu-și poată ascunde nerăbdarea sub obișnuita mască a stăpînirii de sine, însușire atît de des întîlnită la indieni. Pîneau desfășurarea evenimentelor cu ochii lor neastîmpărați și ageri, dar nici un strigăt de mirare nu le scăpă atunci cînd băgară de seamă, așa

cum se va vedea în curînd, că încercarea lui Inimă-Tare părea să ducă mai curînd la o înțelegere.

După ce Mahtoree le împărtăși și celorlalți ceea ce avea de gînd să facă și-și trimise oamenii înapoi pe mal, intră în apă, făcu vreo cițiva pași, apoi se opri. După aceea, ținîndu-și palmele în afară, își ridică mîinile de mai multe ori : erau semnele prin care indienii obișnuiesc să-i asigure pe cei din fața lor că nutresc cele mai pașnice sentimente. Și, ca și cînd ar fi vrut să-și dovedească credința, își aruncă flinta pe mal ; în sfîrșit, mai înaintă puțin, dar se opri din nou pentru a vedea cum primește căpetenia pawnee propunerile lui de pace.

Vicleanul sioux își făcuse foarte bine socotelile cînd se bizuise pe firea nobilă și cinstită a vrăjmașului său mai tînăr. Chiar și în clipa cînd dușmanii își descărcaseră armele asupra lui și cînd păreau că vor porni cu toții la atac, Inimă-Tare continuase să galopeze de-a lungul fișiei de pămînt cu același aer mîndru și încrezător cu care-i înfruntase și prima dată. Iar cînd îl zărise pe șeful teton intrînd în apă, își fluturase mina în semn de triumf și, vînturîndu-și lancea prin aer, scosese puternicul strigăt de război al tribului său, căci era nerăbdător să înceapă lupta. Dar cînd văzu că Mahtoree cere să se pună capăt neînțelegerilor, deși cunoștea cit se poate de bine vicleania de care se folosea un sioux în timpul luptei, nu voi să dea dovadă de mai puțină încredere în el însuși decît aceea ce-o arăta dușmanului său. Călărind pînă la marginea bancului de nisip, își aruncă și el flinta, apoi se întoarse pe locul de unde pornise.

Cei doi șefi erau înarmați acum la fel. Își avea fiecare lancea, arcul și tolba de săgeți, securea de luptă și cuțitul, și, de asemenea, scutul de piele, minunat mijloc de apărare împotriva surprizei pe care le-ar fi pregătit-o fiecare dintre aceste arme. Căpetenia tetonă nu mai șovăi și înaintă în șuvoi pînă ce puse piciorul pe marginea bancului de nisip pe care i-o lăsase nobilul său adversar.

Dacă cineva ar fi putut citi pe chipul lui Mahtoree în timp ce străbătea vîna de apă aflată între el și vrăjmașul său, temut și totodată urît, ar fi putut crede că deslușește o scîlipire de mare bucurie ce-i lumina fața pe care și-retenia și josnicia așternuseră o mască de nepătruns; cu toate acestea, erau și momente cînd observatorul ar fi putut pune fulgerele din privirea tetonului și freamătul nărilor sale, pe seama unor simțămînte mai înalte și ceva mai potrivite unui adevărat șef indian.

Inimă-Tare se retrase la unul din capetele bancului de nisip, așteptîndu-și inamicul cu calm și demnitate. Tetonul se roti de cîteva ori în galop pentru a potoli nerăbdarea armăsarului și pentru a-și regăsi echilibrul în șa în urma efortului pe care-l făcuse trecînd șuvoiul; după aceea înaintă pînă în mijlocul insulei poftindu-și rivalul, printr-un gest plin de curtenie, să se apropie. Inimă-Tare călări spre el pînă ajunse la o distanță la fel de prielnică și înaintării, și retragerii, apoi se opri, ațintindu-și privirea scînteietoare asupra vrăjmașului. Urmă o pauză destul de lungă, cînd cei doi războinici, care nu mai stătuseră niciodată unul în fața celuilalt cu armele în mînă, se priviră ca niște luptători capabili să prețuiască meritele unui inamic chiar dacă-l urau de moarte. Fața lui Mahtoree însă era mai puțin încremenită și avea un aer ceva mai pașnic decît aceea a căpeteniei lupilor. Aruncîndu-și scutul peste umăr, ca și cum ar fi vrut să-și încredințeze dușmanul de gîndurile lui cele bune, Mahtoree făcu un semn de salut și începu să vorbească :

— Să se urce indienii pawnee pe culmea dealurilor, spuse, și să privească de la soare-răsare pînă la soare-apune, de la țara zăpezilor pînă spre cîmpiile acoperite cu flori, și or să vadă că pămîntul e foarte întins. De ce nu-și pot găsi oare oamenii roșii loc destul pentru satele lor ?

— A văzut oare cîndva vreun teton un lup venind în așezămintele indienilor sioux ca să cerșească loc pentru locuință ? răspunse viteazul Inimă-Tare și cătă spre Mahtoree cu o privire din care nici nu încercă să-și alunge mîndria și disprețul. Cînd lupii ies la vînătoare, trimite ei oare crainici la Mahtoree să-l întrebe dacă se află sau nu indieni sioux prin prerie ?

— Cînd foametea-și face loc în locuința unui războinic, el caută bivoli care i-au fost hărăziți drept hrană, continuă tetonul încercînd să-și stăpînească furia ce-l cuprinsese în fața privirii disprețuitoare a celui alt. Wahcondah a făcut mai mulți bivoli decît indieni. Și n-a spus : bivolul ăsta e pentru un pawnee, iar celălalt pentru un dakota ; castorul ăsta e pentru un konza, iar celălalt pentru un omaha. Nu ! Ci a spus : e de ajuns pentru toată lumea. Eu îmi iubesc copiii roșii și le-am dăruit bogății mari. Și nici cel mai iute cal nu va ajunge prea repede de la satul tetonilor la cel al lupilor. Și e mare depărtare de la așezările indienilor pawnee pînă la riul osagilor. E loc destul pentru cei care-l iubesc. De ce să-și lovească omul roșu fratele ?

Inimă-Tare își îndreptă vîrfurile lăncii sale spre pămînt și-și aruncă și el scutul peste umăr, apoi, rezemîndu-se ușurel în lance, răspunse zîbind :

— Sînt oare tetonii obosiți de vînătoare și de războaie ? Vor ei oare să nu mai vîneze, ci numai să-și frigă vînatul ? Vor ei oare să lase să le crească părul lung ca să le acopere capetele, așa ca dușmanul să nu le mai poată găsi scalpul ?

O groaznică licărire de cruzime trecu pe fața neclintită a șefului dakota la auzul acestor insulte mușcătoare ; dar vădi destulă stăpînire de sine pentru a-și înăbuși sentimentele, păstrîndu-și o expresie mult mai potrivită cu scopul pe care-l urmărea.

— Asta e felul în care trebuie să vorbească un tânăr războinic despre lupte, răspunse el cît se poate de calm ; dar Mahtoree a văzut nenorocirile mai multor ierni decît fratele său. În timp ce nopțile nu se mai sfîrșeau și în locuința lui era întuneric, în timp ce tinerii lui dormeau, el se gîndea la greutățile pe care le are de îndurat tribul său. Și-și spunea : Tetonule, numără scalpurile care se afumă în locuința ta ! Toate sînt roșii, în afară de două. Oare lupul sfîșie lupii, sau șarpele cu clopoței își lovește fratele ? Știi bine că animalele nu fac așa ; de aceea, tetonule, păcătuiești cînd apuci pe poteca ce duce spre satul celorlalte piei-roșii ținînd *tomahawk*-ul în mînă.

— Indianul sioux vrea oare să-i răpească războinicului faima de care se bucură ? Ar fi oare în stare să spună tinerilor lui : Duceți-vă în prerie, săpați gropi și îngropați *tomahawk*-urile în ele, pentru că nu mai sinteți războinici ?

— Dacă limba lui Mahtoree ar spune vreodată așa ceva, răspunse vicleanul șef teton, prefăcîndu-se cît se poate de indignat, atunci femeile sale să i-o taie și să i-o ardă laolaltă cu măruntaiele bivolului. Nu, adăugă el, înaintînd cîțiva pași către Inimă-Tare, care nici nu se clinti din loc ; nu, căci omul roșu nu duce niciodată lipsă de dușmani ; dușmanii lui sînt mai numeroși decît frunzele copacilor, decît păsările cerului și decît bivolii pre-riilor. Fratele meu să-și deschidă bine ochii ; nu vede el oare nicăieri un dușman pe care-ar trebui să-l lovească ?

— Cît timp a trecut de cînd a numărat tetonul scalpurile războinicilor săi, care se usucă la fumul unei locuințe pawnee ? Mîna care le-a luat e aici, și e gata să facă din optsprezece douăzeci !

— O, dar să nu rătăcească mintea fratelui meu pe-o cărare greșită ! Dacă pieile roșii vor lovi întotdeauna pieile roșii, cine va mai stăpîni atunci preriile dacă nu vor mai rămîne războinici care să spună : „Astea sînt ale mele !“ Ascultă glasul celor bătrîni. Ei spun că în zilele

tinereții lor un mare număr de indieni au ieșit din păduri către soare-răsare și au umplut preriile cu plingerile lor, povestind despre jafurile făcute de cuțitele-lungi. Unde apare o față-palidă, nu se mai găsește loc nici pentru un singur indian. Țara e prea mică. Și ei sînt întotdeauna flămînzi. Privește-i, sînt foarte aproape de noi !

Și de îndată ce termină de vorbit, tetonul arată spre corturile lui Ishmael, ce se vedeau destul de bine din locul acela ; apoi tăcu, pentru a-și da seama de impresia pe care-o făcuseră cuvintele lui asupra istețului său adversar. Inimă-Tare ascultă întocmai ca omul în mintea căruia s-a ivit un șir de gînduri noi și neașteptate. Și înainte de a întreba, rămase cîțva timp tăcut :

— Și ce spun înțelepții șefi ai tetonilor c-ar trebui să facem ?

— Ei gîndesc că mocasinii fețelor-palide ar trebui urmăriți întocmai ca urmele unui urs. Că albi care vin în prerie nu trebuie să se mai întoarcă niciodată înapoi. Că drumul să fie deschis pentru cei ce vin și închis pentru cei ce vor să plece. Iar albi pe care-i vezi acolo sînt puternici. Au cai și puști. Ei sînt bogați, dar noi sîntem săraci. Lupii să stea la sfat cu tetonii ; iar cînd soarele va coborî după Munții Stîncoși, să poată spune : „Asta e pentru un lup, și asta pentru un teton.“

— Nu, tetonule ! Inimă-Tare n-a lovit niciodată în străini. Ei vin în locuința lui și se ospătează și pleacă din ea în deplină siguranță. Un șef puternic e totdeauna prieten cu ei ! Nu, tetonule, brațul lui nu se va ridica niciodată asupra vreunui străin !

— Nebunule, mori atunci cu miinile goale ! strigă Mahtoree punîndu-și o săgeată în arc și slobozînd-o pe neașteptate spre pieptul gol al generosului și încrezătorului său dușman.

Tetonul săvirși totul cu atîta repeziciune și chibzuială, că șeful pawnee nu se mai putu apăra cu mijloacele care-i stăteau la îndemînă. Scutul îi atirna de umăr și nici chiar

săgeata nu mai era la locul ei, căci o ținea în palmă. Dar ochiul lui ager avu destul timp să prindă mișcarea, iar prezența de spirit nu-l părăsi nici o clipă. Trăgînd cu putere de căpăstru, își sili armăsarul să se ridice pe picioarele din spate, în timp ce el se plecă cît putu de mult, așa că animalul îi sluji drept pavăză. Mahtoree îl ochise însă cu atîta precizie și forță, încît săgeata pătrunse în gîtul animalului și-i găuri pielea și de partea cealaltă.

Dar, iute ca gîndul, Inimă-Tare răspunse și el printr-o săgeată. Scutul tetonului fu străpuns, dar trupul îi rămase nevătămat. Șuieratul arcurilor și scinteierea săgeților dură cîteva clipe. Nu trecu mult pînă ce tolbele fură golite, și curse și sînge, dar nu îndeajuns de mult pentru a slăbi elanul luptătorilor.

După aceea Mahtoree și Inimă-Tare începură să călărească în galop, executînd o serie de figuri iuți și pline de măiestrie. Întoarcerile, șarjele, înaintările și retragerile păreau un zbor rotit de rîndunele. Se lovira cu lancea, nisipul fu zvirlit în aer, iar loviturile părură de foarte multe ori fatale ; dar cei doi adversari stăteau încă în șa și-și țineau friiele cu o mînă sigură.

În cele din urmă tetonul fu nevoit să se arunce de pe cal pentru a se feri de-o lovitură care i-ar fi putut aduce moartea. Inimă-Tare îi străpunse armăsarul cu lancea și în iureșul galopului scoase un strigăt de triumf. Cînd se întoarse însă, gata să treacă din nou la atac, armăsarul său, istovit, se poticni și căzu. Mahtoree răspunse numai-decît strigătului de triumf al lui Inimă-Tare, scos mult prea de timpuriu, și se năpusti asupra tînărului său potrivnic, care nu se eliberase încă din șa, cu *tomahawk*-ul și cuțitul. În ciuda agerimii lui, Inimă-Tare nu putu scăpa la timp din legăturile ce-l țineau înlănțuit de animal ; își dădă seama că situația e deznădăjduită. Întinse mîna după cuțit, îi apucă lama între două degete și-l azvîrlî cu un nemaipomenit sînge rece în dușmanul care venea spre el. Arma ascuțită zbură cîtva timp prin aer ; apoi,

întilnind pieptul gol al năvalnicului sioux, intră în carne pînă-n mîner.

Mahtoree puse mîna pe ea și păru că șovăie ; s-o scoată din rană sau nu ? Ura și cruzimea îi întunecară preț de-o clipă fața, apoi, ca și cum i s-ar fi dat de știre că viața îi e pe sfîrșite, porni, poticnindu-se, spre marginea bancului de nisip și se opri cu picioarele în apă. Viclenia și fățarnicia ce-i schimonosiseră de atîtea ori trăsăturile nobile și generoase ale feței se pierdură în nepieritorul sentiment al mîndriei de care era pătruns încă din tinerețe.

— Odraslă a lupilor ! spuse el, zîmbind cu mulțumire, scalpul unui șef dakota nu se va usca niciodată la fumul unei locuințe pawnee !

Își smulse cuțitul din rană și îl aruncă disprețuitor în dușman. Apoi, fluturîndu-și brațul către Inimă-Tare, în timp ce pe fața lui întunecată părea că se dă o luptă crîncenă între ura și disprețul pe care nu și le mai putea arăta prin vorbe, se aruncă numaidecît în valuri ; brațul său mai flutura încă, triumfător, deasupra apei, chiar și după ce trupul îi fusese înghițit, pentru totdeauna, de talazuri. Dar între timp se eliberase din șa și Inimă-Tare.

Liniștea care domnise pînă atunci în sînul celor două bande fu sfîșiată pe neașteptate de un urlat general și sălbatic. Vreo cincizeci de războinici, și dintr-o parte și din alta, se aruncară numaidecît în rîu ; unii se grăbeau să-l nimicească, iar alții să-l apere pe învingător, așa că lupta era abia la început. Dar Inimă-Tare, beat de victorie, cu toată primejdia care se apropia și cu toate că era așa de slab înarmat, rămase nepăsător. Sări numaidecît după cuțit și, alergînd de-a lungul bancului de nisip cu iuțeala unei antilope, începu să-și caute prada în undele care se rostogoleau prin fața lui. O pată întunecată de sînge îi arătă locul unde se afla Mahtoree și, înarmat numai cu cuțitul, Inimă-Tare se cufundă în valuri, hotărît să-și găsească moartea în adîncul lor sau să se întoarcă purtîndu-și trofeul

În timpul acesta bancul de nisip se transformă într-un adevărat cîmp de luptă. Avînd cai buni, indienii pawnee izbutiră totuși să ajungă pe banc într-un număr destul de mare pentru a-și sili inamicul să se retragă. Învîgătorii trecură apoi pe celălalt mal, cîștigînd, în vîlmășagul luptei, o însemnată suprafață de teren. Dar fură întimpinați de restul tetonilor pedestri și siliți să se retragă și ei.

După aceea, lupta luă apoi o altă întorsătură. Cînd elanul celor dintii impulsuri ce-i îndemnaseră pe indieni să se arunce într-o bătălie pe viață și pe moarte, începu să se mai răcească, conducătorii celor două tabere căutară să-și mai domolească oamenii, așa că indienii sioux porniră să-și caute adăpost printre ierburi și prin tufișurile semănate ici și colo, sau pe cîte-o ridicătură de pămînt ; în timpul acesta se mai răriră și atacurile războinicilor pawnee, care deveniră mai puțin primejdioase.

Încăierarea continuă în felul acesta, fără prea multe pierderi, în timp ce balanța victoriei se apleca, șovăitoare, cînd într-o parte cînd în cealaltă. La capătul unor mari strădanii, indienii sioux izbutiră să se retragă pe o porțiune de pămînt acoperită cu ierburi foarte înalte și încîlcite, unde caii inamicilor nu puteau să pătrundă, iar dacă totuși pătrundeau, nu mai erau buni de nimic. Tetonii trebuiau deci scoși cu orice preț de acolo ; altfel, lupta era zadarnică. Și deoarece nenumăratele încercări ale indienilor pawnee fură respinse, aceștia, descurajați, începură să se gîndească la o posibilă retragere, cînd deodată răsună strigătul de luptă al lui Inimă-Tare, și după o clipă tînărul șef apăru în mijlocul lor, fluturînd scalpul căpeteniei tetone, asemenea unui steag ce avea să-i poarte spre victorie.

Fu întîmpinat cu un strigăt de bucurie și urmat spre ierburile unde se ascunseseră tetonii ; pentru o clipă avîntul războinicilor săi mătură din cale toate piedicile. Dar înșingeratul trofeu din mîna conducătorului pawnee îi

îndemnă la luptă și pe cei atacați ; Małhoree lăsase în urmă mulți războinici cutezătoți, iar vorbitorul care, în timpul sfatului mai sus pomenit, dăduse dovadă de niște gânduri atit de pașnice, vădi acum cel mai generos devotament : cu toate că nu-l iubise niciodată pe Małhoree, porni la luptă pentru a-i smulge scalpul din mîinile lui Inimă-Tare, cel mai înverșunat dușman al tribului său.

Bătălia fu cîștigată de cei mai numeroși. După o luptă crîncenă, în cursul căreia șefii indieni își puseseră în joc onoarea și tot curajul, lupii fură siliți să se retragă în cîmp deschis, urmăriți pas cu pas de tetoni; aceștia luau în stăpînire fiecare palmă de pămînt părăsită de dușman. Dacă tetonii s-ar fi oprit la marginea regiunii de ierburi, s-ar fi putut ca ziua să se încheie cu victoria lor, cu toată pierderea de neînlocuit pe care o suferiseră prin moartea lui Małhoree. Dar cîțiva dintre războinicii mai nechibzuiți ai tribului se făcură vinovați de-o faptă smintită, ce schimbă numaidecit soarta luptei, văduvindu-i dintr-odată de toate avantajele cîștigate cu atita trudă.

Unul din conducătorii indienilor pawnee se prăbuși la un moment dat din pricina numeroaselor răni căpătate și deveni pe dată ținta unei duzini de săgeți, căci războinicul lup se afla în ariergarda bandei care se retrăgea. Fără să se gîndească la urmările nesăbuite ale acestui fapt, războinicii sioux porniră în goană, cu strigătul de luptă pe buze, să lovească trupul mortului, lucru socotit ca un act de mare bravură. Fură întîmpinați însă de Inimă-Tare, cu o ceată de războinici viteji pe care-i mîna, la rindu-le, aceeași dorință neabătută de a salva onoarea tribului, înălăturînd o pată atît de rușinoasă. Urmă o luptă corp la corp și sîngele începu să curgă șiroaie. Iar cînd indienii pawnee se retraseră cu trupul neînsuflețit al celui căzut, tetonii se năpustiră pe urmele lor ; în timpul acesta ieșiră din ascunzișuri și ceilalți indieni sioux, care scoteau strigăte sălbatice și amenințau să reteze orice împotrivire datorită superiorității lor numerice,

Soarta lui Inimă-Tare și a tovarășilor lui, care mai curind ar fi murit cu toții decît să părăsească trupul mortului, ar fi fost pecetluită dacă nu le-ar fi sărit nimeni în ajutor. În clipa aceea se auzi însă un strigăt ce venea dinspre un mic desiș din stînga, și numaidecît răsunară salvele citorva carabine din vest. Cinci sau șase indieni sioux țîșniră înainte, secerați pe loc de gloanțe, în timp ce restul își ridicară armele în semn de supunere. Era ca și cum ar fi căzut trăsnetul din cer pentru a veni în ajutorul lupilor. Atunci apărură Ishmael și feciorii lui, care se năpustiră asupra foștilor aliați trădători cu niște strigăte înfiorătoare.

Lovitura fusese prea puternică pentru forțele tetonilor. Parte dintre cei mai viteji șefi ai lor căzuseră în luptă, iar cei rămași în viață fură numaidecît părăsiți de cei lași. Cîțiva dintre cei mai vajnici zăboviră încă în apropierea scalpului lui Mahtoree, primindu-și moartea din mîna indienilor pawnee, cu toată noblețea cuvenită unor șefi indieni. Iar cea de-a doua salvă trasă de carabinele grupului de albi pecetlui fără nici un fel de tăgadă victoria.

Supraviețuitorii bandei lui Mahtoree porniră apoi în goană spre adăposturile lor îndepărtate cu același zel și deznădejde cu care se năpustiseră cu puțin înainte în vîlmășagul luptei. Lupii, îmbătați de victorie, se luară după ei. Strigătul victoriei și al răzbunării răsuna din toate părțile. O parte din fugari îndrăzniseră să care cu ei și trupurile războinicilor căzuți, dar elanul urmăritorilor îi sili să-și părăsească morții pentru a salva viața celor vii.

Am arătat ceva mai înainte ce atitudine luase în sfatul din dimineața aceea una din căpeteniile tetonilor, care îndrăznise să se împotrivească planurilor singeroase ale lui Mahtoree și ale partizanilor săi. Dar după ce-și ridicase zadarnic glasul în apărarea păcii, brațul său își făcuse pe deplin datoria în timpul luptei. Am pomenit

în treacăt de curajul cu care susținuse moralul tetonilor după moartea lui Mahtoree. În inima acestui războinic căruia, în limbajul figurat al poporului i se spunea Vulturul-ce-se-năpustește, speranța victoriei licări mai îndelung decît în oricare alta. Cînd își dădu seama că ajutorul dat de temutele arme de foc ale albilor răpește tribului său tot ceea ce cîștigase pînă atunci, se retrase, cu moartea în suflet, în hățîșul unor ierburi foarte înalte unde-și lăsase calul, în timp ce gloanțele plouau în jurul lui cu nemiluita. Aici îl găsi însă pe Bohrecheena, bătrînul prieten al lui Mahtoree, cel care-și înălțase glasul împotriva sfaturilor înțelepte ale Vulturului ; bătrînul războinic fusese străpuns de o săgeată și, cu toate că moartea îi dădea tircoale, se chinuia să încalece.

— Am fost pentru cea din urmă oară pe cărarea războiului, spuse Bohrecheena cînd își dădu seama că Vulturul venise să-și ia animalul ; să ducă oare un pawnee părul alb al unui războinic sioux în satul său ca să ajungă batjocura femeilor și a copiilor săi ?

Vulturul îi strînse mîna, răspunzînd la dorința bătrînului cu o privire gravă, în care lucea o hotărîre de nestrămutat. Și, după ce-l liniști prin această mărturie mută, ajută rănitolui să încalece. Apoi își mîină calul pînă la marginea ascunzătorii, se aruncă și el pe spinarea animalului și, apucîndu-și tovarășul de cingătoare, ieși în cîmp deschis și porni într-un galop nebun. Cîțiva războinici pawnee îl zăriră, își întoarseră caii și porniră după el. Cursa ținu aproape o milă, fără ca rănitul să scoată un singur geamăt măcar, deși pe lîngă suferința care-i măcina trupul, încerca și durerea de a vedea cum se apropie dușmanul pas cu pas.

— Oprește ! spuse, ridicîndu-și brațul slab pentru ca tovarășul său să-și micșoreze viteza ; vulturul tribului meu să-și întindă aripile mai departe. El să fie acela care să ducă părul alb al unui bătrîn războinic în satul lemnului-ars !

Nu era nevoie de prea multe cuvinte între acești doi bărbați stăpîniți de aceleași legi ale gloriei și adînc încredințați că principiile romanticei lor demnități se bazează pe o temelie de neclintit. Vulturul se dădu jos de pe cal și-l ajută pe bătrîn să coboare. Bătrînul izbuti să rămînă în genunchi, deși se clătina rău de tot, și aruncîndu-i tovarășului său o privire prin care părea că-și ia rămas bun, își întinse gîtul pentru a primi lovitura fatală, cerută chiar de el. Cîteva lovituri de *tomahawk*, apoi mișcarea circulară a cuțitului și capul bătrînului fu separat de trunchi. După care tetonul încăleacă din nou și tocmai la timp pentru a scăpa de zborul săgeților trimise cu mult zel de urmăritori. Fluturînd prin aer fața însîngerată și groaznică la vedere a bătrînului, țîșni în goană, cu un strigăt de triumf ; apoi lupii îl văzură gonind nebunește peste cîmpie, ca și cum ar fi fost purtat de aripile păsării aceleia puternice de la care primise măguli-torul său nume. Vulturul-care-se-năpustește ajunsese în sa-tul său nevătămat. El fu unul din puținii șefi sioux care scăpară din masacrul acelei zile nenorocite ; și, pentru o bună bucată de timp, el singur își ridică glasul în sfatul tribului său, unde era ascultat cu aceeași încredere.

Cuțitul și lancea tăiară retragerea celor mai mulți răz-boinici sioux. Pînă și grupul format de cître femei și copii fu risipit de învingători ; iar soarele coborîse de multă vreme linia ondulată a zării înainte ca lupta să fi luat sfîșit.

Neguțătorul care-i ? Dar evreul ?
(Shakespeare)

Zorile dimineții următoare se ridicară peste o scenă mult mai liniștită. Măcelul încetase cu desăvârșire, iar când răsări soarele, razele lui se răspîndiră asupra păcii și a singurătății. Corturile lui Ishmael erau tot în locul unde le-am văzut ultima oară ; dar pe întinsul preriei nu se mai zărea nici un alt semn de viață. Ici și colo, mici cîrduri de păsări de pradă se roteau și țipau deasupra locurilor în care-și găsise moartea vreun teton istovit, dar orice altă urmă a bătăliei din ajun dispăruse. Panglica riului putea fi urmărită pînă departe, șerpuint pe nesfîrșitele întinderi ale preriei, din pricina aburului ridicat de pe fața lui ; apoi micii nourași argintii ce pluteau peste ochiurile de apă și peste pîrîiașele răspîndite pe cîmpie începură să se mistuie în aerul care se încălzea din ce în ce mai tare, în bătaia razelor dogoritoare ale soarelui ; razele lui învăluiau totul într-o lumină blindă și transparentă, specifică regiunii acesteia nemărginite și lipsite de umbră. Preria era întocmai ca cerul după furtună : blindă, calmă și odihnitoare.

Familia colonistului se adună într-o liniște desăvîrșită, pentru a hotărî odată pentru totdeauna soarta celor ce căzuseră iarăși în puterea lor, în urma cursului schimbător al întâmplărilor pe care vi le-am istorisit. Băieții se aflau în picioare încă din clipa cînd apăruseră, spre răsărit, cele dintii dungi cenușii ; și vlăstarele cele mai tinere ale acestui neam rătăcitor își dădeau seama că sosise clipa cînd întâmplările prin care trecuseră trebuiau să ia o întorsătură ce va putea înfriuri în mare măsură viața lor pe jumătate sălbatică.

Ishmael se mișca prin mica lui tabără cu importanța unui om pe umerii căruia începuse să apese, dintr-odată, grava răspundere a unor lucruri ce întreceau cu mult experiența de toate zilele a existenței lui pline de zbucium. Băieții, deși avuseseră adesea prilejul să simtă pe propria piele asprimea tatălui, arătau, prin înfățișarea lor dirză și strălucirea rece a ochilor, că sînt gata să-i sprijine hotărîrile ce altădată trebuiau, de cele mai multe ori, să fie impuse cu forța. Esther era și ea mișcată de evenimentele acelea care păreau să fie atît de strîns legate de interesele familiei lor. Dar nu-și uita nici una din îndatoririle ei domestice, care și-ar fi urmat cursul lor normal în orice fel de împrejurări, întocmai după cum pămîntul continuă să se rotească în ciuda faptului că există cutremure ce-i sfișie coaja și vulcani ce-i distrug măruntăiele ; dar puterea glasului ei scăzuse atît de mult, încît ocările, deși plouau ca de obicei, puteau să fie luate drept niște blinde mărturii ale autorității părintești.

Abiram părea, ca întotdeauna, oel mai îngrijorat și mai șovăielnic. Dar din privirile aruncate cînd și cînd spre chipul neînduplecat al lui Ishmael, se putea ghici că înțelegerea și încrederea ce dăinuiseră înainte vreme între ei se risipiseră cu totul. Și, lucru destul de ciudat, privirile lui Abiram păreau că pregetă între speranță și teamă. Fața lui se lumina uneori de razele unei bucurii josnice, în timp ce-și oprea privirea pe cortul în care se

găsea Inez, ca apoi bucuria aceasta să-i fie din nou alungată de umbrele unei spaime adinci. Iar atunci ochii lui căutau spre fața încruntată și de nepătruns a lui Ishmael. Dar acesta îi dădea mai curînd temei de îngrijorare, fiindcă din înfățișarea colonistului reieșea un adevăr înfiorător : acela că se eliberase pe de-a întregul de sub influența hoțului de copii și că nu se gîndea la nimic altceva decît la felul în care avea să aducă la îndeplinire hotărîrile sale de neclintit.

Așa stăteau lucrurile cînd fiii lui Ishmael, potrivit ordinului dat de tatăl lor, conduseră prizonierii — asupra cărora meditase atît de mult colonistul, ba luase chiar și unele hotărîri — din locul unde fuseseră închiși în aer liber. Nici unul din prizonieri nu fusese scutit de asemenea tratament. Middleton și Inez, Paul și Ellen, Obed și *trapper*-ul fură aduși cu toții afară și așezați așa ca să poată auzi cît mai bine sentința dată de acest neobișnuit judecător. Copiii se strînseseră și ei în preajma captivilor, plini de-o curiozitate din ce în ce mai mare ; și pînă și Esther își părăsi îndeletnicirile-i culinare și se apropie cît putu de mult pentru a auzi totul.

Din banda indienilor pawnee nu era prezent decît Inimă-Tare, în calitatea lui de mărtor într-o judecată atît de ieșită din comun. Stătea rezemat, plin de gravitate, în lance, în timp ce armăsarul său înspumat, ce păștea în vecinătatea locului mărturisea că făcuse drum lung și greu pentru a putea lua parte la ea.

Ishmael îl întîmpină pe noul său aliat cu răceală, cea mai bună dovadă că nu se simțea prea impresionat de delicatețea care-l hotărîse pe tînărul șef pawnee să vină singur, ca nu cumva prezența războinicilor săi să trezească neliniște sau neîncredere. Ishmael nu-i dorea pe indieni, dar nici nu se temea de dușmănia lor, căci în momentul acela pornise cu atîta calm să pună capăt tuturor neînțelegerilor, ca și cum autoritatea patriarhală pe

care se pregătea s-o exercite ar fi fost recunoscută de toată lumea.

Există ceva înălțător în faptul că cineva stăpânește o anumită autoritate, cu toate că în numele ei se pot făptui și abuzuri. Dar asupra lui Ishmael Bush autoritatea aceasta avu un efect îmbucurător. Grav ca înfățișare, morocănos din fire, de-o neobișnuită forță fizică și o încăpăținare fără margini, bătrînul Ishmael Bush trezi în toți cei de față un sentiment de respect ce sfîrși prin a-l tulbura chiar și pe Middleton, cu toată inteligența lui. Dar nu avu la îndemină decît foarte puțină vreme pentru a-și pune oarecare ordine în gîndire, căci Ishmael, deși nu era obișnuit cu graba, își luase hotărîrile mai dinainte, așa că nu dorea să-și piardă vremea cu amînările. Cînd văzu că sînt acolo cu toții, și că fiecare se afla la locul cîvenit, își aruncă privirea-i întunecată asupra prizonierilor, apoi i se adresa căpitanului, acesta fiind persoana cea mai de seamă dintre ei toți :

— Sînt chemat să îndeplinesc o sarcină pe care voi, în orașe, o încredințați judecătorilor ; căci ei hotărăsc asupra neînțelegerilor ivite între oameni. Am prea puține cunoștințe despre felul cum merg lucrurile în curțile de judecată, cu toate că este o lege bine cunoscută tuturor, iar aceasta ne învață că trebuie să plătim cu măsura cu care ni s-a plătit și nouă, adică dinte pentru dinte și ochi pentru ochi. N-am călcat prea des pragul tribunalelor și nu se află om căruia să-i placă șerifii mai puțin decît mie. Dar am credința că și legea care te pune la adăpost de orice primejdie, dacă-i dai ascultare, își are rostul ei, așa că și judecata asta, potrivit căreia își va primi fiecare ceea ce i se cuvine și nimic mai mult, își are greutatea ei.

După ce Ishmael rosti cuvintele acestea, eliberîndu-și mintea de-o grea sarcină, se opri o clipă și se uită în jur, ca și cum ar fi vrut să vadă ce efect au avut cele spuse de el asupra ascultătorilor. Cînd ochii colonistului

întîlniră privirea lui Middleton, acesta din urmă răspunse :

— Dacă răufăcătorul trebuie pedepsit, iar cel care n-a făcut nici un rău nimănui trebuie lăsat să plece unde-i place, atunci dumneata ar trebui să-ți schimbi soarta cu mine și să devii prizonier în loc de judecător.

— Vrei să spui, cu alte cuvinte, că ți-am pricinuit vreun rău luînd-o pe doamna din casa părintelui ei și aducînd-o, împotriva voinței ei, în regiunile astea pustii ? răspunse nepăsător colonistul, căci nu simțea nici un fel de remușcare pentru fapta de care se făcuse vinovat. N-am să iau spusele tale drept minciună și nici n-am să te contrazic. De cînd s-au întîmplat lucrurile de care vorbești, am chibzuit în tihnă asupra lor și, cu toate că n-am o minte prea ageră, pentru că nu sînt din oamenii aceia care numai ce-și aruncă privirea asupra cuiva și știu cu ce fel de ins au de-a face, sînt totuși în stare să văd totul așa cum este, să judec și să nu mai răstălmăcesc adevărul. Și tocmai de aceea am ajuns la convingerea c-a fost o mare greșeală să fi luat copila de lingă părintele ei, așa că doamna aici de față va fi dusă înapoi cu aceeași grijă cu care a fost adusă și pînă aici, atîta cit ne stă în putință însă.

— Da, da, adăugă și Esther, omul are deplină dreptate. Sărăcia și munca l-au apăsât din greu, iar oamenii stăpînirii l-au hărțuit într-atîta, c-a fost de ajuns doar o clipă de slăbiciune ca să se dedea la o asemenea nelegiuire ; dar mi-a ascultat cuvintele, și mintea lui a intrat din nou pe făgașul cel drept. Căci e un lucru groaznic și tare primejdios să aduci fiicele străinilor în familia ta pașnică și bine orînduită !

— Și cine îți va mulțumi pentru asta ? Căci ceea ce s-a făcut s-a făcut, bombăni Abiram, cu un rinjet plin de lăcomie, în care frica și răutatea se împleteau într-un chip atît de dezgustător. Cînd dracu ți-a făcut o dată so-

cotelile, trebuie să-ți iei chitanța chiar din mîinile lui.

— Liniște ! spuse Ishmael, întinzîndu-și brațul puternic spre cumnatul său, astfel că acesta tăcu numai decît. Glasul tău sună în urechile mele ca croncănitul unui corb. Dacă tu n-ai fi vorbit niciodată, niciodată n-aș fi cunoscut rușinea asta !

— Pentru că ai început să nu mai prețuiești răul și să vezi adevărul, spuse Middleton, nu lăsa lucrurile la jumătate ; poartă-te mai generos și cîștigă-ți prieteni, ca aceștia să te ajute și să te apere în viitoarele neajunsuri pe care ți le-ar putea pricinui legea...

— Tinere, îl întrerupse colonistul, uitîndu-se încruntat la el, ai vorbit și tu destul. Dacă mi-ar fi teamă de lege, n-ai vedea în ce chip face dreptate Ishmael Bush !

— Nu-ți uita bunele intenții și nici nu uita că dacă ai de gînd să săvîrșești vreun act de violență împotriva cuiva dintre noi, brațul legii aceleia pe care o disprețuiești se întinde foarte departe, și cu toate că uneori zăbovește, asta nu înseamnă că nu lovește la sigur.

— Da, cuvintele căpitanului cuprind foarte mult adevăr, Ishmael Bush, rosti *trapper*-ul, care era foarte atent la ceea ce se vorbea și nu scăpa o singură silabă. Pare să fie un braț lung și uneori cît se poate de sîcîitor, chiar și aici, în țara asta a Americii.

În timpul acesta, Ishmael se mulțumi să păstreze cea mai deplină tăcere, deși privirea cu care căuta spre *trapper* n-avea nimic de-a face cu prietenia. După ce bătrînul isprăvi, colonistul se întoarse către Middleton și-și reluă firul vorbirii de acolo de unde fusese întrerupt.

— Dar în ceea ce ne privește pe noi, căpitane, greșeala e de amîndouă părțile. Dacă eu te-am făcut să suferi atîta pentru că ți-am luat soția, cu toate că aveam de gînd să ți-o înapoiez atunci cînd planurile diavolului ăstuia împlielit s-ar fi împlinit, tot așa ai făcut și tu, năvălind în tabără și ajutînd, așa cum se spune cînd e

vorba de afaceri ceva mai cinstite, să mi se răpească avuțul.

— N-am făcut decît să eliberez...

— Socoteala-i încheiată, îl întrerupse colonistul, cu aerul unui om care și-a format o anumită părere asupra unui lucru și prea puțin îi pasă de ceea ce cred alții. Tu și soția ta sînteți liberi să plecați sau să veniți cînd și unde vă place. Abner, pune-l în libertate pe căpitan ; și acum, dacă vrei să mai zăbovești pînă ce-o să ajung în preajma vreunui oraș, putem folosi căruțele împreună ; dacă nu, n-ai să poți spune că nu te-am poftit ca pe-un prieten.

— Pedeapsa cerului să cadă asupra mea, iar păcatele să mi se întoarcă numaidecît împotrivă dacă-ți voi uita vreodată cîntea, cu toate că a ieșit la iveală cu atîta întîrziere, strigă Middleton grăbindu-se către Inez, care începuse să plîngă chiar în clipa eliberării ei, — prietene, îți dau cuvîntul meu de soldat că rolul pe care l-ai avut în toată tărășenia asta va fi dat uitării, în ciuda a tot ce-aș crede eu că trebuie făcut atunci cînd voi ajunge într-un loc unde mă pot folosi de brațul guvernămintului.

Zîmbetul lipsit de orice expresie cu care răspunse colonistul auzind toate acestea dovedi cît de puțin preț punea el pe făgăduiala făcută de tînărul căpitan sub acel prim impuls al sentimentelor.

— Nici frica și nici dorința de-a fi răsplătit, ci numai ceea ce numesc eu dreptate m-a făcut să iau asemenea hotărîre, spuse ; fă așa cum găsești tu că e drept și crede-mă, lumea e destul de largă ca să încăpem în ea amîndoi, fără a fi nevoiți să ne încrucișăm iarăși drumurile. Dacă ești mulțumit, bine ; iar de nu, încearcă să te liniștești după cum ți-e obiceiul. Nu-ți voi cere să mă eliberezi dacă vei izbuti să pui vreodată mîna pe mine. Iar acum, doctore, am ajuns și la pagina dumitale din carnetul meu de însemnări. A venit timpul să punem

rînduială și în socotelile noastre. Noi doi am încheiat o înțelegere fățișă și bărbătească ; dar în ce fel ai înțeles să-ți cinstești cuvîntul dat ?

Ideea fericită a lui Ishmael Bush care încerca acum să treacă răspunderea faptelor sale pe umerii prizonierilor, mai ales că împrejurările nu îngăduiau o cercetare mai amănunțită, îi puse într-o încurcătură destul de mare, căci se văzură astfel nevoiți să dea socoteală de niște fapte pe care le socotiseră, potrivit judecății lor simple, cît se poate de îndreptățite. Viața lui Obed fusese condusă de niște legi atît de rigide, încît uimirea lui nici nu mai cunoscuse margini, deși în situația în care se găsea, lucrul acesta n-ar fi trebuit să i se pară așa de extraordinar, dacă ar fi fost ceva mai obișnuit cu obiceiurile lumii. Vrednicul naturalist nu fu totuși cel dintîi om pus în situația de-a da socoteală de faptele sale exact în clipa cînd se aștepta să primească laude. Cu toate că era destul de indignat de întorsătura atît de neașteptată a lucrurilor, era gata să facă tot ce-i stătea în putință în clipele acelea, aducînd în apărarea sa toate faptele de care-și aducea aminte, deși mîntea îi era cam înnegurată.

— Că a existat un contract sau înțelegere între Obed Bat și Ishmael Bush, fermier rătăcitor — rosti el, folosind niște termeni care să nu poată jigni pe nimeni — e cu neputință să neg. Recunosc că prin acest contract s-a căzut la învoială sau stipulat că se va face o anumită călătorie în comun sau în tovărășie, timp de un anumit număr de zile. Dar cum timpul menționat în contract a expirat, presupun că e cît se poate de drept să considerăm învoiala căzută în desuetudine.

— Ishmael ! îl întrerupse Esther nerăbdătoare, nu mai lungi vorba cu un om care-ți poate rupe oasele cu aceeași ușurință cu care ți le și pune la loc, și lasă diavolul ăsta veninos să plece unde-o pofti. E un șmecher fără pereche ; așa că dă-i lui jumătate din prerie, iar cealaltă jumătate ia-ți-o tu. Căci de un lucru sînt sigură, Ishmael !

Nu-mi plac tovarășii de drum care fac așa ca limba unei femei cinstite să nu mai poată lega nici două vorbe, și fără să-i pese măcar dacă gospodăria ei merge sau nu cum trebuie.

Fața posacă a colonistului se mai însenină câteva clipe din pricina privirii jucăușe pe care-o avu cînd răspunse :

— Nu toată lumea judecă la fel ce poate el ca vraci, Esther. Dar, fiindcă dorești să-i dau drumul să plece, n-o să ar preria ca să-i fac călătoria mai anevoioasă. Ești liber, prietene, să te duci în așezăminte, și te sfătuiesc să rămîi acolo, căci oamenii ca mine, care încheie atît de rar cîte o învoială, nu se prea bucură cînd văd cu cîtă ușurință o rup ceilalți.

— Iar acum, Ishmael, încheie soția lui, victorioasă, pentru ca liniștea să domnească și mai departe în familia noastră și să se stingă orice urmă de neînțelegere între noi doi, arată-i indianului aceleia și fiicei lui — și rostind cuvintele acestea făcu semn către bătrîmul *Le Balafre* și tinăra văduvă Tachechana — drumul spre satul lor, și să le spunem dintr-o suflare un „Dumnezeu să vă binecuvînteze și călătorie ușoară !“

— Ei sînt prizonierii lui Inimă-Tare, potrivit legilor războiului indian, și nu-i pot încălca drepturile.

— Ferește-te de diavol, bărbate, căci e mare șarlatan și ispititor și nimeni nu se poate socoti în deplină siguranță cînd are în față groaznicele năluciri pe care i le arată. Primește sfatul ăsta din partea cuiva care are cîntea să-ți poarte numele în suflet, și trimite-o pe-această neagră Jezebel în satul ei.

Colonistul își puse mîna-i puternică pe umărul ei și i se uită țintă în ochi, apoi îi răspunse pe un ton sever, dar totodată solemn :

— Femeie, în fața noastră stau îndatoriri mari și ne silesc să ne gîndim la cu totul alte lucruri, nu la prostiile astea care-ți întunecă mintea. Adu-ți aminte cîte mai avem de făcut și mai slăbește-mă cu gelozia !

— Ai dreptate, ai deplină dreptate ! murmură Esther, întorcîndu-se spre fiicele lor. Dumnezeu să mă ierte c-am putut uita !

— Iar acum, tinere, cu tine care-ai venit atît de des pe lingă tabăra mea sub cuvînt că umbli după albinele ce roiau prin scorburî, reluă Ishmael, după o scurtă pauză, ca și cum ar fi vrut să-și regăsească limpezimea minții, cu tine am de încheiat o socoteală ceva mai grea. Nu te-ai mulțumit că mi-ai răvășit tabăra, ci ai furat și pe nepoata nevestei mele, pe fata hărăzită să-mi fie într-o bună zi noră.

Cuvintele acestea stîrniră mult mai multă mirare decît tot ceea ce rostise colonistul pînă atunci. Băieții lui Ishmael își îndreptară, plini de curiozitate, privirea spre Paul și Ellen ; Paul era cît se poate de încurcat, iar Ellen își plecase ochii în pămînt, rușinată.

— Ascultă, prietene Ishmael Bush, răspunse căutătorul de miere, auzind că fusese învinuit de spargere și de răpire, că nu m-am purtat așa cum trebuie cu oalele și cu gălețile tale, recunosc. Și dacă mi-ai spune cît costă, s-ar putea întîmpla să fii despăgubit fără prea multă vorbărie. N-aveam gînduri prea pașnice cînd am ajuns pe stîncă voastră, și-am dat cu multă sete în mărfurile tale, dar pînă și gaura din cea mai bună haină a omului se poate cirpi cînd ai bani. Dar fiindcă veni vorba și de Ellen Wade, aici trebuie să ne oprim mai mult. Oamenii au fel de fel de păreri în privința căsătoriei. Unii cred că-i de ajuns să spui DA și NU la întrebările judecătorului sau ale preotului, și cu asta s-a și pus temelia unui cămin liniștit ; dar eu cred că acolo unde-și găsește sprijin sufletul unei femei tinere, acolo trebuie să-i fie lăsat și trupul. Nu c-aș vrea să spun prin asta că Ellen n-a fost forțată să facă ceea ce-a făcut, așa că ea e tot așa de nevinovată în privința asta ca și măgarul acela de colo care-a purtat-o în spinare ; și pentru lucrul ăsta,

aş fi gata să jur, căci tot aşa ar spune şi el dac-ar putea vorbi.

— Nelly, reluă colonistul care dăduse foarte puţină atenţie acestor vorbe, deşi Paul credea că sînt deosebit de convingătoare şi de dibace, Nelly, lumea în care te-ai aruncat cu atîta grabă e mare şi rea. Ai mîncat şi ai dormit în tabăra mea un an de zile, şi am tras nădejde că aerul curat al cîmpiilor o să priască atît de mult sufletului tău, încît o să doreşti să rămii mereu printre noi.

— Lasă fata să facă ce vrea, bombăni din spatele lui Esther, acela care ar fi putut s-o convingă să rămînă cu noi doarme afară, în pămîntul rece şi gol al preriilor; şi-apoi, mintea unei femei e plină de încăpăţinare şi nu se lasă prea uşor abătută din cale atunci cînd a luat o hotărîre. Lucrul ăsta-l ştii foarte bine, căci altfel nu m-aş afla eu aici, mama fiilor şi a fiicelor tale !

Colonistul însă nu păru să renunţe la planurile lui în legătură cu Ellen, şi înainte de a-i răspunde nevestei sale, îşi mai întoarse o dată privirea spre feţele curioase ale băieţilor lui, să vadă dacă nu cumva se află printre ei vreunul care să-l poată înlocui pe cel dispărut. Paul îşi dădu numaidecît seama de gîndurile tainice ale lui Ishmael şi crezu c-a găsit mijlocul prin care să poată în-lătura orice piedică.

— E lucru cît se poate de sigur, prietene Bush, spuse el, că în privinţa asta sînt două păreri : a ta în ceea ce-i priveşte pe fiii tăi, şi a mea în ceea ce mă priveşte pe mine. Dar nu se află decît o singură cale paşnică pentru a pune capăt neînţelegerii şi anume : alege dintre băieţii tăi unul singur, oricare ar fi el, şi lasă-ne să facem o mică plimbare prin prerie — numai cîteva mile ; iar cel ce va rămîne acolo nu va mai tulbura în vecii vecilor căminul cuiva, însă cel ce se va întoarce va căuta să facă tot ce-i va sta în putinţă pentru a-i fi pe plac lui Ellen.

— Paul ! exclamă aceasta cu glas căzut, dar muştrător.

— Nu te teme, Nelly ! șopti căutătorul de miere, a căru-i minte, cu totul lipsită de subtilitate, nu putea bănuia că prietena sa ar putea avea și alt motiv de îngrijorare, în afară de siguranța propriei lui persoane. I-am cîntărit pe toți și poți avea toată încrederea într-un ochi care-a văzut roind atîtea albine în scorbura lor.

— Eu nu vreau să pun ordine în pornirile firești ale oamenilor, îl întrerupse colonistul. Dacă inima lui Ellen o îndeamnă cu adevărat spre orașe, să spună ; și n-am să-i pun nici o piedică. Vorbește, Nelly, și ceea ce vei spune, spune-o din adîncul inimii, fără frică sau părținare. Vrei să ne părăsești ca să te duci cu tînărul ăsta în așezăminte, sau vrei să rămii și să împarți împreună cu noi, puținul ce-l avem, dar pe care ți-l dăruim cu cea mai mare bucurie ?

Pusă în fața situației de-a lua o hotărîre, Ellen nu mai putu șovăi. La început, căutătura îi fu sfioasă și furișă. Dar pe urmă, singele îi năvăli în obraji, respirația i se iuți și, lăsînd sfiala la o parte, începu să vorbească :

— M-ați luat orfană de tată, sărăcită și fără nici un fel de rubedenie, spuse ea, făcînd un mare efort pentru a-și stăpîni vocea, în timp ce alții, care trăiau mai curînd în belșug dac-ar fi să-i compar cu voi, m-au dat uitării ; și cerul să vă binecuvînteze pentru asta ! Puținul pe care l-am făcut pentru voi nu va putea răsplăti nici-odată binefacerea asta. Mie nu-mi place însă felul vostru de viață : e foarte deosebit de cel cu care am fost obișnuită în copilăria mea, și e foarte departe de dorințele mele ; totuși, dacă n-ați fi luat-o pe această blîndă și nevinovată *lady* de la prietenii ei, nu v-aș fi părăsit nici-odată pînă în clipa în care nu mi-ați fi cerut voi singuri s-o fac, spunîndu-mi : „Du-te, și binecuvîntarea Domnului fie cu tine“ !

— Felul în care ne-am purtat cu tînăra *lady* n-a fost deloc un lucru înțelept, dar ne-am căit destul din pri-

cînz, asta și-o să dregem totul în măsura în care se va putea dreg. Iar acum, vorbește limpede : vrei să rămii sau vrei să pleci ?

— I-am promis acestei *lady*, spuse Ellen, plecîndu-și din nou ochii în pămînt, că n-o voi părăsi ; și după ce s-au abătut asupra ei atîtea nenorociri, și asta datorită nouă, are tot dreptul să ceară să-mi țin cuvîntul dat.

— Dezlegați-l pe tînărul acela, spuse Ishmael. Iar după ce ordinul fu executat, făcu un semn către fiii lui, poruncindu-le să se apropie de el cu toții, după care îi înșirui în fața lui Ellen. Acum, continuă el, lasă gluma la o parte și dechide-ți inima ! Iată tot ce-ți pot dărui, împreună cu un „bun venit“ din toată inima.

Nenorocită, fata își plimbă privirea-i sfioasă de la unul la altul, pînă cînd ochii ei întîlniră figura încurcată și îngrijorată a lui Paul. Și atunci natura triumfă asupra conveniențelor. Se aruncă în brațele căutătorului de miere, subliniindu-și alegerea prin puternice hohote de plîns. Ishmael făcu fiilor lui semn să se retragă și jignit, deși poate nu dezamăgit de rezultat, nu mai șovăi nici o clipă.

— Ia-o, spuse, și poartă-te cinstit și prietenos cu ea. Fata asta are toate darurile care pot fericii casa oricărui bărbat, și nu mi-ar plăcea s-aud c-a supărat-o vreodată cineva. Acum, c-am încheiat socotelile și cu tine, trag nădejde că nu ți s-au părut prea grele, ci dimpotrivă, drepte și cinstite, așa că-ți mai pun o singură întrebare, aceea pe care i-o pun și căpitanului : Vrei să te întorci în așezăminte în căruțele mele sau ai alte planuri ?

— Aud că un grup din soldații care fac parte din compania mea au fost văzuți pe lingă satele indienilor pawnee, răspunse Middleton, și am de gînd să-l însoțesc pe Inimă-Tare pînă-mi voi întîlni oamenii.

— Atunci, cu cît ne vom despărți mai repede, cu atît va fi mai bine. Cai găsiți din belșug pe cîmpie. Plecați,

deci ; alegeți orice animal vă place și lăsați-ne cu ale noastre !

— E cu neputință să facem așa ceva, atîta vreme cît bătrînul acesta, care a fost prietenul familiei mele aproape o jumătate de secol, rămîne aici ca prizonier. Ce-a făptuit oare de nu i se dă și lui libertate ?

— Nu întreba lucruri la care ți s-ar putea da un răspuns neplăcut, spuse posac colonistul ; am de încheiat cu el anumite socoteli, niște socoteli unde n-are ce căuta un ofițer al Statelor. Și acum du-te, atîta timp cît ți-e calea deschisă.

— Omul ți-ar putea da sfaturi cinstite și care-ar putea privi pe toată lumea, rosti bătrînul captiv, fără să arate nici cel mai mic semn de neliniște, deși se găsea într-o situație așa de proastă. Indienii sioux sînt un trib numeros și au o fire crudă și nimeni n-ar putea spune cît va mai trece pîn-or găsi prilej de răzbunare. Așa că vă spun și eu tot așa : duceți-vă și fiți cu mare băgare de seamă cînd străbateți locurile deschise, ca să nu vă treziți iarăși înconjurați de flăcări, căci vînătorii dau de multe ori foc ierburilor în anotimpul ăsta, pentru ca bivolii să găsească la primăvară pășuni verzi și gustoase.

— Asta ar însemna să uit nu numai recunoștința față de bătrîn, dar și datoria pe care-o am față de legi, dacă l-aș lăsa în mîinile voastre, fie chiar și cu consimțămîntul lui, fără să cunosc natura crimei făptuite, la care s-ar putea să fi luat parte cu toții, chiar dacă nu ne-am dat seama de nimic.

— O să te socotești mulțumit cînd o să afli că i se cuvine pedeapsa pe care i-o voi da ?

— Îmi va schimba, oricum, părerea pe care-o am despre el.

— Atunci privește asta, spuse Ishmael, punînd sub ochii căpitanului glonțul găsit în trupul lui Asa ; a răpus cu bucățica asta de plumb pe cel mai strașnic băiat care-a bucurat vreodată ochii părinților lui !

— Nu pot crede să fi făcut asemenea faptă dacă n-ar fi fost în legitimă apărare, sau ca răspuns la vreo provocare. Că avea cunoștință de moartea fiului tău, recunosc, fiindcă ne-a arătat desişul în care zăcea trupul neînsuflețit al acestuia, dar că i-ar fi răpit viața în chip mișelesc, nimic nu mă va putea convinge în afară de propria lui mărturisire.

— Am trăit mult, încep *trapper*-ul, care-și dădu seama, după tăcerea generală care se lăsase, că-i așteptau cu toții cuvântul de apărare, ținând seama cit de grea era învinuirea — și am văzut multe ticăloșii în viața mea. Am întâlnit mulți urși rățăcitori și multe pantere gata să se repeadă asupra prăzii sau luptându-se pentru bucata care li se ivise în cale ; și am văzut mulți oameni înzestrați cu darul gândirii, răfuindu-se unii cu alții pînă cînd îi ajungea moartea, așa ca și nebunia omenească să-și aibă partea ei. În ceea ce mă privește, trag nădejde că nu-mi va lua nimeni în nume de rău dacă voi spune că, deși miinile mele au curmat deseori nelegiuirea și împilarea, n-au dat niciodată vreo lovitură pe care să-mi fie rușine atunci cînd voi da socoteală în fața unui judecător mult mai mare decît cel ce-mi stă acum în față.

— Dacă tatăl meu a luat viața unuia din propriul său trib, spuse tînărul pawnee, al cărui ochi ager desluși înțelesul celor ce se petreceau, să se predea prietenilor celui mort ca un războinic. El e prea drept ca să aibă nevoie de curele pentru a fi dus în fața judecății.

— Băiete, trag nădejde că-mi vei face dreptate. Dacă aș fi săvîrșit fapta aceea mîrșavă care mi-o pun în spinare, aș avea destul curaj ca să-mi plec capul pentru a fi lovit de dreapta pedeapsă, așa cum fac toți indienii buni și cinstiți ; apoi, încredințîndu-și prietenul indian, printro-o singură privire, că e nevinovat, se întoarse spre ceilalți și continuă în englezește : vreau să vă povestesc o scurtă întîmplare, și cel ce-o va crede va crede adevărul, iar cine nu, va porni pe o cale greșită, și poate că-l va

îndemna la asta și pe cel de lângă el. Eram în jurul taberei tale cu toții, prietene Ishmael, cînd am aflat că în ea se găsește închisă pe nedrept soția căpitanului, și-atunci am luat hotărîrea, nici cinstită, nici necinstită, de-a o elibera prin dreptul pe care ni-l dădea natura cît și legea. Socotind că sînt o iscoadă destul de pricepută m-au trimis în prerie pentru recunoaștere, în timp ce ei au rămas ascunși. Și nici prin cap nu v-ar fi trecut că se află cineva atît de aproape de voi, încît să poată vedea tot ce se întîmplă în tabără ; eu eram însă acolo, cînd culcat în vreun tufiș, cînd lângă vreun snop de iarbă, iar alte ori rostogolindu-mă de pe vreo movilă jos pe cîmpie, iar voi nici nu visați că vă pîndeam toate mișcările, așa cum pîndește pantera căprioara cînd se adapă. Doamne ! Ishmael, cînd eram bărbat în floarea vîrstei m-am uitat în corturile dușmanilor chiar prin deschizătura cea mare, iar ei dormeau, da, dormeau și visau că se află acasă și că-i pace ! Aș vrea să am destul timp ca să vă pot da amă...

— Continuă-ți povestirea, îl întrerupse nerăbdător Middleton.

— Ah, și ceea ce am văzut a fost o nelegiuire sîngeroasă ! Stăteam întins într-un culcuș de ierburi, cînd s-au întîlnit doi dintre vînătorii voștri. Nu s-au întîlnit ca doi prieteni, și nici așa cum obișnuiesc să se întîlnească bărbații în deșert ; dar am crezut că se vor despărți pașnic, pînă cînd am văzut că unul din ei pune pușca la umăr și și-o ațîțește în spinarea celuilalt, săvîrșind ceea ce socotesc că se cheamă o crimă mîrșavă și trădătoare. A fost un tînăr nobil și plin de curaj băiatul acela ! Și deși glonteale i-a pătruns prin haină, a rămas în picioare mai mult de-un minut. După asta s-a ridicat în genunchi și a început să-și facă loc prin desiș ca un adevărat bărbat ; era asemenea ursului rănit care se trage spre vizuină.

— Și pentru ce, în numele justiției cerești, ai ascuns lucrul acesta ? strigă Middleton.

— Ce, crezi oare, căpitane, că un om care-a petrecut mai mult de șaizeci de ani în pustietate n-a învățat ce-i aceea prevedere ? Care războinic roșu aleargă să spună cele văzute de el înainte de-a sosi momentul potrivit ? L-am dus apoi pe doctor în locul acela pentru a vedea dacă priceperea lui mai poate fi de folos la ceva ; iar prietenul nostru, căutătorul de miere, era și el de față, așa c-a văzut și el că ramurile desișului îi țineau trupul în picioare.

— Da, e adevărat, spuse Paul ; dar, neștiind pricina pentru care acoperă *trapper*-ul asemenea întâmplare, am vorbit cit se poate de puțin despre ea, adică mai nimic.

— Și cine-a fost autorul acestei fapte ? întrebă Middleton.

— Dacă prin autor îl înțelegi pe acela care-a săvârșit asemenea faptă, iată omul ; și e o rușine și-o înjosire pentru neamul nostru că e din același sînge și din aceeași familie cu cel ucis.

— Minte ! Minte ! strigă Abiram. N-am comis nici o crimă ! Am lovit pentru c-am fost lovit și eu !

Ishmael răspunse cu o voce adîncă și îngrozitoare :

— Ajunge. Lăsați-l pe *trapper* să plece. Băieți, puneți-l pe fratele mamei voastre acolo unde i-e locul.

— Nu vă atingeți de mine ! strigă Abiram. Vă bleștem dacă vă atingeți de mine !

Sălbaticile străfulgerări din ochii lui Abiram îi tulburară în așa măsură pe băieți, încît nu îndrăzniră să facă nici un pas ; dar cînd Abner, cel mai în vîrstă și mai hotărît dintre ei, porni, plin de ură, spre Abiram, acesta se întoarse îngrozit și încercă să fugă. Alunecă și căzu cu fața la pămînt, rămînînd nemișcat ca un mort. În mijlocul exclamațiilor de groază ce urmau, Ishmael făcu un gest, poruncind fiilor săi să ducă trupul într-un cort.

— Iar acum, spuse, întorcîndu-se spre cei străini de familie, nu ne mai rămîne decît să ne despărțim. Vă urez fiecăruia numai bine; iar ție, Ellen, îți spun, cu toate că nu știu dacă pui preț pe-asemenea dar: „Fii binecuvîntată!”

Middleton, îngrozit de lucrul acesta, pe care-l socotea ca o pedeapsă a cerului, nu mai avu nimic de adăugat și se pregăti de plecare. De îndată ce fură gata, își luară un scurt rămas bun de la colonist și de la familia lui, după care tot grupul, alcătuit din oameni atît de deosebiți, îl urmă încet și în liniște pe Inimă-Tare, spre îndepărtatele lui așezări.

*Smerit te rog :
Desparte-odată legea de puterea-ți
Și printr-un râu de mică-nsemnătate
Veți săvârși un bine drept și mare.*

(Shakespeare)

Ishmael așteaptă răbdător, timp îndelungat, ca peștițul grup condus de Inimă-Tare să dispară. Iar când iscoada îi aduse la cunoștință că toți indienii care se alăturaseră șefului lor, la o distanță destul de mare de tabăra colonistului, pentru a nu isca nici un fel de îngrijorare din cauza mulțimii lor, se mistuiseră după colina cea mai îndepărtată a preriei, dădu numaidecît ordin să se strîngă corturile. Animalele fură înhămate în mare grabă, iar mobilele mutate în locurile lor obișnuite din diferitele vehicule ale convoiului.

Și cînd toate pregătirile acestea luară sfîrșit, căruța care-o adăpostise atîta vreme pe Inez fu trasă înaintea cortului unde zăcea trupul căzut în nesimțire al răpitorului de copii. Și abia atunci cînd apăru și Abiram, palid, îngrozit, împleticindu-se sub povara crimei care ieșise la iveală, aflară și cei mai tineri dintre membrii familiei că acesta mai făcea parte încă dintre cei vii. O tulburătoare stare de neliniște le spunea că fărădelegea înfăptuită de Abiram era dreapta pedeapsă pe care le-o trimisese cerul ; începură să se uite la unchiul lor ca la o ființă dintr-o altă lume, nu ca la un muritor căruia

ii mai era dat să treacă prin multe încercări înainte de-a se desprinde din marele lanț al existenței umane.

Criminalul părea să fie și el într-o stare foarte ciudată ; frica lui nu cunoștea margini, dar trupu-i zăcea într-o desăvârșită nesimțire. Adevărul era că, în timp ce trupul nu-și revenise încă de pe urma zguduirii prin care trecuse, teama îi chinuia mintea fără încetare. Când se văzu în aer liber, câtă de la unul la altul sperînd să deslușească pe fețele celor ce făceau roată în jurul lui un semn cît de mic privitor la soarta lui viitoare. Ochii lui întîlniră numai fețe grave, dar calme, și pe nici una din ele nu putu să citească vreo amenințare, așa că ticălosul începu să-și revină ; și în timp ce rămase închis în căruță, viclenia lui porni să pună la cale felurite planuri, minite să preîntîmpine ura atît de îndreptățită a rudelor sale și să caute mijlocul de-a scăpa de pedeapsa aceea îngrozitoare care presimțea că-l așteaptă.

În timpul pregătirilor de care am pomenit, Ishmael vorbi foarte puțin. Era de ajuns un singur gest sau o singură privire pentru ca băieții să-i ghicească dorințele, și calea aceasta atît de simplă de-a comunica între ei părea să fie pe placul tuturor. Când se dădu semnalul de plecare, colonistul, cu pușca subsuoară și toporul în spinare, își luă, ca de obicei, rolul de conducător. Esther se ascunse în căruța în care aflau fetele ; băieții își ocupară locurile lor obișnuite, printre vite sau la atelaje ; iar convoiul porni la drum, păstrîndu-și înfățișarea lui de totdeauna, de nepăsare dar și de statornicie.

Și pentru prima oară după atîtea zile, colonistul se îndreptă spre soare-răsare. Porni pe drumul ce ducea spre ținuturile civilizate, iar din felul cum călca, înțelesesă cu toții, pentru că familia învățase să deslușească hotăririle părintelui numai cît se uita la el, că expediția lor prin prerie se apropie de sfîrșit. Multe ceasuri în șir însă, nu se întîmplă nimic din care s-ar fi putut observa că s-a petrecut vreo schimbare atît de neașteptată în pla-

nurile sau sentimentele lui Ishmael. În tot timpul acesta merse singur, ținându-se la câteva sute de metri de convoi și dînd din cînd în cînd semne de mare tulburare. O dată sau de două ori, băieții lui îl văzură oprindu-se pe creștetul unei coline mai îndepărtate unde rămase pe gânduri câteva clipe, cu capul plecat în pămînt și rezemîndu-se în carabină. Umbrele caravanei începuseră să se lungească de multă vreme spre soare-răsare, dar direcția spre care porniseră la început rămase neschimbată. Trecură prin vadurile feluritelor cursuri de apă, străbătură cîmpii, urcară și coborîră nenumărate ridicături de pămînt, dar marșul lor nu suferi nici o modificare. Obișnuit de atîta vreme cu greutățile unei călătorii prin prerie, colonistul ocolea piedicile care i se iveau în cale printr-un fel de instinct, cotind exact atunci cînd trebuia, fie la dreapta fie la stînga, după cum îi dicta înfățișarea solului, prezența copacilor sau cursul apelor.

În cele din urmă sosi și ora cînd, din milă pentru oameni și pentru animale, fu nevoit să facă un popas. Ishmael alese locul pentru tabără cu obișnuita lui pricepere. Configurația oarecum regulată a regiunii, despre care am pomenit în primele pagini ale acestei cărți, se schimbase; și în locul colinelor se iviseră, ici și colo, porțiuni destul de accidentate. În general însă, se întîlneau aceleași vaste pustietăți, aceleași pămînturi bogate și întinse și acea unică și sălbatică alternanță de șesuri unduitoare și de suprafețe cu desăvîrșire lipsite de vegetație, care dădea regiunii înfățișarea unor pămînturi străvechi, rămase, nu se știe de ce, și fără locuitori, și fără așezări omenești. Dar aspectul acesta, caracteristic pentru ceea ce se cheamă *rolling prairies*, se schimbase de mult și convoiul trecea acum printr-o regiune acoperită de dealuri neregulate, masive stîlcoase aruncate ici și colo, la întîmplare, și limbi întinse de pădure.

Ishmael alese un izvor care țîșnea de la poalele unei stînci de vreo patruzeci-cincizeci de metri înălțime, un

loc cit se poate de potrivit pentru a-și adăpa cireada. Apa curgea printr-un vad îngust, săpat chiar în spatele stîncii, mărginit de smocuri bogate de iarbă. O singură salcie izbutise să-și înfigă rădăcinile în pămîntul acesta sărac și-și înălțase trunchiul la o înălțime mult mai mare decît aceea a stîncii din apropiere, al cărei creștet fusese, odinioară, umbrit de ramurile ei ; ramurile acestea însă se uscaseră, fiind nevoite să se supună misteriosului principiu al vieții. Și, ca o ironie față de sărăcioasa vegetație a locului, salcia rămăsese ca un nobil și solemn monument al unei fertilități apuse. Crengile ei lungi, aspre, împletite într-un fel fantastic, tot mai atrăgeau privirea, în timp ce trunchiul, alb și scorțos, stătea gol în bătaia vîntului. Nici o singură frunză, nici un singur semn de viață nu se putea zări pe trunchi sau pe crengi. Stătea acolo ca un simbol al fragilității și al trecerii timpului.

Ishmael, după ce făcu semnul obișnuit de oprire, se aruncă jos și rămase pe gînduri, părăind să cugete asupra răspunderii ce-i apăsa grumazul. Fiii lui sosiră și ei peste puțin, deoarece animalele, simțind că apa și nutrețul sînt pe-aproape, își grăbiră pasul, după care urmă obișnuita forfotă și acel du-te-vino prilejuit de fiecare haltă.

Impresia pe care-o făcuse scena din dimineața aceea asupra copiilor lui Ishmael și ai Estherei nu fusese nici atît de adîncă și nici atît de trainică ca ei să poată trece cu vederea cerințele naturii. Dar în timp ce băieții căutau în coșurile cu provizii ceva cu care să-și astîmpere foamea, iar cei mai mici dintre ei se ciorovăiau în jurul mesei frugale la care erau așezați, pe părinții lor îi frămîntau lucruri mult mai grave.

Cînd colonistul văzu că toți ceilalți, chiar și Abiram, care-și revenise cu totul, se preocupau de mîncare, îi aruncă tovarășei sale de viață o anumită privire ; apoi se îndreptă spre răsărit, către una din înălțimile preriei. Întîlnirea celor doi soți în locul acela sterp era aseme-

nea unei vizite pe care-ar fi făcut-o la mormîntul fiului lor ucis. Ishmael îi spuse soției sale să se așeze alături de el, pe o bucată de stîncă ; după aceea se scurse un lung răstimp de tăcere, căci nu păreau dornici să vorbească.

— Am călătorit mult împreună și-am împărțit și binele și răul, începu în cele din urmă Ishmael ; am fost puși la nenumărate încercări, și multe cupe amare am fost nevoiți să bem, femeie ! Dar ceea ce ni s-a întîmplat acum nu ni s-a mai ivit niciodată în drum.

— E o cruce prea grea pentru o biată femeie rătăcită și păcătoasă, răspunse Esther cu capul plecat pe genunchi și fața ascunsă în cutele rochiei. E o greutate prea mare pentru umerii unei mame și a unei surori !

— Da, căci aici stă toată greutatea. Sufletul meu se pregătise destul de ușor ca să-l pedepsească pe *trapper*-ul acela fără căpătii, pentru că omul nu-mi făcuse cine știe ce bine, și Dumnezeu să mă ierte dacă l-am bănuț pe nedrept de asemenea mirșăvie ! Asta ar fi fost ca și cum mi-aș fi adus rușinea în casă printr-o ușă și aș fi dat-o afară prin alta. Dar ca unul din fiii mei să fie ucis, și ca cel care-a săvîrșit omorul să plece liber din casa mea, asta ar însemna ca băiatul să nu-și găsească niciodată odihna !

— Oh, Ishmael, am împins lucrurile prea departe ! Dacă ai fi vorbit mai puțin, nu crezi că ar fi fost mai înțeles ? Cugetul nostru ar fi putut fi liniștit.

— Esther, răspunse bărbatul întorcîndu-se spre ea cu o privire aspră și muștrătoare : a fost o clipă, femeie, cînd ai crezut că tu că ticăloșia a fost săvîrșită de altă mină, nu-i așa ?

— Sigur că-am crezut ! M-am uitat în *Carte*, Ishmael, și acolo mi-am găsit mîngîierea.

— Poate că ai *Cartea* aceea la îndemîină. Ne-ar putea da vreun sfat, căci trecem printr-o încercare prea crîncenă.

Esther se scotoci prin buzunare și după cîtva timp scoase un fragment din *Biblie*. Era singura carte care se găsea în bagajele colonistului, păstrată de soția lui ca o tristă amintire a unor zile mai îmbelșugate, și fără doar și poate mai puțin împovărate de rele. Și de multă vreme luase obiceiul să-i ceară ajutorul ori de cîte ori era vorba de lucruri pe care înțelepciunea omului nu le putea da de capăt ; deși tăria caracterului ei căuta numai rareori sprijin în niște precepte ce îngăduiau ca răul să fie plătit și prin alte mijloace decît răzbunarea. Așa că Esther își făcuse mai curînd un aliat din cuvîntul Domnului, cerîndu-i cît mai rar sfatul, și numai în împrejurări cu totul deosebite. Încredințăm cazuiștilor sarcina de-a hotărî cît de mult semăna ea în privința asta cu ceilalți credincioși, în timp ce noi vom merge cu povestirea mai departe.

— În *Cartea* asta se află multe versete care te umplu de groază, Ishmael, rosti ea, întorcînd încet paginile ; iar în unele se vorbește și despre pedeapsă.

Ishmael ascultă cu toată gravitatea, în timp ce tovarășa lui de viață îi citi cîteva din versetele pe care i le indicase memoria ; acestea se potriveau întru totul situației lor. Îi ceru apoi să-i arate cuvintele ; se uită la ele cu un fel de stranie evlavie. Hotărîrea luată de un îns care se urnea cu atîta greutate era îndeobște de nestrămutat. Puse mîna pe carte și o închise el însuși, părăind mulțumit de rezultat. Esther, care-i cunoștea atît de bine firea, începu să tremure cînd îl văzu că închide cartea ; și uitîndu-se la el țintă, spuse :

— Și totuși, Ishmael, sîngele meu, ca și sîngele copiilor mei, curge și prin vinele lui. N-ar putea afla nici un fel de îndurare ?

— Femeie, răspunse cu asprime bărbatul, cînd am crezut că fapta a fost săvîrșită de nenorocitul acela de *trapper* bătrîn, nu s-a pomenit nici un cuvînt despre îndurare.

Esther nu răspunse nimic ei, încrucișându-și brațele peste piept, rămase cîtva timp tăcută și îngindurată. Pe urmă își întoarse din nou căutătura îngrijorată spre fața soțului ei, dar nu întîlni decît o mască de rece nepăsare, sub care se pitiseră toate grijile și simțămintele ce-l frămintau. Încredințată că soarta fratelui său e pecețluită și gîndind, poate, că pedeapsa i se cuvenea din plin, socoti că nu mai are nimic de făcut. Așa că nu mai schimbă nici nu cuvînt. Privirile li se întîlniră doar o clipă, apoi se ridicară de jos amîndoi și porniră în cea mai deplină liniște către tabără.

Colonistul își găsi băieții așteptîndu-i întoarcerea cu obișnuita lor nepăsare. Vitele fuseseră strînse laolaltă, iar caii, înhămați, stăteau gata să pornească în orice clipă ar fi dorit Ishmael. Copiii cei mici se suiseră în căruța lor, așa că numai lipsa părinților îi mai împiedica să pornească la drum.

— Abner, spuse tatăl, cu hotărîrea aceea care-i caracteriza toate acțiunile ; scoate-l pe fratele soției mele din căruță și lasă-l afară !

Abiram ieși din închisoarea lui tremurînd, dar departe de a fi pierdut speranța c-ar putea demoli dreapta minie a cumnatului său. Se uită cu atenție de jur împrejur, în nădejdea zadarnică că va descoperi vreo rază de simpatie pe fețele nepoților săi ; în același timp încerca să-și domolească temerile care-l cuprinseseră cu aceeași tărie de la început și căută să reinnoade vechea prietenie dintre el și cumnatul său.

— Vitele au obosit, frate, spuse el, și cum am mers destul de repede pînă aici, n-ar fi bine să așezăm tabăra ? Căci va trebui să cauți mult și bine pînă vei mai da de-un loc așa de potrivit pentru noapte.

— Îmi pare bine că-ți place. Fiindcă se pare că vei rămîne multă vreme aici. Băieți, dați-vă mai aproape și luați aminte ! Abiram White —, adăugă el, scoțîndu-și boneta din cap și rostind cuvîntelē cu o tărie și solemnitate

care izbutiră să-i transforme înfățișarea greoaie într-una impunătoare — l-ai ucis pe întiul meu născut și, după toate legile lui Dumnezeu și ale oamenilor, trebuie să mori și tu !

Răpitorul de copii incremeni auzind acea sentință îngrozitoare și neașteptată și fu cuprins de groaza celui ce s-ar găsi prins pe neașteptate în ghearele cine știe cărui monstru, fără nici o putință de scăpare. Cu toate că avusese cele mai negre presimțiri în privința asta, n-avea curajul să privească pericolul în față, ci-și căuta refugiu în mîngierea înșelătoare a sufletelor lașe, gîndindu-se să scape prin cine știe ce șiretlic, în loc să se pregătească de moarte.

— Să mor ? repetă el cu glas abia șoptit. Un om trebuie să se afle în siguranță cînd trăiește laolaltă cu rudele lui !

— Așa a crezut și băiatul meu, răspunse colonistul, apoi, în timp ce-și cercetă cu mult singe rece încărcătura armei, făcu semn spre căruța în care i se afla soția și fiicele să pornească. Cu carabina l-ai răpus pe fiul meu, așa că trebuie să-ți afli moartea de pe urma aceleiași arme.

Abiram se uită la Ishmael ca și cum ar fi vrut să-i spună că nu-i în toate mințile. Ba chiar începu să și rîdă, vrînd să-i convingă și pe ceilalți, nu numai pe el, că ceea ce auzise fusese doar o simplă glumă, iar Ishmael încercase să-l sperie. Dar hohotul acela fioros nu găsi ecou în sufletul nimănui. Cei din jur rămaseră gravi și tăcuți. Fețele nepoților săi, deși ațîțate, se arătau cît se poate de reci, iar cea a cumnatului său îngrozitor de hotărîtă. Tăria de pe chipurile rudelor sale prevestea lucruri de o mie de ori mai rele și mai neîndurătoare decît minia. Căci miniei i s-ar fi putut împotrivi, pe cînd așa fu silit să se sprijine numai pe slabele mijloace pe care le avea la îndemînă în clipa aceea.

— Frate, spuse el, într-un fel de șoaptă grăbită și nefirească, te-am auzit oare bine ?

— Cuvintele mele sînt cît se poate de limpezi, Abiram White ; ai făptuit un omor, așa că trebuie să mori și tu !

— Unde-i Esther ? Soră, soră, ai de gînd să mă pă-răsești ? Oh, soră, nu-mi auzi strigătul ?

— Aud glasul cuiva care strigă din mormînt ! îi răspunse vocea răgușită a lui Esther, în timp ce căruța ei trecea pe lângă ucigaș. E glasul primului meu născut și cere să i se facă dreptate ! Dumnezeu să te ierte și să aibă grijă de sufletul tău !

Căruța își continuă drumul în liniște ; Abiram pierdu atunci orice strop de nădejde. Dar nu găsi atîta putere în el ca să-și privească moartea în față, și ar fi încercat să fugă dacă l-ar fi ținut picioarele. Apoi, trecînd numaidecît de la speranță la deznădejde, căzu în genunchi și începu să se roage lui Dumnezeu, cerînd, pe lângă iertarea propriilor lui păcate, aspră pedeapsă pentru cumnatul său. Fiii lui Ishmael își întoarseră fața, scirbiți, de la un spectacol atît de dezgustător, și pînă și firea neclintită a colonistului începu să se moaie, văzînd pînă unde poate merge lași-tatea unui om.

— Ceea ce-i ceri Domnului să ți se întoarcă însutit, spuse, dar un tată nu-și poate uita niciodată fiul ucis mișelește.

I se răspunse cu cele mai umile cuvinte, cerîndu-i-se măcar o aminare. O săptămînă, o zi, o oră ; și toate astea fură rostite cu un patos ce dovedea cît de mult prețuia Abiram un răgaz, fie el oricît de scurt. Colonistul se simți foarte tulburat, așa că, pînă la urmă se înduplecă într-o oarecare măsură. Hotărîrea pe care-o luase cu puțin timp înainte rămase neclintită, numai că modifică mijloacele.

— Abner, spuse, suie-te pe stîncă și uită-te în toate părțile, ca să fim siguri că nu se află nimeni prin preajmă !

În timp ce băiatul îi executa ordinul, pe fața răpitorului de copii se iviră noi raze de speranță. Răspunsul fu fa-vorabil : nu se zărea nici o vietate, nimic în afară de căruța care se îndepărta ; dar se vedea apropiindu-se, în mare

grabă, un sol trimis din partea lui Esther. Ishmael așteptă pînă la sosirea acestuia. Și primi, din mîna uneia din fiicele lui, uimite și înspăimîntate, un fragment din *Cartea* aceea pe care o păstrase cu atîta grijă Esther. Colonistul trimise fata înapoi, apoi așază foile în mîinile asasinului.

— Ți le-a trimis Esther, rosti.

— A fost întotdeauna bună și îngăduitoare cu mine. Dar am nevoie de timp ca să pot citi toate astea ; timp, frate, timp !

— Nu vei duce lipsă de timp, căci vei fi propriul tău călău ; nu eu voi săvîrși fapta !

Ishmael porni apoi să facă ceea ce hotărîse. Iar temerile îl părăsiră numaidecît pe Abiram, cînd află că va mai putea trăi cîteva zile, cu toate că pedeapsa era de neînlăturat. Pentru un om atît de josnic și de ticălos ca Abiram, păsulala avu efectul unei grațieri. Ținu să ia chiar parte activă la îngrozitoarele pregătiri ce se făceau ; și dintre toți actorii tragediei doar el avu inima să vorbească, și încă pe un ton destul de glumeț.

Stîncă avea o ieșitură care înainta chiar sub una din crengile scorjite ale sălciei. Steiul acela se afla la o înălțime de cîteva picioare de pămînt și era foarte potrivit scopului urmărit de colonist ; deși poate că tocmai faptul acesta îl inspirase pe Ishmael. Criminalul fu dus pe mica platformă stîncoasă ; avea brațele legate la spate, în dreptul coatelor, luîndu-i-se astfel orice posibilitate de a se elibera ; iar cu altă funie, care-i fusese trecută în jurul gîtului, fu legat de creanga copacului, așezată în așa fel, încît în clipa cînd omul ar fi încercat să se ridice, picioarele lui n-ar mai fi găsit nici un punct de sprijin. Fragmentul din *Biblie* îi fu pus între picioare ; apoi fu lăsat să-și găsească mîngîierea în paginile ei, așa cum va putea.

— Iar acum, Abiram White, spuse colonistul, de îndată ce fiii lui terminară toate pregătirile, îți pun o ultimă și solemnă întrebare : Moartea care-ți stă în față are două înfățișări. Carabina asta ți-ar putea scurta suferințele

numaidecît, pe cînd funia îţi va veni de hac mai devreme sau mai tîrziu.

— Mai lasă-mă să trăiesc încă ! Oh, Ishmael, nu ştii cît e de dulce viaţa cînd ultima ta clipă se află aşa de aproape !

— Gata ! spuse colonistul, făcînd semn băieţilor să pornească după convoi. Iar acum, nenorocitul, dacă asta ar putea să-ţi uşureze în vreun fel ultimele clipe, află că te iert pentru tot răul pe care mi l-ai făcut şi te las în mîna Dumnezeului tău !

Apoi Ishmael plecă, pornind de-a curmezişul preriei cu mersul lui greoi şi măsurat. Cu toate că-şi ţinea capul plecat în pămînt, nu se putu împiedica să nu arunce o privire în urmă. O dată chiar i se păru că-l şi strigă cineva, cu un glas sugrumat, dar nu se opri din drum.

Locul unde se sfătuisese nu de mult cu Esther era punctul cel mai îndepărtat din care se putea zări stîncă. Se opri şi se încumetă să se uite într-acolo. Soarele stătea gata-gata să se mistuie dincolo de marginea zării, iar ultimele lui raze învăluiau în lumină golaşele crengi ale sălciei. Văzu forma ei neregulată profilîndu-se pe cerul învăpăiat şi putu să zărească şi silueta, încă nemişcată, a omului pe care-l lăsase pradă nenorocirii. În clipa în care începu să coboare panta colinei, încercă un sentiment foarte ciudat : acela de-a se fi despărţit pentru totdeauna, şi într-un fel aşa de neaşteptat, de unul din cei mai apropiaţi tovarăşi ai săi.

După vreo milă, colonistul se întîlni cu restul caravanei. Fiii lui descoperiseră un loc destul de potrivit pentru a aşeza tabăra în noaptea aceea şi acum îl aşteptau să-şi dea încuviinţarea ; ceea ce Ishmael făcu în foarte puţine cuvinte. Întocmirea taberei se petrecu într-o linişte cu totul neobişnuită. Esther nu-i mai certă decît rareori pe cei mici, dar cu multă blîndeţe, nu arţăgoasă ca de obicei.

Între soţ şi soţie nu avu loc nici un fel de explicaţie, şi nimeni nu puse nici o întrebare. Numai în clipa în care

Esther se pregătea să se retragă pentru noapte, laolaltă cu copiii cei mici, băgă soțul ei de seamă că aruncase o privire furișă spre tigăița carabinei. Ishmael porunci băieților să se ducă și ei la culcare, spunându-le că va veghea singur asupra taberei. Iar cînd totul se liniști, porni prin prerie, căci simțea că nu va putea respira în voie dacă va rămîne în apropierea corturilor. Noaptea era cît se poate de potrivită pentru a-i stimula sentimentele care-l năpădiseră în urma evenimentelor din timpul zilei.

Vîntul începu să bată exact în clipa cînd răsărea și luna, iar din cînd în cînd trecea printre ierburile preriei șuierînd, dar așa de straniu, încît lui Ishmael i se păru că-n șuierul lui se amestecau și glasuri supranaturale. Se lăsă în voia puternicelor impulsuri ce puseseră stăpînire pe el și se uită cu grijă de jur împrejur pentru a se convinge că tabăra nu-i amenințată de nimeni ; porni apoi spre colina de care am pomenit. Acolo sus, colonistul se afla într-un punct de unde putea vedea pînă departe, și spre apus și spre răsărit. Peste fața lunii, umedă și rece, treceau nori ușori și pufoși, cu toate că erau și momente cînd blindele ei raze se răspindeau peste nesfîrșitele întinderi albastre, pîrînd că împrumută lucrurilor pe care le atingea ceva din dulceața ei fermecătoare.

Pentru prima dată în viața lui atît de bogată în aventuri sălbatice, Ishmael avu cumplita revelație a sentimentului de singurătate. Preriile, lipsite de orice urmă de viață, arătau ca un pustiu fără margini, iar șuierul vîntului părea că poartă cu el șoaptele morții. Nu trecu mult și i se păru că aude un țipăt ; nu părea strigăt de om pămîntean, căci străbătu aerul într-un chip înfricoșător, însoțit de vuietul lugubru al vîntului. Dinții colonistului se încheștară, iar mina-i puternică i se strînse pe armă, ca și cum ar fi vrut să-i strivească metalul. După aceea vîntul se mai potoli și se auzi un strigăt de groază : lui Ishmael i se păru c-a pornit chiar de lîngă urechile lui. Și, fără să vrea, de pe buze i se desprinse un fel de ecou, așa cum se

întîmplă cu cei mai mulți oameni, atunci cînd se află sub impresia unor evenimente extraordinare ; apoi își aruncă pușca pe umăr și porni spre stîncă cu niște pași de urias.

Nu se întîmpla prea des ca sîngele lui Ishmael să alerge așa cum aleargă de obicei în venele celorlalți oameni ; dar în momentul acela simțea că e gata să-i țîșnească prin toți porii trupului. În timp ce înainta, auzi din nou strigătele acelea ce păreau uneori că se lasă din nori, iar altădată treceau atît de aproape de el, c-avea impresia că răsar din pămînt. În cele din urmă prinse un țipăt ce nu mai putea fi luat drept închipuire, iar imaginația nu mai trebuia să-i adauge nici o notă de groază. Părea că umple fiecare gol al aerului, așa cum un singur fulger, scînteietor, încarcă uneori orizontul pînă la refuz. Auzi în mod cît se poate de clar numele lui Dumnezeu, dar însoțit de groaznice blesteme. Colonistul se opri pentru o clipă în loc și-și acoperi urechile cu miinile. Cînd și le retrase, o voce sugrumată și răgușită întrebă, pe un ton blind, chiar lîngă el :

— Nu auzi nimic, bărbate ?

— Sst ! se întoarse soțul, trecîndu-și brațul său puternic în jurul trupului lui Esther ; dar nu arată nici cea mai mică surpriză văzînd-o alături de el. Sst ! Dacă ți-e teamă de Cel de Sus, stai liniștită !

Urmă un răstimp de tăcere profundă. Cu toate că vîntul bătea ca și mai înainte, șuietul lui nu mai era amestecat cu strigăte de groază. Suflarea îi era înălțătoare și plină de profunzime, gravă și măreață ca natura în singurătatea ei.

— Să mergem într-acolo, spuse Esther, nu se mai aude nimic !

— Femeie, de ce-ai venit aici ? o întrebă bărbatul ; sîngele lui începuse să curgă iarăși potolit, iar gîndurile prindeau să i se domolească.

— L-a ucis pe primul nostru născut, Ishmael ; dar nu se cuvine ca fiul mamei mele să zacă pe pământ asemenea unei scîrne de ciîne.

— Să mergem atunci, răspunse colonistul, punînd din nou mîna pe puşcă.

Porniră amîndoi spre stîncă. Distanţa era însă destul de mare, şi viteza cu care înaintau scădea tot mai mult, căci îi cuprinsese groaza. Trecură mai multe minute pînă ajunseră într-un loc de unde se puteau desluşi siluetele obiectelor întunecate.

— Unde i-ai aşezat trupul ? şopti Esther. Iată o sapă şi o lopată, aşa ca fratele meu să-şi poată găsi odihna în pământ.

În clipa aceea luna apăru de după o perdea de nori, iar ochii femeii putură urmări degetul lui Ishmael, îndreptat spre o formă omenească ce se bălăbănea în bătaia vîntului sub creanga scorojită a sălciei. Esther îşi plecă fruntea şi-şi acoperi ochii în faţa unei asemenea privelişti. Dar Ishmael se apropie şi se uită la trupul cumnatului său cuprins de groază, deşi nu simţea nici un fel de căinţă. Foile *Cărţii Sfinte* se împrăştiaseră pe pământ, iar o bucăţică din colţul acela de stîncă, unde îl aşezase pe Abiram, se clintise din locul ei în clipa în care răpitorul de copii fusese cuprins de frigurile agoniei. Dar în momentul acela, liniştea morţii domnea, atotputernică. Chipul înfricoşător al victimei trecea cînd şi cînd în bătaia razelor lunii. Şi cum vîntul se mai domolise, frînghia se proiecta, asemenea unei dungi de întuneric, peste discul ei luminos. Colonistul îşi ridică arma cu cea mai mare grijă şi trase. Frînghia se rupse, iar trupul căzu la pământ cu un zgomot înfundat : o masă grea şi neînsufleţită.

Pînă în clipa aceea Esther nici nu se mişcă şi nici nu vorbea. Dar miinile ei înfăptuiră, harnice, tot ceea ce trebuia. Groapa fu săpată în scurtă vreme şi apoi pregătită pentru a-şi primi victima. Cînd trupul fu coborît înăuntru, Esther,

care-i susținea capul, cătă la fața soțului ei cu o privire plină de teamă și spuse :

— Ishmael, băiete, e îngrozitor ! Nu pot sărută cadavrul copilului tatălui meu !

Colonistul își așeză mîna lui uriașă pe pieptul mortului și rosti :

— Abiram White, avem nevoie de îndurare cu toții ; te iert din tot sufletul.

Femeia își plecă fața și depuse un sărut îndelung și fierbinte pe fruntea palidă a fratelui ei. După aceasta rostogoliră peste el bulgări de pămînt și groapa se umplu. Esther rămase îngenunchată, iar Ishmael își descoperi capul. Apoi totul se sfîrși.

A doua zi dimineața, atelajele și cirezile colonistului își urmară drumul către așezăminte. Cînd se apropiară de hotarele lumii civilizate, caravana lui se amestecă printre alte o sută. Cu toate că unii din numeroșii descendenți ai acestei ciudate perechi au fost trimiși mai tîrziu în judecată din pricina vieții nelegiuite și pe jumătate barbare pe care-au dus-o, Ishmael și Esther Bush n-au mai făcut nici un rău nimănui.

XXXIII

*Nu voi pleca. Mereu în preajma ta,
De-ar fi pământul să-l străbat, voi sta.*
(Shakespeare)

Drumul făcut de tinărul șef pawnee pînă în satul său nu fu tulburat de nici un fel de întîmplare neplăcută. Căci răzbunarea lui fusese deplină și neîndoielnică. Pe terenurile de vînătoare pe care era nevoit să le străbată nu mai rămăsese nici o singură iscoadă tetonă ; astfel că și călătoria grupului condus de Middleton avu parte de liniște, ca și cum ar fi făcut o simplă plimbare prin centrul Statelor Unite. Își întrerupeau din cînd în cînd marșul numai pentru a preîntîmpina oboseala femeilor. Pe scurt, se părea că indienii învingători nu mai păstrau nici cea mai mică urmă de cruzime după ce-și răpuseseră dușmanul și acum păreau gata să prevină dorințele cele mai ridicole ale acestui neam hrăpăreț, care le încălca în fiecare zi drepturile, silindu-i să devină, din acei mîndri și liberi oameni ai vestului, niște fugari rătăcitori.

Limitele povestirii noastre nu ne îngăduie să redăm pe de-a întregul intrarea triumfală a cuceritorilor în satul lor. Entuziasmul tribului era tot atît de mare ca și descurajarea de care fusese cuprins mai înainte. Mamele se făleau cu moartea glorioasă a fiilor, nevestele arătau tuturor cicatricile de pe trupul soților, iar fetele îi răs-

plăteau pe tinerii viteji prin cîntece de triumf. Războinicii expuseră numaidecît trofeeile luate de la dușmani, așa precum se desfășoară steagurile în regiunile civilizate. Faptele de arme ale războinicilor de odinioară, pe care le povestiseră bătrînii tribului, fură întunecate de gloria acestei victorii proaspăt dobîndite ; iar Inimă-Tare, care se făcuse cunoscut prin isprăvile sale încă din adolescență, fu proclamat în unanimitate drept cel mai vrednic și cel mai neînfricat războinic pe care-l dăruise vreodată Wahcondah celor mai iubiți copii ai lui, indienii pawnee.

Cu toate că Middleton își dădea seama că Inez se află în deplină siguranță, se bucură nespus de mult cînd îi văzu pe credincioșii și îndrăzneții lui artileriști, care-l așteptaseră în satul lupilor, amestecîndu-se printre indieni și întîmpinîndu-l cu uralele lor soldățești.

Prezența soldaților, deși puțini la număr, îi alungă din suflet orice urmă de neliniște. Lucrul acesta îl făcu stăpîn pe mișcărilor sale, îi redădu demnitatea și importanța cuvenită, ajutîndu-l să învingă toate greutățile acelui drum lung ce trebuiau să-l străbată din satul indienilor pawnee pînă la fortul cel mai apropiat.

Celor două fete, Inez și Ellen, li se dădu o locuință aparte ; și chiar și Paul se simți foarte mulțumit că se poate plimba fără nici o grijă printre locuințele pieilor roșii, interesîndu-se cu multă discreție de viața lor casnică ; și vorbea cu multă bunăvoință și înțelegere despre diferitele lor datini, iar uneori încerca să se facă înțeles de gospodine, care-l priveau uimite, și să le dea explicații în legătură cu obiceiurile albilor.

Dar Paul, cu firea lui iscoditoare, nu-și găsi nici un singur imitator printre indieni. Delicatețea și rezerva lui Inimă-Tare se răspîndiră și printre ceilalți lupi. Deși curiozitatea pe care-o arătară străinii cu privire la simplitatea obiceiurilor fu satisfăcută pe deplin, nici un singur

picioar de indian nu fu lăsat să se apropie de locuințele destinate albilor ; aceștia fură lăsați să se odihnească după pofta inimii și potrivit propriilor lor obiceiuri.

Cîntecele de veselie ale tribului continuară, cu toate acestea, pînă noaptea tirziu ; iar de pe acoperișurile citorva locuințe se puteau auzi vocile războinicilor care povesteau faptele vitejești ale lupilor și gloria lor legendară.

Toți indienii însă, deși vegheaseră aproape toată noaptea, se sculară odată cu primele raze ale soarelui. Entuziasmul care le luminase fețele cu o zi mai înainte făcuse loc unei expresii ceva mai potrivită cu evenimentele care se pregăteau în clipele acelea.

Căci toată lumea înțelesese că fețele-palide, care se împrieteniseră așa de mult cu șeful lor, erau pe cale să-și ia rămas bun de la trib. Soldații lui Middleton tocmiseră, încă înainte de sosirea acestuia în satul indienilor, barca unui negustor păgubos ; barca se și găsea pe apă, gata să-și primească pasagerii, astfel că pregătirile pentru lunga lor călătorie puteau fi socotite ca și încheiate.

Middleton aștepta clipa plecării cu oarecare temeri. Admirația cu care-o privea Inimă-Tare pe Inez nu-i scăpase căpitanului, după cum nu-i putuse scăpa nici căutătura încărcată de dorințe a lui Mahtoree. Cunoștea, pe de altă parte, și iscusința cu care-și putea ascunde un sălbatic simțăminte, așa c-ar fi dat dovadă de o nemai-pomenită slăbiciune dacă nu s-ar fi pregătit să preîntîmpine chiar și cele mai rele lucruri. Își instrui, deci, oamenii în mare taină, deși pusese măsurile acestea pe seama paradei militare prin care aveau de gînd să-și anunțe plecarea.

Se muștră însă singur atunci cînd văzu că tot tribul îi însoțește pînă la marginea apei ; indienii nu aveau nici un fel de armă, iar pe fețele lor se putea citi o sinceră părere de rău. După aceea, se adunară roată în jurul străinilor și al șefului lor, privind în liniște și cu foarte mare atenție ceea ce se petrecea.

Și pentru că Inimă-Tare făcu semn că vrea să spună câteva cuvinte, iar indienii își arătară dorința de a-l asculta, *trapper*-ul se pregăti să slujească drept tălmăci. Atunci tinărul șef pawnee se adresează supușilor săi folosind limbajul obișnuit al indienilor, încărcat adică de metafore. Începu prin a aminti de vechimea seminției lor și de gloria trecută. Vorbi apoi despre izbînzile obținute la vînătoare și pe cîmpul de luptă, despre felul în care au știut întotdeauna să-și apere drepturile și să-și alunge dușmanii.

Și după ce spuse destul de multe lucruri pentru a-și arăta respectul față de măreția lupilor, trecu numaidecît la rasa din care făceau parte străinii. Compară numărul fără sfîrșit al acestora cu stolurile păsărilor călătoare în anotimpul în care firea se trezește la viață, sau cînd așteaptă, istovită, venirea iernii. Și, cu o delicatețe caracteristică pentru iscusința unui războinic indian, nu aduse nicidecum vorba despre firea lacomă pe care o vădiseră atîția albi în relațiile lor cu pieile roșii.

Deoarece știa că neîncrederea era adînc înrădăcinată în firea oamenilor din tribul său, Inimă-Tare încercă să îmblînzească dorul de răzbunare al acestora, scuzîndu-i pe albi într-un fel cit se poate de dibaci, dar nu de-a dreptul, ci pe ocolite ; reaminti celor ce-l ascultau că înșiși lupii pawnee fuseseră nevoiți să alunge din satele lor o puzderie de indieni netrebnici. Wahcondah însuși își întorsese de multe ori fața de la oamenii roșii. Și, fără îndoială că și Marele Spirit al oamenilor albi își privește de multe ori copiii cu ochi minioși. Căci cei ce se află în puterea răului nu se pot arăta niciodată viteji sau cinstiți, oricare ar fi culoarea pielii lor.

Îi rugă apoi pe tinerii lui să privească mîinile cuțitelor-lungi. Acestea nu erau goale ca ale unor cerșetori flămînzi ; dar nici nu erau pline de bogății, ca ale unor negustori prădalnici ; cuțitele-lungi erau, întocmai ca și ei, războinici, și purtau asupra lor arme de care știau

să se folosească în chip desăvirșit, și erau demni să-i numească frați.

După aceea își îndreptă atenția asupra căpeteniei străinilor. Acesta era unul din fiii Marelui lor Tată Alb. El nu venise în prerie pentru a speria bizonii de pe întinsul pășunilor și nici pentru a se face stăpîn pe vinatul indienilor. O mîna de oameni răi îi răpise una dintre soții ; și, fără îndoială, aceasta fusese cea mai ascultătoare, cea mai blîndă și cea mai frumoasă dintre toate. Și nu era nevoie decît ca tinerii lui războinici să-și deschidă bine ochii, și vor vedea că spune numai și numai adevărul. Iar acum, după ce șeful alb și-a găsit soția, se pregătește să se întoarcă în mijlocul poporului său. El vrea să spună însă străinilor că indienii pawnee sînt niște oameni drepecți, și că între cele două națiuni va exista întotdeauna un șir întreg de *wampums*. Așa că toți supușii lui trebuiau să do-rească străinilor o întoarcere norocoasă în orașele lor. Războinicii lupi știu cum trebuie să-și primească dușmanul, dar și cum să curețe de spini calea prietenilor.

Inima lui Middleton începuse să bată mult mai repede atunci cînd tinărul conducător indian pomeni despre frumusețea lui Inez, și privirea lui cătă plină de nerăbdare spre micul grup de artileriști ; dar Inimă-Tare păru c-a uitat, din clipa aceea, c-a văzut vreodată o ființă așa de suavă. Simțămintele lui, dac-ar fi fost însuflețite vreodată de chipul minunat al lui Inez, fură ascunse sub masca rece a renunțării ; apoi strînse mîna tuturor războinicilor albi, fără să-l uite nici pe cel mai neînsemnat soldat, dar privirea lui nu se opri nici o clipă asupra celor două femei. Făcuse tot ce-i stătea în putință pentru ca Ellen și Inez să poată călători cît mai la largul lor, iar grija și risipa aceasta de bunăvoință trezi oarecare mirare printre războinicii lui ; dar Inimă-Tare se feri să jignească orgoliul lor bărbătesc și prin altfel de atenții acordate femeilor.

Despărțirea fu deosebit de mișcătoare. Fiecare războinic lup se arătă cît se poate de prevenitor, ca nu cumva războinicii străini să fie lipsiți de grija ce li se cuvenea, așa că ceremonia aceasta dură destul de mult. În privința asta se făcu totuși o excepție, deși afirmația nu-i privește pe toți indienii ; iar excepția aceasta îl privea pe doctorul Battius. Adevărul este că mare parte din tinerii războinici pawnee nu găsiră de cuviință să-și piardă vremea cu un om care avea o profesie atît de îndoielnică ; dar vrednicul naturalist găsi oarecare mîngiere în dovezile de prețuire pe care i le arătară războinicii mai vîrstnici ; aceștia ajunseseră la concluzia că, deși în timp de război nu fusese de cine știe ce folos, vraciul cuțitelor-lungi ar putea aduce mari servicii în timp de pace.

Cînd Middleton și cu toți ai lui se suiră în barcă, *trapper*-ul ridică o mică legătură de la picioarele lui, îl fluieră pe Hector să vină mai aproape, apoi se așeză. Artileriștii scoaseră uralele lor obișnuite, la care tribul răspunse printr-un strigăt general, apoi barca fu împinsă spre mijlocul curentului și începu să alunece încet la vale.

Urmă după aceea un lung răstimp de tăcere, îmbibat cu oarecare melancolie. Cel dintîi vorbi *trapper*-ul, ai cărui ochi, încărcăți de tristețe, trădau cît se poate de limpede părerile lui dé rău.

— E un trib viteaz și cinstit, rosti el, și spun asta cu toată convingerea. Vai, căpitane, dacă ai fi văzut cît bine și cît rău sînt în stare să facă triburile pieilor roșii, ți-ai putea da seama cît de mare preț pun ei pe un războinic viteaz și curat la suflet ! Știu că sînt oameni care-și închipuie că un indian e numai puținel mai bun decît fiarele de pe cîmpiile astea pustii. Adevărul e că trebuie să fii tu însuși cinstit, pentru a putea judeca cum trebuie cînstea celorlalți. Nu încape îndoială că ei își cunosc dușmanii, și nu-și dau nici cea mai mică osteneală să le arate dragoste și încredere !

— Așa trebuie să fie un adevărat bărbat, răspunse căpitanul, și sînt sigur că nu le lipsește nici una din calitățile firești ale unui bărbat.

— Sigur că nu ; puține lucruri ar mai fi trebuit să le dăruiască natura ! Dar cel care n-a văzut decît un singur indian în viața lui nu poate cunoaște cu adevărat firea lor, ba nici chiar dac-a văzut un trib întreg ; așa după cum nimeni nu-și poate da seama de culoarea penelor dacă n-a văzut în viața lui decît o singură cioară. Acum, prietene cîrmaci, îndreaptă barca spre bancul acela de nisip de-acolo !

— De ce ? întrebă Middleton. Sîntem purtați de-un curent foarte repede, iar dacă vom acosta, îl vom pierde.

— Oprirea va fi de scurtă durată, răspunse bătrînul, punînd el însuși mîna pe cîrmă. Cîrmaciul își dădu seama că bătrînul avea destulă influență asupra căpitanului și că acesta n-avea de gînd să i se opună ; și mai înainte de-a fi avut timpul necesar să ceară vreo lămurire, botul bărcii atinse malul.

— Căpitane, reluă *trapper*-ul, începînd să-și desfacă legătura cu cea mai mare chibzuială și într-un fel care dovedea că-i face plăcere să mai zăbovească ; vreau să-ți propun o mică afacere. Nu-i cine știe ce afacere, asta-i drept ; dar e cea mai bună afacere pe care ți-o poate propune înainte de despărțire un om ce nu mai poate minui arma cu dibăcia lui de odinioară și care nu-i nimic altceva decît un biet *trapper*.

— Despărțire ! se desprinse cuvîntul, asemenea unui ecou, de pe buzele tuturor celor ce împărțiseră nu de mult primejdiile laolaltă cu el și care profitaseră de experiența și grija lui.

— Ce dracu, bătrîne *trapper*, ai de gînd s-ajungi la așezăminte pe jos, cu toate că poți face drumul ăsta cu barca și încă numai în jumătate din timpul care ți-ar trebui ca să mergi pe spinarea măgarului dăruit de doctor lui Inimă-Tare ?

— Așezămintele ! Ei, băiete, e multă vreme de cînd mi-am luat rămas bun de la zădărnicia și de la deșertăciunile orașelor și ale satelor.

— Nu m-am gîndit c-o să ne despărțim, răspunse Middleton și-și întoarse privirea spre fețele pline de compătimire ale prietenilor săi, încercînd, în felul acesta, să scape de senzația aceea de apăsare care-l cuprinsese ; dimpotrivă, am sperat că ne vei întovărăși pînă acolo unde, fac cea mai solemnă făgăduială, nu vei duce lipsă de absolut nimic din ceea ce ți-ar putea face viața mai ușoară.

— Da, tinere, te cred ; nu ți-ai face decît datoria ; dar ce preț au eforturile unui om față de uneltirile celor răi ? Dar ce preț are bogăția fără mulțumire ? În fața mea, oricum, nu se mai află decît puțin timp ; și nădăjduiesc că nu poate fi socotit drept păcat pentru un om care-a trăit cit se poate de cinstit optzeci de ierni și de veri, să-și petreacă și puținele ceasuri ce i-au mai rămas în mulțumire și tihnă. Dacă socoți, căpitane, c-am făcut o faptă rea venind așa de departe cu tine, ca apoi să te părăsesc, trebuie să recunoști că motivul care m-a îndemnat la asemenea lucru n-are nimic josnic în el. Cu toate că m-am obișnuit să trăiesc în singurătate, trebuie să mărturisesc că simțirea mea, la fel ca și pielea, e întocmai ca a unui alb. Dar nu cred c-ar fi prea potrivit pentru lupii pawnee să vadă cum cade pradă slăbiciunii un bătrîn războinic, în clipa cînd se va despărți pentru totdeauna de cei pe care-i iubește, cu toate că n-are puterea să-i poruncească inimii să meargă cu ei în așezămintele !

— Ascultă, bătrîne *trapper*, spuse Paul, dregîndu-și eu mare greutate glasul. Vreau să fac și eu o afacere cu tine, fiindcă te-am auzit vorbind despre afaceri ; vreau să-ți ofer, adică, jumătate din coliba mea, chiar dac-ar fi vorba de partea cea mai mare ; cea mai dulce și cea mai curată miere pe care-o poate da salcîmul sălbatic ; mîncare de ajuns întotdeauna, cînd și cînd o bucată de vînat sau,

mai bine zis, cite o bucată de cocoașă de bivoli — căci am de gînd să fac cît mai des cunoștință cu animalul ăsta — gătită așa cum s-or pricepe mai bine miinile unei Ellen Wade, deși își va schimba numele curînd : și toate astea împreună cu primirea pe care un om cu bun simț înțelege s-o facă prietenului său cel mai bun : sau, în cazul de față, propriului său tată. Iar pentru toate astea tu ne vei dărui, atunci cînd vei găsi de cuviință, cite una din vechile tale povestiri, sau cite un sfat potrivit cu împrejurările laolaltă cu tovarășia ta, atîta timp cît îți va face plăcere.

— Bine, bine, băiete, răspunse bătrînul scotocînd prin traistă : ai vorbit cîstit, dar eu, deși îți sînt recunoscător, trebuie să spun nu, căci așa ceva nu se poate ; nu, asta nu se poate în ruptul capului !

— Venerabile vinător, rosti doctorul Battius, sînt anumite obligații pe care le are orice om față de societate și de natura umană. Și a venit timpul să te întorci printre cei de-un neam cu tine, ca să împărtășești parte din cunoștințele și experiențele dobîndite în decursul unei vieți întregi petrecute în mijlocul naturii ; aceste cunoștințe, deși ar putea fi greșite din pricina ideilor tale preconcepute, se vor dovedi cît se poate de folositoare celor pe care, după cum spui, va trebui să-i părăsești în curînd și pentru totdeauna.

— Prietene doctor, răspunse *trapper*-ul, uitîndu-i-se drept în ochi ; după cum n-ar fi prea ușor să judeci firea unui șarpe cu clopoței uitîndu-te la făptura unei gazele, tot așa de greu e să vorbești și de foloasele pe care le-ar putea aduce un om, gîndindu-te numai la nevoile altora. Ai și tu cu ce te lăuda, și nici prin gînd nu-mi trece să-ți pun însușirile la îndoială. Dar în ceea ce mă privește, Dumnezeu m-a făcut să prețuiesc mai mult fapta decît vorba, și de aceea cred că nu greșesc cînd îmi închid urechile auzînd ceea ce mă poftesci să fac.

— Și cu asta, gata, interveni Middleton, am auzit și am văzut atâtea lucruri în ceea ce-l privește pe omul acesta nemaipomenit, încît îmi dau seama că nimic nu-i va putea schimba hotărîrea luată. Întîi îți vom asculta dorințele, prietene, iar după aceea vom vedea ce se va putea face ca să fii cît mai mulțumit cu putință.

— E un lucru mărunț, căpitane, răspunse bătrînul, reușind în cele din urmă să-și desfacă legătura ; un lucru mic și fără însemnătate, față de ceea ce am fost eu obișnuit să ofer într-o afacere ; dar e cel mai prețios lucru pe care-l am, așa că nu trebuie să-l priviți cu dispreț. Aici se află pieile a patru castori pe care i-am prins cu vreo lună înainte de-a ne fi întîlnit, iar dincoace, e una de urs-spălător, ce nu prețuiește prea mult, dar face ca balanța să nu stea chiar așa de ridicată în partea mea.

— Și ce vrei să faci cu ele ?

— Le dau drept schimb. Nemernicii aceia de tetoni, Dumnezeu să mă ierte pentru că i-am învinovățit pe nedrept pe indienii konza, mi-au furat cele mai bune capcane, silindu-mă să nascocesc fel de fel de cîrpăceli ; și dacă viața mea s-ar mai prelungi încă un anotimp, apoi asta înseamnă că voi avea de trecut o iarnă foarte grea. Așa că vă rog să luați pieile astea și să le dați vreunui ins care se îndeletnicește și el cu întinderea curselor, vreunui alt *trapper* adică, căci sînt sigur că veți întîlni destui puțin mai încolo, și spuneți-i să trimită capcanele, pe numele meu, în satul lui Inimă-Tare. Dar luați seama ca să fie însemnate cu semnul meu : litera N, alături de urechea unui cîine și de trăgaciul unei carabine. Și nu se află nici un indian care să-mi pună drepturile la îndoială. Iar pentru toată osteneala asta, am prea puține lucruri cu care să vă răsplătesc, în afară de mulțumirile mele, numai dacă prietenul meu, căutătorul de miere, n-ar vrea să primească pielea de urs-spălător și să ia asupra lui toată povestea asta.

— Dacă voi lua-o, să nu fiu..

Gura lui Paul fu astupată de mîna drăgălașă a lui Ellen, așa că fu nevoit să-și înghită restul frazei.

— Bine-bine, răspunse cu blîndețe bătrînul. Trag nădejde că propunerea mea nu-i o jignire prea mare. Știu că pielea unui urs-spălător nu prețuiește cine știe cît, dar nici ceea ce cer eu în schimb nu-i un lucru prea greu.

— Ai înțeles cu totul greșit ce-a vrut să spună prietenul nostru, îl întrerupse Middleton, care observase că Paul se uita în toate părțile numai acolo unde trebuie nu ; și nici nu era în stare să se apere. El n-a vrut să spună că refuză să-ți îndeplinească dorința ci că, dimpotrivă, refuză orice fel de răsplată. Dar nu mai e nevoie să vorbim despre asta ; e de datoria mea să mă îngrijesc ca tot ceea ce-ți datorăm, în semn de recunoștință pentru cele făcute pentru noi toți, să fie îndeplinit pînă la capăt și ca toate nevoile tale să fie preîntîmpinate.

— Ce ? spuse bătrînul și-l privi întrebător pe căpitan, cerîndu-i, în felul acesta, să se explice.

— Totul va fi precum dorești. Pune pieile în bagajele mele. Ne vom tocmi pentru tine așa cum ne-am tocmi pentru noi.

— Îți mulțumesc, îți mulțumesc, căpitane ! Bunicul tău era darnic la suflet și-avea o minte limpede ; și nu pe degeaba l-au numit indienii delaware Mîna-Deschisă. Aș dori acum, așa cum am fost obișnuit să fac și altădată, să-i pot trimite doamnei tale citeva blănuri gingașe, pentru gulere și haine, ca să vă arăt că știu cum se răspunde la bunăvoință. Dar să nu vă așteptați la asemenea lucru, căci sînt prea bătrîn ca să mai pot făgădui ceva. Totul va fi după cum va crede de cuviință Cel de Sus. Nu vă pot dărui nimic mai mult, deși aș fi vrut, căci n-am trăit atîta în ținuturile astea sălbatice ca să fi uitat purtările unui adevărat *gentleman*.

— Ascultă, bătrîne *trapper*, strigă căutătorul de miere, lovind puternic cu mîna în palma deschisă a celui alt,

am să-ți spun două lucruri. Întîi, că prietenul nostru căpitanul a lămurit cît se poate de bine ceea ce avusesem de gînd să spun ; și al doilea, că, dacă-ți lipsește vreo piele, fie pentru folosința ta, fie pentru a o trimite peste hotare, este una care-ți stă tot timpul la dispoziție ; pielea unuia Paul Hover.

Bătrînul răspunse și el la această strîngere de mină și începu să rîdă în felul lui aparte, adică în desăvîrșită liniște.

— Cred că n-ai fi bătut palma pentru așa ceva, băiete, atunci cînd în jurul tău se aflau zgripturoaicele acelea tetone, înarmate cu cuțitele lor, spuse el. Ah, ești în plină tinerețe, în plină forță și fericire, dar vezi de mergi pe calea cinstei. Apoi expresia feței lui aspre se schimbă brusc, devenind îngîndurată și serioasă. Vino încoace, băiete, spuse el și, apucîndu-l de unul din nasturi, îl trase spre mal și începu să-i vorbească în mare taină : — Multe lucruri am spus despre bucuriile și cinstea pe care ți le dăruiește viața petrecută în păduri și la hotare. Nu vreau să-ți spun acum că ceea ce ai auzit n-ar fi adevărat ; numai că oamenii au firi deosebite, și unii din ei au nevoie de-o anumită îngrijire. Ai strîns la pieptul tău o copilă bună și blîndă, așa că e de datoria ta să ții seama și de ea, nu numai de tine, cînd vă veți orîndui viața. Văd că nu prea simți îndemnul să trăiești în așezăminte, dar, după biata mea judecată, fata va înflori mai curînd în razele soarelui din luminișuri decît în bătaia vînturilor din prerie. Așa că uită ceea ce ai auzit de la mine în legătură cu frumusețea vieții trăită în singurătate, ceea ce nu înseamnă că vorbele mele n-ar fi adevărate, și întoarce-ți privirea spre drumurile din inima țării.

Paul nu putu răspunde decît tot printr-o strîngere de mină, care i-ar fi făcut să scoată gemete de durere pe cei mai mulți dintre bărbați ; dar asupra mușchilor căliți ai *trapper*-ului, ea nu avu altă urmare decît aceea de a-l face să rîdă și a da din cap, ca și cum ar fi vrut să

spună c-a luat strângerea aceasta de mină drept o făgăduială că Paul va ține seama de sfatul primit. După aceea, *trapper*-ul își întoarse fața de la tovarășul său, aspru dar cu o inimă de aur, și chemându-l pe Hector din barcă, rămase pe gânduri, ca și cum ar fi vrut să mai spună câteva cuvinte.

— Căpitane, continuă el în cele din urmă, știu că atunci când un biet om nevoiaș vorbește despre credit, folosește un cuvânt tare gingaș, dac-ar fi să ne luăm după obiceiurile lumii ; și când un om bătrîn vorbește despre viață, vorbește despre un lucru pe care nu-l va mai avea niciodată ; cu toate astea, a mai rămas ceva despre care aș vrea să-ți vorbesc, și asta nu atît în legătură cu miné, cît în legătură cu altcineva. Iată-l pe Hector, un cățel bun și credincios, care-a trecut de multă vreme marginea hărzită vieții unui ciine ; și el, ca și stăpinul său, se îngrijește mai mult de bunăstarea lui decît de orice alt lucru. Dar creatura asta are și ea simțămintele ei, întocmai ca orice suflet de creștin. S-a întovărășit în timpul din urmă cu cineva din neamul lui, ceea ce-i face mare bucurie, așa că vă aduc la cunoștință că m-ar dura foarte mult să despart perechea așa de repede. Dacă ții așa de mult la ciinele tău, voi încerca să ți-l trimit înapoi în primăvară, rugîndu-te să mi-l împrumuți numai peste iarnă. Cred că nici ciinele meu nu va mai duce-o mult după ce va ieși din iarnă, și judecata mea nu dă greș niciodată cînd e vorba de lucruri din astea, căci am văzut plecîndu-mi nenumărați prieteni, cu toate că Dumnezeu n-a dat încă poruncă îngerilor Săi să-mi rostească numele cu glas tare.

— Ia-l, ia-l, strigă Middleton, ia tot, ia orice dorești !

Atunci, printr-un fluierat, bătrînul îl chemă la mal și pe ciinele cel tînăr ; după aceea porni să-și ia cel din urmă rămas bun. Puține vorbe s-au rostit cu prilejul acesta. *Trapper*-ul dădu mîna cu toți, și asta în chip solemn, adresîndu-le tuturor cuvînte pline de căldură și

prietenie. Middleton amuțise, prefăcându-se că-și caută ceva prin bagaje. Paul începuse să fluiera din rășputeri, iar Obed se despărți de bătrîn într-un fel care aducea mai curînd cu o deznădăjduită hotărîre filozofică. După ce-și luă rămas bun de la toată lumea, bătrînul împinse barca spre mijlocul curentului cu propria lui mînă, dorindu-le ca Dumnezeu să-i ajute să ajungă la capătul călătoriei lor cît mai repede. Și-apoi, nici o vorbă, nici o singură mișcare de vîsle pînă ce fură nevoiți să cotească ; iar atunci nu-l mai putură zări pe *trapper*. Îl lăsară pe malul apei, rezemat în carabină, cu Hector încolăcit la picioare, în timp ce ciinele celălalt alerga în jurul mobilelor de nisip, zburdalnic la anii lui tineri și plini de vigoare.

XXXIV

Mi s-a părut c-aud un glas.
(Shakespeare)

Nivelul apei era în creștere, iar barca zbura la vale asemenea unei păsări purtată de iuțeala curentului. Călătoria se dovedise norocoasă și fusese făcută în foarte scurt timp; datorită riurilor acelora iuți, drumul durase de trei ori mai puțin decît dacă s-ar fi mers pe uscat. Trecînd dintr-un rîu într-altul, așa cum venele corpului omenesc comunică între ele și ajung pînă la cele mai de seamă canale purtătoare de viață, călătorii noștri au ajuns pînă la artera principală a apelor din vest și au debarcat, sănătoși și teferi, chiar în fața casei tatălui lui Inez.

Bucuria lui don Augustin și încurcătura în care a fost pus cuviosul frate Ignatius e ușor de imaginat. Cel dintîi a ridicat și el rugi de mulțumire cerului, dar n-a plîns. Blinzii locuitori ai aceluia oraș de provincie erau mult prea bucuroși ca să mai pună și întrebări asupra felului în care s-a ajuns la un sfîrșit atît de fericit; și, nu după multă vreme, toată lumea era convinsă că mireasa lui Middleton fusese răpită de un răufăcător, dar că a fost eliberată din mîinile acestuia și redată familiei cu ajutorul citorva prieteni devotați. Mai erau, fără îndoială, și unii ce se arătau destul de neîncrezători auzind ase-

menea explicație, dar aceștia nu și-au împărtășit părerile decît între cei patru pereți ai casei, bucurîndu-se doar de răsplata cu totul dezinteresată pe care o încearcă un avar atunci cînd își privește, în taină, comorile.

Pentru a da și vrednicului preot prilej de bucurie, Middleton îi încredință misiunea de a-l uni pe Paul cu Ellen.

Paul primi bucuros ca această ceremonie să fie săvîrșită, căci își dădu seama că toți prietenii lui pun mare preț pe asemenea lucru ; dar cîtva timp după asta își duse mireasa în ținutul Kentucky, sub cuvînt că trebuie să facă unele vizite, cerute de obiceiul pămîntului, nenumăraților membri ai familiei Hover. Odată ajuns acolo, folosi prilejul pentru a-și legaliza căsătoria cu ajutorul unui judecător de pace, o veche cunoștință, în destoinicia căruia avea mai multă încredere decît în a oricărui slujitor al Bisericii romane. Ellen, care-și dădea foarte bine seama că e nevoie de multă răbdare pentru a îngrați o fire atît de nărăvașă ca cea a tovarășului ei de viață, nu se împotrivi acestui dublu legămint, așa că toată lumea se arătă mulțumită.

Importanța socială pe care a căpătat-o Middleton în provincia respectivă în urma căsătoriei sale cu fiica unui proprietar atît de avut ca don Augustin, importanță la care se adăugau și meritele sale personale, atrase atenția guvernului. Și peste puțină vreme i s-au încredințat numeroase și mari însărcinări, acordîndu-i-se toată încrederea, lucru care-l înălță în stima concetățenilor săi și-i dădu, totodată, și prilejul de a-și arăta bunăvoința față de ei.

Căutătorul de miere se bucură de favoarea lui Middleton printre cei dintîi. Căci nu era prea greu să găsești o slujbă potrivită unui om cu calitățile lui Paul, într-o societate care se afla în stadiul acela specific de dezvoltare de acum douăzeci și trei de ani. Strădaniile lui Middleton și ale lui Inez, care lucra în numele soțului ei,

susținute cu căldură și înțelepciune de către Ellen, izbuc-
tiră, în decursul timpului, să aducă o mare și binefăcătoare
schimbare în caracterul lui Paul. Așa că, nu după mult
timp, deveni proprietar de pământ, apoi cultivator cu
greutate, iar în cele din urmă demnitar al orașului.

Prin creșterea treptată a avutului său, fapt care, în
republica noastră, oricât ar fi de straniu, face să crească
în aceeași măsură cunoștințele și respectul de sine, Paul
a urcat scara onorurilor treaptă cu treaptă ; și aceasta
pînă cînd soția sa avu marea fericire să vadă că pe copiii
ei nu-i mai pîndește primejdia întoarcerii la starea de la
care porniseră părinții lor.

Paul se numără, astăzi, printre membrii ramurei infe-
rioare în legislația statului ; și-a cîștigat oarecare faimă
prin discursurile pe care le rostește ; acestea aduc o undă
de bună dispoziție printre membrii acelei instanțe atît
de cumpătate, căci, întemeiate pe o solidă cunoaștere a
regiunii respective, au acel merit ce lipsește cu totul
discursurilor mult mai subtile, rostite aproape zilnic de
anumiți politicieni în asemenea adunări. Dar roadele aces-
tea îmbelșugate fură culese tîrziu de tot, după un lung șir
de ani și după multe necazuri.

Middleton, care ocupă, potrivit unei educații mult
diferită de a lui Paul, un post foarte important în legis-
lația superioară, este izvorul de unde ne-am adăpat cît
am putut mai mult pentru adunarea informațiilor nece-
sare alcătuirii povestirii de față. În cele din urmă a
adăugat și o scurtă istorisire a vizitei ulterioare pe care
a făcut-o în prerie ; vizita aceasta, credem noi, ar fi cea
mai bună încheiere a întîmplărilor povestite mai înainte.

În toamna anului ce urmă după evenimentele relatate
pînă acum, tînărul Middleton, aflîndu-se încă în armata
țării, se găsea pe apele fluviului Missouri, la un punct
nu prea îndepărtat de așezările indienilor pawnee. Și cum
în momentul acela datoria nu-l chema în altă parte, și

cum Paul, care îl întovărășea, era nerăbdător să facă asemenea călătorie, se hotărî să-și ia calul și să străbată ținutul pentru a-l vizita pe stăpînitorul acestuia și pentru a se interesa de soarta prietenului său, *trapper*-ul. Dar era urmat de o suită numeroasă, potrivit funcției și rangului său, așa că drumul a fost destul de anevoios, căci trebuia să biruie felurite greutăți și lipsuri, cu toate că nu mai avea de întîmpinat pericolele și spaima care-i însoțiseră pe călătorii noștri prima dată.

Cînd fură la o distanță potrivită, îi trimise lui Inimă-Tare un sol indian dintr-un trib prieten, ca să-și anunțe sosirea. În timpul acesta, Middleton își continua drumul în pas domol, pentru ca vestea să poată ajunge, așa cum se cuvenea, mai înainte de sosirea lui. Spre mirarea călătorilor însă, solia rămase fără răspuns.

Trecu oră după oră, străbătură milă după milă, dar nu văzură nici cel mai mic semn c-ar fi așteptați cu onorurile cuvenite, ba nici măcar că vor fi primiți cu bunăvoință. În cele din urmă cavalcada, în fruntea căreia călăreau Middleton și Paul, coborî platoul înalt, unde zăboviră timp destul de îndelungat, și ajunse într-o cîmpie cu vegetația bogată, ce se întindea pînă la satul lupilor.

Soarele sta să apună, și un mănunchi de raze aurii se răspîndiseră peste tot, învăluind întinderile necuprinse în culorile și nuanțele acelea strălucitoare, cu care imaginația omului înfrumusețează, de obicei, scenele cele mai impresionante.

Herghelii de cai și de catîri pășteau netulburate de nimeni pe acele imense pajiști naturale sub paza cîtorva tineri pawnee. Paul arătă numaidecît spre silueta lui Asinus. Măgarul doctorului Obed se îngrășase, blana îi lucea de curățenie și părea că trăiește în deplină mulțumire. Stătea în mijlocul cîmpiei cu urechile lipite de cap și cu ochii închiși, părănd că meditează asupra existenței sale prezente și a privilegiilor de care se bucura.

Grupul călătorilor noștri trecu destul de aproape de unul din tinerii pawnee, cărora li se încredințase o sarcină atât de importantă ca paza celei mai de seamă bogății a tribului. Băiatul auzi tropotul cailor și-și aruncă privirea spre grupul călăreților, dar în loc să dea vreun semn de curiozitate sau de teamă, privirea lui se întoarse numai-decît către sat.

— Se petrec lucruri curioase, șopti Middleton, destul de rănit în amorul său propriu, căci socotea că purtarea indienilor nu vădea numai un nemărginit dispreț față de rangul său, dar era totodată și o ofensă adusă lui însuși.

— Băiatul acela a auzit de venirea noastră, căci altfel s-ar fi repezit să-și vestească tribul și, cu toate astea, abia binevoiește să ne onoreze cu o privire. Controlați-vă armele, oameni buni ; s-ar putea s-avem nevoie de ele.

— În privința asta, căpitane, cred că greșești, răspunse Paul. dacă se află cinste prin preriile astea, atunci o vei găsi la vechiul nostru prieten, Inimă-Tare ; nu poți judeca un indian după legile unui alb. Privește ! nu sîntem cu totul trecuți cu vederea, căci iată un grup care vine în întîmpinarea noastră, deși e cam ponosit la înfățișare, iar despre număr, nici să nu mai vorbim !

Paul avea deplină dreptate. Căci se zări, într-adevăr, un grup de călăreți care ocolea tocmai un desiș de mărăcini și se îndrepta, străbătînd cîmpia de-a curmezișul, drept spre ei. Indienii înaintau încet și cu multă demnitate. Cînd ajunseră mai aproape, călăreții noștri văzură în fruntea grupului de indieni pe însuși conducătorul lupilor, înconjurat de-o duzină de tineri războinici. Erau complet neînarmați și nu purtau nici acele podoabe sau pene prin care indienii își arătau respectul față de oaspeți, cît și propriul lor rang.

Întîlnirea fu prietenoasă, deși cît se poate de reținută. Middleton, care ținea foarte mult ca ceilalți să-i dea considerația cuvenită, bănuia c-ar fi la mijloc o anumită influență a agenților canadieni, așa că se văzu nevoit să

se poarte cu răceală, ceea ce nu avea nici o legătură cu adevăratele lui sentimente. Nu era ușor să înțeleagă purtarea indienilor pawnee. Calmi, demni, și cu toate acestea departe de a fi prea distanți, dădeau dovadă de o anumită politețe, dar și de multă rezervă, alitudine la care zadarnic ar fi năzuit atîția diplomați ai unor țări mult mai civilizate.

Cele două grupuri de călăreți își continuară astfel calea spre așezările indiene. Middleton avu timp, în cursul drumului ce le mai rămăsese de făcut, să se gîndească la tot ce i-ar fi putut hotărî pe indieni să le facă o primire atît de stranie. Cu toate că era întovărășit de un interpret oficial, cei doi șefi se salutară în așa fel, încît nu mai fu nevoie de serviciile acestuia. De douăzeci de ori își întoarse căpitanul privirea spre vechiul său prieten, încercînd să înțeleagă de ce fața acestuia e atît de rigidă. Dar toate strădaniile și toate presupunerile se dovediră la fel de nefolositoare. Ochii lui Inimă-Tare erau neclintîți, fermi și oarecum îngrijorați. Nu vorbea și nici nu înclina să-și îmbie musafirii la vorbă; așa că Middleton fu nevoit să facă același lucru și să aștepte explicațiile cuvenite la timpul lor.

Cînd intrară în așezăminte, văzură, strînși într-o piață deschisă, pe mai toți locuitorii acestora, așezați potrivit vîrstei și rangului fiecăruia. Indienii formau un cerc larg, iar în mijloc se aflau vreo duzină din șefii cei mai de vază ai tribului. Inimă-Tare făcu, apropiindu-se, un semn cu mîna; iar cînd masa aceea de trupuri se dădu la o parte, deschizîndu-le drum, tînărul războinic trecu prin mijlocul lor călare, urmat de toți cei care îl întovărășeau. Apoi descălecară, și după ce caii fură duși în altă parte, străinii se văzură înconjurați de vreo mie de fețe grave și serioase, dar primitoare.

Middleton privi de jur împrejur cu îngrijorare crescîndă, fiindcă nu se auzea nici un strigăt, nici un cîntec și nici o singură exclamație de bun-venit, deși se afla în

mijlocul unui trib de care, nu de mult, se despărțise cu multă părere de rău. Sentimentul acesta de neliniște, ca să nu-i spunem de teamă, era împărtășit de toți oamenii din suită. Dar îngrijorarea din ochii oamenilor săi se preschimbă numaidecît în hotărîre, așa că fiecare bărbat începu să-și pipăie arma în liniște, asigurîndu-se că e gata pregătită să-i vină în ajutor dac-ar fi avut nevoie de sprijinul ei. Dar nu observară nici cel mai mic semn de dușmănie din partea gazdelor. Inimă-Tare îi rugă, pe Middleton și pe Paul, să-l urmeze către grupul de oameni care se zărea în centrul cercului. Și în locul acela vizitatorii aflară răspuns la tot ceea ce le dăduse pînă atunci motive de îngrijorare.

Bătrînul *trapper* stătea pe un fel de jilt primitiv, alcătuit cu multă pricepere însă, pentru a-i susține trupul într-o poziție demnă și în același timp comodă. Fu de ajuns o singură privire doar, și vechii lui prieteni își dădură seama că bătrînul era pe cale să-și plătească cel din urmă tribut față de natură. Ochii, sticloși, erau fixați în gol și păreau lipsiți de orice expresie. Trăsăturile îi erau puțin răvășite și mult mai pronunțate ca înainte ; dar acestea erau singurele schimbări în ceea ce privea persoana lui fizică. Sfirșitul, care se apropia, nu putea fi pus pe socoteala vreunei boli, ci numai pe socoteala unei slăbiri treptate și destul de blînde a forțelor sale. E drept că suflarea vieții mai zăbovea în trupul lui lipsit de vlagă, gata uneori să-l părăsească, însuflețind apoi iarăși chipul lui sfîrșit, ca și cum nu s-ar fi îndurat să plece din lăcașul acela neîntinat de nici un viciu și de nici un fel de boală. Nu e nevoie de o imaginație prea aprinsă ca să-ți dai seama că spiritul plutea în jurul buzelor nemișcate ale bătrînului pădurar, refuzînd să părăsească trupul, care-i fusese atîta timp locuință cinstită și cuviincioasă.

Era așezat în așa fel, încît lumina soarelui ce cobora spre apus cădea peste fața lui gravă. Avea capul gol, iar bucele argintii ale părului lui lung și subțire fluturau

în bătaia brizei de seară. Pușca îi era așezată pe genunchi, iar celelalte unelte de vânătoare alături de el, ca să-i fie la îndemână. Între genunchi se afla trupul unui ciine, cu capul lipit de pământ, ca și cum ar fi dormit; iar poziția lui era așa de firească, încît Middleton fu nevoit să se uite încă o dată la el, pentru a-și da seama că nu era decît blana lui Hector, dar împăiată de indieni cu atîta pricepere și dragoste, încît dădea iluzia unui animal viu. Ciinele lui Middleton se juca nu prea departe, cu copilul frumoasei Tachechana și al lui Mahtoree. Pînă și tinăra mamă se afla prin preajmă, ținînd în brațe o nouă progenitură, care se putea mîndri cu o paternitate nu mai puțin onorabilă, aceea a lui Inimă-Tare. *Le Balafré* stătea în apropierea *trapper*-ului, iar trupul lui vădea că și plecarea lui va avea loc în curînd. Ceilalți războinici din centrul cercului celui mare erau oameni în vîrstă, care se apropiaseră, pesemne, pentru a vedea în ce fel va trebui să pornească la cea mai lungă dintre călătorii un războinic drept și neînfricat.

Bătrînul *trapper* culegea, printr-o moarte pașnică și liniștită, răsplata unei vieți cu totul deosebite în ceea ce privește cumpătarea și vrednicia. Vigoarea organismului său rezistase, într-un fel, pînă la urmă. Iar declinul, atunci cînd venise, fusese fulgerător și fără să-i pricinuiască vreo suferință. Se dusese la vânătoare cu bărbații tribului toată primăvara, ba chiar și o bună bucată din vară cînd, brusc, membrele lui refuzaseră să-i mai dea ascultare. Slăbiciunea pusese stăpînire pe întreaga lui ființă, iar indienii pawnee crezuseră că-și vor pierde foarte curînd sfetnicul pe care începuseră să-l iubească și să-l respecte cu toții. Dar, așa cum am mai spus, nemuritorul locuitor ce hălăduise în trupul bătrînului *trapper* nu părea grăbit să-și părăsească lăcașul. Flacăra vieții pîlpîia numai, dar de stîns nu se stîngea.

În dimineața zilei în care sosise Middleton, bătrînul *trapper* se mai învioră puțin. Buzele articulară din nou o parte din maximele lui atît de înțelepte, iar ochii lui recunoșteau din cînd în cînd vechii prieteni. Dar înviorearea aceasta de-o clipă se dovedi numai un scurt și ultim contact cu lumea al unui om care își luase de multă vreme rămas bun de la ea.

După ce-și rîndui oaspeții în fața muribundului, Inimă-Tare păstră un scurt răstimp de tăcere, pricinuit atît de întristare cît și de conveniențe, apoi se plecă puțin înainte și întrebă :

— Aude oare tatăl meu vorbele fiului său ?

— Vorbește, răspunse *trapper*-ul, cu un glas care venea parcă din adîncul pieptului, dar îngrozitor de limpede datorită tăcerii de moarte din jur. Sînt pe cale de-a părăsi satul lupilor, și în curînd n-o să-ți mai aud vocea.

— Să n-albă nici o grijă înțeleptul nostru șef pentru călătoria sa, continuă Inimă-Tare, cu asemenea zel, că uită, pentru moment, că mai sînt și alții care vor să schimbe cîteva cuvinte cu părintele lui adoptiv ; o sută de lupi îi vor curăți drumul de spini.

— Tinere pawnee, eu mor așa cum am trăit, ca un creștin, reluă *trapper*-ul, cu o nouă forță în glas, care avu același efect răscolitor asupra celor de față, ca și sunetul unei trompete ce se înalță liber și pe neașteptate în văzduh, după ce mai înainte se auzea anevoie și de la mari depărtări ; așa cum am venit pe lume, așa vreau s-o și părăsesc. În fața Marelui Spirit al poporului meu nu e nevoie nici de cai, nici de arme. El cunoaște culoarea feței mele și îmi va judeca faptele potrivit darurilor care mi-au fost hărăzite.

— Tatăl meu va spune tinerilor mei războinici cîtî mingo a răpus și ce fapte de vitejie și de dreptate a săvîrșit, ca să le fie drept pildă.

— Glasul unui om care se laudă nu-i auzit niciodată în cerul unui om alb, răspunse cu solemnitate bătrînul. Marele Spirit cunoaște toate faptele mele. Ochii Lui sînt întotdeauna deschiși. Și faptele mele bune și le va reaminti ; iar dacă am greșit, nu-și va uita pedeapsa, cu toate că va avea îndurare de mine. Nu, fiule, o față palidă nu se poate lăuda singură, și nici nu poate nădăjdui că laudele acestea vor fi primite de Dumnezeuul căruia i se închină.

Puțin dezamăgit, tînărul conducător păși cu modestie la o parte, făcînd loc și celorlalți să se apropie. Middleton apucă una din mîinile *trapper*-ului și, făcînd mari eforturi să se stăpînească, izbuti să-i spună că se află și el acolo.

Bătrînul ascultă ca și cum gîndurile lui ar fi rătăcit asupra altor lucruri, dar cînd tînărul ofițer reuși să-l facă să înțeleagă că se află lingă el, peste trăsăturile lui veștede trecu o undă de mare bucurie.

— Sper că nu i-ai uitat atît de repede pe cei cărora le-ai făcut atita bine, continuă Middleton, aș fi foarte îndurerat dac-aș vedea că m-ai uitat.

— Puține lucruri din cîte mi-a fost dat să văd am uitat, răspunse *trapper*-ul. Am ajuns la capătul unui lung șir de zile grele, dar nu se află printre ele nici una singură măcar, pe care aș dori s-o trec cu vederea. Îmi aduc bine aminte de tine și de toți prietenii tăi, da, și de bunicul tău pe care l-am cunoscut cu mult înaintea ta. Mă bucur că te-ai întors în prerie, fiindcă aveam nevoie de cineva care să vorbească englezește, căci nu prea poți avea încredere în negustorii ce străbat ținuturile astea. Vrei, băiete, să-i faci un bine unui om bătrîn care se află în pragul morții ?

— Spune despre ce e vorba, răspunse Middleton, și dorința îți va fi împlinită.

— E un drum foarte lung pentru a trimite asemenea nimicuri, continuă bătrînul, vorbind rar, după cum îi

îngăduiau puterile și răsuflarea ; e un drum lung și greu, dar dragostea și prietenia sînt lucruri care nu se uită. Se află o așezare printre munții Otsego...

— Cunosc locul, îl întrerupsese Middleton, dindu-și seama că bătrînul vorbește din ce în ce mai anevoie, așa că spune-mi numai ce trebuie să fac.

— Ia pușca asta atunci, cartușiera și cornul ăsta de praf și trimite-le celui ce-și are numele săpat pe placa de pe patul puștii. Literele le-a săpat un negustor cu cuțitul, căci e multă vreme de cînd am vrut să-i trimit acest zălog al iubirii mele.

— Voi face întocmai. Altceva nu mai dorești ?

— De dăruit am prea puține lucruri. Capcanele le dăruiesc fiului meu indian, fiindcă și-a ținut credința cu cinste și cu dragoste. Să vină în fața mea.

Middleton explică șefului indian ceea ce spusese *trapper*-ul și-i cedă locul.

— Tinere pawnee, continuă bătrînul, vorbind iarăși în limba acestuia, în poporul meu e obiceiul ca tatăl să-și binecuvînteze fiul înainte de-a închide ochii pentru totdeauna. Binecuvîntarea asta ți-o dau ție ; primește-o, căci rugăciunile unui creștin nu vor face ca drumul unui adevărat războinic spre preriile binecuvîntate să fie mai lung sau mai anevoios. Fie ca Dumnezeuul unui om alb să privească cu îngăduință faptele tale, și fie ca tu să nu săvîrșești niciodată ceva care să-i întunece fața. Nu știu dacă ne vom mai întîlni, vreodată. Sînt multe legende cu privire la locul în care se adună sufletele celor drepți. Tu crezi în preriile binecuvîntate, iar eu în cele de care vorbesc strămoșii mei. Dacă amîndouă credințele astea sînt adevărate, atunci despărțirea noastră e veșnică ; dar dacă s-ar dovedi cumva că nu e decît un singur adevăr, ascuns însă sub cuvinte deosebite, atunci vom fi din nou împreună, tinere pawnee, în fața lui Wahcondah al tău,

care va fi totuna cu Dumnezeuul meu. Sînt multe lucruri de spus în sprijinul celor două religii, fiindcă fiecare pare potrivită cu credincioșii ei, și nu e nici o îndoială că asta s-a și urmărit. Mă tem că n-am urmat întru totul chemările darurilor ce mi-au fost hărăzite de culoarea pielii mele, pentru că, uite, mi se pare cam dureros să nu mai minuiesc niciodată carabina și nici să mai încerc bucuriile vîntătorii. Dar greșeala a fost a mea, pentru că nu putea fi a Lui. Da, Hector, continuă bătrînul căutînd urechile ciinelui, clipa despărțirii noastre a sosit și ea, cățelule, și-are să fie o vînațoare cam lungă. Ai fost un ciine cinstit, curajos și credincios. Tinere Pawnee, nu poți ucide ciinele pe mormîntul meu, căci unde cade ciinele unui creștin, acolo și rămîne în vecii vecilor ; dar poți fi blind cu el după plecarea mea, și asta în numele iubirii pe care i-o porți stăpînului.

— Cuvintele tatălui meu au rămas în urechile mele, răspunse tînărul conducător pawnee, consimțind la toate acestea printr-un gest grav și plin de respect.

— Auzi ce-a făgăduit șeful, cățelule ? întrebă *trapper*-ul, făcînd un oarecare efort pentru a atrage atenția formei neînsuflețite a ciinelui său. Dar cum nu i se aruncă nici o privire drept răspuns și nu auzi nici un scheunat prietenos, bătrînul prinse a-i căuta botul, încercînd să-și vîre mîna între buzele reci ale animalului. În clipa aceea pricepu tot adevărul, deși nu mai era în stare să simtă durerea pe care ar fi încercat-o altădată. Căzu din nou în jilt și-și lăsă capul pe piept, ca un om care a primit o lovitură grea și neașteptată. Folosîndu-se de slăbiciunea aceasta trecătoare, doi tineri indieni luară numaidecît ciinele de-acolo.

— A murit ciinele, murmură *trapper*-ul, după un lung răstimp de tăcere ; un ciine își are și el sorocul lui, întocmai ca un om ; și a trăit așa cum se cuvine ! Căpitane,

adăugă el, forțându-se să facă un semn spre Middleton, mă bucur c-ai venit, pentru că acești indieni, cu toată bunăvoința, dragostea și celelalte daruri ale lor, nu sînt prea potriviți ca să așeze în mormînt trupul unui alb. M-am gîndit și la cîinele ăsta care zace la picioarele mele ; și asta nu pentru că un creștin s-ar aștepta să-și mai înlînească vreodată cîinele ; nu poate fi totuși nimic rău dacă s-ar așeza rămășițele unui slujitor atît de credincios lingă osemintele stăpînului său.

— Nu, sigur că nu ; totul va fi așa precum dorești.

— Îmi pare bine că ești de aceeași părere cu mine. Atunci, ca să te scutesc de osteneală, pune cîinele la picioarele mele, sau, dacă vrei, chiar lingă mine. Unui vînător nu trebuie să-i fie niciodată rușine că se află în tovărășia cîinului său.

— Iau asupra mea îndeplinirea acestei dorințe.

Bătrînul făcu atunci o pauză mai lungă, părăind că meditează. Din cînd în cînd însă, își ridică privirile încărcate de gînduri ca și cum ar fi vrut să i se adreseze din nou lui Middleton, dar părea că vorbele îi sînt stăvilite de un fel de barieră lăuntrică. Căpitanul însă, care observase șovăiala bătrînului, îl întrebă, mai mult ca să-i dea curaj, dacă mai are să-i împărtășească vreo dorință.

— N-am nici prieteni, nici rude în lumea asta largă, răspunse *trapper*-ul, așa că, după ce voi pleca, se va sfîrși cu neamul meu. Noi n-am fost niciodată șefi, dar am fost oameni cinstiți și folositori. Tatăl meu zace îngropat aproape de malul mării, iar oasele fiului său se vor albi în prerie...

— Spune-mi numele locului, și rămășițele tale pămîntești vor fi așezate lingă tatăl tău, îl întrerupse Middleton.

— Nu, nu, căpitane. Lasă-mă să mă odihnesc acolo unde am trăit, departe de gălăgia așezămintelor. Cu toate că nu văd pricina pentru care mormîntul unui om cinstit

ar trebui să fie ascuns întocmai ca o piele roșie pitită într-un tufiș. Am plătit unui om din așezăminte să pună o piatră pe locul unde odihnește tatăl meu. I-am plătit douăsprezece piei de castor, și piatra a fost lucrată cît se poate de iscusit. Și toți cei ce treceau pe acolo aflau că sub piatra aceea zace trupul unui creștin ; și mai aflau și despre viața care-o dusesese, despre vîrsta și cinstea lui. Cînd s-a terminat războiul cel mare cu francezii, m-am dus pînă acolo ca să văd dacă lucrurile sînt așa cum trebuie să fie, și-mi pare bine că pot spune că meșteșugarul nu și-a făcut cinstea de rușine.

— Ai vrea să ai pe mormînt o piatră de felul acesta ?

— Eu ? Nu, nu ; eu nu am decît un fiu, pe Inimă-Tare, și un indian nu prea cunoaște obiceiurile și deprinderile celor albi. Iar pe lingă asta, îi sînt foarte îndatorat, căci am făcut mult prea puțin de cînd trăiesc în tribul lui. Carabina ar putea acoperi prețul unui asemenea lucru, și știu că i-ar face mare plăcere băiatului să și-o poată agăța în tinda casei, pentru că multe căprioare și păsări a doborît odinioară. Nu, nu ; arma trebuie trimisă celui al cărui nume stă scris pe patul ei.

— Există însă cineva care s-ar simți fericit dacă și-ar putea dovedi dragostea în felul acesta ; cineva care-ți este îndatorat nu numai fiindcă l-ai salvat de atîtea ori pe el însuși, ci și fiindcă are de plătit cu recunoștință o datorie grea, lăsată de strămoșii săi. Piatra aceasta va fi pusă la căpătîiul mormîntului tău.

Bătrînul își întinse brațu-i vlăguit și mulțumi căpitănelui printr-o stringere de mină.

— Eram sigur că vei face asta pentru mine, dar îmi venea greu să-ți cer asemenea hatîr, spuse *trapper*-ul, căci nu ești rudă cu mine. Nu săpa cuvinte de laudă, ci numai numele, vîrsta, data morții și vreun verset din Biblie ; nimic mai mult, nimic mai mult. Numele meu nu va pieri cu desăvîrșire ; iar de altceva nu am trebuință.

Middleton îi dădu să înțeleagă că va face întocmai; apoi urmă o nouă pauză, întreruptă din cînd în cînd de frazele fără înțeles pe care le rostea muribundul. Părea că și-a încheiat socotelile cu viața și că nu așteaptă decît chemarea cea din urmă ca s-o părăsească pentru totdeauna. Middleton și Inimă-Tare se așezară de o parte și de alta a jilțului veghind, copleșiți de întristare, schimbările din înfățișarea bătrînului. Timp de două ore, pe fața lui veștedă și bătută de vreme, ce vădea numai calm și demnitate, nu se văzu nimic deosebit. Din cînd în cînd șoptea cîteva cuvinte, propoziții scurte prin care dădea unele sfaturi sau se interesa de soarta prietenilor săi. În timpul acesta, oamenii tribului pawnee rămaseră fiecare la locul său, așteptînd cu cea mai mare răbdare. Cînd bătrînul începea să vorbească, își plecau cu toții capul, ca să asculte; și după ce cuvintele erau pronunțate, păreau să mediteze asupra înțelepciunii și folosului pe care le cuprindeau.

Și cum lumina ajunsese mai aproape de ochii bătrînului, vocea i se stinse; apoi urmară cîteva clipe cînd cei de față crezură că nu se mai află printre cei vii. Middleton, care pîndea fiecare schimbare ivită pe fața aceea bătută de vînturi cu interesul unui ager observator al naturii umane, interes îndulcit însă de emoția ce-o încerca, își imagina că poate citi pe trăsăturile feței bătrînului *trapper* toată lupta lăuntrică a acestuia. Și e sigur că tot ceea ce căpitanul luă drept dezamăgire nu era decît o greșeală, căci cine s-a întors vreodată din lumea aceea necunoscută pentru a povesti cum și-a făcut intrarea în împărăția cea înfricoșătoare? Fără pretenția de-a putea lămuri acest veșnic mister pentru cei vii, vom istorisi cît mai simplu tot ceea ce s-a întîmplat.

Trapper-ul rămase complet nemișcat aproape o oră. Numai ochii i se mai deschideau din cînd în cînd, dar i se închideau apoi la loc. Iar atunci cînd se deschideau, păreau

ațintiți asupra norilor care pluteau la orizont către soare-apune, oglindind tot coloritul strălucitor al cerului și toate nuanțele acelea de-o nefirească măreție ale unui apus de soare american. Ora, frumusețea calmă a anotimpului, ca și gravitatea momentului treziră în toți cei de față o anume frică, nu lipsită însă de-o ciudată solemnitate. Și dintr-odată, în timp ce medita asupra celor ce se petreceau sub ochii lui, Middleton simți că mîna pe care-o ținea într-a sa îl strînge cu o forță neobișnuită, și bătrînul, susținut și dintr-o parte și din cealaltă de către prietenii săi, se sculă în picioare. Privi doar o clipă de jur împrejur, ca și cum ar fi vrut să-i invite pe toți cei de față să ia aminte (urme întîrziate ale slăbiciunii omenești), apoi, înălțîndu-și capul într-un fel triumfal, și cu o voce care putu fi auzită de toată lumea, rosti cu o neasemuită mîndrie : „Prezent !“

Un gest atît de îndrăzneț, ca și aerul acela de măreție și de umilință ce se îmbinaseră atît de impresionant în ținuta bătrînului *trapper*, ca și limpezimea și neobișnuita forță a felului în care pronunțase cuvîntul sus-pomenit, iscară oarecare tulburare în sufletul celor din jur. Cînd Middleton și Inimă-Tare care, fără să vrea, își întinseseră mîinile ca să susțină trupul bătrînului, se întoarseră către el, își dădură seama că acesta plecase din mijlocul lor și că nu mai avea nevoie de nici un sprijin. Așezară, îndurerați, trupul în jilt, iar *Le Balafré*, se sculă pentru a vesti și celor din trib că totul s-a terminat.

— Un războinic drept, înțelept și vrednic de laudă a plecat pe drumul care îl va duce spre plaiurile binecuvîntate ale poporului său, spuse acesta. Cînd glasul lui Wahcondah l-a strigat, el era gata pregătit să-i răspundă. Duceți-vă, copiii mei ; amintiți-vă de înțeleptul șef al fețelor-palide și curățați calea voastră de spini !

Mormîntul i-a fost săpat la umbra unor stejari uriași. Și a fost păzit cu toată grija de indienii pawnee pînă în clipa de față, fiind deseori arătat călătorilor și negustorilor ca un loc unde odihnește un om alb, care a cîstit dreptatea. Iar la timpul cuvenit, la căpătîiul bătrînului *trapper* a fost așezată o piatră funerară pe care era săpată doar o singură inscripție, așa cum ceruse chiar el. Singura libertate pe care și-a luat-o Middleton a fost aceea de a adăuga : „Fie ca rămășițele săle pămîntești să nu fie tulburate niciodată de mîna vreunui pîngăritor !”

Lector : BIANCA ZAMFIRESCU
Tehnoredactor : POMPILIU STATNAI

*Bun de tipar 7.VI.1975. Tiraj 170 110 ex. Broșate
16 110 ex. Legate $\frac{1}{2}$ 5 000 ex. Coli ed. 11,98. Coli
tipar 8,50.*

Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”
București — Piața Scintei nr. 1
Republica Socialistă România
Comanda nr. 50 261

5

2025

